

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Aanbieding.....	3
Leeswijzer	6
Financieel- en beleidskader.....	7
Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026 en verder	13
Centrale thema's	28
0. Bestuur en ondersteuning	37
1. Veiligheid.....	41
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	44
3. Economie	46
4. Onderwijs	48
5. Sport, cultuur en recreatie	50
6. Sociaal Domein	54
7. Volksgezondheid en milieu	59
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.....	63
Paragraaf Lokale heffingen	66
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	69
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen	79
Paragraaf Financiering.....	82
Paragraaf Bedrijfsvoering	86
Paragraaf Verbonden partijen	91
Paragraaf Grondbeleid	100
Paragraaf Taakstellingen en reserveringen	103
Financiële begroting per taakveld.....	105
Totaaloverzicht baten en lasten per programma	113
Financiële uitgangspunten.....	118
Incidentele baten en lasten en structureel saldo	120
Bijlage 1 Reserves en voorzieningen.....	121
Bijlage 2 Geprognosticeerde balans.....	124
Bijlage 3 Algemene dekkingsmiddelen	125
Bijlage 4 Gemeentefonds.....	126
Bijlage 5 Interbestuurlijk toezicht	127
Bijlage 6 Trendontwikkeling indicatoren 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling'	132
Bijlage 7 Publieke daadkracht ambtelijke organisatie.....	136
Bijlage 8 Portefeuilleverdeling	143
Bijlage 9 Afkortingenlijst	144

Aanbieding

Aan de leden van de gemeenteraad,

Op 19 juni 2024 heeft uw raad de Kadernota 2025-2028 vastgesteld. In de Kadernota 2025-2028 ([link bestand](#)) is een uiteenzetting gegeven van de lokale visie van Haaksbergen, het financieel gemeentelijk dilemma, de betekenis daarvan voor Haaksbergen en de strategie om tot ombuigingen te komen. De Raadsafspraken ([link bestand](#)), Toekomstvisie 2030 ([link bestand](#)), Structuurvisie 2030 ([link bestand](#)) en het meerjarig programma Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling zijn het beleidsfundament voor de gemeente Haaksbergen. Met deze brief bieden wij u de Begroting 2025-2028 aan, waarin wij de in de Kadernota 2025-2028 door uw raad vastgestelde richtingen uitwerken.

Vooruitzichten

In de Kadernota 2025-2028 hebben wij uiteengezet dat het realiseren van onze opgaven onder grote financiële druk staat. Alle gemeenten in Nederland hebben te maken met verslechterde financiële ramingen. De oorzaak hiervan is gelegen in de keuze van het Rijk om minder middelen te storten in het Gemeentefonds. Dit staat bekend als het ravijnjaar dat zich vanaf 2026 voordoet. Dit benarde perspectief heeft ertoe geleid dat de VNG op 1 maart 2024 een nieuw begrotingsadvies heeft uitgebracht. Dit advies luidt in het kort:

- Bereid ombuigingen voor waartoe in uw gemeente besloten zal worden, indien de korting van € 3.000.000.000 vanaf 2026 niet wordt teruggedraaid of verzacht. Breng deze zo goed mogelijk in kaart, maar zet ze nog niet in gang.
- Presenteer deze gevolgen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk.
- Betrek daarbij het advies van de Taskforce Taken en Middelen, die aangeeft vooral te focussen op taken in medebewind. We realiseren ons dat dit voor elke gemeente een eigen afweging vraagt, die tot andere keuzes kan leiden.
- Beschrijf in ieder geval de 5 meest significante ombuigingsmaatregelen, hun consequenties en het taakveld dat daarmee geraakt wordt.

De in het begrotingsadvies genoemde € 3.000.000.000 korting op het Gemeentefonds, is in de voorjaarsnota verminderd met het afschaffen van de opschalingskorting. Daarmee resteert een Rijkskorting van € 2.300.000.000. Deze korting heeft tezamen met overige keuzes van Rijksbeleid een forse onbalans tussen taken en middelen voor gemeenten tot gevolg. Het college van de gemeente Enschede heeft op 26 september jl. in gesprek met de Tweede Kamer deze onbalans onderstreept en de noodzaak tot keuzes aan de orde gesteld. De boodschap in de bij dat gesprek behorende memo -waarin ook de positie van onze regio wordt uitgelicht- onderstrepen wij volledig.¹

De Rijkskorting betekent voor Haaksbergen dat wij ongeveer structureel € 2.300.000 minder krijgen uitgekeerd uit het Gemeentefonds. Met inachtneming van de Eerste Bestuursrapportage 2024 komt het structurele tekort van Haaksbergen neer op ongeveer € 1.500.000 vanaf 2026. In de Begroting 2025-2028 hebben we de vooruitzichten en de inzichten uit de Kadernota 2025-2028 nader uitgewerkt. Deze leiden tot twee belangrijke, financiële conclusies:

1. Het voortzetten van beleid resulteert in een positief saldo in 2025;
2. het structurele tekort loopt in 2026-2028 verder op ten opzichte van de Kadernota 2025-2028.

¹ Position paper Gemeente Enschede t.b.v. rondetafelgesprek Financiële positie van gemeenten d.d. 26 september 2024

Oproep: Neem het signaal van gemeenten, toezichthouders en accountants over gemeenten die een financieel ravijn instorten vanaf 2026 serieus. • Draai de forse korting op het gemeentefonds terug. • Kom de belofte van volledige inflatiecompensatie voor gemeenten na. • Zorg voor een jeugdzorgstelsel dat financieel behapbaar is of compenseer voor jeugdzorg tekorten • Als gemeenten het echt met minder geld moeten doen, maak scherpe keuzes op medebewindstaken zodat de taken van gemeenten passend zijn bij beschikbare middelen in het gemeentefonds.

Consistente lijn: geen hypotheek op de toekomst

We worden als gemeente voor moeilijke keuzes gesteld. Enerzijds staat de samenleving niet stil en komen er de komende jaren nieuwe maatschappelijke opgaven en (wettelijke) verplichtingen op ons pad. Deze vragen om nieuw beleid, extra uitvoeringsinzet en financiële impulsen. Anderzijds zijn we genoodzaakt ons voor te bereiden op slechte financiële vooruitzichten. Dat vraagt om zorgvuldige, toekomstbestendige keuzes. Wij gaan daarbij niet over één nacht ijs. Vanaf 2024 hebben wij met uw raad twee uitgangspunten centraal gesteld om de juiste balans te vinden.

1. We willen, gezien de financiële onzekerheden vanaf 2026, geen maatregelen met een groot maatschappelijk effect nemen die niet ongedaan gemaakt kunnen worden. Met andere woorden, de maatregelen moeten indien mogelijk omkeerbaar zijn;
2. Ook willen we op dit moment geen structurele verplichtingen aangaan, die ons in de toekomst dwingen grootschalige bezuinigingen door te voeren. Wij kunnen ons maatschappelijk gezien niet veroorloven een hypotheek op de toekomst te leggen.

Daarnaast heeft u met de Kadernota 2025-2028 een strategie vastgesteld om de gemeente op ombuigingen voor te bereiden. In deze begroting houden wij vast aan deze uitgangspunten en de strategie.

Geen structurele uitzet van middelen

Wij leggen u een beleidsneutrale begroting voor. In 2025 zetten wij ons huidige beleid voort. Zo zetten wij in op de woningbouwopgave, een toekomstbestendig platteland, een hoogwaardig voorzieningenniveau, verduurzaming en sociale bestaanszekerheid. Met het oog op een positief saldo in 2025 zien wij uitsluitend ruimte om incidenteel, extra investeringen te doen. Zo investeren wij in het inrichten van natuurbegraafplaatsen, dragen wij bij aan de viering van 80 jaar bevrijding en wordt een start gemaakt met het op orde brengen van het gemeentelijk archief. De meerjarenraming biedt geen ruimte om structurele middelen te investeren. Zonder op een begrotingsresultaat over het huidige jaar vooruit te lopen, geven incidentele meevallers en tegenvallers geen ruimte voor een structurele wijziging van (financieel) beleid.

Onder meer met het raadsbesluit van 29 mei 2024 tot verlenging van het behoud van zwembad De Wilder en het voeren van actiever grondbeleid doen wij een beroep op onze algemene reserve. Wij doen dat weloverwogen, met het oog op de toekomst en met de nodige zorgvuldigheid. Wij zorgen dat wij financiële buffers overhouden voor het verslechterde financiële perspectief. In overeenstemming met de afspraken van uw raad in de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen houden wij een weerstandsratio van 2,0 aan. De buffer in de algemene reserve is met deze begroting 2 maal zo hoog als het benodigd weerstandsvermogen.

Daarbij zien wij noodzaak geld “opzij” te zetten voor de toekomst. Overeenkomstig de Kadernota 2025-2028 roepen wij een bestemmingsreserve voor onderwijshuisvesting in het leven. Goede onderwijshuisvesting is van groot belang voor Haaksbergen en de verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de gemeente. Zo is het huidige gebouw van het Assink lyceum ruim 40 jaar oud en aan vervanging toe. In navolging van het haalbaarheidsonderzoek naar toekomstige huisvesting dat wij hebben laten uitvoeren ([link raadsinformatiebrief](#)), stellen wij voor een incidenteel bedrag van € 3.948.000 te reserveren voor het Integraal Huisvestingsplan. Wij leggen de raad in navolging van het haalbaarheidsonderzoek de uitvoering van het locatie-onderzoek voor en betrekken daarbij een groeimodel voor het reserveren van middelen ter dekking van kapitaallasten.

Wij geven in deze begroting aan wat wij in 2025 willen bereiken. Het uitblijven van mogelijkheden om (structurele) investeringen te doen, is niet zonder maatschappelijke betekenis. Nieuwe ontwikkelingen en wet- en regelgeving vragen om nieuw beleid, extra uitvoeringsinzet en financiële impulsen. In deze begroting geven wij transparant inzicht in de zogenoemde ‘latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden’. Dit zijn zaken die wij omwille van

schaarse middelen niet op kunnen pakken. De consequenties daarvan hebben wij in beeld gebracht. Deze latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden kunnen uitsluitend worden opgepakt, als zij tegen andere taken worden uitgeruild.

Ontwikkelingen uit twee perioden van financieel herstel hebben hun weerslag gehad op de ambtelijke organisatie. Bezuinigingen destijds leidden ertoe dat maatschappelijke opgaven niet goed konden worden ingevuld. De formatie van de ambtelijke organisatie van Haaksbergen is in vergelijking met andere gemeenten relatief laag. Nieuwe taken uit wet- en regelgeving en ambities vragen om personele inzet. Ook hier geldt het adagium en de boodschap aan het Rijk: zonder knaken, geen taken.² Met het raadsprogramma 'Haaksbergen Ster(ke) in Ontwikkeling' blijven wij ons inzetten om de basis op orde te krijgen en maatschappelijke effecten te realiseren.

Vorbereiden op ombuigingen

Het meerjarenperspectief is door het ravijnjaar niet sluitend. Wij volgen de in Kadernota 2025-2028 ingezette strategie om ons op ombuigingen voor te bereiden. De ombuigingsstrategie volgt zeven vertrekpunten.

Vertrekpunten:

1. We bereiden ombuigingen voor, waartoe wij als gemeente besluiten indien de korting van het Rijk niet wordt teruggedraaid of verzacht. We brengen deze ombuigingen zo goed mogelijk in kaart, maar zetten ze nog niet in gang;
2. we presenteren de gevolgen van de ombuigingen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk;
3. we streven erna geen maatregelen te nemen met een groot maatschappelijk effect, die niet ongedaan gemaakt kunnen worden;
4. we gaan geen structurele verplichtingen aan, die ons in de toekomst dwingen grootschalige bezuinigingen door te voeren;
5. we zoeken de ombuigingen, als gevolg van de korting van het Rijk, in de medebewindstaken (met name het fysieke domein, zorg en veiligheid)
6. in lijn met vertrekpunt 5, bereiden we een bezuinigingsopgave van 1‰ van de Rijkskorting voor. Dat komt neer op een korting van circa € 2.300.000 voor Haaksbergen.
7. de bezuiniging op medebewindstaken spitsen zich ook toe op (uitvoerende) taken, die wij in samenwerkingsverbanden hebben belegd.

Ter uitvoering van uw opdracht uit de Kadernota 2025-2028 hebben wij de ombuigingsmaatregelen nader in beeld gebracht. De concrete ombuigingsmaatregelen (per vakgebied) zijn in de 'paragraaf ombuigingen' opgenomen. Dit is de laatste begroting die aan het ravijnjaar voorafgaat. In de kadernota voor het jaar 2026 moeten wij met uw raad keuzes maken over de ombuigingen. De huidige begroting is daarmee de laatste halte.

Tot slot

Wij staan voor een financieel gezonde gemeente die er is voor haar inwoners. Wij voeren evenwichtig beleid: de maatschappelijke consequenties van zaken die we wel en niet op kunnen pakken, brengen wij zorgvuldig in beeld. De gemeente Haaksbergen kent een roerige financiële voorgeschiedenis, maar wij zijn nu financieel gezond. Dat willen we ook blijven. Het Rijk stelt ons voor lastige opgaven die van ons visie en politieke moed vragen. Met deze begroting menen wij uw raad tot verstandige keuzes in positie te brengen.

Het college van burgemeester en wethouders,
Rob Welten
Jan-Herman Scholten
Pieter van Zwanenburg
Johan Niemans

² 'Het is heel simpel: taken erbij, knaken erbij' - Gemeente.nu

Leeswijzer

De voorliggende Begroting 2025-2028 heeft dezelfde opzet als de Begroting 2024-2027.

Zowel de individuele bedragen als tellingen in de financiële tabellen sluiten aan op de onderliggende financiële administratie. Echter door afronding op € 1.000 kan het in de presentatie van sommige tabellen lijken dat de tellingen met € 1.000 of € 2.000 afwijken van de som van de individuele bedragen daarboven. Wij passen hier geen handmatige correctie toe om de aansluiting met de financiële administratie te behouden en administratieve handelingen te beperken.

Financieel- en beleidskader

Hier worden de financiële beleidskaders uitgewerkt. Ook is een overzicht toegevoegd met alle mutaties ten opzichte van de Kadernota 2025-2028.

Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026 en verder

Hier wordt eerst de systematiek rondom de ombuigingen beschreven. Vervolgens wordt aangegeven op basis van de ombuigingsstrategie op welke medebewindstaken de ombuigingen betrekking hebben, hierbij wordt ook inzichtelijk gemaakt welke maatschappelijke effecten dit heeft. Tot slot wordt in dit gedeelte aangegeven welke keuzes rondom nieuw beleid er gemaakt zijn en hoe deze in de gepresenteerde begroting zichtbaar gemaakt zijn.

Centrale thema's

Hier zijn een aantal belangrijke thema's opgenomen, die meerdere programma's raken.

Programma's

Ieder programma is in een apart hoofdstuk opgenomen. Per programma is het maatschappelijk effect in een doelstelling geformuleerd en wordt ingegaan op wat we willen bereiken en wat we hiervoor doen in 2025. Daarnaast zijn de begrote middelen op programmaniveau opgenomen. Voor een aantal indicatoren heeft de raad nog geen norm vastgesteld. Deze zijn aangegeven met het *-teken. Aan het thema "normering van prestatie-indicatoren" wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling" aandacht geschonken.

Paragrafen

De verplichte paragrafen zijn in aparte hoofdstukken opgenomen.

Financiële begroting per taakveld

De financiële Begroting 2025 en het meerjarenperspectief 2026-2028 is in dit hoofdstuk per taakveld opgenomen. Hierbij wordt een toelichting gegeven op de belangrijkste ontwikkelingen ten opzichte van de Begroting 2024-2027, na vaststelling van de Eerste bestuursrapportage 2024.

Totaaloverzicht baten en lasten per programma

Hier is een totaaloverzicht opgenomen van alle baten en lasten per programma.

Financiële uitgangspunten

In dit hoofdstuk zijn de financiële uitgangspunten opgenomen, op basis waarvan de financiële begroting is opgesteld.

Overzicht en toelichting incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten en een toelichting hierop zijn opgenomen in dit hoofdstuk.

Financieel en beleidskader

Het uitgangspunt voor deze begroting is de op 19 juni 2024 vastgestelde Kadernota 2025-2028. In deze kadernota is al aangegeven dat we voor een flinke financiële uitdaging staan en hebben wij al een meerjarig niet sluitende begroting gepresenteerd. Deze begroting is opgesteld volgens het advies dat de VNG op 14 juli 2024 heeft uitgebracht, wat betekent dat wij voor de meerjarenbegroting een reëel beeld presenteren. Dit heeft als gevolg dat wij geen sluitend meerjarig saldo kunnen tonen. In lijn met dit advies presenteren wij in een apart hoofdstuk de ombuigingen, die wij kunnen inzetten om deze tekorten te dempen mochten er vanuit het Rijk geen aanvullende financiële middelen komen.

Begroting 2025 en meerjarenperspectief 2026-2028

De begroting sluit in 2025 met een positief resultaat van € 217.000. Meerjarig laat de begroting vanaf 2026 een negatief resultaat zien van € 1.901.000 in 2026, € 1.980.000 in 2027 en in 2028 van € 1.468.000.

bedragen x € 1.000

Van kadernota naar begroting	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
Saldo Kadernota 2025	21	-1.552	-1.530	-1.520
Mutaties na kadernota 2025	196	-350	-450	51
Saldo begroting	217	-1.901	-1.980	-1.468

Algemene reserve

De algemene reserve zal per 1 januari 2025 op basis van het saldo uit de raadsinformatiebrief over de meicirculaire naar verwachting € 20.878.000 bedragen. Met de voorliggende begroting neemt de algemene reserve af naar € 9.781.000 per 31 december 2028. De stand van de algemene reserve ligt daarmee precies op het niveau dat nodig is voor de benodigde weerstandscapaciteit.

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling algemene reserve	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve per 1 januari	20.878	16.365	13.438	11.249
Saldo begroting	217	-1.901	-1.980	-1.468
Begrote onttrekkingen	-4.730	-1.026	-209	0
Algemene reserve per 31 december	16.365	13.438	11.249	9.781

Mutaties na Kadernota 2025-2028

Het vertrekpunt voor de Begroting 2025 en meerjarenperspectief 2026-2028 is de Kadernota 2025-2028. Onderstaande tabel geeft inzicht in de autonome mutaties die na de Kadernota 2025-2028 zijn doorgevoerd in de voorliggende Begroting 2025 en meerjarenperspectief 2026-2028. In deze tabel hebben min-bedragen een negatief effect op het saldo en plus-bedragen een positief effect op het saldo.

In deze begroting zijn geen beleidsmutaties meegenomen.

Mutaties Begroting 2025 tov kadernota 2025

(Bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028	
A	Saldo kadernota	21	-1.552	-1.530	-1.520
		voordeel	nadeel	nadeel	nadeel
B	Autonome ontwikkelingen				
	<u>Prijsstijging</u>				
1 a	Sociaal Domein	-740	-740	-740	-740
1 b	Salarislasten	-740	-740	-740	-740
1 c	Verbonden partijen	-467	-467	-467	-467
1 d	Werkbudgetten	-13	-13	-13	-13
1 e	Subsidies	-145	-145	-145	-145
1 f	Contractueel	-74	-74	-74	-74
	Subtotaal prijsstijging	-2.178	-2.178	-2.178	-2.178
	<u>Dekking prijsstijging</u>				
2	Dekking: stelpost meerjarige loon- en prijsontwikkeling 2025	2.702	2.275	2.366	2.366
3	Dekking: indexatie overige baten	28	115	225	600
	Subtotaal dekking prijsstijging	2.730	2.390	2.591	2.966
	Effect prijsstijging t.o.v. kadernota	552	212	413	789
	<u>Overig autonoom</u>				
4	Areaaluitbreiding plantsoenen	-45	-45	-45	-45
5	Afvalexploitatie	85	85	85	85
6	Bijdrage aanpassing beschoeiing Rutbeek & Hulsbeek	-57	0	0	0
7	Hogere eigen bijdrage GR Samen Twente en indexatie	-34	-26	-26	-26
8	In- en uitstroom en gerealiseerde bezuinigingen leerlingenvervoer	295	295	295	295
9	Mutatie afschrijvingskosten	343	126	27	109
10	Ondermijning	-5	-5	-5	-5
11	Ontwikkelingen rente	447	236	194	74
12	Ontwikkelingen Arbeidsparticipatie & Inkomensregelingen	102	106	95	83
13	Ontwikkelingen Begraven	-16	-16	-16	-16
14	Ontwikkelingen burgerzaken	-31	-31	-31	-31
15	Ontwikkelingen Jeugdzorg	-1.151	-1.151	-1.151	-1.151
16	Ontwikkelingen Lokale heffingen	27	24	22	22
17	Ontwikkelingen Samenkracht en burgerparticipatie	-15	-12	-15	-29
18	Ontwikkelingen Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	20	3	3	3
19	Ontwikkelingen WMO	111	107	107	107
20	Ontwikkelingen WSW en beschut werk	-179	-254	-289	-213
21	Riooexploitatie	30	30	30	30
22	Venootschapsbelasting	-6	-6	-6	-6
23	Verlengde openstelling De Wilder	-38	-104	-113	0
24	Overige ontwikkelingen	32	32	32	32
	Subtotaal overig autonoom	-87	-607	-809	-683
	Totaal autonome ontwikkelingen	466	-395	-396	105
C	Algemene middelen				
1	Ontwikkelingen meircirculaire	315	45	-54	-54
	Totaal algemene middelen	315	45	-54	-54
	Saldo	802	-1.901	-1.980	-1.468
		voordeel	nadeel	nadeel	nadeel

(Bedragen x € 1.000)

	2025	2026	2027	2028
D Knelpunten				
<i>Overige knelpunten</i>				
1 Aanpassen rotonde Wiedenbroek	-15	0	0	0
2 Beleidsmedewerker onderwijshuisvesting	-102	0	0	0
3 Inzet dataspecialist	-96	0	0	0
4 Opleidingsbudget	-30	0	0	0
5 Storting bestemmingsreserve verbouwing archief	-200	0	0	0
6 Storting bestemmingsreserve av-middelen raadszaal	-102	0	0	0
7 Bijdrage 80 jaar vrijheid	-15	0	0	0
8 Motie aangenomen bekostiging Sternet	-25	0	0	0
Subtotaal overige knelpunten	-585	0	0	0
Totaal knelpunten	-585	0	0	0
Saldo begroting 2024-2027	217	-1.901	-1.980	-1.468
	voordeel	voordeel	nadeel	nadeel

A Saldo kadernota

Uitgangspunt voor de Begroting 2025-2028 is het meerjarig saldo, zoals opgenomen in de Kadernota 2025-2028.

B Autonome ontwikkelingen

Prijsstijgingen

B1. Prijsstijgingen

De gehanteerde prijsstijgingen die volgen uit contracten, wettelijke verplichtingen of financiële uitgangspunten zijn gebaseerd op verschillende indexcijfers, zoals opgenomen in het hoofdstuk 'Financiële uitgangspunten'. Voor een nadere toelichting op de prijsstijging per onderwerp verwijzen wij tevens naar dit hoofdstuk.

B2. Dekking: stelpost meerjarige loon- en prijsontwikkeling 2025

De stelpost loon- en prijsontwikkeling voor het jaar 2025 is de belangrijkste dekking voor de verwerking van de prijsstijgingen op de posten B1A t/m B1F.

B3. Dekking: indexatie overige baten

De laatste dekking van de prijsstijgingen is de indexatie van de overige baten. Het gaat hierbij vooral om de OZB. De OZB wordt in 2025 verhoogd met 4,45%, deze verhoging van het OZB-tarief is gekoppeld aan de gecombineerde bbp-index.

Overig autonoom

B4. Areaaluitbreiding plantsoenen

In de afgelopen jaren is besloten, bij ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen binnen onze gemeente, bepaalde nieuwe of extra vormen van groenvoorziening bij aan te leggen. Inherent aan deze aanleg is dat deze vervolgens ook onderhouden dient te worden. Voor deze onvermijdelijke onderhoudskosten zijn ten tijde van het besluit echter nog geen structurele middelen in de begroting opgenomen. Denk hierbij aan de herinrichting van de Molenstraat, de ontwikkelingen in Hoeve Oost, het Stepelerveld en de nieuwe rotonde Veldmaterstraat/Hengelosestraat, park Wiedenhof. Om dit onderhoud uit te kunnen voeren hebben we volgens raming vanaf 2025 een bedrag van € 45.000 extra nodig.

B5. Afvalexploitatie

Betreft compensabele BTW die we terugkrijgen via het BTW-compensatiefonds vanwege de toegenomen uitgaven op het taakveld afval.

B6. Bijdrage aanpassing beschoeiing Rutbeek & Hulsbeek

In 2025 draagt Haaksbergen eenmalig € 57.000 bij in de kosten die het Recreatieschap Twente moet maken voor herstel beschoeiing vijvers Recreatieschap Twente (Rutbeek, Hulsbeek). Totale kosten bedragen € 1.500.000; alle Twentse gemeente dragen bij. Door het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap is hier al over besloten.

B7. Hogere eigen bijdrage GR SamenTwente en indexatie

Naast de autonome loon- en prijscompensatie wordt de hogere eigen bijdrage veroorzaakt door een aantal noodzakelijke uitbreidingen, zoals deze ook zijn gepresenteerd tijdens de behandeling van de begroting van de GR SamenTwente in de gemeenteraad:

- versterking van de informatiebeveiliging, - management en privacy;
- borging continuïteit van forensische dienstverlening;
- investering in milieu & gezondheid ter versterking van een gezonde leefomgeving;
- versterking van het Meldpunt Woningvervuiling.

B8. In- en uitstroom en gerealiseerde bezuinigingen

Het voordeel ten opzichte van de kadernota wordt veroorzaakt, doordat in het nieuwe schooljaar minder kinderen gebruik maken van leerlingenvervoer. Dit wordt enerzijds veroorzaakt doordat per saldo meer kinderen zijn uitgestroomd of verhuisd dan zijn ingestroomd. En anderzijds wordt dit veroorzaakt doordat kinderen, die eerder gebruikt maakten van het aangepast leerlingenvervoer (taxi), een andere alternatief hebben gevonden, zoals reizen met het openbaar vervoer of reizen met de fiets naar school.

B9. Mutatie afschrijvingskosten

Betreft het effect van de actualisatie van de investeringen. In 2025 ontstaat dit voordeel voor het overgrote deel op het taakveld onderwijs, omdat de geplande oplevering van 'Het Palet' met een jaar is uitgesteld.

B10. Ondernijning

Om ondernijning tegen te gaan wordt gebruik gemaakt van een extern bureau waar informatie wordt ingewonnen.

B11. Ontwikkelingen rente

Een aantal geplande investeringen, zoals 'het Palet' en investeringen in rioleringen, zijn uitgesteld, waardoor we voorlopig geen langlopende leningen hoeven af te sluiten om deze te financieren. Ook de vooruitbetaling van de bijdrage van ongeveer € 4.200.000 vanuit de provincie voor de vervanging van de 'Vloedstegenbrug' heeft een positief effect op de rentekosten.

B12. Arbeidsparticipatie en inkomensregelingen

Per saldo ramen we een structureel voordeel op arbeidsparticipatie en inkomensregelingen. De kosten voor arbeidsparticipatie nemen toe. De Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Hengelo, Borne en Haaksbergen geeft op basis van inschattingen van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Centraal Plan Bureau aan, dat kosten voor activering, scholing en flankerend beleid stijgen. Daar tegenover staan positieve ontwikkelingen in de bijstand (instroom en uitstroom, effecten wijzigingen minimumlonen, mutatie BUIG-gelden).

B13. Begraven

De kosten voor lijkschouwingen zijn toegenomen (€ 10.000) en er wordt een automatiseringspakket aangeschaft (€ 6.000).

B14. Ontwikkelingen burgerzaken

We brengen dit jaar de budgetten op orde voor Taakveld 0.2 Burgerzaken. Daarbij is ontdekt dat de afdracht van Rijksleges voor rijbewijzen en reisdocumenten niet is begroot. In de Begroting 2025-2028 zijn de correcte bedragen opgenomen. Dit leidt ertoe dat de legesopbrengsten van dit taakveld naar beneden moeten worden bijgesteld voor een bedrag van € 31.346.

B15. Ontwikkelingen Jeugdzorg

Wij zien een stijging in het aantal kinderen dat een beroep doet op Jeugdzorg voorzieningen. De grootste stijging van de lasten zien wij in de ambulante hulpverlening (behandeling en begeleiding) en de opvang in gezinshuizen. Naast de autonome ontwikkelingen worden in 2025 nieuwe contracten afgesloten met de zorgaanbieders. Met name voor wonen en verblijf vallen de tarieven fors hoger uit. De geconstateerde autonome ontwikkeling werkt hierin ook door, waardoor de verwachte financiële impact hoger uitvalt dan was voorzien bij de kadernota.

B16. Ontwikkelingen lokale heffingen

De post oninbare belastingen wordt naar beneden bijgesteld. Met name de afboekingen vanwege faillissementen vallen de laatste jaren erg mee (€ 17.000). De kosten voor adviezen en diensten van derden vallen iets lager uit (€ 8.000).

B17. Ontwikkelingen Samenkracht en burgerparticipatie

Het meerjarenperspectief met betrekking tot maatschappelijke begeleiding volgens de opgave van de Uitvoeringsorganisatie Sociale Zaken Hengelo, Borne en Haaksbergen hebben wij laten aansluiten op het meerjarenperspectief van de gemeente.

B18. Ontwikkelingen Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

In regionaal verband (GR SamenTwente) worden gezamenlijk activiteiten en projecten uitgevoerd ten behoeve van de jeugdhulpverlening. De gemeente heeft meer inzet kunnen plegen voor deze samenwerking, waardoor een lager bedrag in rekening wordt gebracht.

B19. Ontwikkelingen WMO

In de eerste helft van 2024 (t/m mei) zien wij een daling in het aantal cliënten. Als gevolg van deze ontwikkeling is de verwachting dat de kosten € 328.000 lager uitvallen.

Daartegenover staat dat wij gedurende het jaar een stijging in het aantal cliënten zien, dat een beroep doet op huishoudelijke ondersteuning. In de zwaarte van de afgegeven indicaties zie wij geen grote fluctuaties. De grote stijging ligt in lijn met de landelijke trend, die gezien wordt sinds de invoering van het abonnementstarief halverwege 2019. Dit brengt een nadeel met zich mee van € 217.000. Momenteel wordt landelijk nagedacht over aparte financiering buiten de algemene uitkering van een deel van de Wmo. Door de uitgaven voor (een deel) van de Wmo apart te zetten, wil men meer zicht krijgen op de financiering van de kosten Wmo.

B20. Ontwikkelingen WSW en beschut werk

Op WSW en beschut werk ramen we een structureel nadeel voor wat betreft de sociale werkvoorziening. Dit verklaren wij voor het overgrote deel door wijzigingen in de loonkosten WSW en voor kleiner deel door hogere kosten medisch vervoer en aanvulling negatief eigen vermogen Stichting SWB Beschut.

B21. Riwoexploitatie

Betreft compensabele BTW die we terugkrijgen via het BTW-compensatiefonds vanwege de toegenomen uitgaven op het taakveld riolering.

B22. Vennootschapsbelasting.

Gemeenten dienen voor hun ondernemersactiviteiten vennootschapsbelasting (VPB) te betalen. Het betreft hier bijvoorbeeld inzameling van bedrijfsafval en inkomsten uit reclame-uitingen aan lantaarnpalen. Ook voor de grondexploitaties dienen we VPB af te dragen. Deze komt ten laste van de grexen. Het bedrag dat we verwachten te moeten betalen wordt verhoogd met € 6.000.

B23. Verlengde openstelling De Wilder

Bij de behandeling van de Kadernota 2024 heeft de gemeenteraad unaniem een motie aangenomen, waarin de gemeenteraad heeft opgeroepen dat wij ons inspannen de voorzieningen te behouden, in het bijzonder door te kijken naar incidentele investeringen in zwembad De Wilder. Optisport verwacht over de jaren 2025, 2026 en 2027 meer subsidie nodig te hebben dan geraamd in het meerjarenperspectief. De raad is akkoord gegaan met het voorstel de bedragen in het meerjarenperspectief te verhogen tot de bedragen die door Optisport zijn geraamd.

B24. Overige ontwikkelingen

De overige autonome ontwikkelingen bestaan uit verschillende kleine ontwikkelingen verdeeld over de programma's, waaronder de actualisatie van kapitaallasten.

C Algemene middelen

Begin juli 2024 is de raad via een raadsinformatiebrief geïnformeerd over de effecten van de Meircirculaire 2024. De effecten zijn in deze begroting verwerkt.

D Knelpunten

Voor een toelichting op de knelpunten die zijn opgenomen in de Begroting 2025 verwijzen we naar hoofdstuk "Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026 en verder" onderdeel "Latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden"

Maatregelen vanwege korting gemeentefonds 2026 en verder

1 Ombuigingsstrategie

Het Rijk heeft in 2023 een herijking van het Gemeentefonds aangekondigd. Hiermee komt er een andere systematiek voor het indexeren van het Gemeentefonds. Het Gemeentefonds wordt in het vervolg via de 'bbp-systematiek' (bruto binnenlands product) geïndexeerd. Onderstaand model geeft de kern van de gewijzigde systematiek weer.

Toelichting: links de huidige situatie. Eerst het LPO-accres met de componenten inflatiecorrectie inkoop, inflatiecorrectie loon en reële loonstijging. Dan het volumeaccres met het component volumeontwikkeling demografie en welvaart. Rechts de situatie vanaf 2027 met het prijsdeel bbp en het volumedeel bbp.

Deze nieuwe financieringssysteem betekent voor Haaksbergen dat wij ongeveer structureel € 2.300.000 minder krijgen uitgekeerd uit het Gemeentefonds, zonder dat hiervoor taken verdwijnen. Dit heeft tot gevolg dat wij een structureel tekort zien in onze gemeentelijke financiën vanaf 2026, het zogenaamde "ravijnjaar". Vanaf 2026 komt het structurele tekort voor Haaksbergen neer op ongeveer € 1.500.000.

Doordat Haaksbergen in het recente verleden al tweemaal met financiële problemen te kampen heeft gehad en in deze periode drastische bezuinigingen heeft moeten doorvoeren, is de impact van het "ravijnjaar" voor ons extra groot. Doordat we in deze moeizame periodes zowel op het gebied van formatie als beleid alles tot het basisniveau terug hebben moeten brengen, zullen wij met de inzet van noodgedwongen ombuigingen op bepaalde terreinen onder dit basisniveau uit gaan komen. Dat komt tot uiting in onze dienstverlening, het uitvoeren van onze kernverantwoordelijkheden en het realiseren van onze lokale visie. Hiermee hebben vrijwel al de in te zetten ombuigingen een direct effect op de samenleving. Vanwege het structurele karakter van het ontstane financiële dilemma en de maatschappelijke impact die het oplossen van dit dilemma met zich meebrengt, moeten wij ons hier nu op voorbereiden. Het realiseren van deze ombuigingen vraagt derhalve om een gedegen strategie. Een strategie die voorziet in een integrale afweging die leidt tot doordachte en gebalanceerde keuzes. Dat is een omvangrijke en ingewikkelde opgave, die niet in één stap te vangen is. In de Kadernota 2025-2028 ([link bestand](#)) is hiervoor onderstaande ombuigingsstrategie vastgesteld, bestaande uit zeven vertrekpunten en twee hoofdlijnen.

(1) Vertrekpunt is dat we ombuigingen voorbereiden, waartoe wij als gemeente besluiten indien de korting van het Rijk niet wordt teruggedraaid of verzacht. We brengen deze ombuigingen zo goed mogelijk in kaart, maar zetten ze nog niet in gang.

Wij nemen het standpunt in dat het belangrijk is voor te sorteren op ombuigingen om zo de regie in handen te houden en te voorkomen dat het stuur ons uit handen wordt genomen. In de kadernota zijn de ombuigingen op hoofdlijnen vastgesteld en in de Begroting 2025-2028 zijn deze nader geconcretiseerd.

(2) Het vertrekpunt is dat we de gevolgen van de ombuigingen financieel én inhoudelijk zo scherp mogelijk presenteren.

Dit houdt in dat we naast het inzichtelijk maken van keuzes met betrekking tot ombuigingen, ook scherp de (maatschappelijke) consequenties in beeld brengen.

(3) Vertrekpunt is dat we streven geen maatregelen te nemen met een groot maatschappelijk effect, die niet ongedaan gemaakt kunnen worden. Met andere woorden, de maatregelen moeten indien mogelijk omkeerbaar zijn.

Dit vertrekpunt is afkomstig uit de Begroting 2024-2027. In de kadernota is hier een nuancering op aangebracht. De nuance zit in het opnemen van het woord 'streven', aangezien het ons onwaarschijnlijk lijkt dat de noodzakelijke keuzes niet zullen leiden tot een groot maatschappelijk effect dat niet ongedaan gemaakt kan worden. Het betreft dus geen resultaatverplichting, maar een inspanningsverplichting.

(4) Vertrekpunt is dat we geen structurele verplichtingen aangaan, die ons in de toekomst dwingen grootschalige bezuinigingen door te voeren. Wij kunnen het ons maatschappelijk gezien niet veroorloven een hypotheek op de toekomst te leggen.

Dit vertrekpunt is afkomstig uit de Begroting 2024-2027. Het is geboren uit de financieel kwetsbare positie van de gemeente Haaksbergen als gevolg van het ravijnjaar en onze financiële geschiedenis. Er is geen zich op het volledig dichten van het ravijnjaar. Daarom stellen wij voor dit vertrekpunt te behouden. Met dit vertrekpunt wordt bedoeld dat het aangaan van structurele verplichtingen niet mag bijdragen aan een stijging van toekomstige lasten. 'Uitruiling' van lasten, door iets anders te stoppen, behoort wel tot de mogelijkheden.

(5) Vertrekpunt is dat we de ombuigingen, als gevolg van de korting van het Rijk, zoeken in de medebewindstaken (met name het fysieke domein, zorg en veiligheid).

De VNG heeft een Taskforce Taken en Middelen in het leven geroepen om de VNG te adviseren. De VNG (namens de Taskforce) ziet in essentie drie mogelijkheden om met de kortingen om te gaan:

1. (deels) dichten door het verhogen van de OZB
2. bezuinigingen op autonome taken
3. bezuinigingen op medebewindstaken

Ad 1: deze optie wordt door de Taskforce onhaalbaar geacht. In de praktijk zal dit gemiddeld genomen leiden tot een tariefsverhoging van 60%.

Ad 2: deze optie wordt door de Taskforce als hoogst onwenselijk beschouwd. In de praktijk betekent dit dat gemeenten hun autonome taken (beleidsvrijheid van de gemeente) inperken om (onder gefinancierde) medebewindstaken uit te voeren. Juist in de autonome taken kunnen gemeenten het verschil maken. Daarop bezuinigen betekent dat de gemeente feitelijk een uitvoeringsorganisatie van het Rijk wordt.

Ad 3: de Taskforce drukt gemeenten op het hart de bezuinigingen te focussen op de medebewindstaken, juist omdat het gaat om een niet-taakgebonden korting.

De VNG geeft aan dat dit van elke gemeente een eigen afweging vraagt en daarmee ook per gemeente tot andere keuzes kan leiden. Zie voor een nadere toelichting en context op dit vertrekpunt de brieven en het rapport van de Taskforce Taken en Middelen van de VNG ([link brief 1](#), [link rapport](#) en [link brief 2](#)). Wij volgen het standpunt en daarmee ook het advies van de VNG de opgelegde korting van het Rijk niet in onze eigen 'financiële beleidsvrijheid' te zoeken.

(6) Het vertrekpunt, in lijn met vertrekpunt 5, is dat we specifiek voor Haaksbergen een bezuinigingsopgave van € 2.300.000³ zoeken in de medebewindstaken.

De korting van het Rijk betreft in totaal € 2.300.000.000. Wij kunnen de stelregel hanteren dat het effect voor Haaksbergen ongeveer 1‰ van deze korting betreft. Dat komt neer op een korting van circa € 2.300.000 voor Haaksbergen. Wij nemen het standpunt in de opgelegde korting van het Rijk in medebewindstaken te zoeken en niet in onze eigen autonome taken. Het vertrekpunt is daarom dat een bezuiniging van € 2.300.000 in de medebewindstaken wordt gezocht. Wij willen hiermee de gevolgen van de keuzes van het kabinet duidelijk laten zien: de gemeentelijke financiën zijn onvoldoende om het huidige takenpakket op hetzelfde niveau voort te zetten. Daarmee heeft het noodgedwongen doorvoeren van bezuinigingen op medebewindstaken een grote maatschappelijke impact.

(7) Vertrekpunt is dat de bezuiniging op medebewindstaken zich evengoed toespitsen op (uitvoerende) taken die wij in samenwerkingsverbanden (onder andere gemeenschappelijke regelingen) hebben belegd en daarmee dus niet enkel ziet op de medebewindstaken die de gemeente in eigen beheer uitvoert.

De gemeente Haaksbergen is een netwerkgemeente. Dat betekent dat sommige medebewindstaken in samenwerkingsverbanden worden uitgevoerd. De gemeente blijft verantwoordelijkheid en ook bevoegd gezag voor deze taken. Daarom ligt het in de lijn der logica dat ook de medebewindstaken, die door deze samenwerkingsverbanden worden uitgevoerd, onderdeel vormen van de bezuinigingsopgave op de medebewindstaken.

Met inachtneming van de zeven vertrekpunten, komt de strategie voor ombuigingen in deze Begroting 2025-2028 in essentie neer op twee hoofdlijnen:

Hoofdlijn 1: bezuinigen op de medebewindstaken

We bezuinigen € 2.300.000 (structureel) op de medebewindstaken.

Hoofdlijn 2: opnemen en/of uitruilen van autonome taken

De bezuinigingen op de medebewindstaken leiden tot een positief structureel saldo. Let wel: nieuwe uitgaven kunnen pas worden gedaan, nadat bezuinigingen daadwerkelijk zijn gerealiseerd.

Dat betekent dat Haaksbergen voor het mogelijke surplus (structureel) nieuwe wensen, opgaven en noodzakelijkheden kan opnemen in de begroting. Wil Haaksbergen financieel meer realiseren dan het surplus, dienen deze nieuwe wensen, opgaven en noodzakelijkheden uitgeruild te worden met taken/opgaven die onderdeel zijn van de praktische en theoretische ruimte in de begroting. In de politieke afweging staat dan de vraag centraal welke taken/opgaven Haaksbergen belangrijker vindt (bestaande taken/opgaven of de voorgestelde nieuwe).

³ De omvang van dit bedrag is gebaseerd op de huidige financiële inzichten en berichten vanuit de VNG en het Rijk. Dit bedrag kan wijzigen naar gelang nieuwe inzichten en/of ontwikkelingen ontstaan.

2 Ombuigingen medebewindstaken

Op basis van de ombuigingsstrategie is, binnen de in de kadernota aangegeven taakstelling per begrotingsprogramma, gekeken op welke medebewindstaken de ombuigingen betrekking hebben. Daarbij is ook inzichtelijk gemaakt welke maatschappelijke effecten daarmee gemoeid gaan. Voor de ombuigingen wordt voor € 2.000.000 invulling gegeven binnen de bestaande begroting en voor € 300.000 is er een taakstelling richting verbonden partijen. Deze ombuigingen kunnen niet zonder maatschappelijke consequenties worden doorgevoerd. In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt hoe de taakstelling in de Kadernota 2025-2028 nader is geconcretiseerd.

Ombuigingen medebewind				
Prog. Nr	Programma	Totale begroting medebewind	Ombuigingen medebewind	Realisatie ombuigingen
0	Bestuur en Ondersteuning	0	0	0
1	Veiligheid	2.453	0	0
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	4.232	141	200
3	Economie	0	0	0
4	Onderwijs	2.291	58	315
5	Sport, cultuur en recreatie	0	0	0
6	Sociaal domein	28.062	1.461	1.145
7	Volksgesondheid en milieu	7.141	0	0
8	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	3.654	298	298
		47.833	1.959	1.958

De effecten voor de maatschappij, van de binnen de bestaande begroting uit te voeren ombuigingen, beschrijven we hieronder per taakveld geclusterd per domein. In lijn met vertrekpunt 2 van de ombuigingsstrategie vertalen wij de ombuigingen naar de vijf meest significante maatregelen. Deze maatregelen hebben we onderverdeeld in sociaal en fysiek domein.

Sociaal domein

Binnen de domeinen is per taakveld (of soms cluster van verbonden taakvelden) in kaart gebracht en uitgewerkt waar mogelijkheden gezien worden. Dit aansluitend op de gepresenteerde hoofdlijn uit de kadernota. Binnen het sociaal domein ligt het zwaartepunt van de ombuigingen vooral op de transformatie van Wmo en Jeugd en optimalisatie leerlingenvervoer.

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Voor deze beleidsterreinen is ongeveer € 315.000 aan ombuigingen in beeld gebracht. De hoofdmoot van deze ombuiging is te vinden in herziening van het beleid leerlingenvervoer. Voor een klein deel is deze gevonden in de aanpassing van het beleid rond kinderopvang met sociaal medische indicatie, inclusief versoering van de gemeentelijke vergoeding kinderopvang in het geval van een sociaal medische indicatie, waardoor ouders een (grotere) eigen bijdrage moeten betalen.

Ten aanzien van het leerlingenvervoer is het grootste effect dat niet iedere leerling meer standaard met een taxibusje bij huis wordt opgehaald. Er is sprake zijn van meer maatwerk en beleid dat gericht is op meer zelfstandig (met openbaar vervoer of eigen vervoer) naar school reizen en samenredzaamheid. Het niveau van directe ontzorging op het vlak van vervoer neemt af. Hier staat tegenover dat op termijn leerlingen geen of verminderd last hebben van de dagelijkse nadelen van taxivervoer, kinderen meer zelfstandigheid en zelfredzaamheid ontwikkelen en het in de toekomst een positief effect heeft op de gezondheid van de kinderen.

Wmo

Op het terrein van de Wmo is ongeveer € 550.000 aan ombuigingen in beeld gebracht. De effecten zitten hier vooral bij de maatwerkvoorzieningen, hulp bij huishouden en begeleiding. Er wordt meer gekeken vanuit het leidend principe “nodig hebben” en minder vanuit het principe “recht hebben op”. Ook zal bij aanvullende verstrekking van faciliteiten meer eigen inspanning van de inwoner gevraagd worden. Dit betekent dat inwoners zullen merken dat er minder maatwerk wordt verstrekt en standaard meer de norm gaat zijn. En dat er bij toewijzing meer gekeken wordt naar financiële draagkracht en zelfredzaamheid. Moreel appèl is mogelijk. Een inkomens-afhankelijke bijdrage is een juridisch risico indien uitgevoerd voor 1 januari 2026 (motie PvdA). De wetwijziging waarbij een eigen bijdrage wordt ingevoerd, gaat in per 1 januari 2026.

Inwoners worden sneller doorverwezen naar voorliggende wetten, zoals de Wet Langdurige Zorg (hierna: WLZ), hetgeen voor de inwoner een hogere eigen bijdrage en minder keuzevrijheid betekent. Daarnaast worden voorzieningen versoberd door meer inzet van informele zorg, algemene voorzieningen of het niet meer beschikbaar zijn van voorzieningen. Een gevolg van deze beleidslijn kan zijn dat er meer bezwaren en juridische procedures komen.

Jeugdhulp

Ten aanzien van Jeugdhulp is ongeveer € 400.000 aan ombuigingen in beeld gebracht. De effecten zitten vooral op het terrein van begeleiding, behandeling en wonen en verblijf. De instroom zal beperkt worden en hierbij wordt ingezet op doelmatige en sobere geïndiceerde jeugdhulp. Beoogd is een beweging te maken van wonen en verblijf (bedden) naar ambulante jeugdhulp en van ambulante jeugdhulp naar voorliggende (welzijns)voorzieningen, eigen kracht en burgerkracht. Ook zal uitstroom bevorderd worden. Inwoners zullen merken dat het gemeentelijke traject van indicatiestelling langer gaat duren (als gevolg van een grondiger onderzoek) en er minder snel voor een individuele jeugdhulpvoorziening wordt gekozen. Een gevolg kan zijn dat jeugdigen vaker voor de route huisarts of medisch specialist kiezen. Door de langere doorlooptijden is er ook een risico dat problematiek verergerd en er zwaardere en daarmee duurdere jeugdhulp moet worden ingezet. Een gevolg kan ook zijn dat er meer bezwaren en juridische procedures komen.

Overige binnen sociaal domein

Ook zijn er ombuigingen in beeld gebracht op het terrein van welzijnswerk, Participatiewet en inclusie. Hier is voor ongeveer € 200.000 aan ombuigingen in beeld gebracht. De inwoner ervaart hier wellicht verschuiving van directe ondersteuning naar preventie. Ook kan individuele aandacht wellicht net wat minder worden ervaren.

Fysiek domein

Binnen het fysiek domein ligt het zwaartepunt van de ombuigingen vooral op het gebied van het uitvoerings- en onderhoudsniveau binnen verkeer en vervoer en duurzaamheid.

Verkeer en vervoer

Ten aanzien van verkeer en vervoer is ongeveer € 200.000 aan ombuigingen in beeld gebracht. Dit betekent een lager uitvoeringsniveau op het gebied van gladheidsbestrijding, straatreiniging en wegenonderhoud. Minder aandacht voor bewustwording op het gebied van verkeersveiligheid, alsook besparingen op energie rond buitenverlichting. Inwoners zullen hierdoor merken dat het vaker voorkomt dat de buitenomgeving minder schoon is. Mankementen en tekortkomingen in de openbare ruimte minder snel opgelost worden en bij extreem weer straten minder goed schoon en toegankelijk zijn. Maar ook dat verlichting minder optimaal wordt ingezet als ze gewend zijn en verkeersdeelnemers minder bewust en veilig verkeersgedrag laten zien. Dit alles zal invloed hebben op het leefniveau en de aantrekkelijkheid van onze gemeente. Ook de tevredenheid en waardering van inwoners zal hierdoor mogelijk afnemen. Richting onze organisatie zal dit leiden tot extra klachten en mogelijk claims.

Wonen en bouwen

Op het terrein van wonen en bouwen is circa € 300.000 aan ombuigingen in beeld gebracht. Het effect van het doorvoeren van deze ombuigingen zal zijn dat er geen middelen zijn voor de verduurzamingsopgave waar wij als gemeente voor staan. Een tweede effect zal zijn dat kosten voor initiatiefnemers bij bouwprojecten toenemen. Concreet betekend dit dat inwoners niet meer bijgestaan en/of geadviseerd worden bij het besparen op het gebruik van energie. Ook de ondersteuning bij verduurzaming van de woning verdwijnt hiermee. Strategisch beleid en bijhorende uitvoeringsplannen per wijk komen niet tot stand en hierdoor worden landelijke doelstellingen niet gehaald. Een direct bijkomend effect hiervan is dat energielasten, zowel voor de inwoners als voor de gemeente, een groter deel van de jaarlijkse uitgaven blijft dit geld niet voor andere doeleinden gebruikt kan worden.

Door bezuiniging op het gebied van ruimtelijke ordening, moet meer externe kennis ingehuurd worden rondom bouwinitiatieven. De kosten hiervoor zullen via leges bij de initiatiefnemer in rekening worden gebracht en werken daarmee kosten verhogend.

3 'Glijpad'

Het realiseren van ombuigingen vergt doorlooptijd. Dit betekent dat het doorvoeren van ombuigingen niet in alle gevallen direct leidt tot een financieel effect. Wij noemen dit het zogenaamde "glijpad". Dit kan tot gevolg hebben dat, ondanks het doorvoeren van ombuigingen, de begroting niet sluitend te krijgen is. Om dat te voorkomen is nagedacht over mogelijke oplossingen ('een methodiek') voor dit 'glijpad'.

In de zoektocht naar de ombuigingen is expliciet gekeken naar welke maatregelen 'direct verzilverbaar' zijn en welke niet. Direct verzilverbaar wil zeggen dat het uitvoeren van de maatregel direct leidt tot het beoogde financieel effect. Indirect verzilverbaar betekent dat de maatregel niet direct leidt tot het beoogde financieel effect, het zogenaamde 'glijpad'. Het 'glijpad' heeft tot gevolg dat we geen structurele dekking hebben voor het totale tekort dat wij in een jaar hebben. Onderstaand brengen wij een maatregel in beeld die ter dekking van het 'glijpad' kan worden ingezet. Het betreft niet een maatregel die in deze begroting wordt ingezet, maar die van betekenis kan zijn als ombuigingen daadwerkelijk moeten worden ingevuld. Het betreft niet de enige optie ter dekking van het 'glijpad'. Zo zou ook een behoedzaamheidsstelpost ingezet kunnen worden ter dekking van het 'glijpad'.

Maatregel surplus algemene reserve

Vanaf het jaar 2024 kunnen gemeenten reserves en overschotten inzetten voor het dekken van structurele lasten. Concreet houdt deze maatregel in dat wij het surplus in de algemene reserve (de reserve waar geen bestemming aan is gegeven) kunnen aanwenden voor het dekken van structurele exploitatielasten. Van dit vrij besteedbare deel, het surplus, mogen gemeenten 10% inzetten voor het dekken van structurele lasten. Dit deel wordt als 'structurele baat' bestempeld. Deze 'structurele baat' telt mee ter bepaling van het reële en structurele begrotingsevenwicht.

Het weerstandsvermogen dient naar het oordeel van de toezichthouder (provincie Overijssel) voldoende te zijn. Dit weerstandsvermogen moet gebaseerd zijn op een adequate risico-inventarisatie. De provincie hanteert hiervoor de volgende criteria:

1. Bij de bepaling van het surplus in de (vrije) algemene reserve, worden alle andere onderdelen van het beschikbare weerstandsvermogen (zoals stille reserves, onvoorzien en onbenutte belastingcapaciteit) buiten beschouwing gelaten;
2. een weerstandsratio van 1 te hanteren bij de bepaling van het surplus in de (vrije) algemene reserve, ongeacht of de gemeente een hogere ratio aanhoudt;
3. de gemeente dient in haar paragraaf weerstandsvermogen een adequate risico-inventarisatie met risicokwantificatie op te nemen. Eventueel neemt de gemeente een top 10 op van belangrijkste risico's en een categorie overig voor de kleinere risico's;
4. de solvabiliteit per 1 januari van het betreffende jaar dient 20% of hoger te zijn.

Voldoet een gemeente niet aan deze criteria, wordt de onttrekking aan de algemene reserve niet als structurele baat aangemerkt. Inzet van de algemene reserve voor structurele dekking van lasten, heeft derhalve gevolgen voor de solvabiliteitsratio als ook op het overgebleven surplus binnen de algemene reserve. Om de mogelijkheden voor het inzetten van de algemene reserve ten behoeve van het 'glijpad' helder te krijgen, hebben wij in onderstaand overzicht het effect hiervan weergegeven. Hierbij gaan we uit van de huidige begroting en de volgens de meerjarenraming te realiseren ombuigingen.

bedragen x € 1.000

Saldo naar ombuigingen	2025	2026	2027	2028
Resultaat staande 2025 begroting	217	-1.901	-972	490
Verzilvering ombuigingen		1.008	950	
Te dekken te kort	0	-893	-22	0

bedragen x € 1.000

Ontwikkeling algemene reserve zonder afdekking resultaat	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve per 1 januari	20.878	16.365	13.438	11.249
Saldo begroting	217	-893	-22	490
Begrote onttrekkingen	-4.730	-1.026	-209	0
Algemene reserve per 31 december	16.365	14.445	13.207	11.739

Benodigd weerstandsvermogen*	5.422	5.422	5.422	5.422
-------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Surplus	10.943	9.023	7.785	6.317
10% Surplus ter dekking	1.094	902	779	632
Solvabiliteitsratio	25%	24%	23%	21%

*Bedragen op basis van huidige risicoscore

Het overzicht laat zien dat wij deze maatregel, het inzetten van 10% van het surplus uit de algemene reserve, kunnen inzetten ter dekking van het 'glijpad'. Hiermee voldoen wij aan de door de provincie gestelde randvoorwaarden.

4 Latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden

Ombuigingen (zie hiervoor) zijn nodig om een bestaand structureel financieel tekort op te lossen. Daarvoor kijken we naar bestaande medebewindstaken. Ondertussen blijft de samenleving echter niet stilstaan. Grote maatschappelijke opgaven, ambities en nieuwe verplichtingen vragen aanvullende financiële middelen. Wij noemen dit 'latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden'. 'Latent' omdat deze ontwikkelingen (nog) niet van financieel benodigde middelen zijn voorzien.

In de Kadernota 2025-2028 ([link bestand](#)) is in hoofdstuk 5 (vanaf pagina 18) op het niveau van begrotingsprogramma inzichtelijk gemaakt wat de financiële omvang van de latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden is. Vervolgens is per begrotingsprogramma op hoofdlijnen toegelicht wat deze latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden inhouden en welke consequenties wij zien als daar geen invulling aan kan worden gegeven.

Keuzes met betrekking tot de latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden

In aanloop naar het opstellen van deze begroting hebben we onszelf de opdracht gegeven het inzicht uit de kadernota nader uit te werken in een compleet overzicht. Dit leidde tot concrete inschattingen van benodigde financiële middelen (zie tabel 1 en 2 hierna).

Het complete overzicht alsmede de actuele financiële stand van zaken leiden tot drie belangrijke conclusies:

1. Het begrotingsjaar 2025 resulteert in een positief saldo van incidenteel € 802.000.
2. Op basis van de actuele financiële stand van zaken loopt het structurele tekort in 2026-2028 verder op ten opzichte van de Kadernota 2025-2028.
3. Gelet op de actuele financiële stand van zaken kunnen wij ons maatschappelijk gezien niet veroorloven extra structurele verplichtingen aan te gaan, omdat wij daarmee een hypotheek op de toekomst leggen (vertrekpunt 5 van de ombuigingsstrategie).

In hoofdpijn 2 van de ombuigingsstrategie hebben we bepaald dat nieuwe wensen, opgaven en noodzakelijkheden pas mogelijk worden als op basis van de ombuigingen een financieel surplus gerealiseerd wordt. Als nieuwe wensen, opgaven en noodzakelijkheden een hogere prioriteit krijgen dan bestaand beleid, zoeken wij naar uitruil mogelijkheden binnen bestaande taken/opgaven. Omdat de ombuigingen nog niet 'in gang worden gezet', is echter (nog) geen sprake van een structureel surplus. Met het oog op twee (vrije recente) drastische bezuinigingen (in 2017 en 2020) zien wij weinig tot geen mogelijkheden voor eenvoudige uitruiling met bestaande taken/opgaven. In de politieke afweging kan worden bepaald welke taken/opgaven voor Haaksbergen belangrijker zijn (bestaande taken/opgaven of een latente ontwikkeling). Eventueel uitruilen vraagt een integrale beoordeling van de gehele begroting. In de aanloop naar de Kadernota 2026-2029 zal deze beoordeling plaatsvinden.

We concludeerden al dat het begrotingsjaar 2025 een positief saldo kent van incidenteel € 802.000. Met het oog op financieel gezond beleid en mogelijk toekomstige tegenvallers, kiezen wij ervoor niet het gehele positieve saldo van het begrotingsjaar 2025 in te zetten voor de uitvoering van latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden. Het incidentele bedrag dat overblijft geeft ons de mogelijkheid op incidentele basis latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden uit te voeren. In het kader hiernaast is een afwegingskader opgenomen om tot deze keuzes te komen. Het beantwoorden van deze vragen helpt in het prioriteren en afwegen van de keuzes. De keuzes daarin zijn subjectief en vragen daarmee een duidelijke en transparante politieke afweging, die wij hebben gemaakt.

In tabel 1 is inzichtelijk gemaakt welke latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden op basis van een incidentele investering in 2025 in uitvoering worden gebracht. Voor deze taken/opgaven geldt dat indien geen aanvullende (structurele) middelen gevonden worden, deze taken/opgaven in 2026 in uitvoering stil komen te staan. Op basis van vertrekpunt 2 van de ombuigingsstrategie presenteren wij de gevolgen

Afwegingskader

- Heeft het enkel een maatschappelijk rendement of ook een financieel rendement?
- Hoe groot is de kans op imagoschade? Geredeneerd van de invalshoeken: imagoschade als lokale overheid, als betrouwbare samenwerkingspartner (regionaal en daarbuiten) en/of leiden we imagoschade door als slecht werkgever te opereren.
- In welke mate is er sprake van direct of indirect risico voor de samenleving?
- Is continuering van de huidige beleidslijn verantwoord?
- Is de transparantie en informatieplicht van ons openbaar bestuur nog wel geborgd?
- Is er sprake van beperkt risico voor de bedrijfscontinuïteit?
- Is het mogelijk om het (oude en/of uit te ruilen nieuwe beleid) uit te stellen?
- Is het niet voldoen aan wettelijke taak verantwoord?
- Is het schrappen desgewenst omkeerbaar?
- Is het thema of beleid een concreet afgesproken onderdeel van de raadsafspraken?
- Wat is het (ogenschijnlijk) minst pijnlijk voor samenleving indien we de taak schrappen? Waarbij wij ons wel realiseren dat het indirect en op lange termijn gaat leiden tot kwaliteitsverlies.

zo scherp mogelijk. Per latente ontwikkeling/noodzakelijkheid is de consequentie voor de samenleving opgenomen bij het niet uitvoeren van de taak/opgave.

Tabel 1 – Incidenteel (niet structureel) financieel doorgevoerde latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden

(bedragen x € 1.000)

Latente ontwikkeling en noodzakelijkheid en	2025 incidenteel uitvoeren (financieel incidenteel verwerkt)	vanaf 2026 structureel benodigd (niet financieel verwerkt)	Consequentie samenleving bij niet uitvoeren
AV-middelen raadzaal	102 (investering)	0	Het doel is een toegankelijke, laagdrempelige en transparante lokale politiek. Het is voor onze samenleving op termijn niet meer mogelijk vergaderingen live te volgen. Voordat het zover is, krijgt de samenleving te maken met haperende niet functionerende live streaming. Gemeenteraadsvergaderingen worden onderbroken door technische storingen. Gemeente en gemeenteraadsleden krijgen hoogstwaarschijnlijk te maken met reacties van inwoners.
Verbouwing archief	200 (investering)	0	Het doel van de Archiefwet is belangrijke overheids-informatie te behouden en toegankelijk te maken. Haaksbergen loopt aanzienlijk risico op informatieverlies, waarbij historische gegevens verloren kunnen gaan. Imagoschade en boetes, plus mogelijk verscherpt toezicht door de provincie.
Participatie/inwonersbetrokkenheid	0*	102	De verbindingsfunctionaris tussen de gemeente en de samenleving verdwijnt, waardoor belangenorganisaties, maatschappelijke organisaties, verenigingen en particulieren geen direct aanspreekpunt/contactpersoon hebben. Het ophalen en wegzetten van initiatieven uit de samenleving in de ambtelijke organisatie komt te vervallen. In de ambtelijke organisatie vervalt het advieswerk op participatie richting inwoners, raad, college en ambtelijke organisatie waardoor het participatiebeleid onuitvoerbaar wordt. De dienstverlening in overheidsparticipatie vervalt.
Ondermijning (sbeleid)	0*	100	Er kan dan geen uitvoering gegeven worden aan het ondermijningsbeleid en het Bibob-beleid. Het risico van het uitblijven van een gedegen aanpak van ondermijning is dat criminelen zich vestigen binnen de gemeente en misbruik maken van voorzieningen, van kwetsbare inwoners en dat onze lokale economie en positief beleid ondermijnd worden. Als de basis niet op orde is verliest de gemeente ondersteuning vanuit het Ondersteuningsteam van het RIEC. De integriteit en weerbaarheid van de gemeente Haaksbergen komt onder druk te staan.
Opleidingsbudget	30	30	Indien de gemeente Haaksbergen niet inzet op opleidingen kan dit zowel politieke als operationele risico's met zich meebrengen. Wij krijgen dan steeds vaker te maken met een tekort aan gekwalificeerd personeel. Vooral de aantoonbare vergrijzing van ons personeelsbestand in combinatie met de toenemende krapte op de arbeidsmarkt vergroot het risico. Daarnaast zal de aantrekkelijkheid van de gemeente Haaksbergen als werkgever afnemen, (nieuwe) medewerkers worden niet opgeleid. In verband met de krapte op de arbeidsmarkt komen er relatief veel medewerkers binnen zonder gemeentelijke of met beperkte ervaring. Binden en boeien van mensen wordt moeilijker.

			Met als gevolg dat de kwaliteit van dienstverlening onder druk komt te staan.
Beeld rotonde Wiedenbroek	15	0	Het aanzicht van de plek blijft zonder beeldende invulling. Richting de samenleving (Stichting Beeldende Kunst) zijn reeds verwachtingen gewekt. Niet nakomen van deze verwachtingen leidt potentieel tot imagoschade in relatie tot het zijn van een betrouwbare overheid.
Onderwijshuisvesting (IHP)	102	102	De wettelijke taken met betrekking tot onderwijshuisvesting kunnen niet worden uitgevoerd. Er wordt geen uitvoering meer gegeven aan het integraal huisvestingsplan (IHP).
Natuurbegraafplaatsen (kosten)	150	0	Er zijn minder natuurbegraafplaatsen (plekken) beschikbaar dan gepland. De wachtlijst met belangstellenden groeit sneller dan beoogd. hetgeen ertoe kan leiden dat belangstellenden zich niet inschrijven.
Natuurbegraafplaatsen (opbrengsten)	-150	-150	Er zijn minder natuurbegraafplaatsen (plekken) beschikbaar dan gepland. De wachtlijst met belangstellenden groeit sneller dan beoogd. We lopen hierdoor opbrengsten voor natuurbegraven mis.
RTV Sernet	25	25	Het college stelt voor om in 2025 de lokale omroep RTV Sernet een financiële impuls te geven van 25.000 euro. Voor de periode na 2025 moet een bijdrage aan de lokale omroep opnieuw beoordeeld worden. Naast de uitgangspunten van de kadernota zijn er twee ontwikkelingen die een structurele bijdrage aan een lokale omroep op dit moment onmogelijk maken, namelijk het aflopen van de aanwijzing van RTV Sernet als lokale omroep voor Haaksbergen op 26 september 2025 en de aankomende wijziging van het omroepbestel waarin sprake is van de vorming van streekomroepen.
Bijdrage viering 80 jaar vrijheid	15	0	De viering van 80 jaar vrijheid komt onder druk te staan wanneer deze bijdrage niet gedaan wordt.
Stuur- en monitoringsinformatie data gemeentelijke organisatie	96	96	Geen inzicht voor raad, college, management en medewerkers in de voortgang van de transformatie en de realisatie van de ombuigingen, prognoses en dashboardinformatie. Sturen op data wordt daardoor niet mogelijk en er kan geen invulling worden gegeven aan de informatiebehoefte van raad, college en managementteam.
Totaal	585	305	

* De structurele financieel benodigde middelen voor deze latente ontwikkeling en noodzakelijkheid wordt ingeruild met formatie ambtelijke organisatie (het voorstel hiertoe landt in de Kadernota 2026).

Specifiek voor de AV-middelen in de raadzaal als ook voor de verbouwing van het archief geldt dat deze op basis van een investering worden uitgevoerd. De opgenomen kosten betreffen een investering die in de tijd afgeschreven wordt. Omdat het niet verstandig is tot structurele kostenuitzetting over te gaan, worden deze investeringen in een bestemmingsreserve opgenomen. De afschrijvingen worden de komende jaren uit deze bestemmingsreserve betaald, waardoor deze niet op het (structurele) saldo van de begroting drukken.

In tabel 2 is inzichtelijk gemaakt welke latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden financieel niet verwerkt zijn in deze begroting. Dat betekent dat deze latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden niet uitgevoerd worden als gevolg van het ontbreken van financiële middelen. We voeren de lijst wel op in deze begroting om enerzijds inzicht te bieden in de latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden die momenteel actueel zijn (inclusief financiële omvang). Anderzijds om in de Begroting 2025-2028 niet enkel op te nemen wat wij voornemens zijn te doen, maar ook op te schrijven wat de gemeente niet (meer) kan doen.

Tabel 2 – Latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden welke niet financieel verwerkt zijn in de begroting inclusief de consequenties voor de samenleving

(bedragen x € 1.000)

Latente ontwikkeling en noodzakelijkheden	2025 incidenteel	vanaf 2025 structureel benodigd	Consequentie samenleving bij niet uitvoeren
Arbobudget – thuiswerkvoorziening	0	65	Faciliteren van een thuiswerkvoorziening kan niet uitgevoerd worden. Er is kans op imagoschade omdat de gemeente niet voldoet aan wettelijke regelgeving. Het faciliteren van een thuiswerkvoorziening is immers wettelijk verplicht is. Goed werkgeverschap komt onder druk te staan. Schadeclaims kunnen het gevolg zijn.
Ziekteverzuim	0	250	Het niet doorvoeren van deze verhoging brengt voor de gemeente diverse risico's met zich mee. Operationele schade doordat kritische bedrijfsprocessen en of belangrijke dossiers met een groot maatschappelijk belang vertragen of stil komen te liggen. Daarnaast het risico op een oplopend ziekteverzuim, doordat werkdruk en werkstress verder toenemen. Fatsoenlijk werkgeverschap en imago krijgen negatieve lading in de samenleving. Het opleveren van raadsinformatie-brieven, beantwoording van vragen en aandacht geven aan maatschappelijk relevante vraagstukken zal gepaard gaan met minder kwaliteit en een langere doorlooptijd.
Personeelsbeleid	60	130	Verhoogde kans op operationele risico's dat de dienstverlening naar inwoners niet aan de beoogde kwaliteit voldoet door het ontbreken van een goede werving en selectie van personeel. Vooral de aantoonbare vergrijzing van ons personeelsbestand in combinatie met de toenemende krapte op de arbeidsmarkt speelt ons parten. Goed werkgeverschap komt onder druk te staan. Strategisch personeelsbeleid kan niet uitgevoerd worden. Strategisch opleidingsplan en -beleid ontbreekt. De organisatie ontwikkelt zich niet door en imagoschade als werkgever.
Informatieveiligheid	0	90	Het niet voldoen aan de wettelijke bepalingen van NIS2 kan leiden tot onveilige digitale dienstverlening en beveiligingsincidenten. Dit kan leiden tot zowel gemeentelijke als bestuurlijke sancties en boetes. Het vertrouwen van inwoners in de gemeente kan worden geschaad bij verstoring van de digitale dienstverlening en/of beveiligingsincidenten.
Facilitaire dienst	50	0	Beschikbaarheid van dienstverlening tijdens openstelling van gemeentehuis en avondvergaderingen (commissie en gemeenteraad) komt onder druk te staan.
Adresonderzoek burgerzaken	0	28	Gemankeerde dienstverlening bij burgerzaken, waardoor inwoners last ervaren van verkeerde inschrijvingen op adressen. En de gemeente mogelijk leges misloopt. Het imago van de gemeente loopt schade op, op een beleidsterrein waar iedere inwoner weleens mee te maken heeft.
Managementondersteuning	0	35	Organisatie ontwikkelt zich niet door, imagoschade als slechte werkgever. Werkdruk van de teammanagers (zoals aangetoond in het medewerkertevredenheidsonderzoek) neemt niet af, maar juist verder toe. Hierdoor lopen grote maatschappelijk/politieke dossiers gevaar in continuïteit en sturing.
ICT/informatie-management	280	883	Dit is een verzamelpost: - Ontbreken van een accuraat bedrijfsinformatie bestand maakt dat we niet snel kunnen inspelen op behoeften en informatie inzake bedrijven.

			<ul style="list-style-type: none"> - Niet kunnen implementeren van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, waardoor gebrekkige dienstverlening en imagoschade optreedt. - De noodzakelijke versterking (samenwerking met Hengelo) van het informatiemanagement wordt financieel niet uitvoerbaar, waardoor onze dienstverlening naar de samenleving afneemt. - Achterstand bij benodigde informatievoorziening loopt verder op. Transparantie en informatieverstrekking lopen vertraging op, waardoor inwoners en bedrijven met een verminderde dienstverlening geconfronteerd worden. - Veel werk zal analoog en niet digitaal gestroomlijnd moeten worden, waardoor fouten, archiveren of kwijtraken van informatie/gegevens een groot risico blijft. Tevens kan het leiden tot desinvestering gelet op de reeds gedane investeringen om het IM te versterken.
Vergunningverlening, toezicht en handhaving	0	20	Het vertrouwen van de samenleving in de overheid neemt af.
Verhardingschapendrift	0	8 (vanaf 2026)	De schaapskooi is bij slecht weer minder goed bereikbaar voor gebruiker en bezoekers. In droge tijden blijft de omgeving klachten door stofoverlast ervaren en melden.
Vijver Wiedenbroek	50	9	Met park Blankenborgh kan geen landschappelijk samenhangend geheel worden gemaakt.
Groenbeheer	0	86	We hebben minder zicht en grip op de kwaliteit die geleverd wordt. Het risico op tekortschietende kwaliteit en kwantiteit neemt toe.
Versterkingsmaatregelen Morsinkhofbrug/ Oliemolenbrug/ Nieuw brug	0	36	In de afgelopen jaren is het vervoer over de bruggen steeds zwaarder geworden en hier zijn de bruggen destijds niet op gebouwd. Op korte termijn verwachten wij verkeersbesluiten te moeten nemen om versnelde schade aan de bruggen te voorkomen en geen risicovolle situaties te creëren. Er zal een aslastbeperking opgelegd worden. Bepaalde vrachtauto's en een deel van het landbouwverkeer mogen dan niet meer over de bruggen rijden.
Vervanging Oortjesbrug	0	93	In de afgelopen jaren is het vervoer over deze brug steeds zwaarder geworden en hierdoor is de brug constructief minder sterk geworden. Op korte termijn verwachten wij een verkeersbesluit te moeten nemen. Er zal een aslastbeperking opgelegd worden. Bepaalde vrachtauto's en een deel van het landbouwverkeer mogen dan niet meer over de brug rijden.
Zwarteland	50	20	De verouderde buurt wordt niet vernieuwd met betrekking tot nieuwbouw sociale woningen en klimaatrobuuste maatregelen. Daarnaast is te verwachten dat terugtrekking uit deze samenwerking aan de samenleving een ongewenst negatief signaal afgeeft, dat de indruk kan wekken dat de gemeente geen betrouwbare partner is voor (Domijn), en meer in het algemeen, het realiseren van de betrokken sociale, ruimtelijke en klimaatgerichte doelen.
Speelvoorziening	0	40	Als toestellen verouderd raken en onveilig worden verdwijnen deze en worden ze niet meer vervangen. Hiermee verdwijnen er speelplekken en hebben kinderen minder mogelijkheden veilig buiten te spelen.
Odensehuis	0	90 (vanaf 2026)	Het aantal mantelzorgers neemt toe. Door het inrichten van het Odensehuis kunnen meer plekken voor mensen met beginnende dementie en geheugenklachten gerealiseerd worden. Hiermee kunnen meer mantelzorgers ontlast worden.

Contractbeheer	0	102	Voor de transformatie en de ombuigingen is het noodzakelijk goede afspraken met leveranciers te maken en deze ook te onderhouden dan wel te controleren. Doen we dit niet, lopen we geld mis. Daarnaast missen we een extra kwaliteitsslag, die we moeten maken in onze dienstverlening aan de inwoners. Het is ook niet mogelijk om, conform regionale afspraken, voldoende capaciteit te leveren aan de regio. Dit kan leiden tot extra betalingen aan SamenTwente.
Frontoffice	0	30	Consequentie van niet doen, is dat de doorverwijzing van de inwoner minder snel en efficiënt plaatsvindt (heeft effect op onze dienstverlening). Taken die niet kunnen worden belegd bij de frontoffice belanden bij de consultants. Het risico bestaat dat de wachtlijsten toenemen.
Beleidsinzet Wmo	0	70	Niet alle Wmo taken op met name huishoudelijke hulp en vervoer kunnen worden uitgevoerd. Dit heeft gevolgen voor de dienstverlening aan de inwoners en leidt tot stagnering van de transformatie en de realisatie van de ombuigingen. Het is ook niet mogelijk om, conform regionale afspraken, voldoende capaciteit te leveren aan de regio.
Coördinatie Noaberpoort		85 (vanaf 2026)	Transformatie en daarmee de doorontwikkeling voorliggend veld, alsmede de realisatie van de ombuigingen worden niet of onvoldoende gerealiseerd.
Hervormings-agenda Jeugd	0	200	Bij niet doen wordt de Jeugdhulp onbetaalbaar en worden de wachtlijsten langer. We voldoen ook niet aan de landelijke verplichting.
Beleidsinzet Zorg en Veiligheid		80 (vanaf 2027)	Toename van ernstige incidenten en ontbreken van een gestructureerde aanpak van inwoners met multi-problematiek. Het is ook niet mogelijk om, conform regionale afspraken, voldoende capaciteit te leveren aan de regio. Dit kan leiden tot extra betalingen aan SamenTwente.
Reserveren voor vervanging van maatschappelijk vastgoed	0	?	Maatschappelijke gebouwen kunnen niet meer worden gerenoveerd/vervangen. Hierdoor kunnen bepaalde maatschappelijke opgaven, die gebonden zijn aan activiteiten die binnen deze gebouwen plaatsvinden, geen doorgang vinden. Denk hierbij aan basisscholen, centra voor jeugd en gezin, et cetera.
Antennebeleid	25	0	Er wordt geen invulling gegeven aan actualisatie van het antennebeleid.
Beleidsinzet fysieke leefomgeving (mobiliteit, ruimtelijke ordening en vastgoed)	0	285	Ruimtelijke verzoeken, zoals bijvoorbeeld woningsplitsing, nieuwbouw tweede bedrijfswoning of mantelzorgwoningen, beoordelen we dan niet. De gevolgen kunnen twee kanten op: we willigen het verzoek niet in of we willigen het in zonder te toetsen of het verzoek voldoet aan regels en redelijke verwachtingen van belanghebbenden en ketenpartners. We hebben geen mogelijkheid om strategisch in te zetten op bereikbaarheid van Haaksbergen. Impact op de leefbaarheid van Haaksbergen.
Totaal	515	2.735	

5 Inkomsten

Naast het bezuinigen van kosten is ook het verhogen van inkomsten een mogelijkheid om de verlaging in het Gemeentefonds te compenseren. De mogelijkheden hiervoor binnen de gemeente zijn echter beperkt.

OZB

De grootste lokale inkomstenbron voor gemeenten is de OZB. Zoals in het al eerder genoemde advies van de VNG ook aangegeven, zouden gemeenten de OZB met gemiddeld 60% moeten verhogen om de verlaging in het Gemeentefonds op te kunnen vangen. Dit is uiteraard geen wenselijke situatie. Bovendien (in lijn met vertrekpunt 5) nemen wij het standpunt in dat wij onze autonome financiële ruimte niet willen inzetten om de financiële tekorten op medebewindstaken te financieren. In dat geval zouden wij bijdragen aan het toegroeien van gemeenten naar een uitvoeringsorganisatie van het Rijk. Daar komt bij dat wij als gemeente Haaksbergen in deze autonome financiële ruimte juist onderscheidend kunnen zijn in de (beleids)keuzes die wij maken.

De OZB is de laatste jaren minder verhoogd dan in omliggende gemeenten. Echter zit iHaaksbergen met de OZB nog steeds in de hogere regionen binnen Twente. Wel kan dit jaar minimaal evenveel verhoogd worden als omliggende gemeenten en moeten wij kijken wat voor extra inkomsten hieruit gegenereerd kunnen worden. Een verhoging van 1% van de OZB komt voor Haaksbergen overeen met ongeveer € 70.000 extra inkomsten.

Tot slot kunnen we overwegen het OZB-tarief gedeeltelijk te verlagen voor een robuustere financiële uitgangspositie in de toekomst. Met andere woorden, we creëren hiermee een maatregelen om in de toekomst de mogelijkheid te hebben inkomsten te verhogen. Gelet op de tekorten, is voor Haaksbergen dit geen reële optie.

Subsidies

De gemeente Haaksbergen maakt bij de uitvoering van taken gebruik van subsidies van medeoverheden. Subsidies kennen een incidenteel karakter en kunnen niet ingezet worden voor een structurele dekking. Bovendien eisen veel subsidieverstrekkers een cofinanciering. De mogelijkheden voor het aanwenden van deze subsidies, zijn dan ook afhankelijk van de cofinanciering die wij hier tegenoverzetten. Wel zijn deze subsidies interessant om ambities ten uitvoer te brengen. Wij blijven subsidiemogelijkheden onderzoeken en inzetten. Bij behandeling van de Begroting 2024-2027 heeft de raad een amendement ([link amendement](#)) aangenomen, waarmee is besloten een budget vrij te maken ten behoeve van de inzet van een subsidiemakelaar. Onderzoek is uitgevoerd naar subsidiemogelijkheden voor Haaksbergen. Diverse subsidie- en financieringsmogelijkheden zijn geïdentificeerd. Daarover is de raad per raadsinformatiebrief geïnformeerd ([link raadsbrief](#)). Wij willen de subsidiemogelijkheden optimaal benutten Kadernota 2025-2028 25

door het inzetten van de subsidiemakelaar. Het is van belang de subsidieontwikkelingen de komende jaren in de gaten te houden. Het subsidielandschap verandert, waardoor ook huidige regelingen aangepast kunnen worden en nieuwe regelingen worden opengesteld. Met een subsidiemakelaar is er meer tijd en ruimte om de subsidiemogelijkheden optimaal te benutten. Een subsidiemakelaar heeft kennis van het aanvragen, beheren en verantwoorden van subsidies. Ter dekking is ook een taakstellende te realiseren opbrengst van € 50.000 opgenomen. De opbrengst kan gerealiseerd worden door bijvoorbeeld subsidies aan te vragen, waarop (deels) bestaande activiteiten of (interne) kosten verantwoord mogen worden, die we nu betalen uit eigen middelen. De inzet van subsidies blijft wel afhankelijk van de cofinanciering die mogelijk geëist worden.

Overige mogelijke inkomsten en fondsen

De gemeente Haaksbergen kan ook overwegen andere belastingen in te voeren of te verhogen. Denk hierbij aan het (her)invoeren van een hondenbelasting, verhogen van de toeristenbelasting of de precariobelasting. Wij zien hier geen reële oplossingen in om het begrotingstekort op te lossen. Dit betekent namelijk dat we onze samenleving belasten met extra lasten, terwijl de samenleving daarvoor niets terugkrijgt of zelfs minder terug krijgt. Politiek kan wel overwogen worden extra inkomsten te genereren, welke ingezet kunnen worden om het uitvoeren van de latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden te realiseren.

Naast het verhogen van onze eigen inkomsten zien wij ook mogelijkheden voor maatschappelijke organisaties om financiële middelen uit diverse fondsen in te zetten voor maatschappelijke doeleinden. Deze fondsen, zoals omgevingsfondsen, zijn geen onderdeel van de gemeentelijke financiën. De inzet van deze fondsen is daarmee geen oplossing voor de financiële situatie van de gemeente Haaksbergen.

Centrale thema's

1 Raadsafspraken

Deze raadsperiode willen we vaart maken met enkele dossiers, de verhouding tussen gemeenteraad en college en tussen de fracties onderling verbeteren en zo de discussie in de raad laten gaan over hoofdlijnen en politieke verschillen. Daarom hebben de raadsfracties op 16 mei 2022 raadsafspraken geformuleerd op acht onderwerpen vanuit de kader stellende rol. Deze raadsafspraken zijn unaniem door de gemeenteraad vastgesteld op 8 juni 2022 ([link raadsafspraken](#)). Het college geeft uitvoering aan de raadsafspraken als uitvoerend bestuursorgaan. Daarvoor heeft het college de raadsafspraken uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma. Dit uitvoeringsprogramma gaat in op 'hoe' de raadsafspraken uitgevoerd gaan worden, welke planning daarbij past, wat daarvoor nodig is en eventuele randvoorwaarden. Onderstaand wordt per onderwerp aangegeven wat we willen bereiken, welke raadsafspraken erover gemaakt zijn en wat we ervoor doen in 2025.

PARTICIPATIE

Wat willen we bereiken?

Dichter bij elkaar brengen van inwoners, gemeenteraad, college en ambtelijke apparaat.

Wat gaan we ervoor doen in 2025

De functionaris inwonersbetrokkenheid wordt in 2025 ingezet om participatie organisatie breed (beter) te organiseren en vroegtijdig bij initiatieven/plannen het vastgestelde participatiebeleid uit te voeren. Deze functionaris vormt ook het aanspreekpunt voor de raad en richt zich niet enkel op participatie bij initiatieven (plannen en beleid) van de gemeente, maar ook op die vanuit de samenleving. Participatie is ondergebracht in de portefeuillevordering. De coördinatie van participatie is ondergebracht bij de burgemeester en wethouder Van Zwanenburg is projectwethouder overheidsparticipatie. Er wordt ingezet om met de raad toe te werken naar een participatieverordening, die meer duidelijkheid biedt voor betrokkenen in een participatieproces. Met de door de tweede en eerste kamer aangenomen Wet versterking participatie op decentraal niveau, gaan we de participatie inspraakverordening samen met de raad en inwoners opstellen. De wet wil stimuleren dat inwoners betrokken worden bij de uitvoering en evaluatie van beleid en niet, zoals tot nu toe, alleen bij de voorbereiding daarvan. Hiermee wil de regering burgerparticipatie versterken. Met dit voorstel komt er ook een uitdaagrecht. Het uitdaagrecht maakt het voor inwoners en maatschappelijk partijen mogelijk de gemeente te verzoeken de uitvoering van een taak van de gemeente over te nemen. Al dan niet met het bijbehorende budget.

Raadsafspraken

- Bij alle onderwerpen van de raadsafspraken een belangrijke plek voor participatie door inwoners in te ruimen, waarbij het college de raad faciliteert.

Belangrijk daarbij is begrijpelijke/toegankelijke taal en het begeleiden van de raad in de rol van meer en tijdiger met de samenleving in gesprek gaan. De werkgeverscommissie van de raad dient bij deze rol betrokken te worden. Het college dient aan te geven hoe participatie organisatie breed in de uitvoering van taken wordt betrokken. Dit vereist een aanspreekpunt voor de raad. Er dient een portefeuillehouder participatie aangewezen te worden en er kan worden gewerkt met pilots op een terrein waar beleid nog echt opgebouwd of geactualiseerd moet worden.

Participatietrajecten 2025

Naast de lopende thema's, omgevingsvisie, duurzaamheidsvisie en grondstoffenvisie zullen in ieder geval de volgende thema's voor 2025 aan bod komen:

- participatieverordening
- doorontwikkeling burgerpanel
- woningbouwopgaven
- ontheemden opvang

EEN LEEFBAAR BUITENGEBIED

Wat willen we bereiken?

Het buitengebied van Haaksbergen ook in de toekomst leefbaar houden en leefbaarder maken.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

In 2025 gaan we de uitgangspunten voor het landelijk gebied uit de omgevingsvisie verder uitwerken. We voorzien meer aanvragen en nieuwe vormen van bedrijvigheid en wonen. Hier zal het beleid op aangepast worden, waarbij we vasthouden aan het grotere belang van een vitaal platteland. Ook zal het beleid voor KGO ontwikkelingen worden herzien. Voor de transitie in het landelijk gebied blijven we gezamenlijk optrekken met onze (agrarisch) ondernemers in gebiedsprocessen en ondersteunen we in de verduurzaming van de landbouw.

Ook hebben we een opgave op het gebied van landschap en biodiversiteit. Hiervoor willen we nieuwe en bestaande groene maatschappelijke initiatieven faciliteren. Denk aan de reeds ingezette boomdeeldagen en onderzoek naar afzet lokale voedselproductie. Dit doen we in samenhang met cluster duurzaamheid.

Raadsafspraken

- Verzoek aan het college in een werksessie te bespreken of de beleidslijn 'regionale spelregels' voldoende invulling geeft aan Haaksbergse opvattingen/vraagstukken.
- In die werksessie met de raad moet ook aan de orde komen op welke manier de fracties in de periode 2022-2026 beter geïnformeerd kunnen worden over regionaal, provinciaal en landelijk beleid, waarmee het buitengebied te maken krijgt, zodat zij proactief kunnen reageren op plannen die op die niveaus spelen.
- In de bespreking moeten in ieder geval de economische, ecologische en recreatieve aspecten van het buitengebied aan de orde worden gesteld.

WONINGBOUW

Wat willen we bereiken?

Heldere kaders voor de woonruimteontwikkeling in de komende jaren, zodat bij langskomende nieuwbouwplannen kan worden getoetst of die plannen passen binnen de gestelde kaders. Daarnaast willen we versnelling van de woningbouwplannen.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

De woonvisie Goed Wonen in Haaksbergen is op 5 juli 2023 vastgesteld door de gemeenteraad. In de woonvisie staan de kwalitatieve en de kwantitatieve woningbouwbehoefte beschreven. De nieuwbouwplannen voor woningbouw, zowel op inbreidingslocaties als uitbreidingslocaties, worden getoetst aan de nieuwe woonvisie, de woondeal Twente en aanvullende beleidskaders. Wij geven verder uitvoering aan acties die volgen uit de woonvisie, zoals de regionale urgentieregeling en het opstarten van het volkshuisvestingprogramma. De focus ligt het komende jaar met name op de wat grotere inbreidingslocaties (voormalige schoollocaties). Daarnaast wordt kritisch gekeken naar de interne procedures, zodat we beter kunnen sturen op versnelling van de woningbouw.

Ter uitvoering van de motie "Kansrijke bouwlocaties aan de randen van Haaksbergen" wordt in 2024 een addendum bij de structuurvisie Haaksbergen 2030 aan de raad voorgelegd. Bij vaststelling starten we in 2025 projecten op ter uitvoering van deze visie.

Zie ook begrotingsprogramma 8 (volkshuisvesting en ruimtelijke ordening).

Raadsafspraken

- Het college vragen haast te maken met de woonvisie en na het vaststellen van de woonvisie het college opdracht te geven een concreet uitvoeringsplan te maken waarin wordt aangegeven 'hoe' de visie uitgevoerd gaat worden.
- Het college te vragen langskomende nieuwbouwplannen daarna expliciet te toetsen aan zowel de woonvisie als aan het uitvoeringsplan.
- Het college vragen voordat de woonvisie en uitvoeringsplan zijn aangenomen, al wat te doen om woningbouw in Haaksbergen te stimuleren.

In het uitvoeringsplan zouden nadere afspraken moeten komen over hoe en waar wat gebouwd mag worden.

ZOUTWINNING

Wat willen we bereiken?

Een zorgvuldige uitvoering geven aan de besluiten die omtrent zoutwinning zijn genomen.

Wat doen we ervoor in 2025?

Aan de raadsafspraken is reeds uitvoering gegeven. Op 15 november 2023 heeft de raad van Haaksbergen, na een zorgvuldig doorlopen proces, waarbij een procesbegeleider betrokken is geweest, de verklaring van geen bedenkingen ten behoeve van het realiseren van acht gevraagde zoutwinningslocaties en de aanleg voor het distributie- en transportleidingentracé verleend ([link raadsbesluit](#)).

Op 27 maart 2024 zijn door het bevoegd gezag vergunningen verleend (distributie- en transportleidingentracé en fase 1) en heeft het bevoegd gezag ingestemd met het winningsplan. Tegen de vergunningen zijn beroepen ingediend.

Op 23 augustus heeft het bevoegd gezag het ontwerpbesluit voor fase 2 ter inzage gelegd. Een ieder is tot en met 3 oktober 2024 in de gelegenheid hiertegen zienswijzen in te dienen.

Thans geven wij uitvoering aan de privaatrechtelijke aspecten van zoutwinning, namelijk de oprichting van twee stichtingen ten behoeve van een garantiefonds en een omgevingsfonds. Op 10 juli 2024 heeft de raad bij amendementen ([link amendement Stichting Monitoring en Garantiefonds](#) en [link amendement Stichting Omgevingsfonds Haaksbergen](#)) wensen en bedenkingen kenbaar gemaakt op de concept-statuten van de Stichting Monitoring en Garantiefonds Haaksbergen en de Stichting Omgevingsfonds Haaksbergen.

Het college heeft op 24 september 2024 ingestemd met de statuten voor zowel de stichting Omgevingsfonds Haaksbergen als de stichting Monitoring en garantiefonds Haaksbergen.

Raadsafspraken

- Verzoek aan het college om te komen met een notitie waarin in ieder geval wordt aangegeven:
 - welk standpunt vanuit de gemeente over zoutwinning richting de verantwoordelijke staatssecretaris (Rijksoverheid) wordt doorgegeven en op welke manier dat zal gebeuren;
 - op welke manier het college de inwoners van Haaksbergen wil informeren over het verloop van de zoutwinning;
 - hoe het college wil monitoren wat de effecten zijn van zoutwinning voor de inwoners van Haaksbergen;
 - welke bevoegdheden de raad wel en niet heeft om zoutwinning en zoutwinning gerelateerde zaken te reguleren (bestemmingsplan);
 - Welke compensatie voor Haaksbergen mogelijk is.

VOORZIENINGEN

Wat willen we bereiken?

Ee hoog voorzieningenniveau in stand houden.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

In 2025 wordt de programmering en de inhoudelijke vormgeving van het Huis van Haaksbergen verder uitgewerkt. Wijkkracht pakt als beheerder de regie op in samenspraak met de gemeente en betreft hierbij de andere partners/gebruikers van het gebouw. Zwembad De Wilder: er heeft in 2024 besluitvorming plaatsgevonden en er zijn met Optisport afspraken gemaakt over behoud van de zwemvoorziening tot en met mei 2027. In 2024 start Synarchis met een onderzoek naar mogelijkheden realisatie van een toekomstbestendig zwembad met als inzet het huidige zwembad renoveren en laten functioneren door inzet van vrijwilligers. Dit onderzoek wordt begin 2025 afgerond.

Raadsafspraken

- Het proces van de voorzieningendiscussie te vervolgen door:
 - het college vragen een voorstel aan de raad voor te leggen over het te volgen besluitvormingsproces rondom de voorzieningen;
 - het onderwerp in de vergadering van september te agenderen voor een voorzieningendiscussie ten behoeve van de begroting van 2023;
 - in de voorzieningendiscussie de resultaten van de burgerpeiling te betrekken.

DUURZAAMHEID

Wat willen we bereiken?

Verdere verduurzaming van de gemeente Haaksbergen.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

De ambities voor de verduurzaming van Haaksbergen zijn vertaald in een duurzaamheidsvisie die aansluit bij de omgevingsvisie. Bij de duurzaamheidsvisie is een uitvoeringsprogramma met een tijdpad en begroting opgesteld. Deze worden in het eerste kwartaal van 2025 ter besluitvorming voorgelegd. De transitie naar een circulaire economie krijgt hiermee verder vorm en betekenis. De ondersteuning van ondernemers met zon op dak potentieel wordt gecontinueerd (Zon op bedrijfsdak). Vooruitlopend op de omgevingsvisie, duurzaamheidsvisie en het omgevingsplan waar duurzaamheid onderdeel van is, betrekken we duurzaamheid integraal bij nieuwbouwprojecten. Het windinitiatief Oude Buurserdijk is door het college van Gedeputeerde Staten van Overijssel (GS) in behandeling genomen. Hiervoor wordt een projectbesluitprocedure op grond van de Omgevingswet doorlopen, waarin wij een adviserende rol hebben. Op dit moment bevindt de projectbesluitprocedure zich in de voorbereidende fase voor kennisgeving participatie. In 2025 start, naar verwachting, het participatieproces waarin wij betrokkenheid hebben als adviseur en participant, maar ook een rol hebben in de communicatie richting onze samenleving.

Raadsafspraken

- Het college op te dragen op korte termijn een participatietraject voor te stellen om te komen tot een plan voor de inpassing van windmolens in Haaksbergen.
- Dat het college, zodra het mogelijk is, regels opneemt in toekomstige bestemmingsplannen om duurzame energieopwekking op grote daken af te dwingen.
- Het college op te dragen onderzoek te (laten) doen naar de mogelijkheden om lokale initiatieven tot versterking van verduurzaming (bijvoorbeeld in 'bouwteam' constructies) te ondersteunen.
- Het college vragen de raad te informeren over de voortgang van de gesprekken die door Losser worden gevoerd over de mogelijkheid gebruik te maken van de Duitse overcapaciteit.

MARKTPLAN/CENTRUMVISIE

Wat willen we bereiken?

Het dichteren van het 'Gat in de Markt'.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Aan de raadsafspraken is in 2022 uitvoering gegeven. Voor de raadsvergadering van 21 december 2022 is de raad een notitie voorgelegd, waarin de gestelde vragen uit de raadsafspraken zijn beantwoord. Behandeling van het agendapunt heeft plaatsgevonden in de raadsvergadering van 25 januari 2023. Op deze datum heeft de raad de Actualiteitscheck Marktplan vastgesteld en besloten geen m.e.r.-procedure te doorlopen.

Het ontwerp bestemmingsplan heeft van 3 november tot en met 14 december 2023 ter inzage gelegen. In de raadsinformatiebrief van 2 augustus 2024 hebben wij aangegeven dat wij nog in onderhandeling zijn met de ontwikkelaars over de overeenkomst, de koopprijs en overige (financiële) voorwaarden. Tevens hebben wij hierin aangegeven dat wij erop staan dat de onderhandelingen voor 20 september worden afgerond, zodat alle stukken op route kunnen voor de raadsvergadering van 30 oktober 2024 (inmiddels verplaatst naar 23 oktober 2024). Met de initiatiefnemers hebben wij mondeling overeenstemming bereikt op 19 september 2024.

Raadsafspraken

- Het college vragen een heldere stand van zaken te geven over de besluitvorming rond het Marktplan, voordat de bestemmingsplanwijziging aan de orde wordt gesteld en daarbij in te gaan op de volgende punten:
 - hoelang laat het oordeel van de commissie m.e.r. (second opinion) nog op zich wachten?
 - in welke mate is de huidige besluitvorming gebaseerd op inmiddels achterhaald marktonderzoek en heeft het zin te vragen om een update?
 - waarom denkt het college dat de provincie (anders dan in 2014-2018) nu wel akkoord zal gaan met een bestemmingsplanwijziging, waarin een supermarkt aan de markt is opgenomen?
 - waarom denkt het college dat het NIET aanbieden van de grond aan een andere marktpartij ditmaal niet onderuit zal worden gehaald, gegeven recente uitspraken van onder meer de Raad van State?
 - Wat is de status van het contract (dat eerder aan de Raad is gestuurd)?

SOCIAAL DOMEIN

Wat willen we bereiken?

Betrokkenheid van de raad bij het regionale beleid.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Vanaf 1 januari 2025 wordt op basis van de nieuwe inkoop voor Jeugdhulp en Wmo begeleiding en dagbesteding gewerkt.

Met betrekking tot Jeugdhulp wordt in 2025 verder gewerkt aan de meerjarige Samenwerkingsagenda, waarbinnen het jeugd(hulp)netwerk in Twente samen wordt (door)ontwikkeld op de belangrijke inhoudelijke thema's om te komen tot verbetering in de jeugdhulp. De Samenwerkingsagenda komt voort uit de Regiovisie Jeugdhulp Twente en overlapt deels met de landelijke Hervormingsagenda jeugd.

De raad wordt periodiek geïnformeerd over de inkoop Jeugdhulp en Wmo. Dit doen wij ook in 2025.

Raadsafspraken

- Het college opdracht geven de raad halfjaarlijks te informeren over de uitvoering van het ingezette regionaal beleid en de raad tijdig te betrekken bij het opstellen van de kaders voor het regionale beleid.

2 Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling

'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' betreft een meerjarig programma voor de periode 2020-2026. De aanleiding is het onderzoek van Rijnconsult naar de toekomstbestendigheid en zelfstandigheid van de gemeente Haaksbergen.

Dit onderzoek resulteerde in een vijftal aanbevelingen, te weten:

1. Versterk de bedrijfsvoering door deze grotendeels te beleggen bij Enschede of Hengelo;
2. Maak op andere uitvoeringsonderdelen deelplannen om door middel van intensivering van de samenwerking met omliggende gemeenten te komen tot vermindering van de kwetsbaarheid;
3. Ga verder met het professionaliseren van de regievoering;
4. Zorg dat in de organisatie de basis verder op orde komt, het college kan daartoe een investeringsvoorstel doen aan de raad;
5. Maak in samenspraak tussen raad, college en ambtelijke organisatie een besturingsfilosofie, waarin de drie rollen helder worden beschreven, en gebruik dat als basis om te komen tot een effectief samenspel tussen deze drie gremia. Betrek hierbij ook de lokale samenleving.

Hiervoor zijn bestuurlijke en organisatorische ontwikkelingen noodzakelijk en wenselijk. Het programma 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' is het middel en de paraplu om deze ontwikkelingen te regisseren. Dat gebeurt door uitvoering te geven aan diverse projecten die in drie ontwikkelsporen zijn weggezet.

Ontwikkelsporen	Toelichting
1) Financiën en risicobeheersing op orde	Onder andere het herstel van de balans tussen ambities en financiële middelen met beheersing van risico's.
2) Effectief samenspel	Onder andere het versterken van het samenspel tussen gemeente, inwoners en externe partners in een duidelijke taak- en rolverdeling en het implementeren van een beleidstelsel dat past bij de Haaksbergse samenleving en de gemeente die we willen zijn.
3) Stabiele en veerkrachtige organisatie	Onder andere het in de basis op orde brengen van de ambtelijke organisatie, het borgen van continuïteit en stabiliteit in de organisatie en het versterken toekomstbestendiger maken van de bedrijfsvoering als fundament voor het organisatievermogen.

Waar doen we het voor? (*maatschappelijk effect*)

Herstel in vertrouwen en verbinding met de samenleving om effectief en efficiënt de Haaksbergse samenleving te bedienen/faciliteren op basis van wettelijke plichten, behoeften en wensen.

Wat willen we bereiken? (*vertaling maatschappelijk effect naar doelstellingen*)

De looptijd van het meerjarig programma reikt tot in 2026, vandaar dat onderstaande subdoelen staan tot en met dat jaartal.

- Een toekomstbestendige en zelfstandig gemeente Haaksbergen om dicht bij de inwoners te staan en te besturen.
- Versterking van de bedrijfsvoering door deze grotendeels te beleggen bij de gemeente Hengelo dan wel zelf te versterken (Rijnconsult-aanbeveling 1).
- Kwetsbaarheden verminderen door intensivering van samenwerking met omliggende gemeenten op basis van deelplannen op uitvoeringsonderdelen (Rijnconsult-aanbeveling 2).
- Verdere professionalisering van de regievoering (Rijnconsult-aanbeveling 3).
- De organisatie in de basis op orde brengen (Rijnconsult-aanbeveling 4).
- Een besturingsfilosofie met helder beschreven rollen in samenspraak tussen gemeenteraad, college van B&W en ambtelijke organisatie die als basis wordt gebruikt voor effectief samenspel, waarbij ook de samenleving betrokken is (Rijnconsult-aanbeveling 5).

Wat gaan we ervoor doen in 2025? (vertaling doelstellingen naar concrete acties)

Onderstaande tabellen geven inzicht in de projecten die onder de paraplu van 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' in uitvoering worden gebracht of lopende projecten die in 2025 gecontinueerd worden. In de tabel wordt verwezen naar de begrotingsprogramma's/taakvelden daar waar de projecten, indien aan de orde, financieel zijn uitgewerkt.

Financiële ombuigingen (ontwikkelspoor 1)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

In 2023 is duidelijk geworden dat het zogenaamde 'ravijnjaar' op gemeenten afkomt. Als gevolg van herijking van het gemeentefonds door het Rijk, krijgen gemeenten minder in het gemeentefonds gestort. Met andere woorden, de grootste inkomstenbron voor gemeenten daalt fors. In 2024 is een ombuigingsstrategie opgesteld om de tekorten in de begroting 'om te buigen'. Deze strategie is in de Kadernota 2025 ([link bestand](#)) opgenomen en in de (voorliggende) Begroting 2025 en het meerjarenperspectief verder geconcretiseerd in maatregelen voor ombuigingen. In 2025 werken wij verder aan de uitvoering van de ombuigingsmaatregelen en de keuzes die daartoe gemaakt dienen te worden. Deze keuzes betreffen wij bij integrale afweging in de Kadernota 2026 respectievelijk Begroting 2026.

Verbetering dienstverlening (ontwikkelspoor 2)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Op 24 april 2024 is de visie op dienstverlening ([link bestand](#)) unaniem aangenomen. Deze visie is voorzien van een meerjarig uitvoeringsbeleidsplan ([link bestand](#)). Na besluitvorming is een start gemaakt met de uitvoering van het meerjarig uitvoeringsbeleidsplan. In 2025 vervolgen wij de uitvoering. In 2025 starten wij het traject cultuurontwikkeling (houding en gedrag) van de gemeente Haaksbergen in relatie tot de visie op dienstverlening. Ook werken we aan de actualisatie van onze servicenormen & gedragsregels en inclusief de borging en monitoring daarvan in onze werkwijzen en systemen.

Omgevingsvisie (ontwikkelspoor 2)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

De Omgevingswet wordt per 1 januari 2024 ingevoerd. Het is een verplichting voor elke gemeente om een omgevingsvisie te hebben vastgesteld. De omgevingsvisie bevat het integrale beleid op de fysieke leefomgeving voor het grondgebied van de gehele gemeente. De voorbereiding voor het opstellen van de omgevingsvisie in de tweede helft van 2023 gestart. Het proces van totstandkoming van deze omgevingsvisie zal in 2025 worden afgerond. De Omgevingsvisie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma, waarmee gestructureerd naar realisatie van de doelstellingen in de visie kan worden gewerkt.

Netwerkgemeente (ontwikkelspoor 2)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Op basis van het onderzoek van Rijnconsult is gekozen voor het model 'netwerkgemeente' om een zelfstandige en toekomstbestendige gemeente te blijven. In 2025 willen wij concreet maken wat dit model betekent en wat nodig is voor de gemeente Haaksbergen om het gedachtegoed van de netwerkgemeente in uitvoering te brengen. Te denken valt aan de wijze waarop wij samenwerkingen vormgeven, hoe wij daar sturing op houden (in-/outputsturing) en de prestatie-indicatoren/prestatieafspraken die daarvoor nodig zijn. Dit is bedoeld om het netwerk van samenwerkingen beheersbaar te houden. Daarnaast willen we op basis van dit project het afwegingskader uit 2016 herzien, om een actueel afwegingskader in te zetten voor toekomstige keuzes in samenwerkingen en verbonden partijen.

Procesmanagement op orde (ontwikkelspoor 3)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Als onderdeel van het versterken van het informatiemanagement zijn we in 2024 begonnen met het beschrijven van alle hoofdprocessen en werkprocessen. Wij maken daarin onderscheid tussen besturende processen, primaire processen en ondersteunende processen. Per (hoofd-/werk-)proces wordt een proceseigenaar en procesbeheerder aangewezen. Het doel is de gemeenteprocessen te verbeteren door het toepassen van een uniforme wijze van procesbehandeling. Dit draagt bij aan betere (management)informatie, minder kwetsbaarheden en stelt ons in staat meer grip te houden op de gemeentelijke processen. In 2025 vervolgen wij het beschrijven van de processen. Professionalisering wordt door middel van digitale vastlegging van processen gerealiseerd.

IBT-opgaven (ontwikkelspoor 3)

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

De provincie Overijssel houdt interbestuurlijk toezicht (IBT) op een vijftal domeinen. In 2024 is door de provincie op twee domeinen de stoplichtkleur oranje toegekend: 'financiën' en 'informatie- en archiefbeheer'. Dat betekent dat de zorg en het beheer van het archief op enkele aspecten niet op orde is en de structurele uitgaven en inkomsten niet in evenwicht zijn. In 2024 is een start gemaakt met de uitvoering van het verbeterplan voor de IBT-opgave 'informatie- en archiefbeheer'. De uitvoering van dit verbeterplan wordt ook in 2025 voortgezet. Voor het IBT-domein 'financiën' is (zoals hierboven kenbaar gemaakt) een ombuigingstraject ingezet, welke ook in 2025 doorloopt waarin bij integrale afweging keuzes worden voorgelegd aan de raad.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

In 2023 hebben wij op basis van een onderzoek naar het versterken van het informatiemanagement (IM) besloten ([link collegebesluit](#)) het IM van de gemeente Haaksbergen te versterken door een samenwerkingsverzoek in te dienen bij de gemeente Hengelo. In 2024 is een intentieovereenkomst met Hengelo getekend ([link raadsinfobrief en intentieovereenkomst](#)), waarin we aan de hand van het uitvoeren van vijf pilots de samenwerking met Hengelo op IM verkennen. De uitvoering van deze pilots loopt door in 2025. Eind april 2025 zal een eindrapportage gemaakt worden waaruit, op basis van de pilots, blijkt of en zo ja in welke omvang een samenwerking op IM mogelijk is.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten 2023	Waarde	Type waarde*
Vertrouwen in de manier waarop de gemeente Haaksbergen wordt bestuurd.	% respondenten met antwoord (heel) veel	12 %	24%	35% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen doet wat ze zegt.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	13 %	19%	32% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen zorgt er voor dat inwoners zich aan de regels houden.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	24 %	24%	33% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen stelt zich flexibel op als dat nodig is.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	16 %	16%	28% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen luistert naar de mening van haar inwoners.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	19 %	21%	30% in 2026	doelwaarde
De gemeente Haaksbergen laat inwoners meedenken bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen.	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	23 %	27%	37% in 2026	doelwaarde
Inwoners en organisaties krijgen voldoende ruimte om	% respondenten met antwoord (helemaal) mee eens	24 %	35%	37% in 2026	doelwaarde

ideeën en initiatieven te realiseren					
Wijze waarop de gemeente inwoners en organisaties betrekt bij (de uitvoering van) het beleid en de samenwerking zoekt.	rapportcijfer	5,9	6,2	7,0 in 2026	doelwaarde

* Doelwaarden: volledige sturing op het doel is niet mogelijk door uitvoering van beleid, handhaven van regels, stimuleren of anderszins. Wel is er sprake van mogelijke beïnvloeding. Daarmee is de waarde een doel: een te beogen resultaat. Normwaarden: volledige sturing op het doel is mogelijk door uitvoering van beleid, handhaven van regels, stimuleren of anderszins en daarmee is de waarde een norm: een te realiseren resultaat.

Bovenstaande tabel geeft inzicht in de stand van zaken in 2023 ten opzichte van het gemiddelde van de referentiegemeenten. De trendmatige ontwikkeling van de stand van zaken en het gemiddelde van de referentiegemeenten zijn in grafieken weergegeven in bijlage 8 van deze begroting. In het najaar van 2025 wordt een nieuwe burgerpeiling uitgevoerd. De resultaten van deze peiling worden in januari 2026 in de commissie 'Bestuur & Samenleving' toegelicht en betrokken in de Begroting 2027.

0. Bestuur en ondersteuning

Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

We willen in 2025 naar een betrouwbare Basisregistratie personen (hierna: BRP). Ook willen we de administratie van de begraafplaatsen volledig digitaliseren en deze taak blijvend bij Burgerzaken onderbrengen. Daarnaast willen we collega's van andere afdelingen beter en op rechtmatige wijze helpen bij het verkrijgen van persoonsgegevens die zij nodig hebben voor hun werk. Ook in 2025 zorgen we ervoor dat inwoners, ondanks de reisdocumentenpiek, binnen een week terecht kunnen voor de aanvraag van hun nieuwe reisdocument.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Om de betrouwbaarheid van de BRP verder te optimaliseren, gaan we door met het uitvoeren van adresonderzoeken. Daarnaast gaan we de medewerkers opleiden, bouwen we controles in (vierogenprincipe) en leggen we werkprocessen vast en werken hiernaar. Voor het blijvend onderbrengen bij Burgerzaken van de begraafplaatsadministratie wordt een medewerker opgeleid en worden werkprocessen vastgelegd.

Om collega's van andere afdelingen te helpen bij het verkrijgen van de benodigde persoonsgegevens, wordt een aangepaste privacyverordening voorgelegd aan de raad. Daarnaast wordt iRaadplegen ingericht en uitgerold binnen de ambtelijke organisatie.

Om de reisdocumentenpiek goed op te kunnen vangen, hebben we de formatie op peil, zijn de medewerkers goed opgeleid, de werkprocessen op orde en maken we optimaal gebruik van digitale ondersteuning.

Communicatie

Wat willen we bereiken?

We willen inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere stakeholders betrekken bij gemeentelijke besluitvorming en projecten. Dit kan variëren van informeren, meepraten, meedenken en meewerken tot meebeslissen. Daarvoor is het belangrijk de inwoners goed uit te leggen waar we mee bezig zijn en medewerkers van de gemeente te faciliteren in en helpen bij hun communicatie met de buitenwereld. Uiteindelijk helpt het de gemeente om goede besluiten te nemen en een betere relatie met onze inwoners te realiseren.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

In onze Kijk op communicatie & participatie ([link bestand](#)) hebben we in beeld gebracht wat onze samenleving, het bestuur en de organisatie vragen van professionele communicatie anno nu. In de notitie is weergegeven dat onze communicatie kort gezegd aan vier principes moet voldoen: duidelijk, open, optimaal online en offline en in verbinding met anderen. Deze doelstellingen zijn begin 2024 uitgewerkt in concrete acties.

Een van de acties die we uitvoeren, is het verbeteren van de schriftelijke communicatie van medewerkers, zodat ze begrijpelijker brieven en mails versturen naar onze inwoners. We helpen de ambtelijke organisatie op meerdere manieren. Zo organiseren we in 2025 schrijfttrainingen voor medewerkers. Ook brengen we een schrijfwijzer Helder Haaksbergs uit met taaltips. Verder gaan we in 2025 werken met een opgefriste aantrekkelijke huisstijl, waarbij we ook duidelijk omschreven hebben wat onze huisstijlkenmerken (zoals lettertype, kleurgebruik, iconen etcetera) zijn. Een opgefriste en aantrekkelijker huisstijl met duidelijke afspraken daarover zorgt ervoor dat we eenduidig naar buiten treden: telkens op dezelfde herkenbare wijze. In 2025 geven we een vervolg aan (online) participatie. We zetten daarvoor veelvuldig [samenhaaksbergen.nl](#) in. We gaan verder met communiceren over langlopende

dossiers, waarvoor we een strategische of tactische communicatieaanpak opstellen en uitingen ontwikkelen.

Juridische zaken

Wat willen we bereiken?

In 2025 willen we via juridische kwaliteitszorg bijdragen aan zorgvuldig bestuur en juridische risico's minimaliseren. We werken aan een professionele klachtbehandeling om de dienstverlening richting onze inwoners te verbeteren. Daarnaast gaan we verder met het invoeren van de Wet open overheid en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Juridisch advies en ondersteuning geven aan het bestuur en de organisatie.
- Bezwaren behandelen op een manier die voldoet aan de eisen van de rechterlijke macht.
- Klachtbehandeling.
- Coördinatie regelgeving, met oog voor kwaliteit, deregulering en digitale toegankelijkheid.
- Voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving.
- Coördinatie van verbonden partijen en interbestuurlijk toezicht.
- Actieve ondersteuning bieden bij het verbeteren van besluitvormingsprocessen.

We bereiken deze doelen door goed samen te werken binnen en buiten de organisatie en door regelmatig trainingen en bewustwordingssessies te organiseren. Ten tijde van het schrijven van deze begroting zijn we al begonnen met het proces van klachtbehandeling en het proces van de bestuurlijke besluitvorming.

Voor de klachtbehandeling en de behandeling van bezwaarschriften is het noodzakelijk dat mediationvaardigheden (verder) ontwikkeld worden. We geven de voorkeur aan informele behandeling (mediation) bij klachten en bezwaren, dus we zorgen dat onze medewerkers hiervoor goed getraind zijn.

	2019	2020	2021	2022	2023
Klachten	28	16	11	13	15
Bezwaren	40	84	59	72	64

Wet open overheid

De Wet open overheid (Woo) is op 1 juli 2022 in werking getreden. Deze wet verplicht ons informatie in een vroegtijdig stadium actief openbaar te maken. Dit betekent dat we onze informatie goed toegankelijk en beschikbaar moeten hebben. We zijn met onze informatiehuishouding nog niet zover om aan de eisen van de Woo te voldoen. In 2025 gaan wij verder met de implementatie van de Woo.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer

Naar verwachting treedt op 1 januari 2025 de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (hierna: Wmebv) in werking. Met de inwerkingtreding van deze wet wordt ook afdeling 2.3 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) gewijzigd. De Wmebv hanteert als uitgangspunt 'digitaal, tenzij...'. Het gaat hierbij om berichten die onder meer zien op aanvragen, beschikkingen, besluiten, klachten of zienswijzen. De Wmebv kent drie onderdelen:

- het verzenden van officiële berichten door inwoners en ondernemers;
- het ontvangen van formele berichten door bestuursorganen;
- invulling geven aan de zorgplicht en ondersteuning te bieden bij dienstverlening aan digitaal minder vaardige inwoners en/of ondernemers.

In 2025 is er geen extra capaciteit om deze wet te implementeren. Dit betekent dat wij langzaam verder gaan met de implementatie van de Wmebv.

Facilitair

Wat willen we bereiken?

De gemeente Haaksbergen wil vanuit verantwoordelijkheid en wettelijke verplichting op het gebied van duurzaamheid verder inzetten op toekomstbestendige huisvesting (2025 en verder) en de mobiliteit van haar organisatie verder verduurzamen. We willen de CO2-uitstoot van ons bedrijfsvervoer verminderen en zorgen voor vitalere werknemers.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Na de upgrade van de kantoren en het souterrain is de raadzaal aan de beurt voor een grondige vernieuwing (modern, efficiënt en gebruiksvriendelijk). Het binnenklimaat, meubilair, stoffering, verlichting en audiovisuele middelen voldoen niet aan de huidige eisen (o.a. duurzaamheid, functionaliteit). De vergaderopstelling blijkt te statisch en is onvoldoende gericht op het raadsdebat.

Het restantkrediet Huisvesting en de voorziening Meerjarenonderhoudsplan (reservefonds vastgoed) zijn niet voldoende voor de gewenste verandering. We komen in 2025 met voorstellen voor aanvullende middelen.

Bestuurs- en ontvangstdeel

Het oude gebouwdeel waar ons bestuur is gehuisvest, vraagt om grote duurzame aanpassingen. Dit vraagt forse investeringen. In 2025 zal hiervoor een business case worden opgesteld om de haalbaarheid van de verduurzaming te kunnen bepalen.

De in 2024 vastgestelde 'Visie op Dienstverlening' en het plan van aanpak 'Huis van Haaksbergen' hebben effect op de inrichting van het centrale ontvangst- en huurdersdeel op de begane grond van het gemeentehuis. Wij huisvesten hier Burgerzaken, de sociale werkorganisatie Noaberpoort (samenwerkingsverband gemeente en Wijkkracht), en de huurders Politie, GGD en Domijn. We willen de huisvestingsbehoeften van deze partijen samen bepalen en werken een verdiepende business case uit voor het ontvangstdeel.

Raadzaal

Het doel is toegankelijke, laagdrempelige en transparante lokale politiek. De AV-middelen van de raadzaal zijn afgeschreven en daardoor is het voor onze samenleving op termijn niet meer mogelijk vergaderingen live te volgen. Dit maakt dat wij gaan investeren in nieuwe AV-middelen. Wij dragen zorg voor de continuering van de live streaming van de raadsvergaderingen.

Treasury, OZB, belastingen, algemene uitkering en reserves

Hoewel deze onderwerpen onder dit programma vallen, verwijzen wij hiervoor naar andere hoofdstukken in deze begroting: paragraaf financiering, paragraaf lokale heffingen, bijlage 1 reserves en voorzieningen en bijlage 4 gemeentefonds.

Verbonden partijen

- Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
- Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
- Enexis
- Euregio
- Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo

Zie paragraaf verbonden partijen

Prestatie-indicatoren

De prestatie-indicatoren die voorheen in programma 0 stonden, staan vanaf deze begroting in de paragraaf Bedrijfsvoering, waar de indicatoren gezien de aard beter op hun plaats zijn.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
0	Bestuur en Ondersteuning	Baten	56.821	59.040	60.954	60.225	61.223	61.373
0	Bestuur en Ondersteuning	Lasten	15.514	16.142	15.396	17.520	18.974	19.147
	Totaal programma Bestuur en Ondersteuning		41.307	42.898	45.559	42.705	42.249	42.226

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

1. Veiligheid

Inleiding

Binnen dit programma vallen de werkzaamheden die passen bij de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de openbare orde en veiligheid, zoals omschreven in het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027. Samen met onze partners zoals politie, brandweer, Veiligheidsregio, andere gemeenten in de regio Twente, inwoners en bedrijven werken we binnen dit programma samen aan de veiligheid in Haaksbergen. Binnen het programma werken wij aan verschillende thema's in het veiligheidsdomein zoals de integrale veiligheidszorg, ondermijning, evenementen, crisisbeheersing en de werkzaamheden van en samenwerking met de Brandweer.

Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken?

De crisisbeheersing en brandweer streven naar een parate crisisorganisatie die flexibel en slagvaardig is en kan worden ingezet bij veel soorten rampen en crises (waaronder complexe, grensoverschrijdende, langdurige en gelijktijdige crises). Alle functionarissen in de crisisorganisatie zijn professioneel, goed opgeleid en getraind. Zij hebben zelf inzicht en regie over hun vakbekwaamheid. Er is heldere crisiscommunicatie die aansluit bij het type crisis en inspeelt op wat leeft ten tijde van het incident. Er is een goede informatievoorziening om alle functionarissen van de juiste informatie te voorzien en die hen ondersteunt in het nemen van beslissingen.

De brandweer staat 24/7 paraat om uit te rukken vanuit 29 kazernes in Twente. We streven naar een professionele en slagvaardige brandweezorg, die voldoet aan wensen en verwachtingen van inwoners, de wet en verwachtingen van het bestuur.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Crisisorganisatie: gaat verder met het versterken van de crisisorganisatie. Zorgt voor juiste en goed gekwalificeerde functionarissen op crisisfuncties. Blijft vakbekwaam als crisisorganisatie door regelmatig te trainen en oefenen (conform de visie op Leren). Beschikt over een actueel crisisplan en actuele rampbestrijdingsplannen.

Bereidt zich voor op zowel de klassieke crises als op nieuwe type crises (bijvoorbeeld cyber, klimaat of langdurig van aard). Ook is er aandacht voor bovenregionale crises.

Crisiscommunicatie: coördineert de processen rondom crisiscommunicatie in zowel de koude als de warme fase. Hierbij werkt zij nauw samen met de 14 Twentse gemeenten. Alle functionarissen in de crisiscommunicatie zijn opgeleid, getraind en geoefend.

Bevolkingszorg: bereidt gemeenten goed voor om tijdens en na een crisis voor hun bevolking te zorgen. Dit doet zij samen met ambtelijke medewerkers van de gemeenten, waarin alle functionarissen regionaal als één geheel samenwerken. Alle functionarissen zijn en blijven vakbekwaam.

Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

De samenwerking met onze partners, zoals politie en het RIEC (Regionaal Informatie en Expertise Centrum) is erg belangrijk op de veiligheidsthema's. Binnen het platform IVZ (Integrale Veiligheidszorg), waaraan alle Twentse gemeenten en een groot aantal partners deelnemen, wordt sinds 2008 op regionaal niveau structureel en integraal samengewerkt op diverse thema's. Dit ten behoeve van het vergroten van de veiligheid voor de inwoners van Twente en dus ook Haaksbergen.

Ondermijning

In de Begroting 2023 werden voor de aanpak van ondermijning incidentele middelen opgenomen voor 2023 en 2024. De incidentele middelen hadden als doel te komen tot een concrete, gestructureerde aanpak (het ondermijningsbeleid) voor een weerbaar Haaksbergen tegen ondermijning. Hiermee willen we voorkomen dat onze inwoners en ondernemers schadelijke effecten ondervinden van georganiseerde criminaliteit. Zoals toegezegd in de Begroting 2023 zou na deze periode van twee jaar duidelijk moeten zijn wat de benodigde structurele capaciteit is. In de kadernota 2025-2028 is al aangegeven dat extra capaciteit noodzakelijk is om uitvoering te kunnen geven aan de aanpak van ondermijning en het Bibob-beleid. De aanpak van ondermijning raakt de gehele gemeentelijke organisatie. Specifiek zijn een coördinator ondermijning/bibob-coördinator en een jurist veiligheid en ondermijning nodig. Niet alleen de kwantitatieve inzet, maar ook de specifiek benodigde kennis en expertise, maken dat het onmogelijk is de uitvoering van het ondermijningsbeleid te laten uitvoeren/coördineren door bestaande functionarissen binnen de organisatie.

Bibob

De Wet Bibob is een (preventief) bestuursrechtelijk instrument. Als er een ernstig gevaar dreigt dat bijvoorbeeld een vergunning of vastgoedtransactie wordt misbruikt, dan kan de bevoegde overheidsinstantie de aanvraag weigeren of de afgegeven vergunning intrekken. Daarmee wordt voorkomen dat we ongewild of onbedoeld criminele activiteiten faciliteren.

Met de uitvoering van het geactualiseerde Bibob-beleid (2024) voorkomen we, dat we als gemeente Haaksbergen criminaliteit faciliteren door het afgeven van bijvoorbeeld (omgevings)vergunningen, vastgoedtransacties, subsidies en aanbestedingen. Hiermee wordt de integriteit van de overheid beschermd en voorkomen we ook dat er een oneerlijke concurrentiepositie ontstaat voor onze bonafide ondernemers.

Het Landelijk Bureau Bibob (hierna: LBB) ondersteunt gemeenten bij het uitvoeren van de Bibob-toetsen, door het adviseren van overheden over de mate van gevaar van misbruik van beschikkingen, zoals vergunningen, ontheffingen, subsidies, overheidsopdrachten en vastgoedtransacties. De gemeente vraagt het LBB alleen advies in geval zij dit noodzakelijk acht. Dit gebeurt naar inschatting in Haaksbergen op jaarbasis ongeveer vier keer.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

In 2024 is het Integraal Veiligheidsplan 2024-2027 vastgesteld. Op basis van de in dit plan gestelde doelen en prioriteiten (jeugd en veiligheid, ondermijnende criminaliteit, zorg en veiligheid en veiligheidsbeleving) werken we in 2025 verder aan het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in Haaksbergen. Dit doen wij samen met onze partners.

Eén van de gestelde prioriteiten binnen het IVP is ondermijning. Op basis van een vastgesteld ondermijningsplan en de inzet van een coördinator ondermijning/bibob-coördinator en jurist veiligheid en ondermijning werken we in 2025 en de komende jaren (intern en extern) samen aan een weerbaar Haaksbergen tegen ondermijning. Daarmee willen we onder andere voorkomen dat onze inwoners en ondernemers schadelijke effecten ondervinden van georganiseerde criminaliteit.

In de aanpak van ondermijning staan we niet alleen. We werken hierin samen met bijvoorbeeld de politie en het RIEC, maar ook met andere gemeenten in de regio.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente

De Wet Veiligheidsregio, Wet geneeskundige hulpverlening en Wet rampen en zware ongevallen schrijven deze gemeenschappelijke regeling voor.

Doel: Op basis van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) bereidt de VRT zich voor op zware ongevallen, branden, rampen en crises. De VRT inventariseert de risico's en heeft een adviserende taak over deze risico's. Wanneer er een brand, ongeval, ramp of crisis optreedt,

beschikt de VRT over de middelen om professioneel en slagvaardig te kunnen optreden. Het primaire doel van de Veiligheidsregio Twente is de taken uit de Wet Veiligheidsregio's uit te voeren.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Verwijzingen Halt (12-17 jaar)	Aantal per 1.000 jongeren	5	9	*
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 inwoners	-	-	-
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0.4	1.0	*
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	1.4	2.5	*
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	0.6	1.1	1.6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 10.000 inwoners	17.14	27.33	*

* Voor veel van de indicatoren geldt dat de raad de norm, die wordt nagestreefd, nog niet heeft vastgesteld. Aan het thema normering van prestatie-indicatoren wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ker) in ontwikkeling" aandacht geschonken.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
1	Veiligheid	Baten	0	0	0	0	0	0
1	Veiligheid	Lasten	2.426	2.749	2.862	2.723	2.723	2.723
	Totaal programma Veiligheid		-2.426	-2.749	-2.862	-2.723	-2.723	-2.723

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Inleiding

Dit programma richt zich op de mobiliteit van personen en goederen in Haaksbergen. Dit omvat de aanleg en het onderhoud van wegen, fietspaden en openbaar vervoer. Het heeft als doel een optimale bereikbaarheid en verkeersveiligheid te waarborgen.

Waar doen we het voor?

We streven naar een goede bereikbaarheid van Haaksbergen en een goede verkeersveiligheid.

Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

- Verbeterde verkeersveiligheid en wegonderhoud, zodat deze zoveel mogelijk voldoen aan de landelijke CROW-richtlijnen.
- Goede bereikbaarheid van Haaksbergen, zowel met eigen als openbaar vervoer.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Vervanging van de Vloedstegenbrug in samenwerking met Rijkswaterstaat.
- Vervangen van de verkeersregelinstallatie Zeedijk.
- Voorbereidingen om het kruispunt oude N18-Scholtenhagenweg aan te passen aan de gewijzigde situatie van de oude N18.
- Verder werken aan een volledig systeem van duurzame, energiebesparende en minder 'lichtvervuilende' openbare verlichting.
- We stellen ons actief op in de discussie rond het goederenvervoer over het spoor in oost Nederland en een eventueel onderzoek naar een Noordtak van de Betuweroute.
- Wij blijven ons actief inzetten voor educatie en communicatie rond verkeersveiligheid, onder andere op scholen.

Parkeren

Wat willen we bereiken?

- Voldoende parkeergelegenheid in Haaksbergen.
- Bijdrage aan duurzame mobiliteit.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Uitvoering geven aan het nieuwe parkeerbeleid.
- Voortzetten van de uitrol van openbare laadplekken voor elektrische voertuigen.

Openbaar vervoer

Wat willen we bereiken?

Faciliteren van openbaar vervoer om vervoer binnen, van en naar Haaksbergen veilig en snel uit te voeren.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- We monitoren de prestaties van de nieuwe concessiehouder.
- Onderzoeken van mogelijkheden om haltevoorzieningen te verbeteren.

Verbonden partijen

Provincie Overijssel

De provincie is concessiehouder openbaar vervoer en is ook subsidieverstrekker voor projecten op het gebied van verkeersveiligheid, educatie en gedragsbeïnvloeding.

Twente Milieu

Sinds 2018 is Twente Milieu een partner van de gemeente Haaksbergen voor taken in de openbare ruimte. Twente Milieu is onder andere actief op het gebied van groen, (water)wegen, riolering, afval, evenementen en recreatieve voorzieningen. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Wierden is Haaksbergen 100% aandeelhouder.

Prestatie-indicatoren

Voor dit programma zijn geen verplichte indicatoren.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	Baten	246	151	151	151	151	151
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	Lasten	4.231	4.478	4.322	4.200	4.280	4.225
	Totaal programma Verkeer, vervoer en waterstaat		-3.986	-4.326	-4.170	-4.048	-4.129	-4.073

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

3. Economie

Inleiding

Haaksbergen is een aantrekkelijke gemeente om te wonen, werken, leven en jezelf te ontwikkelen. Een sterke economie draagt bij aan een goed leefklimaat. De economie zorgt voor banen en daarmee voor bestaanszekerheid voor onze inwoners. Zowel inwoners als ondernemers vormen samen de basis voor winkels, evenementen, en sport- en cultuurvoorzieningen in Haaksbergen. Bedrijven bieden niet alleen werk, maar ook stageplekken en opleidingen en helpen mee aan maatschappelijke doelen.

Onder dit programma valt de stimulering van de lokale economie, de ontwikkeling van de bedrijventerreinen, recreatie en toerisme en het centrum.

Wat willen we bereiken?

- Duidelijke beleidskaders en positieve stimulering van het ondernemersklimaat en de werkgelegenheid, inclusief de toeristische sector (verblijfs- en dagrecreatie).
- Betere bereikbaarheid van de gemeentelijke organisatie voor ondernemers.
- Meer verbinding met ondernemers om ze te inspireren en adviseren.
- Op de hoogte zijn van regionale ontwikkelingen en aansluiten bij regionale netwerken vanuit de rol als Ster in Twente.
- Kennisuitwisseling met het bedrijfsleven en weten wat er leeft en speelt bij de ondernemers.
- Een compact, aantrekkelijk, levendig en toekomstbestendig centrum.
- Vastleggen van informatie over bedrijven.
- De kwaliteit en het onderscheidend vermogen van Haaksbergen beter op de kaart zetten.
- In stand houden en bevorderen van de samenwerking met het georganiseerde bedrijfsleven (IKT en ondernemersverenigingen).
- Vitale toeristische bedrijven zowel in verblijfsrecreatie als in dagrecreatie.
- Aantrekkelijke en goed onderhouden recreatieve routestructuren met aandacht voor innovatie, verduurzaming en doorontwikkeling.
- Meer bezoekers naar Haaksbergen trekken, die de lokale economie stimuleren en het bestaansrecht voor voorzieningen versterken en behouden
- Haaksbergen sterk positioneren als toeristische trekpleister in Twente.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Vaststelling economische visie en visie op verblijfsrecreatie en uitvoeren van bijbehorende acties.
- Optimaliseren en verder uitbouwen van het ondernemersloket.
- Organiseren van kennis- en netwerkbijeenkomsten voor stakeholders.
- Participeren in regionale en provinciale (netwerk) bijeenkomsten en overleggen.
- Meer bedrijfsbezoeken en persoonlijk contact met ondernemers onderhouden.
- Lokale bedrijfsleven informeren, inspireren, en kennis delen via (regionale) netwerken.
- Aansluiten bij het investeringsvoorstel Retail provincie Overijssel.
- Inzet op een goed klantensysteem (CRM).
- Onderzoek doen, regionale benchmark en delen van onderzoeksresultaten met stakeholders
- Vaste overlegmomenten met het georganiseerde bedrijfsleven.
- Voortzetten van de samenwerking met het expertisecentrum Vitale Vakantieparken Overijssel.
- Haaksbergen promoten door het aansturen, adviseren en stimuleren van Haaksbergen. Natuurlijk, zodat de aantrekkelijkheid van Haaksbergen wordt vergroot.
- Aansluiten bij de Raad van Advies van Haaksbergen Natuurlijk als schakel tussen de partijen.

Verbonden partijen

BOSS Twente

Deze bestuursovereenkomst beschrijft de samenwerking tussen de Twentse gemeenten voor het versterken, verbreden en uitzetten van een gezamenlijke koers van en voor de sociaaleconomische structuur van Twente. In het bestuurlijk overleg wordt gezamenlijk de inbreng in het bestuur van de Stichting Twenteboard voorbereid, afgestemd en teruggekoppeld. Daarnaast wordt overleg gevoerd en afgestemd over het lobbyen van de gemeenten bij provincie, Rijk, Europese Unie en andere (semi)overheden en haar organisaties. Met name ten dienste van de sociaaleconomische structuurversterking, maar ook voor door het bestuurlijk overleg gekozen andere onderwerpen.

Recreatieschap Twente

Het Recreatieschap Twente is een uitvoeringsorganisatie van en voor de 14 Twentse gemeenten. In opdracht van deze gemeenten exploiteert het Recreatieschap de recreatieparken Het Hulsbeek, Het Rutbeek en Het Lageveld, het onderhoud van de recreatieve fietspaden en de routenetwerken voor inwoners en toeristen. Daarnaast verzorgen zij, met inbreng vanuit de Twente Board, de subsidiëring van de toeristische marketing en promotie van Twente. Het strategisch beleid voor vrijetijdseconomie (VTE) is ondergebracht bij de Twente Board. Afstemming over het strategische beleid VTE verloopt via het bestuurlijk overleg (BO) bij de bestuursovereenkomst sociaaleconomische structuurversterking (BOSS Twente).

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2021	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Funcziemenging	Percentage (verhouding tussen banen en woning)	51,7%	52,7%	*
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 10.000 inwoners	1815	1434	*

* Voor veel van de indicatoren geldt dat de raad de norm, die wordt nagestreefd, nog niet heeft vastgesteld. Aan het thema normering van prestatie-indicatoren wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ker) in ontwikkeling" aandacht geschonken.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
3	Economie	Baten	656	419	429	439	449	460
3	Economie	Lasten	833	1.028	1.064	987	987	987
	Totaal programma Economie		-177	-608	-635	-548	-537	-527

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

4. Onderwijs

Inleiding

De gemeente heeft onder andere de verantwoordelijkheid zorg te dragen voor goede onderwijshuisvesting, de aansluiting van zorg en onderwijs goed vorm te geven, onderwijsachterstanden bij kinderen tegen te gaan, toe te zien op de leer- en kwalificatieplicht, onder voorwaarden een bekostiging voor het leerlingenvervoer toe te kennen en diverse andere wettelijke taken.

Waar doen we het voor?

Wat willen we bereiken?

1. Onderwijshuisvesting

Kinderen en jongeren in Haaksbergen moeten zich kunnen ontwikkelen in een veilige, inspirerende en duurzame onderwijsomgeving. De gemeente zet zich hier samen met de schoolbesturen voor in, door het verder uitwerken en uitvoeren van het vastgestelde Integraal Huisvestingsprogramma (IHP).

2. Onderwijsachterstandenbeleid

Peuter, die vanwege een door de GGD-JGZ (afdeling Jeugdgezondheidszorg van de GGD) geïndiceerde (taal-)achterstand in aanmerking komen voor "Voor- en vroegschoolse educatie" (VVE), ontwikkelen zich spelenderwijs op VVE-opvangplekken in voorschoolse voorzieningen. Dit zorgt ervoor dat zij een goede start maken op het basisonderwijs.

3. Leerlingenvervoer

Kinderen en jongeren die daarvoor in aanmerking komen, kunnen gebruikmaken van passend vervoer om naar een onderwijsinstelling reizen.

4. Leer- en kwalificatieplicht

Deelname aan onderwijs of het maken van de stap naar school of werk geeft kinderen en jongeren een beter toekomstperspectief. Verzuim en voortijdig schoolverlaten blijven tot een minimum beperkt.

5. Aansluiting onderwijs en zorg

Alle leerlingen krijgen de zorg die ze nodig hebben om deel te kunnen nemen aan het onderwijs.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- 1.1. De nieuwbouw van IKC het Palet, inclusief gymvoorziening en voorschoolse voorziening, wordt opgeleverd.
- 1.2. We maken een start met de planvorming van basisschool St. Bonifacius.
- 1.3. We maken een start met de planvorming van basisschool Buurse.
- 2.1. We leveren een Lokale Educatieve Agenda (LEA) op. De LEA is een instrument om samen met kinderopvang en onderwijspartners afspraken te maken met betrekking tot onderwijs- en jeugdbeleid. Dit heeft als doel onderwijsachterstanden te voorkomen.
- 2.2. In de lokale werkgroep VVE-doorgaande lijn werken we met vertegenwoordigers van VVE-opvangaanbieders, basisonderwijs en GGD-JGZ samen aan het verder versterken van de kwaliteit van voorschoolse educatie, ouderbetrokkenheid en doorgaande lijn naar de basisschool.
- 3.1. We passen de verordening leerlingenvervoer aan en stellen aanvullende beleidsregels op. Deze passen bij onze uitgangspunten voor de doorontwikkeling van het leerlingenvervoer, zoals zelfstandigheid en zelfredzaamheid van leerlingen en eigen kracht van ouders.

- 4.1. We bereiden ons regionaal en lokaal voor op de inwerkingtreding van de nieuwe 'Wet van school naar duurzaam werk', die naar verwachting vanaf 1 augustus 2025 van kracht wordt. Deze wet regelt onder meer de uitbreiding van de doelgroep van het Doorstroompunt naar 27 jaar. Het Doorstroompunt begeleidt jongeren zonder startkwalificatie en/of met een afstand tot de arbeidsmarkt bij het zoeken naar een passende opleiding of werkplek.
- 4.2. We zetten nadrukkelijk in op preventie door voorlichting te organiseren en in samenwerking met scholen en hulpverleningsinstanties zo snel mogelijk in te spelen op beginnend verzuim.
- 5.1. Wij zetten samen met het Samenwerkingsverband (SWV) Slinge-Berkel en de daarbij aangesloten schoolbesturen en gemeenten stappen naar meer samenwerking 'aan de voorkant' in de school.

Verbonden partijen

Aan dit programma zijn geen verbonden partijen verbonden.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Absoluut verzuim (1)	Aantal per 1.000 leerlingen	1,7	6,1	0
Relatief verzuim (2)	Aantal per 1.000 leerlingen	19	21	0*
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsvers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	1,4%	1,9%	1,0%
Achterstandsleerlingen	%	7% en 9% (resp. peuters en basisschoolleerlingen)	8% (gemiddeld)	7%

* Ingezet wordt op de norm dat geen enkel kind verzuimt. Kanttekening hierbij is dat met name luxe verzuim niet 100% is tegen te gaan. Wel daarbij de toevoeging dat in dat geval een proces-verbaal wordt opgemaakt.

(1) Van **absoluut verzuim** is sprake als een leer- of kwalificatieplichtige jongere niet op een school staat ingeschreven.

(2) Van **relatief verzuim** is sprake als een leerling op een school is ingeschreven, maar gedurende een bepaalde tijd niet op school of op stage aanwezig is. Wanneer de afwezigheid langer dan 4 weken onafgebroken aanhoudt, is er sprake van langdurig relatief verzuim. Relatief verzuim is verder onder te verdelen in luxe verzuim en overig verzuim.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
4	Onderwijs	Baten	556	733	733	463	463	463
4	Onderwijs	Lasten	2.808	3.750	3.106	3.177	3.164	3.097
	Totaal programma Onderwijs		-2.253	-3.017	-2.372	-2.714	-2.701	-2.635

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

5. Sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Programma 5 gaat over sport, cultuur en recreatie. Een breed programma omdat naast sport en cultuur ook openbaar groen, erfgoed, speelvoorzieningen en recreatie binnen dit programma vallen. Vanaf 2023 nemen wij deel aan de Brede SPUK Regeling. Deze regeling loopt tot en met 2026 en bestaat uit drie inhoudelijke hoofdthema's: sport, bewegen en cultuur, gezondheidsbevordering en de sociale basis. Het doel is een gezonde generatie in 2040. Het eerste hoofdthema Sport, bewegen en cultuur valt binnen programma 5 met als onderdelen het lokale sport- en beweegakkoord en de Brede Regeling Combinatiefuncties (Buurtsportcoaches/Cultuurcoach). De overige thema's binnen de Brede SPUK zijn gericht op welzijn en gezondheid. Deze onderdelen vallen onder programma 6 en worden daar verder uitgewerkt.

Waar doen we het voor?

Inwoners van de gemeente Haaksbergen kunnen zich blijvend ontwikkelen binnen een passend sport- en cultuuraanbod. We willen samenwerken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties op het gebied van welzijn, gezondheid, onderwijs, recreatie, sport, cultuur, erfgoed en openbaar groen om de sociale samenhang te versterken. We willen de openbare ruimte zo inrichten dat deze mensen uitdaagt te bewegen, ontspannen en plezier te hebben. Zo blijft Haaksbergen een bruisende dorpsstad met een hoog niveau aan voorzieningen, waar iedereen zich verbonden voelt. Ook draagt dit bij aan een betere fysieke en mentale gezondheid.

Sport

Wat willen we bereiken?

Met het lokale Sport- en Beweegakkoord II, Sport Versterkt Haaksbergen 2023 – 2026, willen we dat iedereen in Haaksbergen plezier heeft in sport en bewegen, ongeacht leeftijd of niveau. Sporten is goed voor de gezondheid en iedereen moet dit kunnen doen in een veilige en gezonde omgeving; als sporter, vrijwilliger of toeschouwer. We willen mensen motiveren te sporten en bewegen door samen te werken met sportclubs, scholen, zorginstellingen, welzijnsorganisaties, overheid en bedrijven. Sterke en vitale sport- en beweegaanbieders zorgen voor ontmoeting en ontspanning. Om dit te realiseren hebben we een aantal ambities benoemd waar invulling aan wordt gegeven:

Deze ambities zijn uitgewerkt in de volgende vijf thema's:

1. inclusie en diversiteit;
2. sociaal veilige sport;
3. vitale sport- en beweegaanbieders;
4. vaardig in bewegen;
5. ruimte voor sport en bewegen (sportief inrichten openbare ruimte).

Wat gaan we daarvoor doen in 2025?

- We dragen bij aan een veilig en gezond sportklimaat bij sport- en beweegaanbieders.
- We streven naar vitale sport- en beweegaanbieders door het aanbieden van kaderopleidingen via het sport- en beweegakkoord.
- Wij hebben aandacht voor het verduurzamen van sportaccommodaties.
- Het ontwikkelen van een sport- en cultuur kennismakingsprogramma voor 4-12-jarigen: Sjors Sportief & Creatief.
- Wij nemen deel aan de lokale kerngroep van het sport- en beweegakkoord Haaksbergen.
- We nemen deel aan het regionale sportregio-overleg en zijn partner binnen de Twentse Visie op sport en bewegen. Zowel ambtelijk als bestuurlijk.

- Wij geven uitvoering aan de taakstelling op tarieven sport (binnen- en buitensport), waarbij de tarieven voor de binnensportaccommodaties worden bijgesteld vanuit de voorzieningendiscussie en maatschappelijke ontwikkelingen.
- Promoten van het sinds 2024 bestaande Volwassenfonds Sport & Cultuur onder sport- en cultuuraanbieders en inwoners (in het kader van armoedebestrijding).
- Wij verstrekken een exploitatiebijdrage aan Optisport Haaksbergen B.V. voor zwembad De Wilder. De gemeente blijft daarnaast risicodragend (zie ook risicoparagraaf).
- Een voorstel voor het structureel behoud van een zwemfaciliteit wordt betrokken bij de Kadernota 2026.

Cultuur

Wat willen we bereiken?

Naar voorbeeld van de kaders van het Sportakkoord wordt het lokale Cultuurakkoord ontwikkeld, met de volgende vijf thema's als basis:

1. iedereen doet mee (inclusie);
2. veilige en integere cultuur;
3. vitale cultuuraanbieders;
4. fysiek duurzame culturomgeving;
5. trots op cultuur (evenementen en erfgoed).

We willen dat kinderen van 4-12 jaar op een laagdrempelige manier kennis kunnen maken met sport- en cultuurverenigingen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2025?

- Implementeren van het Cultuurakkoord Haaksbergen 2025-2028.
- Promoten van het sinds 2024 bestaande Volwassenfonds Sport & Cultuur onder sport- en cultuuraanbieders en inwoners (in het kader van armoedebestrijding).
- We nemen deel aan het cultuurregio-overleg en zijn partner binnen het uitvoeringsprogramma cultuur tot en met 2028. Zowel ambtelijk als bestuurlijk.
- We organiseren een cultuurcafé waarin deskundigheidsbevordering centraal staat.
- Ontwikkelen van een sport en cultuur kennismakingsprogramma voor 4-12-jarigen met als tool "Sjors Sportief & Creatief". Hierbij nemen een buurtsport- en cultuurcoach de coördinatie voor de rekening.
- Starten met de toekomstige wettelijke Zorgplicht Bibliotheken die vanaf 1 januari 2026 ingaat.

Erfgoed

Wat willen we bereiken?

Erfgoed heeft waarde en is bepalend voor de lokale identiteit. Het maakt dat je ergens prettig woont en laat je voelen en beleven wat waardevol is binnen een lokale gemeenschap. Het omvat zowel materieel als immaterieel erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen in 2025?

- We onderhouden de monumenten die we in eigendom hebben.
- Wij subsidiëren het in standhouden van monumenten van derden en adviseren daarbij met als uitgangspunt de Erfgoedverordening.
- Wij ondersteunen het onder de aandacht brengen en in stand houden van ons (cultuurhistorisch) erfgoed met specifieke aandacht voor het verduurzamen van erfgoed.
- De Erfgoedraad krijgt onder de nieuwe Omgevingswet een rol in het voortraject door middel van participatie. De monumenteigenaren kunnen op deze manier, voordat de bouwaanvraag ingediend wordt, door onze Erfgoedraad bediend worden.

Recreatie

Wat willen we bereiken?

Museum Buurtspoorweg door laten ontwikkelen tot een belangrijke, regionale publiekstrekker voor zowel de eigen inwoners, dagtoeristen uit de regio alsook verblijfstoeristen die in Twente en omgeving verblijven.

Wat gaan we ervoor doen?

- Museum Buurtspoorweg financieel ondersteunen door middel van subsidie.
- Adviseren en stimuleren van productontwikkeling.
- Contact onderhouden met gemeente Enschede over de voortgang van de ontwikkelingen bij het museum.
- Wij verstrekken aan Stichting Groot Scholtenhagen een budgetsubsidie voor het beheer van het sport- en recreatiepark Groot Scholtenhagen.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Wat willen we bereiken?

- Veilige speelvoorzieningen die aansluiten bij de wensen van de buurtbewoners en de ontwikkeling van kinderen.
- Waarborgen van de veiligheid in de openbare ruimte en voorkomen van kapitaalvernietiging.
- Groen dat een bijdrage levert aan een betere mentale gezondheid. Een groene omgeving nodigt uit om te bewegen en te ontspannen.
- Herstel van natuurlijk evenwicht en het bevorderen van de biodiversiteit. Groen is nodig om de biodiversiteit (planten en dieren/insecten) in de bebouwde kom een kans te geven, waardoor onder meer bestuiving plaatsvindt. Natuurlijk evenwicht voorkomt plagen zoals b.v. de eikenprocessierups.
- Minder hittestress in de openbare ruimte. Bomen en meer groen zorgen voor schaduw en verkoeling in warme zomers en voorkomen hittestress. Dit komt de gezondheid van veel mensen ten goede die bij aanhoudende warmte in huis, tuin of buurt weinig verkoeling kunnen vinden.
- Het bevorderen van klimaat adaptieve maatregelen (minder verstening/meer groen en het vasthouden van water).
- De entrees van Haaksbergen moeten het visitekaartje van de gemeente zijn.
- Stimuleren van burgerparticipatie en groenadoptie aangezien dit leidt tot meer biodiversiteit en de samenhang in buurten en wijken bevordert.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- We onderhouden de bestaande speelvoorzieningen en verwijderen deze, als er niet meer aan de veiligheidseisen kan worden voldaan. Met het door uw raad in januari 2024 beschikbaar gestelde krediet van € 200.000 is een begin gemaakt met het renoveren van speelplekken. Naar verwachting kunnen er 11 plekken van dit krediet worden gerenoveerd.
- Wij zorgen ervoor dat er voldoende toegankelijk groen in de bebouwde kom blijft en functies aan elkaar worden gekoppeld (b.v. groen, waterberging en recreatie, zoals spelen).
- Wij beheren de openbare ruimte volgens de principes 'schoon, heel en veilig'.
- Wij houden rekening met de Wet Natuurbescherming (flora en fauna).
- We passen meer duurzame en bijenvriendelijke bloemmengsels toe in bermen, gazons en op zichtlocaties/entrees.
- Wij gaan het planmatig onderhoud van de bomen verder optimaliseren.
- Wij vervangen dode beplanting en bomen om kapitaalvernietiging te voorkomen. Er worden extra bomen geplant op locaties, waar ze een meerwaarde zijn en voor verkoeling kunnen zorgen.
- Wij ondersteunen initiatieven voor groenadoptie en voeren op initiatief van bewoners renovaties van groenvoorzieningen uit.
- Bij renovaties en nieuw groen soorten toepassen die de biodiversiteit bevorderen en

bij vriendelijk zijn. Bij aanlegprojecten waterinfiltratie bevorderen. In kleine plantvakken komen zoveel mogelijk bloeiende vaste planten. Grote vakken worden ingezaaid met meerjarige bloemenmengsels.

- Opstellen en afronden van de Groenvisie en ter vaststelling aanbieden.

Verbonden partijen

Twente milieu

Sinds 2018 voert Twente Milieu het onderhoud uit in de openbare ruimte. Sinds 2019 is Twente Milieu ook verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval. De gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Wierden en Haaksbergen zijn samen 100% aandeelhouder.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2022	Gemiddelde van de Referentie gemeenten	Gestelde norm
Niet sporters **	%	38,6	50,1***	*

- Voor veel van de indicatoren geldt dat de raad de norm, die wordt nagestreefd, nog niet heeft vastgesteld. Aan het thema normering van prestatie-indicatoren wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ker) in ontwikkeling" aandacht geschonken.

** Betreft inwoners ouder dan 19 jaar, Gezondheidsmonitor GGD-CBS/RIVM.

*** Vergeleken met gemeenten met < 25.000 inwoners.

NB; aantal niet sporters was in 2020 48,2% en is in 2022 gedaald naar 38,6%.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
5	Sport, cultuur en recreatie	Baten	918	1.077	852	831	703	703
5	Sport, cultuur en recreatie	Lasten	5.105	5.526	5.541	5.450	4.901	4.574
	Totaal programma Sport, cultuur en recreatie		-4.188	-4.449	-4.689	-4.619	-4.198	-3.871

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

6. Sociaal Domein

Inleiding

Binnen het programma Sociaal Domein valt de ondersteuning die inwoners kunnen ontvangen om zoveel mogelijk op eigen kracht te kunnen functioneren. De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015), Jeugdwet, Participatiewet, Wet inburgering en Wet gemeentelijke schuldhulpverlening vallen binnen dit programma. Dit betekent dat dit programma een grote diversiteit aan wettelijk uitvoeringstaken heeft.

We zien al langer dat er ontwikkelingen zijn, die zorgen voor een toenemend beroep op deze wetten. Hierbij gaat het om dubbele vergrijzing (niet alleen meer ouderen maar ook steeds oudere ouderen), de steeds verdergaande digitalisering, een toenemende instroom van vluchtelingen en statushouders en de toenemende complexiteit van de samenleving.

We voorzien ook dat een aantal van de maatschappelijke en economische ontwikkelingen, die op dit moment spelen zich doorzetten in 2025. Deze ontwikkelingen zijn onder andere de hogere kosten voor levensonderhoud, tekorten op de arbeidsmarkt, forse CAO-stijgingen en onzekerheid over de (eigen) toekomst. Deze ontwikkelingen zorgen voor een toenemend beroep op ondersteuning door de gemeente. Daarnaast leiden deze ontwikkelingen ook tot een forse stijging van de tarieven van aanbieders van zorg en ondersteuning. Om de stijging in vraag en uitgaven beheersbaar te maken, is een stevige inzet nodig op de ontwikkeling en uitvoering van preventieve activiteiten en voorliggende voorzieningen.

Op het programma Sociaal Domein zijn, bij ongewijzigd Rijksbeleid, vanaf 2026 ombuigingen van toepassing. Een nadere uitwerking van deze ombuigingen volgt in de producten van de P&C-cyclus 2025.

Waar doen we het voor?

Onze inwoners staan centraal; we kijken naar wat de mogelijkheden zijn en wat men zelf kan om zo zelfredzaam mogelijk te zijn. We bieden ondersteuning als dat nodig is om zelfredzaam te kunnen blijven.

Wat willen we bereiken?

Iedereen moet mee kunnen doen aan de samenleving. Zo bereiken we een inclusieve samenleving. Hieronder valt:

1. Voor veel inwoners is werk één van de belangrijkste vormen van meedoen in de maatschappij. Uitgangspunt is dat de weg naar werk kort is. Wanneer mensen niet op eigen kracht kunnen werken of betaald werk kunnen vinden, is daar een taak voor de gemeente weggelegd. Voor mensen waarbij betaald werk (nog) niet lukt, ondersteunt de gemeente in het zoeken naar een zinvolle daginvulling.
2. Inwoners zijn financieel gezond en in staat rond te komen van hun inkomen. Mocht dit vanwege omstandigheden niet lukken, zoeken wij samen met hen naar oplossingen.
3. Kinderen groeien op in een veilige omgeving en hebben kansen mee te doen in de samenleving. Kinderen in een kwetsbare positie ontvangen de nodige ondersteuning.
4. Inwoners blijven zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen en doen naar vermogen mee in de samenleving. Inwoners worden aangesproken op hun talenten, mogelijkheden en vermogen zelf hun leven in te richten.
5. Inwoners die moeten inburgeren doen zo snel mogelijk mee in de samenleving.
6. De Noaberpoort/Huis van Haaksbergen (in ontwikkeling) is voor inwoners gemakkelijk te bereiken en helpt inwoners snel en goed.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- 0.1. We geven uitvoering aan het, op basis van het vastgestelde meerjarige integrale Beleidsplan Sociaal Domein, opgestelde Uitvoeringsplan Sociaal Domein 2025.
- 0.2. In het regioplan Twentse Koers, SPUK GALA en Regiovisie Jeugdhulp Twente wordt een groot belang toegekend aan de sociale basisinfrastructuur (voorliggend veld). Wij blijven

in 2025 samen met onze partners zoeken naar mogelijkheden om de sociale basisinfrastructuur verder te versterken. Er wordt verdere uitvoering gegeven aan de diverse thema's, die onder het plan van aanpak SPUK / GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) vallen met als doel een gezonde generatie in 2040. Samen met regionale en lokale partners geven we uitvoering aan de diverse thema's. Denk daarbij aan de ketenaanpakken rondom overgewicht, valpreventie, Kansrijke Start, inzetten op kansengelijkheid en een gezonde leefomgeving, die uitnodigen om te spelen en te bewegen. We gaan verder met Welzijn op Recept, waarin we intensief samenwerken met de huisartsen.

- 1.1. Binnen de Uitvoeringsorganisatie sociale zaken Borne, Haaksbergen, Hengelo wordt het beleid van de deelnemende gemeenten voor de komende jaren verder geharmoniseerd.
- 1.2. In samenwerking met de Uitvoeringsorganisatie gaan we meer activiteiten inzetten voor het bestrijden van kinderarmoede, waarbij we de acties van het Nationaal Fonds Kinderhulp (NFK) als uitgangspunt nemen en kijken of we Stichting Leergeld extra kunnen ondersteunen.
- 1.3. In 2025 wordt een aanpak ontwikkeld voor jongeren met schulden. Naast de schuldenaanpak is ook aandacht voor preventie.

- 2.1. Met de Stadsbank Oost-Nederland werken we ook in 2025 aan een meer klant- en resultaatgerichte dienstverlening. Hierbij hoort meer zicht op de voortgang van de trajecten en een snellere dienstverlening. Dit en meer komt aan bod in een nieuw op te stellen dienstverleningsovereenkomst.

- 3.1. In het kader van de regionale inkoop Jeugd zijn in 2024 de verschillende segmenten aanbesteed en gegund. Per 1 januari 2025 werken we op basis van nieuwe raamovereenkomsten. Voor het segment ambulante geldt dat 2025 een overgangsjaar is en indicaties op basis van de vorige inkoop kunnen doorlopen tot eind 2025. In 2025 (her-)indiceren wij alle cliënten met een ambulante indicatie op basis van de nieuwe inkoop.
- 3.3. In 2025 gaan wij, zowel lokaal als regionaal, door met de uitvoering van de in de Samenwerkingsagenda opgenomen maatregelen.
- 3.4. Landelijk wordt gewerkt aan het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Het voornemen is kennis en expertise op het gebied van kind- en gezinsbescherming te bundelen in regionale veiligheidsteams. Regionaal worden pilots gedraaid. Voor de lokale toegangsteams kan het toekomstscenario gevolgen hebben. Wij volgen de ontwikkelingen om er tijdig op te kunnen inspelen.

- 4.1. Op 22 april 2025 loopt het contract met de was- en strijkservice af. We onderzoeken de mogelijkheden om de was- en strijkservice daarna voort te zetten.
- 4.2. In 2025 loopt het contract voor medische advisering af. Onderzoek wordt gedaan naar een optiejaar tot verlenging.
- 4.3. De nieuwe inkoop van Wmo maatwerkvoorzieningen dagbesteding en begeleiding wordt in 2025 van kracht. Per 1 januari 2025 werken we op basis van nieuwe raamovereenkomsten.
- 4.4. We zetten De Greune als voorliggende voorziening voor Wmo inclusief werkervaringsplekken met een nieuwe overeenkomst voort.
- 4.5. We willen binnen onze gemeente voldoende capaciteit voor doelgroepen (waaronder Beschermd Wonen) genoemd in de Woon-zorgvisie. Samen met onze netwerkpartners ontwikkelen we hiervoor een uitvoeringsplan, om zo te komen tot passende locaties en aanbieders naar behoefte. Hierbij haken we aan bij de omgevingsvisie.
- 4.6. In 2025 loopt het contract af voor hulpmiddelen. Er wordt onderzoek gedaan naar een optiejaar tot verlenging.
- 5.1. We gaan naast het bestaande aanbod, het aanbod duale trajecten voor inburgeraars vergroten en zorgen dat inburgeraars een passend traject wordt aangeboden.

5.2 We gaan verkennen of het mogelijk is individuele begeleiding in te zetten bij inburgeraars die de Z-route volgen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid (Openbaar Lichaam SamenTwente)

Per 8 juli 2021 is de Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid ingegaan. SamenTwente behartigt de belangen op het gebied van Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente (zie programma 7 Volksgezondheid en Milieu); Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning, onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) en Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, onder de naam Veilig Thuis Twente (VTT).

Kerntakendiscussie

Het Algemeen Bestuur van SamenTwente heeft op 14 februari 2024 besloten een discussie te gaan voeren over de kerntaken van SamenTwente. Met de kerntakendiscussie worden keuzes gemaakt om het juiste te blijven doen en te blijven zorgen voor kwalitatieve dienstverlening voor de inwoners van Twente. Het gaat om focus, inzicht en diepgang op basis waarvan besluiten kunnen worden genomen. Besluitvorming over de kerntakendiscussie is voorzien eind 2024, zodat de uitkomsten begin 2025 kunnen worden meegenomen in opmaat naar de begroting 2026 van SamenTwente.

Veilig Thuis Twente (VTT)

Vanaf 1 januari 2015 moet elke regio in Nederland, op basis van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, een Veilig Thuis-organisatie hebben. Veilig Thuis Twente is voor de regio Twente het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. De missie van Veilig Thuis Twente is het stoppen van alle vormen van huiselijk geweld tegen volwassenen en kinderen. Het opheffen van acute onveiligheid en het creëren en borgen van duurzame veiligheid binnen huiselijke situaties staat centraal.

Speerpunten VTT 2025:

1. Eén van de belangrijkste speerpunten in 2025 blijft het wachtlijstvrij werken.
2. De implementatie van de nieuw ontwikkelde richting voor Veilig Thuis Twente is aangevangen in 2024 en wordt voortgezet in 2025.
3. Doorontwikkeling samenwerking in de keten, versterken netwerkpositie VTT met name ook op straf en zorg.
4. De komende jaren zullen we te maken krijgen met grote veranderingen in de jeugdbeschermingsketen. In het programma “Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming”, opgesteld in opdracht van de ministeries van Justitie en Veiligheid en VWS en VNG, worden deze veranderingen beschreven.

Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT)

Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten, op basis van de Wmo 2015 en de Jeugdwet, verantwoordelijk voor de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. Er is bij SamenTwente onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) een organisatie ingericht, die uitvoering geeft aan zowel de wettelijk verplichte regionale taken, als aan taken waarvan de gemeenten besloten hebben deze gezamenlijk uit te voeren.

In 2025 werkt het OZJT aan de volgende speerpunten:

1. doorontwikkeling van de organisatie;
2. effectuering van de nieuwe inkoop en afronding van de implementatie;
3. effectuering van de transformatieopgave;
4. implementatie Hervormingsagenda regionaal;
5. datagerichtwerken.

Stadsbank Oost Nederland (SON)

De Stadsbank Oost Nederland is een Gemeenschappelijke regeling met 21 andere gemeenten. De SON voert voor ons de dienstverlening aan inwoners met problematische schulden uit in het kader van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs).

Regio Twente, Arbeidsmarktregio

De Regio Twente is een samenwerkingsverband van veertien Twentse gemeenten. Regio Twente vervult taken op een breed terrein, waaronder het structureel versterken van de Twentse arbeidsmarkt.

Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo

De Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo is een samenwerking van bovenstaande 3 gemeenten op het gebied van werk & inkomen, waarbij de gemeente Hengelo de uitvoeringsorganisatie is voor o.a. de Participatiewet en een aantal andere samenhangende wetten op het gebied van werk & inkomen.

SWB

De SWB is een (sociaal) leerwerkbedrijf dat mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt begeleidt om weer, regulier of met ondersteuning, aan het werk te kunnen. De SWB voert voor ons de voormalige Wsw-regeling uit en de arbeidsontwikkelingstrajecten voor de doelgroep van de Participatiewet.

Werkplein Twente

Het Werkplein Twente is een samenwerkingsverband tussen veertien Twentse gemeenten en UWV. De partijen op het Werkplein werken samen op het gebied van zowel werkzoekenden- als werkgeversdienstverlening. Door middel van een gezamenlijke aanpak wordt geprobeerd mensen met een WW-uitkering, bijstandsuitkering of arbeidshandicap aan een passende baan helpen.

Prestatie-indicatoren

Wettelijke indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2023	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Cliënten met een maatwerk arrangement Wmo categorie hulpmiddelen en diensten	Aantal per 1.000 inwoners	33	41***	*
Cliënten met een maatwerk arrangement Wmo	Aantal per 1.000 inwoners	61	65***	*
Kinderen in uitkeringsgezin ***	%	4%	4%	*
Werkloosheid	% werkloosheid	2,9%	2,9%	*
Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 1.000 inwoners (15-74 jarigen)	6,1****	8,6	*
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	73,6%	73,7%	*
Werkloze jongeren	16 t/m 22-jarigen	1%	1%	*
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 1.000 inwoners van 15-74 jaar	18	17	*
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4%	3%	*

Jongeren met Jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	10,6%	12,5%	*
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,7%	**	*
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	**	**	*

* Voor veel van de indicatoren geldt dat de raad de norm, die wordt nagestreefd, nog niet heeft vastgesteld. Aan het thema normering van prestatie-indicatoren wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ke) in ontwikkeling" aandacht geschonken.

** Geen waarde bekend op Waartstaatjegemeente.nl.

*** alleen beschikbaar ten opzichte van gemiddelde Nederland.

**** cijfers CBS 2023

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
6	Sociaal domein	Baten	11.212	7.154	11.481	11.821	11.889	7.898
6	Sociaal domein	Lasten	31.599	31.535	38.149	38.005	38.070	34.014
	Totaal programma Sociaal domein		-20.387	-24.381	-26.668	-26.185	-26.180	-26.117

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

7. Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Binnen dit programma valt de inzameling van afval. Ook het aanleggen en onderhouden van riolering en de bijbehorende rioolheffing vallen onder dit programma. Daarnaast vallen ook de werkzaamheden rondom milieubeheer, begraafplaatsen en volksgezondheid onder dit programma.

Waar doen we het voor?

Haaksbergen is een gemeente waar het veilig wonen, werken en leven is.

Wat willen we bereiken?

- Een Haaksbergse bevolking die op zowel fysiek, mentaal als sociaal gebied gezond is.
- Een optimale bescherming en duurzame benutting van de fysieke leefomgeving.
- We dragen bij aan een duurzame samenleving door vermindering van de hoeveelheid afval.
- We werken toe naar de doelstellingen van Afval-loos Twente.

Conform het geactualiseerde beleidskader Toekomstbestendige Begraafplaatsen willen we meer inkomsten en een betere kostendekking realiseren op de begraafplaatsen.

Volksgezondheid

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Lokaal:

- Er wordt verdere uitvoering gegeven aan de diverse thema's die onder het Gezond en Actief Leven Akkoord vallen (GALA) met als doel een gezonde generatie in 2040. Samen met regionale en lokale partners geven we uitvoering aan de diverse thema's uit het GALA. Denk daarbij aan de ketenaanpakken rondom overgewicht, valpreventie, Kansrijke Start, inzetten op kansengelijkheid en een gezonde leefomgeving, die uitnodigen om te spelen en te bewegen. We gaan verder met Welzijn op Recept, waarin we intensief samenwerken met de huisartsen.
- Gezondheid wordt een integraal onderdeel van de Omgevingsvisie.
- Er wordt ingezet op een gezonde leefstijl, zoals water drinken en fruit eten, meer bewegen, een goede mentale gezondheid en omgaan met verleidingen van drank, drugs en social media.

Regionaal:

In regionaal verband wordt door de GGD prioriteit gegeven aan de volgende thema's:

- mentale gezondheid;
- leefstijl;
- beschermen en vaccineren;
- leefomgeving.

Riolering

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- We optimaliseren het risicogestuurd beheer met behulp van verbeterde software. De verwachting is dat deze in 2024 operationeel is.
- Na enige vertraging leggen we de regenwaterriolering in de Sterkerstraat/Pastoor Wienholtsstraat aan.(verbinding tussen al gerealiseerde leidingen in Werfheegde en Twijnerstraat).
- We gaan verder met de realisatie van de oplossing voor de wateroverlast op de Brink.

- Na het afronden van de maatregelen tegen wateroverlast in de Meidoorn, gaan we op zoek naar een oplossing voor wateroverlast in de Berk.
- We integreren het beleid in het WRP (Water en RioleringsProgramma) in de instrumenten van de Omgevingswet.
- In de Parallelweg leggen we een regenwaterriolering aan en daarbij passen we een deel van de riolering in de Kortenaerstraat aan.
- We starten met onderzoek naar mogelijkheden om de rioolheffing anders vorm te geven.
- We gaan verder met onderzoek naar de gevolgen van de klimaatveranderingen.

Afval

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Inzet op vermindering restafval en verhoging scheidingspercentage in lijn met het regionale afvalbeleid Afval-loos Twente 2030.
- Realiseren inzameling GFE.
- Voorbereiding overgang LAP3 naar CMP in 2026.
- De grondstoffenvisie 2025-2030 wordt opgesteld, inclusief onderliggende afvalstoffenverordening en beleid.

Milieubeheer

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- De omgevingsdienst is hard bezig te voldoen aan de robuustheidscriteria. Dit houdt in dat er op wordt geschaald met het opleidingsbudget en er mogelijk meer taken ingebracht kunnen worden.
- Risico- & branchegericht werken toepassen op de frequentie van periodieke controles om zo de capaciteit van toezicht efficiënter te benutten.
- Het projectplan Energie & Duurzaamheid loopt op schema. Vanuit dit project worden energie- en duurzaamheidscontrole's uitgevoerd en wordt advies gegeven rondom circulaire economie.
- De omgevingsdienst is in een nieuwe ontwikkelfase terecht gekomen. Dit gaat gepaard met het aannemen van meer personeel, het opschalen van de productie en het verlenen van nieuwe diensten.
- Wij geven uitvoering aan de wettelijke bodemtaken. Daarnaast werken wij samen met het Projectbureau bodemasbestsanering aan het saneren van asbest in de bodem.
- Preventieve bestrijding van de eikenprocessierups binnen de bebouwde kom.
- We gaan geleidelijk naar een meer natuurvriendelijke vorm van beheer en onderhoud.

Dierenoverlast/ongediertebestrijding

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Preventieve bestrijding van de eikenprocessierups binnen de bebouwde kom, waarbij we alleen nog gebruik maken van nematoden (aaltjes).
- In de bebouwde kom meer leefgebied creëren voor de natuurlijke vijanden van de rups, zoals sluipwespen en kool- en pimpelmezen. We gaan geleidelijk naar een andere manier van beheer en onderhoud (minder maaien van bermen en gazons) en het inzaaien van bloemenmengsels.
- Voldoende hondenvoorzieningen, die goed onderhouden worden.

Begraafplaatsen

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Het bieden van meer keuzemogelijkheden voor begraven en asbestemming, waardoor onze begraafplaatsen aantrekkelijker worden.
- Exploitatie van de begraafplaatsen op een wijze die efficiënt en toekomstbestendig is.
- Duurzaam en natuurvriendelijk beheer van de begraafplaatsen en omvorming naar herdenkingsparken.

- Goede zorg voor onze oorlogsgraven.
- Promoten van nieuwe ontwikkelingen op de Hooge Weide en natuurbegraven door rondleidingen, een folder en actuele website.
- Uitvoeren van investeringen in begraafplaatsen, zoals de vergroting van het areaal van de natuurbegraafplaats en asbestemmingen in het bos.
- Realisatie van een ceremonieplek op het natuurgedeelte.
- Vergroenen van de reguliere grafvelden op het Waarveld.
- Achterhalen van nabestaanden/rechthebbenden van het katholieke deel op onze oude begraafplaats en plannen maken voor ontwikkeling van dit deel van de Hooge Weide.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid (Openbaar Lichaam SamenTwente)

Per 8 juli 2021 is de Gemeenschappelijke Regeling Gezondheid ingegaan. SamenTwente behartigt de belangen op het gebied van Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente, Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning, onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) en Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, onder de naam Veilig Thuis Twente (VTT).

Kerntakendiscussie

Het Algemeen Bestuur van SamenTwente heeft op 14 februari 2024 besloten een discussie te voeren over de kerntaken van SamenTwente. Met de kerntakendiscussie worden keuzes gemaakt om het juiste te blijven doen en te blijven zorgen voor kwalitatieve dienstverlening voor de inwoners van Twente. Het gaat om focus, inzicht en diepgang op basis waarvan besluiten kunnen worden genomen. Besluitvorming over de kerntakendiscussie is voorzien eind 2024, zodat de uitkomsten begin 2025 kunnen worden meegenomen in opmaat naar de begroting 2026 van SamenTwente.

Twente Milieu

Sinds 2018 is Twente Milieu een partner van de gemeente Haaksbergen voor taken in de openbare ruimte. Twente Milieu is onder andere actief op het gebied van groen, (water)wegen, riolering, afval, evenementen en recreatieve voorzieningen. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Wierden is Haaksbergen aandeelhouder.

Openbaar Lichaam Crematoria Twente/Crematoria Twente-Oost Nederland BV

Gemeenschappelijke regeling, met openbaar lichaam gevestigd te Enschede. Instandhouden en exploiteren van crematoria in Enschede, Almelo, Borne en Oldenzaal.

Twence Holding B.V.

Twence blijft inzetten op de ingeslagen transitie tot een grondstoffen- en energiebedrijf. Daarvoor worden de bestaande installaties optimaal gebruikt en verbeterd, worden er meer grondstoffen uit afval, reststromen en biomassa gewonnen en wordt er meer duurzame energie uit hernieuwbare energiebronnen opgewekt. Haaksbergen is aandeelhouder van Twence. Door Twence opgewekte duurzame energie telt, naar rato van ons aandelenbezit, mee voor de energiedoelstellingen van Haaksbergen.

Omgevingsdienst Twente

De Omgevingsdienst Twente geeft uitvoering aan de verplichte basistaken op grond van de artikelen 5.4, eerste lid en 5.5 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. Het betreft in hoofdzaak de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden dient voldaan te worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.2.).

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2021	Gemiddelde van de referentie gemeenten 2021	Waarde	Type waarde*
Hoeveelheid fijn restafval per inwoner in 2030, Afvalloos Twente	kg fijn restafval per inwoner	127 kg	93 kg	50 kg in 2030	*
Afvalscheidingspercentage in 2021 op het gebied van afval en grondstoffen	% afvalscheiding op het gebied van afval en grondstoffen	63 %	73%	75% in 2021	*

* Voor veel van de indicatoren geldt dat de raad de norm, die wordt nagestreefd, nog niet heeft vastgesteld. Aan het thema normering van prestatie-indicatoren wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ke) in ontwikkeling" aandacht geschonken.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
7	Volksgesondheid en milieu	Baten	6.920	7.712	7.955	7.915	7.861	7.861
7	Volksgesondheid en milieu	Lasten	7.369	8.746	9.083	9.043	8.981	8.971
	Totaal programma Volksgesondheid en milieu		-449	-1.035	-1.127	-1.128	-1.119	-1.109

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Inleiding

Binnen dit programma valt ruimtelijke ontwikkeling binnen de kernen en het buitengebied, het grondbeleid voor woningbouw en duurzaamheid.

Waar doen we het voor?

We werken aan een gezonde, duurzame en veilige fysieke leefomgeving met passende en betaalbare huisvesting voor alle inwoners.

Ruimtelijke ontwikkeling en wonen

Wat willen we bereiken?

- Een verdere implementatie van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging.
- Voldoende woningen bouwen waar nu en in de toekomst behoefte aan is.
- Een aantrekkelijk woonaanbod dat flexibel is en past bij de verschillende doelgroepen.
- Een inclusieve samenleving, waarin ieder individu passend bij zijn woonsituatie woonruimte kan vinden. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor samenwerking met onze maatschappelijke partners en de integratie van nieuwkomers in de diverse buurten.
- Een aantrekkelijke woonomgeving.
- Een vitaal platteland behouden en waar mogelijk versterken.
- Behoud en herstel van het streekeigen landschap en biodiversiteit.
- Ondersteunen van onze agrariërs in de transitie van het landelijk gebied.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- Wij gaan verder met het opstellen van een omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente Haaksbergen. Dit omgevingsplan moet 1 januari 2032 gereed zijn.
- Wij ronden in 2025 de omgevingsvisie af. De visie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma, waarmee gestructureerd aan realisatie van doelstellingen in de visie kan worden gewerkt.
- Wij geven verder uitvoering aan acties, die volgen uit de in 2023 vastgestelde woonvisie, zoals de regionale urgentieregeling en het opstarten van het volkshuisvestingprogramma. De resultaten van deze acties worden ter besluitvorming voorgelegd, inclusief financiële gevolgen.
- Uitvoering geven aan de bestaande prestatieafspraken met Domijn en de huurdersvereniging.
- Op basis van de Woondeal Twente sturen wij op een mix van woningtypen bij nieuwe ontwikkelingen (30-40-30 regeling).
- Verdere uitwerking van bouwen aan de randen op basis van het addendum bij de structuurvisie 2030. Hierbij maken we ook gebruik van actief grondbeleid.
- De benodigde planologische procedures doorlopen/verlenen van de benodigde vergunningen voor de (grotere) inbreidingslocaties om nieuwe woningbouwlocaties mogelijk te maken, zoals Van Brakelstraat en Bartokstraat (deel gemeente).
- Afronden van de planvorming voor schoollocatie Holthuizen en de resterende, in eigendom zijnde gronden in de Wissinkbrink.
- Verdere planvorming voor nieuwe woningbouwlocaties in Buurse en St. Isidorushoeve.
- Wij doen onderzoek naar locaties voor de huisvesting van aandachtsgroepen (zoals beschermd wonen, statushouders, ex-gedetineerden en dak- en thuislozen) op basis van nog te maken regionale afspraken.
- Wij maken afspraken over een goede ruimtelijke inpassing van initiatieven op inbreidingslocaties en in het buitengebied.
- Wij faciliteren particuliere initiatieven in het buitengebied van Haaksbergen.
- We stimuleren en faciliteren het gebiedsproces Buurse.

- We organiseren themabijeenkomsten om de transitie van het landelijk gebied te stimuleren en te faciliteren.
- We stellen ervencoaches beschikbaar voor ondersteuning op het boerenerf.
- Voor participatie in het landschap en biodiversiteit haken we aan bij provinciale mogelijkheden voor maatschappelijke groene initiatieven.
- Daarnaast stimuleren en faciliteren we boer- en inwonerinitiatieven op het gebied van verduurzaming landbouw, landschap en biodiversiteit.
- We zetten communicatie in om onze inwoners te informeren en te betrekken bij verduurzaming van de landbouw, landschap en biodiversiteit.

Duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

- Succesvol duurzaamheidsbeleid dat aansluit bij de afspraken uit het Klimaatakkoord.
- Uitvoering geven aan de afspraken uit het Klimaatakkoord.
- Wij geven het goede voorbeeld met de verduurzaming van ons eigen vastgoed.
- Wij ondersteunen maatschappelijke organisaties bij verduurzaming.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- We stellen een visie op voor de verduurzaming van Haaksbergen, die bouwsteen wordt van en aansluit bij de omgevingsvisie. De visie wordt uitgewerkt in een programma-structuur, waarmee gestructureerd naar realisatie van de doelstellingen uit de visie en het klimaatakkoord kan worden gewerkt.
- Wij stellen een uitvoeringsprogramma met begroting op voor de verduurzaming van ons eigen vastgoed.
- Wij maken inzichtelijk welke uitdagingen stichtingen, verenigingen en andere maatschappelijke organisaties hebben om hun vastgoed te verduurzamen.
- Wij stellen beleid op voor groen gas.
- We gaan pilot projecten uitvoeren om St. Isidorushoeve en Buurse te voorzien van groen gas door middel van monovergisting.
- In onze kernen gaan we verder met het besteden van het Nationaal Isolatie Programma budget om particuliere woningen (verder) te verduurzamen.
- We stellen energiecoaches beschikbaar welke bij particulieren achter de voordeur informatie geven over verduurzaming.
- We gaan de mogelijkheid voor een collectief mini-warmtenet (pilot) onderzoeken.
- We zetten communicatie in om onze bewoners meer bewust te laten worden van verduurzaming en alle onderliggende thema's.

Vergunningverlening

Wat willen we bereiken?

- Goede vergunningverlening op basis van de Omgevingswet en Wet Kwaliteitsborging (Wkb).

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

- We besteden aandacht aan een goede dienstverlening en advisering op het gebied van vergunningverlening als gevolg van de nieuwe Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Twente

We hebben een fysieke Omgevingsdienst Twente (ODT). Op milieugebied worden grotendeels alle werkzaamheden, die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, behandelen van meldingen en het toezicht hierop (extern) uitgevoerd door die dienst. Wij blijven als gemeente het bevoegde gezag.

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2022	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	7,7	8,9	5,0
Demografische druk	Percentage	84,7	81,1	81,0
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	17,5	Geen data	*
Gemiddelde WOZ-waarde	Euro	357.000	394.000	**
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	1.095	947	Maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	1.095	1.037	Maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde

* Voor veel van de indicatoren geldt dat de raad de norm, die wordt nagestreefd, nog niet heeft vastgesteld. Aan het thema normering van prestatie-indicatoren wordt binnen het programma "Haaksbergen Ster(ker) in ontwikkeling" aandacht geschonken.

**Hiervoor wordt geen norm vastgesteld.

Wat kost het?

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Prog.	Omschrijving programma	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
8	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Baten	2.194	1.494	1.499	849	849	849
8	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Lasten	4.725	4.819	4.316	3.490	3.489	3.488
	Totaal programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-2.531	-3.324	-2.817	-2.641	-2.640	-2.638

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties voor de inwoners van Haaksbergen. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen, dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen wordt door de gemeenteraad, via de vast te stellen verordening, gedaan. De belastingverordeningen 2025 worden in december 2024 vastgesteld.

Tariefsaanpassingen

Wij stellen voor de OZB-tarieven voor woningen en niet-woningen in 2025 met 4,45% te verhogen. De verhoging van het OZB-tarief is gekoppeld aan de gecombineerde bbp-index. Het Rijk maakt ook gebruik van deze index bij de berekening van het gemeentefonds. Daarnaast vindt er, zoals gebruikelijk, nog een correctie plaats in verband met de waardeontwikkelingen. Ook voor de overige gemeentelijke belastingtarieven wordt voor 2025 een stijging van het tarief met 4,45% voorgesteld.

De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend. Voor de afvalstoffenheffing betekent dit dat het tarief in 2025 gemiddeld met 3,1% wordt verlaagd. Het tarief voor de rioolheffing stijgt met 3,0%. Per saldo stijgen de woonlasten met 2,4% (zie ook onderdeel d).

a. Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Overzicht opbrengsten gemeentelijke heffingen (*€ 1.000)	Werkelijk 2023	Begroting 2024 na wijziging	Begroting 2025
Leges reisdocumenten, rijbewijzen, persoonsregistratie en burgerlijke stand	182	285	467
Leges omgevings- en kapvergunningen	694	660	660
Begraafrechten	175	185	153
Afvalstoffenheffing	2.302	2.486	2.652
Rioolheffing woningen / niet woningen	3.771	4.150	4.292
OZB eigenaren woningen	4.117	4.383	4.578
OZB eigenaren niet-woningen	1.902	1.973	2.061
OZB gebruikers niet-woningen	1.163	1.219	1.273
Forensenbelasting	88	97	101
Toeristenbelasting	104	117	122
Reclamebelasting	92	90	90
BIZ-heffing bedrijventerreinen	42	45	45
Totaal	14.632	15.690	16.494

b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Hervorming lokaal belastinggebied

In het coalitieakkoord van het demissionair kabinet is het volgende opgenomen: "Om een stabielere financiering voor de medeoverheden te realiseren en hun autonomie te vergroten, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode na 2025 uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een groter eigen belastinggebied wordt betrokken. Daarbij worden ook alternatieven voor de OZB en MRB (minder Rijksbemoediging) in de beschouwing betrokken." Er is nog geen zicht op hoe en wanneer dit wordt ingevuld.

Groene heffingskorting

De minister gaat met gemeenten in gesprek over hoe op lokaal niveau verduurzaming door huiseigenaren bevorderd kan worden en of een (verplichte) groene heffingskorting daar mogelijk aan bijdraagt. De groene heffingskorting kan worden vormgegeven door een vermindering van de verschuldigde belasting, nadat het verschuldigde belastingbedrag (bijvoorbeeld voor ozb) is berekend.

c. Kostendekkendheid

De rioolheffing en de afvalstoffenheffing mogen volgens de gemeentewet maximaal kostendekkend zijn. Ook de diverse leges die worden geheven, mogen maximaal kostendekkend zijn. Op grond van de gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Posten worden dus niet afzonderlijk op kostendekkendheid beoordeeld. De kosten van de overhead worden overeenkomstig de BBV regels verdeeld op basis van personeelslasten.

Mate van kostendekking

(bedragen x € 1.000)

Activiteitsgroep	lasten taakvelden	Overhead	BTW	Totale lasten	Heffingen (Baten)	Overige Baten	Totaal Baten	Kosten-dekkendheid
afvalstoffenheffing	2.235	0	417	2.652	2.452	200	2.652	100%
rioolheffing	3.422	226	644	4.292	4.292	0	4.292	100%
begraafrechten	298	28	0	326	153	0	153	47%
ubtotaal Heffingen	5.955	254	1.061	7.270	6.897	200	7.097	98%
Leges algemene Dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening)	405	169	0	574	514	0	514	90%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening)	460	381	0	841	675	0	675	80%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (leges Titel 3 Legesverordening)	12	10	0	22	15	0	15	68%
ubtotaal Leges	877	560	0	1.437	1.204	0	1.204	84%
Totaal	6.832	814	1.061	8.707	8.101	200	8.301	95%

Afvalstoffenheffing

De kosten voor de inzameling en verwerking van afvalstoffen worden betaald uit de afvalstoffenheffing. De kosten voor afvalinzameling en de inkomsten uit de afvalstoffenheffing zijn gelijkgesteld. Hiermee is de afvalstoffenheffing kostendekkend. Vanuit de egalisatievoorziening afvalstoffen wordt € 200.000 ingezet om het tarief te dempen.

Rioolheffing

De kosten voor de riolering worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen. De totale kosten voor riolering en de inkomsten uit de rioolheffing zijn gelijkgesteld. Hiermee is de rioolheffing kostendekkend.

Begraafrechten

We begroten € 326.000 aan kosten, te maken voor de begraafplaatsen en crematoria. Het gaat dan grotendeels om onderhoudskosten en nieuwe investeringen. We verwachten een bedrag van € 153.000 aan leges te ontvangen. Hiermee is de kostendekkendheid van de begraafplaatsen en de crematoria 47%.

Leges

De leges zijn ingedeeld in drie titels:

Titel 1: De leges algemene dienstverlening bestaan voornamelijk uit burgerzaken en de burgerlijke stand. Veruit het grootste deel van de inkomsten bestaat uit leges voor paspoorten en rijbewijzen. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Titel 2: Hieronder vallen de leges voor omgevingsvergunningen.

Titel 3: Dit betreft de leges voor evenementenvergunningen, prostitutievergunningen en de drank en horecavergunningen.

Voor alle drie titels geldt dat de gemaakte kosten hoger zijn dan de ontvangen inkomsten.

d. Woonlastenontwikkeling

Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

In de nota reserves en voorzieningen is bepaald dat een deel van de egalisatievoorziening afval kan worden ingezet om het tarief te dempen. We stellen voor de komende jaren € 200.000 per jaar in te zetten om het tarief te dempen. We zetten niet de gehele overwaarde ineens in om te voorkomen dat het tarief in 2025 extreem daalt en in 2026 weer extreem stijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten voor een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. Onderstaand overzicht geeft de hoogte van de woonlasten in Haaksbergen voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in 2023, 2024 en 2025 weer. De uitgangspunten komen overeen met die van Coelo. Er wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden met een gemiddelde woningwaarde.

Woonlastenontwikkeling in Haaksbergen

Belastingsoort	Werkelijk 2023	Werkelijk 2024	Begroot 2025	Percentage stijging 2025 tov 2024
Onroerende zaakbelasting	468,60	496,25	518,33	4,5%
Rioolheffing	348,24	379,32	390,72	3,0%
Afvalstoffenheffing	215,88	229,32	222,12	-3,1%
Totale woonlasten	1.032,72	1.104,89	1.131,17	2,4%
Landelijk gemiddelde woonlasten **	944,00	1.001,58	1.051,66	5,0%
Percentage boven landelijk gemiddelde	9,4%	10,3%	7,6%	

(*) Deze belastingdruk is bepaald op basis van de voorlopige tarieven. In december 2024 wordt door de vaststelling van de belastingverordeningen de definitieve belastingdruk bepaald.

(**) De stijging van de landelijke gemiddelde woonlasten in 2025 is geschat op 5%.

De gemeentelijke woonlasten voor een eigenaar van een woning stijgen in 2025 met 2,4%. Voor een huurder van een woning stijgen deze met 0,7%. Wij hanteren de norm dat we met de woonlasten maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde mogen uitkomen. Wij voldoen in 2025 aan deze norm.

e. Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van de onroerendezaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt. De specifieke voorwaarden voor kwijtscheldingen staan vermeld in de verordening kwijtscheldingen. Voor 2025 is in totaal een bedrag van € 200.000 geraamd aan kwijtscheldingen.

Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wij omgaan met risico's en hoe groot het weerstandsvermogen moet zijn, om eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Ook worden wijzigingen in beleid en mutaties in risico's gerapporteerd. In deze paragraaf zijn vijf kengetallen opgenomen. Dit om de raad beter inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

In 2023 is de nieuwe nota risicomangement en weerstandsvermogen 2023 opgesteld. Deze paragraaf sluit aan bij de bepalingen die hierin zijn vermeld.

Weerstandcapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welke middelen we hebben om onverwacht grote tegenvallers op te kunnen vangen. Het betreft buffers in het eigen vermogen of in de exploitatie, die zonder gevolgen voor uitvoering van het beleid, ingezet kunnen worden om onverwachte kosten te dekken. De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve, de post onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit is de ruimte tussen de huidige woonlasten en de lasten bij 20% boven het landelijke gemiddelde. De onbenutte belastingcapaciteit is berekend op € 668.000.

De bestemmingsreserves worden in de berekening van de ratio weerstandsvermogen niet tot de beschikbare weerstandscapaciteit gerekend. Voor de volledigheid wordt de ratio ook berekend inclusief de bestemmingsreserves.

De verwachte ontwikkeling weerstandsratio 2025 tot en met 2028 (bedragen * € 1.000)

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Algemene reserve (31-12) incl. begrote jaarresultaat	16.365	13.438	11.249	9.781
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	16.365	13.438	11.249	9.781
Onvoorzien	40	40	40	40
Onbenutte belastingcapaciteit OZB (structureel)	668	668	668	668
Totaal structurele weerstandscapaciteit	708	708	708	708
Totaal inc. + str. weerstandscapaciteit	17.073	14.146	11.957	10.489
Benodigde weerstandscapaciteit	5.244	5.244	5.244	5.244
Ratio	3,3	2,7	2,3	2,0
Bestemmingsreserves	4.263	4.263	4.263	5.046
Ratio incl. bestemmingsreserves	4,1	3,5	3,1	3,0

Stille reserves

Stille reserves (ontstaan wanneer de boekwaarde van activa lager is dan de verkoopwaarde) worden meegenomen in de weerstandscapaciteit, als deze binnen een jaar te gelde gemaakt kunnen worden. Het gebruiken van stille reserves heeft consequenties en moet als laatste redmiddel worden gezien. Binnen de gemeente Haaksbergen is momenteel geen activa die aan deze criteria voldoet en er wordt nu dus geen stille reserve toegevoegd aan de weerstandscapaciteit. Wel zullen wij voor het inzicht de stille reserves van relevante omvang, die niet binnen een jaar te gelde gemaakt kunnen worden, opnemen in deze paragraaf. Bij de panden is de geschatte verkoopwaarde gelijkgesteld aan de WOZ-waarde.

Omvang stille reserves

(bedragen in €)

	Geschatte verkoopwaarde	Boekwaarde	Stille reserve
Aandelen	8.313.000	645.000	7.668.000
Panden	20.223.000	6.383.000	13.840.000
Kunstvoorwerpen	250.000	0	250.000
Totaal	28.786.000	7.028.000	21.758.000

Risico's

In de nota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023 is de ondergrens voor risico's vastgelegd. Deze ondergrens is bepaald op 0,25% van de algemene uitkering. Dit percentage wordt ook door veel andere gemeenten gehanteerd. De ondergrens komt hiermee uit op afgerond € 100.000. Een onverwacht nadeel tot € 100.000 wordt in beginsel binnen het programma of de post onvoorzien opgelost.

Bij de begroting 2025 zijn alle risico's opnieuw beoordeeld. Voor de inschaling van de kans dat een risico optreedt wordt de volgende indeling gebruikt:

Klasse	Kans van optreden	Risico
1	Kleiner dan eenmaal per 10 jaar	10%
2	Tussen de eenmaal per 5 jaar en eenmaal per 10 jaar	30%
3	Tussen de eenmaal per 2 jaar en eenmaal per 5 jaar	50%
4	Tussen de eenmaal per 1 jaar en eenmaal per 2 jaar	70%
5	Groter dan eenmaal per jaar	90%

Indien de kans van optreden 90% is, wordt het risico opgenomen in de exploitatie.

Per risico maken we vervolgens een inschatting van het meest waarschijnlijke financiële effect, als het risico zich voordoet. De risico bedragen worden volgens de onderstaande indeling verdeeld in 5 klassen:

Klasse	Financiële gevolgen
1	Kleiner dan €100.000 (wordt niet meegenomen)
2	Tussen de €100.000 en €200.000
3	Tussen de €200.000 en €350.000
4	Tussen de €350.000 en €500.000
5	Groter dan €500.000

Vervolgens worden met behulp van een risicoscore, de risico's gerangschikt en wordt inzichtelijk welke risico's het meest belangrijk zijn om te beheersen. Deze risicoscore wordt bepaald door de klassen van kans en gevolg te vermenigvuldigen volgens onderstaande formule, waarbij de maximale score 25 is (5 x 5).

Risicoscore = inschaling kans x inschaling financieel gevolg

Risico's ontwikkelen zich vaak in de tijd. Daarom wordt er periodiek via de paragraaf weerstandsvermogen in de begroting en jaarrekening in beeld gebracht hoe risico's zich ontwikkelen.

Overzicht risico's

(Bedragen in € x 1.000)

Omschrijving risico	Financieel gevolg	Kans van optreden	Benodigd weerstandsvermogen	Inc/Str.	Kans van optreden	Financieel gevolg	Risico score
0. Bestuur en ondersteuning							
Cyberaanval	4.000	10%	400	Str.	1	5	5
Stijgende rente	400	30%	120	Str.	2	4	8
6. Sport, cultuur en recreatie							
Zwembad de Wilder	250	50%	125	Inc.	3	3	9
6. Sociaal domein							
Vertragend effect BUIG inkomsten	300	50%	150	Str.	3	3	9
Aantallen Wmo en jeugdhulptrajecten	900	50%	450	Str.	3	5	15
Onzekerheden Sociaal Domein	575	70%	403	Str.	4	5	20
8. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen							
Milieuverontreiniging	500	30%	150	Inc.	2	4	8
Vastgestelde grondexploitaties	476	50%	238	Inc.	3	4	12
Niet vastgestelde grondexploitaties	2.940	10%	294	Inc.	1	5	5
Kleinschalige opvanglocaties	2.860	15%	429	Inc.	1,5	5	8
Ontsluitingsweg Kolenbranderweg	100	70%	70	Inc.	5	2	10
Diverse programma's							
Calamiteiten	500	30%	150	Inc.	2	4	8
Juridische claims	1.500	50%	750	Inc.	3	5	15
Verbonden partijen	1.000	50%	500	Str.	3	5	15
Garantstellingen	609	10%	61	Inc.	1	5	5
Wachtgeldverplichtingen	333	30%	100	Inc.	2	3	6
Voorziening wethouderspensioenen	600	30%	180	Inc.	2	5	10
Hogere kosten aanbestedingen	250	70%	175	Str.	4	3	12
Schommelingen in de conjunctuur	1.000	50%	500	Inc.	3	5	15
Benodigd weerstandsvermogen			5.244				

Het benodigd weerstandsvermogen is berekend op € 5.244.000. Mocht bijvoorbeeld het risico van een cyberaanval zich voordoen, is het gevolg € 4.000.000 terwijl we voor dit risico maar 10% van dit bedrag aan benodigd weerstandsvermogen hebben opgenomen. De buffers zouden dan bij een ratio van 1 grotendeels dienen te worden ingezet. Om deze reden wordt met een ratio van 2 gerekend. Dat wil zeggen dat de buffers minimaal tweemaal zo hoog dienen te zijn dan het benodigd weerstandsvermogen. Om deze reden beklemmen we een deel van de algemene reserve. Dit deel kan dus niet voor andere doeleinden worden ingezet. In onderstaande tabel is weergegeven welk deel van de algemene reserve dient te worden beklemd bij een streefratio van 2 en een minimale ratio van 1,4.

Te beklemmen algemene reserve

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Totaal aan risico's	5.244	5.244	5.244	5.244
Benodigde weerstandscap. bij streefratio 2 (2 x risico's)	10.489	10.489	10.489	10.489
Onvoorzien + onbenutte belastingcapaciteit	708	708	708	708
Te beklemmen algemene reserve (bij streefratio 2)	9.781	9.781	9.781	9.781
Te beklemmen algemene reserve (bij min. ratio 1,4)	6.634	6.634	6.634	6.634

We streven binnen gemeente Haaksbergen een ratio van boven de 2 na. Om te voorkomen dat de reserves regelmatig moeten worden aangevuld door fluctuaties in de beschikbare weerstandscapaciteit, hanteren we een ondergrens van 1,4. Bij een ratio van 1,4 bedraagt de weerstandscapaciteit 140% van de omvang van de ingeschatte risico's. Indien de ratio onder de 1,4 komt, wordt een voorstel aan de raad voorgelegd over de wijze waarop de ratio weer op het gewenste niveau van boven de 2 wordt gebracht.

Verdeling vrij besteedbare en bekleemde algemene reserve bij ratio 2

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Te beklemmen algemene reserve	9.781	9.781	9.781	9.781
Vrij besteedbare algemene reserve	6.584	3.657	1.468	0
Totale Algemene reserve (31-12)	16.365	13.438	11.249	9.781

Verdeling vrij besteedbare en bekleemde algemene reserve bij ratio 1,4

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Te beklemmen algemene reserve	6.634	6.634	6.634	6.634
Vrij besteedbare algemene reserve	9.731	6.804	4.615	3.147
Totale Algemene reserve (31-12)	16.365	13.438	11.249	9.781

Uitval applicaties in verband met Cyberaanval (€ 400.000)

Met de digitalisering van de samenleving neemt cybercrime een steeds grotere vlucht. Voorbeelden hiervan zijn het verspreiden van virussen en malware, maar ook bijvoorbeeld DDoS-aanvallen, waarbij systemen slecht of helemaal niet meer bereikbaar zijn voor medewerkers of klanten. Uit internationaal onderzoek onder 550 organisaties kwam eerder dit jaar naar voren, dat in 2022 83% van de organisaties wereldwijd hiermee te maken heeft gehad. De kosten bedroegen gemiddeld zo'n € 4.200.000. Dat is vergelijkbaar met de schade die de gemeente Hof van Twente heeft geleden bij de hack in 2020, namelijk circa € 4.000.000. Op basis van dit internationale onderzoek en de ervaring bij de gemeente Hof van Twente voeren we een financieel gevolg van € 4.000.000 op.

Een cybercrime-incident van enige omvang brengt direct hoge schade met zich mee. Deels om schade te herstellen (waarvoor dure specialisten nodig zijn), maar zeker ook vanwege de (forensische) onderzoeken die moeten worden uitgevoerd, om vast te stellen wat er is gebeurd en uit te sluiten dat de aanval voortduurt. Met het uitplaatsen van IT naar Hengelo (in 2022) zijn onze systemen beter beveiligd. De kans van optreden wordt ingeschat op 10%. Het risico op cybercrime laat zich nooit voor 100% uitsluiten.

Stijgende rente (€ 120.000)

Voor nieuw af te sluiten langlopende leningen in de komende jaren rekenen we met een te betalen rentepercentage van 4%. Het is mogelijk dat het rentepercentage voor onderhandse leningen in de komende jaren fors gaat stijgen. Indien deze rente meerdere jaren op 6% zou staan, zou dat € 400.000 aan extra rentekosten kunnen betekenen. De kans van optreden wordt ingeschat op 30%.

Zwembad de Wilder (€ 125.000)

In de Begroting 2024-2027 heeft de raad besloten zwembad De Wilder gedurende twee jaar na afloop van het huidige contract, in stand te houden. Op 29 mei 2024 heeft de gemeenteraad ingestemd met het verhogen van de subsidie aan Optisport voor de periode 2025-2027 en ingestemd met de zogenaamde openboek variant, waarbij de winsten en verliezen voor rekening van de gemeente komen. Dit besluit brengt echter een aantal financiële onzekerheden met zich mee:

1. Optisport heeft tot en met 2027 wel onderhoudskosten begroot. Het is echter onzeker of dit voldoende is, omdat het onderhoud in de voorgaande jaren gericht is geweest op instandhouding van het zwembad tot 1 mei 2025. Welk aanvullend onderhoud nodig is om het zwembad open te houden tot 1 mei 2027, is nog niet duidelijk.
2. De fluctuerende energieprijzen hebben de afgelopen jaren geleid tot flink hogere energiekosten. Deze kosten zijn de afgelopen twee jaar via een speciale Spuk MEOZ gecompenseerd. Onduidelijk is of er ook voor de komende jaren een dergelijke compensatieregeling komt.

3. De mogelijkheid bestaat dat de bezoekersaantallen nog verder teruglopen als er geen duidelijkheid is over wat er met het zwembad gaat gebeuren op de langere termijn. Dit betekent dan lagere inkomsten.

Gezien bovenstaande wordt een bedrag van € 250.000 als risico opgenomen voor de periode 2025-2027. De kans van optreden is 50%.

Vertragend effect BUIG inkomsten (€ 150.000)

De hoogte van het Inkomensdeel (BUIG) is van veel factoren afhankelijk. Hierdoor dragen gemeenten een financieel risico met betrekking tot de resultaten op het onderdeel bijstand. Het aantal bijstandsccliënten is in 2024 verder gestegen, de verwachting is dat dit aantal de komende jaren blijft stijgen. De systematiek achter de Rijksbijdrage heeft een vertragend effect, dit maakt dat achteraf een tekort mogelijk is en dat nemen we mee als risico. Wanneer de gemeente in de pas loopt met de landelijke trends is het risico kleiner, de kans van optreden van dit risico schatten wij op 50%.

Aantallen Wmo-ondersteuningstrajecten en Jeugdhulptrajecten onzeker (€ 450.000)

De gemeente is verantwoordelijk voor alle vormen van Wmo en Jeugdhulp. Wij monitoren de instroom in Wmo en Jeugdhulp en het gebruik van individuele vormen nauwlettend (zowel zorg in natura (ZIN) als persoonsgebonden budget (PGB)). Wij zijn steeds beter in staat een schatting te maken van het zorggebruik. Voor Wmo en jeugd zijn we in de Begroting 2025 uitgegaan van de geconstateerde ontwikkeling in het werkelijk aantal cliënten en de gerealiseerde kosten over 2022, 2023 en over het eerste halfjaar van 2024.

Per 1 januari 2025 gaan we, voor zowel Wmo als Jeugdhulp, werken op basis van de nieuwe inkoop. De financiële impact van de inkoop is, vooral voor jeugdhulp (vanwege het grote aantal veranderingen ten opzichte van de vorige inkoop) lastig in te schatten. Hoewel er een prognose is gemaakt, wordt niet eerder dan in de loop van 2025 duidelijk wat de werkelijke financiële impact van de inkoop is. Er is daarom een risico dat de kosten hoger uitvallen dan begroot. Daarnaast bestaat er een risico dat het zorglandschap niet compleet is. Als dat het geval is, wordt de inkoop begin 2025 weer open gezet. Dat betekent echter wel dat mogelijk (tijdelijk) niet voor alle cliënten de juiste jeugdhulp of ondersteuning kan worden ingezet. Er zal dan andere, mogelijk duurdere, jeugdhulp en ondersteuning moeten worden ingezet. Ook hierdoor kunnen de kosten hoger uitvallen dan begroot.

We hebben in 2023 en 2024 verder gezien dat er vanuit de groep Oekraïners, die in Haaksbergen wordt opgevangen, een beperkt beroep op jeugdzorg is gedaan. We kunnen ons voorstellen dat met het voortschrijden van de tijd en de oorlog in Oekraïne, dit beroep groter zal worden.

Ook houden wij rekening met een mogelijk groter beroep op (jeugd)zorg vanuit de toenemende groep inburgeraars, die wij moeten huisvesten (waarvan sommigen een trauma hebben opgelopen, vanwege vertrek uit oorlogsgebied of gebeurtenissen tijdens hun reis naar Nederland). Er blijft daarom een kans op het moeten leveren van meer en/of duurdere zorgtrajecten dan in de begroting is opgenomen.

Onzekerheden Sociaal Domein (€ 403.000)

Sinds de decentralisaties in 2015 plaatsvonden, is het niet rustig geweest in het Sociaal Domein. Na de transitie, waarbij de gemeenten met (te) weinig middelen een organisatie dienden op te bouwen voor nieuwe en andere taken dan zij gewend waren te hebben, volgde de transformatie waarbij de gemeenten een grote urgentie voelden zaken anders, beter en goedkoper, uit te voeren. De transformatie is nog steeds gaande. Als stelselverantwoordelijke bemoeit het Rijk zich hier echter steeds nadrukkelijker mee, bijvoorbeeld via de Hervormingsagenda Jeugd, het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming, maar ook via de door het Rijk geïnitieerde ombouw van grote verblijfsvoorzieningen naar veel kleinschaligere verblijfsvoorzieningen. Bij de Wmo werd de bemoeienis van het Rijk onder meer zichtbaar door

de invoering en inmiddels weer voorgenomen afschaffing van het abonnementstarief. De (financiële) gevolgen hiervan voor onze gemeente zijn niet bekend en vormen een risico. De laatste paar jaar zien we verder dat, vooral de grote gespecialiseerde, (systeem)aanbieders, vooral op het gebied van jeugdhulp, steeds meer moeite hebben financieel rond te komen en tegelijkertijd in toenemende mate (grote) problemen hebben voldoende gekwalificeerd personeel te vinden. Gemeenten zien deze problemen en willen de aanbieders (financieel) tegemoetkomen, maar hebben te maken met dezelfde problemen. De zorg voor onze (jeugdige) inwoners moet echter doorgaan. Dit kan betekenen dat gemeenten, om de zorg overeind te houden, aanbieders extra moeten ondersteunen. Onduidelijk is of gemeenten hiervoor door het Rijk gecompenseerd worden. We nemen een risico op van € 403.000 (70% van € 575.000).

Milieu verontreiniging (€ 150.000)

De gemeente loopt een financieel risico bij verspreiding van gevaarlijke stoffen op gemeentelijk grondgebied, waarbij enige spoed noodzakelijk is. Voorbeelden zijn: het vrijkomen van asbest bij brand en grondverontreiniging bij het dumpen van drugsafval. Het risico op het dumpen van drugsafval en de bijbehorende saneringskosten is groter geworden.

Vastgestelde grondexploitaties (€ 238.000)

Voor de vastgestelde grondexploitaties wordt een risico opgenomen van € 476.000. De kans van optreden is 50%. Een nadere onderbouwing van dit bedrag is opgenomen in de paragraaf grondbeleid.

Nog niet vastgestelde grondexploitaties (€ 294.000)

Haaksbergen is bezig met de ontwikkeling van bouwen aan de randen. Hiervoor heeft de gemeenteraad een krediet van € 3.500.000 beschikbaar gesteld om gronden te kunnen kopen. Op dit moment is voor bouwen aan de randen nog geen grondexploitatie geopend. Dat kan op pas op een later moment (als er zicht is op realisatie).

Als er niks ontwikkeld wordt op deze locaties en we deze grond ook niet kunnen inzetten als ruilgrond voor andere locaties, kunnen we deze grond in het slechtste scenario weer verkopen voor agrarische waarde (€ 8/m²). Dit levert een totale opbrengst op van € 560.000. We hebben dan dus een verlies van € 2.940.000. De kans van optreden is 10%.

Kleinschalige opvanglocaties (€ 429.000)

Op 14 april 2024 heeft de raad besloten een krediet ter beschikking te stellen van € 3.000.000 voor het realiseren van kleinschalige opvanglocaties. In het betreffende raadsvoorstel is aangegeven dat de bestemmingsreserve ontheemden wordt aangewend als risicodekking, om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen. In het raadsbesluit van 5 juli 2023 (Jaarstukken 2022) is aangegeven dat de betreffende bestemmingsreserve per 31-12-2024 komt te vervallen ten gunste van de algemene reserve.

Nu er geen bestemmingsreserve meer is om risico's betreffende kleinschalige opvang op te kunnen vangen, is dit risico aan de risicoparagraaf toegevoegd.

Het risico is dat wij inkomsten ontvangen voor het opvangen van de ontheemden ter dekking van de kosten. Deze inkomsten kunnen door een besluit van het Rijk ineens wegvallen, maar dan lopen bepaalde kosten zoals kapitaallasten en verwijderingskosten wel door.

Ontsluitingsweg Kolenbranderweg (€ 70.000)

De gemeente is ingevolge een koopovereenkomst een bedrag van € 100.000 verschuldigd, indien het niet binnen een termijn van 5 jaren na ondertekening een ontsluitingsweg naar de Kolenbranderweg realiseert. Dat heeft tot gevolg dat de gemeente op 26 oktober 2025 een bedrag van € 100.000 is verschuldigd, indien de ontsluitingsweg niet is gerealiseerd.

Calamiteiten (€ 150.000)

Diverse risico's ten aanzien van o.a. ongevallen, natuurrampen, storm- en elektriciteitschade, storingen en ziektes, waarvoor wij niet zijn verzekerd.

Juridische claims (€ 750.000)

Wij worden in sommige kwesties gedagvaard tot schadeloosstelling. Als de schadeloosstelling door de rechter toegekend wordt, komt een deel hiervan voor onze rekening. Niet alles valt onder de dekking van onze aansprakelijkheidspolis. Daarom nemen wij een bedrag als risico op.

Op dit moment zijn er geen juridische claims met een omvang zoals die nu is opgenomen, maar in de bedrijfsuitvoering van een gemeente is het niet uit te sluiten dat er juridische claims worden ingediend. Daarbij is het niet altijd mogelijk hangende een procedure inhoudelijk en financieel op een individuele zaak in te gaan in de paragraaf risicobeheersing of in andere openbare documenten. Mocht er in de toekomst een grote schadeclaim ontstaan, zullen wij de raad uiteraard informeren binnen de mogelijkheden die er op dat moment zijn (rekening houdend met privacygevoelige informatie en de rechtspositie van de gemeente).

Verbonden partijen (€ 500.000)

Betreft het risico van alle verbonden partijen tezamen. In de paragraaf Verbonden partijen wordt hierover meer informatie gegeven.

Garantstellingen (€ 61.000)

De gemeente Haaksbergen heeft garanties afgegeven op leningen, die zijn aangetrokken door instellingen met een maatschappelijk nut zoals sportverenigingen. Er zijn een aantal zekerheden door de instellingen afgegeven, toch blijft er een financieel risico bestaan. Bij sportverenigingen wordt er vaak in samenwerking met het Waarborgfonds Sport (WFS) een garantstelling afgegeven.

In het hierna opgenomen overzicht staan alle leningen vermeld, waar de gemeente (deels) garant voor staat. Bij alle genoemde instellingen worden jaarlijks de jaarrekeningen beoordeeld. Er zijn momenteel geen aanwijzingen dat er bij één van de afgegeven garanties grote risico's worden gelopen.

Staat van gegarandeerde geldleningen

(bedragen afgerond in euro's)

Nr.	Naam van de geldnemer	Restant leningen	Door gemeente gewaarborgd	Toelichting
1	St. gem. huis St. Isidorushoeve	13.000	13.000	Via BNG
2	St. Accommodatie Buurse	61.000	61.000	Via BNG
3	Haaksbergse schutterij	50.000	25.000	50% met WFS
4	Stichting APH (HSC)	108.000	108.000	Via BNG
5	SV Bon Boys	128.000	64.000	50% met WFS
6	HHC Haackey	189.000	95.000	50% met WFS
7	Museum Buurtspoorweg	350.000	175.000	Via BNG
8	Tennis & Padel Veldmaat	135.000	67.500	50% met WFS
Totaal aan garantstellingen		1.034.000	608.500	

Wachtgeldverplichting (€ 100.000)

Een huidige wethouder kan uitvallen of zijn functie beëindigen, waarbij hij recht houdt op wachtgeld. Ervan uitgaande dat er geen verplichtingen ontstaan bij alle drie de wethouders, maar bij één, nemen we € 100.000 op als risico.

Voorziening wethouderpensioenen (€ 180.000)

Vanwege het stijgen van de rekenrente is er vorig jaar € 600.000 vrijgevallen uit de voorziening wethouderpensioenen. Het risico bestaat dat als de rekenrente daalt, we ten laste van de

algemene middelen weer moeten bijstorten. Vanwege de actuele renteontwikkelingen wordt het risico momenteel laag ingeschat. We nemen een risico op van € 180.000 (30% van € 600.000).

Hogere kosten aanbestedingen (€ 175.000)

Door marktwerking en wisselende vraag en aanbod is op voorhand niet in alle gevallen goed in te schatten, wat de kosten bij aanbestedingen gaan worden. Hierdoor ontstaat het risico dat kosten hoger uitvallen, dan vooraf is ingeschat. Bij kredieten gaat het dan om hogere structurele kapitaallasten. Bij de dienstverlening gaat het om hogere structurele bijdragen.

Schommelingen in de conjunctuur (€ 500.000)

Als gevolg van schommelingen in de conjunctuur kunnen zowel aan de kosten- als de opbrengstenkant onvoorziene nadelige incidentele effecten optreden.

Ratio weerstandsvermogen

In 2025 hebben wij een beschikbare weerstandscapaciteit van € 17.073.000. De ratio voor 2025 (excl. bestemmingsreserves) komt daarmee uit op 3,3.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigd weerstandsvermogen}} = \frac{17.073}{5.244} = 3,3$$

Bij non-profit organisaties wordt vaak de volgende waarderingstabel gebruikt voor classificatie van het weerstandsvermogen:

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Ons weerstandsvermogen wordt als 'uitstekend' geïnclassificeerd.

Indien we de bestemmingsreserves meenemen in de berekening van de ratio, komen we uit op een ratio van 4,1.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, in aanvulling op de ratio weerstandsvermogen, een verplichte set van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen. De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt, om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te vangen.

Bij het beoordelen van de hoogte en de ontwikkeling van de ratio's moet gekeken worden naar de samenhang tussen ratio's en ontwikkeling ervan in de tijd.

Overzicht kengetallen

Kengetallen	Realisatie 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Netto schuldquote	28%	60%	56%	56%	50%	53%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	23%	55%	51%	52%	47%	49%
Solvabiliteitsratio	28%	22%	25%	22%	21%	19%
Kengetal grondexploitatie	1%	1%	1%	0%	0%	0%
Kengetal structurele exploitatieruimte	5%	3%	3%	-2%	-2%	-2%
Kengetal lokale lasten	109%	109%	108%	108%	108%	108%

Algeheel oordeel

Kengetal	oordeel	ontwikkeling
1. Netto schuldquote	voldoende	blijft voldoende
2. Solvabiliteit	voldoende	wordt matig in 2026
3. Grondexploitatie	voldoende	blijft voldoende
4. Structurele exploitatieruimte	voldoende	wordt onvoldoende in 2026
5. Lokale lasten	voldoende	blijft voldoende

Als we de ratio weerstandsvermogen en de bovenstaande kengetallen in samenhang beschouwen, constateren we dat alle ratio's in 2025 voldoende zijn. In 2026 zullen een aantal ratio's echter verslechteren.

Netto schuldquote

De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. De VNG hanteert een norm van 100%. Dus wanneer de totale schuld lager is dan de jaaromzet, wordt dit als voldoende bestempeld. Tussen 100% en 130% is matig en een percentage boven de 130% is onvoldoende. Onze netto schuldquote is met 56% voldoende.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Van de langlopende leningen is voor een bedrag van ongeveer € 3.800.000 doorgeleend. Het betreft voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel en doorgeleende gelden aan de Stichting Groot Scholtenhagen. De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen komt uit op 51% en is volgens de gestelde norm voldoende.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan, waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Dit geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is op de langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder we zijn.

Onze norm is een solvabiliteit van minimaal 20%. Dit wordt ook door de VNG geadviseerd. Een solvabiliteit kleiner dan 20% is onvoldoende, boven de 25% is voldoende. Onze solvabiliteit komt in 2025 uit op 25% en is daarmee voldoende.

Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het kengetal grondexploitatie komt uit op 1%. De norm is een ratio van maximaal 25%. Onze ratio is dus voldoende.

Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal 'structurele exploitatieruimte' geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan, of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid.

Wij hanteren de norm van 0,5% van het begrotingstotaal. Dit percentage sluit aan bij de norm die wordt gehanteerd voor artikel 12-gemeenten. Indien de structurele exploitatieruimte ligt tussen de 0% en 0,5% van het begrotingstotaal, wordt dit bestempeld als matig. Een ratio kleiner dan 0% is onvoldoende. Onze structurele exploitatieruimte komt in 2025 uit op 2,8% en is daarmee voldoende.

Lokale lasten

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in onze gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Wij hanteren de norm van maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde. Wij komen voor de totale woonlasten in 2025 uit op 7,6% boven het landelijk gemiddelde (voldoende). In de paragraaf lokale heffingen vindt u verdere informatie over dit onderwerp.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten, waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In deze paragraaf zijn de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

- openbare verlichting: verlichtingsarmaturen, lichtmasten, elektrische installatie en netwerken.
- wegen: alle verharding, inclusief bruggen, viaducten en dergelijke civieltechnische constructies.
- begraafplaatsen: onderhoud van twee begraafplaatsen.
- openbaar groen: plantsoenen, bomen, bossen en natuurterreinen.
- riolering: riolen, putten, drukriolen, etc.
- water: vijvers, duikers, brandkranen, sloten en wadi's.
- speelvoorzieningen: speelplekken, trapvelden en basketbalvelden.
- gebouwen: in eigendom van de gemeente zoals theater, gemeentehuis, sporthallen en gymzaal.
- buitenkunstwerken: kunstobjecten in eigendom van de gemeente.

Achterstanden in het onderhoud kunnen, naast kapitaalvernietiging (waardoor onvermijdelijk herstel op een later moment duurder wordt), in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen effectief beleid te voeren. In onderstaande tabellen is te zien welke (beleids)kaders voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld en welke kosten geraamd zijn voor onderhoud van het betreffende kapitaalgoed.

Overzicht beleidsplannen voor begrotingsjaar 2025

Soort kapitaalgoed	Beleidskader	Vastgesteld	Looptijd t/m
Openbare verlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting 2017-2026	2016	2026
Wegen	Beleidsplan Wegbeheer	2021	2025
Begraafplaatsen	Landelijk beleid	2021	2036
Groen	Groenvisie*	2012	2021
Riolering	Water en Rioleringsprogramma 2025-2030*	2024	2030
Water	Waterplan	2004	2025
Speelvoorzieningen	Haaksbergen speelt verder*	2009	2022
Gebouwen	Vastgoedbeleid	2010	
Buitenkunstwerken	Kunstbeleid	2018	2021

- Tijdens het schrijven van deze begroting, was nieuw beleid nog in voorbereiding

Overzicht beheerplannen voor begrotingsjaar 2024

Beheerplannen	Door het college vastgesteld	Looptijd t/m	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
Openbare verlichting	2016	2026	ja	ja
Wegen	2021	2025	ja	nee
Begraafplaatsen	-	-	-	ja
Openbaar groen (Groenvisie)	2012	2021	ja	ja
Riolering (WRP)	2024	2030	ja	nee
Water (Waterplan)	2004	2025	ja	nee
Speelvoorzieningen	2013	2022	ja	nee
Gebouwen (meerjarenonderhoudsplan)	2014	2024	ja	nee
Kunstwerken	2016	2019	ja	ja

Overzicht meerjarig onderhoudsbudget

(bedrag x € 1.000)

Onderdeel	2025	2026	2027	2028
Openbare verlichting	266	298	328	358
Wegen	3.174	3.050	3.100	3.015
Begraafplaatsen	240	256	254	251
Openbaar groen	1.485	1.335	1.335	1.335
Riolering en water (WRP)	2.946	2.940	2.933	2.926
Speelvoorzieningen	54	54	53	53
Gebouwen	363	363	363	363
Kunstwerken	20	20	20	20
Totaal	8.548	8.316	8.386	8.321

Bij het beheer van de openbare ruimte maakt de gemeente gebruik van het geautomatiseerd beheersysteem GBI (Geïntegreerd Beheer Informatiesysteem). De onderhoudswerkzaamheden van de verschillende disciplines worden in de uitvoering integraal afgestemd. Ook in 2025 wordt gewerkt aan het op orde brengen van de gegevens en het aansluiten op de basisregistratie, zodat we beschikken over een goede basis voor nieuwe onderhoudsbestekken.

Wegen

In de nota Beleidsplan Wegbeheer is ervoor gekozen binnen de gemeente verschillende onderhoudsniveaus te hanteren. In 2025 wordt het centrum op niveau A onderhouden, de woonwijken, bedrijventerreinen en het buitengebied op niveau B. Alle asfaltverhardingen blijven op niveau B.

Om te zorgen dat onze wettelijke zorgplicht niet in gevaar komt, blijven we jaarlijks de onderhoudstoestand monitoren. Op basis van actuele inspecties wordt besloten of het beleid moet worden bijgesteld of dat getemporeerd moet worden.

Openbaar groen

In de Groenvisie is ervoor gekozen binnen de gemeente verschillende onderhoudsniveaus te hanteren. Vanaf 2020 geldt in het centrum niveau B en voor overige locaties niveau C. Dit leidt tot meer achterstallig onderhoud en uiteindelijk kapitaalvernietiging. Hoewel steeds meer inwoners plantsoenen van de gemeente adopteren, blijft het onderhoudsbudget krap. Om de biodiversiteit te bevorderen, worden de grootste stukken gazon, die geen officieel trapveld of hondenlosloopgebied zijn, nog maar twee keer per jaar gemaaid. Voor de renovatie van plantsoenen is structureel budget in de begroting opgenomen, maar het budget is te krap om de totale behoefte aan groot onderhoud in te kunnen lopen.

Daarbij komt dat de droogte van de afgelopen jaren heeft gezorgd voor veel schade aan heestervakken en bomen. Een deel van het renovatiebudget wordt de komende jaren ingezet

om deze droogteschade te bekostigen. Het inlopen van achterstallig onderhoud aan plantsoenen vergt hierdoor meer tijd.

Bij het beheer van bomen wordt volgens de principes van Strategisch Bomenbeheer gewerkt, waarbij het planmatig onderhoud van de bomen geoptimaliseerd wordt. Jaarlijks wordt 1/3 van ons bomenbestand periodiek gecontroleerd op veiligheid en onderhoudsbehoefte (BVO). De verkoop van snippergroen wordt in 2025 voortgezet en zal inkomsten opleveren.

Begraafplaatsen

Om meer inkomsten en een betere kostendekking te realiseren is er beleid ontwikkeld voor de begraafplaatsen. Conform dit beleid bieden we meer keuzemogelijkheden voor begraven en asbestemming, waardoor onze begraafplaatsen aantrekkelijker worden. We voeren enkele investeringen uit. Zo is de natuurbegraafplaats in het najaar 2023 in gebruik genomen en wordt de huidige locatie voor asbestemming opgeknapt. Verder komen er mogelijkheden voor asbestemming op de oude begraafplaats aan de Enschedesestraat.

Om de basis op orde te brengen is software aangeschaft voor onze gravenadministratie. Bij toekomstbestendig beheer hoort een actuele gravenadministratie, zodat we de komende jaren inkomsten kunnen blijven genereren door het verlengen van grafrechten. Momenteel is er op het Waarveld een behoefte voor groot onderhoud aan de halfverharding op de drie in gebruik zijnde grafvelden.

Riolering

Mede door visuele inspecties van de riolering wordt de actuele onderhoudsbehoefte van het rioleringsstelsel bepaald en het onderhoudsprogramma eventueel bijgesteld. Het softwarepakket Rasmariant helpt bij het bepalen van de onderhoudsbehoefte. In 2025 werken we verder aan de optimalisatie van het systeem. Hiermee stemmen we de theorie en praktijk rond risicogestuurd beheer nog beter op elkaar af.

Speelvoorzieningen

Met het door de raad in januari 2024 beschikbaar gestelde krediet van € 200.000 worden momenteel speelplekken gerenoveerd. Op basis van de kosten van de tot nu gerenoveerde speelplekken kunnen met het krediet naar verwachting 10 tot 11 plekken worden gerenoveerd. Met een structureel bedrag van € 40.000 per jaar kan het wegwerken van de achterstand in de noodzakelijke renovatie van speelplekken enigszins worden voortgezet.

Gebouwen

Voor de gebouwen die wij in eigendom willen behouden, bekijken wij jaarlijks aan de hand van de meerjarenonderhoudsplanung, welke onderhoudswerkzaamheden daadwerkelijk moeten worden uitgevoerd en welke kosten dit met zich meebrengt. Voor de gebouwen die wij willen afstoten, voeren wij alleen die onderhoudswerkzaamheden uit, welke noodzakelijk zijn om het gebouw in stand te houden. Het onderhoud voor deze panden voeren wij dus niet uit conform een actuele meerjarenonderhoudsplanung.

Groot onderhoud betalen we uit de voorziening groot onderhoud gemeentelijke panden. Voor dagelijks en contractonderhoud zijn bedragen geraamd in de begroting (vastgoedexploitatie).

Kunstwerken

De gemeente heeft het beheer en onderhoud van de eigen buitenkunstwerken in 2019 overgedragen aan de Stichting Beeldende Kunst Haaksbergen. De afspraken hierover staan in een zogeheten dienstverleningsovereenkomst.

Financiële consequenties

De kosten voor 2025 per kapitaalgoed zijn in bovenstaande overzichten weergegeven.

Paragraaf Financiering

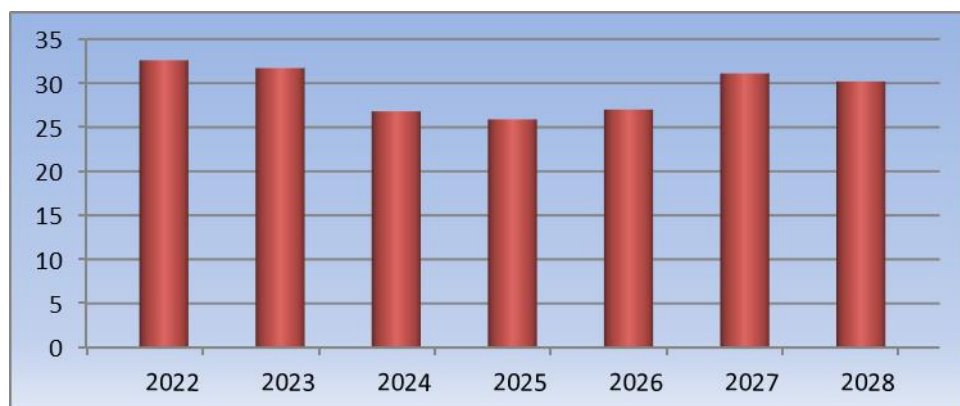
In deze paragraaf worden de kansen en risico's rond financiering in beeld gebracht. Er wordt gebruik gemaakt van de kaders die in de financiële verordening staan, gebaseerd op de Wet Fido (Financiering decentrale overheden).

Financiering en schuldpositie

De verwachting is dat we in 2025 geen nieuwe langlopende leningen hoeven af te sluiten. Met het saldo op de schatkistrekening kunnen we de liquiditeitenstromen opvangen. In 2025 verwachten we € 200.000 aan rente te gaan ontvangen op het saldo op de schatkistrekening. In 2025 lossen we ongeveer € 0,9 miljoen af op onze langlopende leningen. Voor toekomstig af te sluiten leningen vanaf 2026 rekenen we met een rentepercentage van 4%.

*Ontwikkeling langlopende leningen 2022-2028 (stand per 31-12; bedragen * € 1 mln.)*

jaar	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Leningen	32,6	31,7	26,8	25,9	27,0	31,1	30,2

Overzicht leningportefeuille

Lening nr.	Opmerkingen	looptijd	rente %	restantbedrag per 1-1-2025	rente	aflossing	restantbedrag per 31-12-2025
188		2026	4,21%	6.000.000	252.600	0	6.000.000
189		2036	4,80%	10.752.945	494.591	896.079	9.856.867
305		2028	1,22%	5.000.000	60.750	0	5.000.000
306		2029	0,62%	5.000.000	30.950	0	5.000.000
Total rubriek a: geldleningen				26.752.945	838.891	896.079	25.856.867
174	Scholtenhagen	2041	5,55%	78.300	4.120	4.600	73.700
Totaal rubriek b: doorgesluisde geldleningen				78.300	4.120	4.600	73.700
Totaal alle geldleningen				26.831.245	843.011	900.679	25.930.567

Van de langlopende leningen is voor een bedrag van ongeveer € 3.800.000 doorgeleend. Het betreft voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel.

Kredietenlijst

In onderstaand overzicht zijn alle nog niet geautoriseerde geplande investeringen voor de komende jaren opgenomen. We hebben tevens de jaarlijks terugkerende vervangingen in beeld gebracht. In de (meerjaren) begroting is rekening gehouden met de kapitaallasten van al deze geplande investeringen. In de Begroting 2025 worden de kredieten van de jaarschijf 2025 vastgesteld. Kredieten vanaf 2026 zijn alleen voor het meerjarenperspectief.

Kredietenlijst

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Overzicht nieuwe kredieten	2025	2026	2027	2028
a	Vervanging verouderde openbare verlichting	400	400	400	0
b	Krediet I&A	215	215	215	215
c	Riolering: Centrum Veldmaat	670			
d	Riolering: Riolering Industriestraat en omstreken	1.200			
e	Riolering: Veldmaat bomenbuurt (Berk)	835			
f	Riolering: Gemalen	160			
g	Investerings natuurbegraven	150			
	Totaal	3.630	615	615	215

a. Vervanging verouderde openbare verlichting

Op basis van het areaalbestand (energie slurpende lampen) voor de openbare verlichting en de leeftijd van materialen moet er de komende jaren geïnvesteerd worden in het vervangen van openbare verlichting. Met name de verouderde SOX verlichting (oranje kleur) dient vervangen te worden door energiezuinige ledverlichting.

b. Krediet I&A

Er wordt er een jaarlijks krediet van € 215.000 begroot voor de aanschaf van nieuwe hardware en software.

c. t/m f. Kredieten riolering

Het betreft hier diverse vervangingen en reconstructies overeenkomstig het nieuwe rioleringsplan "WRP 2025-2030". Zodra het krediet is afgewikkeld, wordt deze ten laste gebracht van de voorziening riolering. Dit krediet heeft dus geen invloed op het begrotingssaldo.

g. Investerings natuurbegraven

Natuurbegraven is een trend. Op Begraaf- en Gedenkpark Het Waarveld is qua ruimte capaciteit om hiervoor twee extra velden inclusief ceremonieruimte in te richten. Daarnaast worden enkele plekken in het bos voorzien van asbestemmingen. Dit zorgt al met al voor meer keuzemogelijkheden.

Vergroting van het areaal van de natuurbegraafplaats vraagt een eenmalige investering. Deze investering zorgt voor structurele inkomsten en levert op termijn extra legesinkomsten op. Zonder deze investering lopen de aantallen natuurbegravingen en daarmee de inkomsten terug.

Kasgeldlimiet

Als de inkomsten van de gemeente (vanuit de algemene uitkering en belastingen) niet gelijk lopen met de uitgaven, wordt er zogenaamd kort geld (kasgeldleningen) aangetrokken. Dit zijn geldleningen met een looptijd korter dan één jaar. De hoofdlijn van de financierings-strategie is dat maximaal kortlopend wordt gefinancierd binnen de grenzen van de Wet Fido. In de Wet Financiering decentrale overheden (hierna: Fido) is bepaald dat de gemeente gemiddeld maximaal 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten aan kortlopende schulden mag hebben. In 2025 zullen we naar verwachting nauwelijks behoefte hebben aan kasgeldleningen.

Ontwikkeling kasgeldlimiet

(bedragen x € 1.000)

Berekening kasgeldlimiet (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1. Begrotingstotaal	83.838	84.595	85.569	81.227
2. Vastgesteld percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
3. Kasgeldlimiet (1. x 2.)	7.126	7.191	7.273	6.904

Renterisiconorm

Vanuit de Wet Fido moeten we rapporteren over de renterisiconorm. Deze norm geeft een kader voor de spreiding van de looptijden in de leningenportefeuille. Volgens de renterisiconorm mag in elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal van de lasten geherfinancierd worden.

Op die manier worden de renterisico's op de vaste schulden over de jaren gespreid. Uit onderstaande tabel blijkt dat de norm in de jaren 2025 t/m 2028 niet wordt overschreden.

Ontwikkeling renterisiconorm en de ruimte in beeld (bedragen x € 1.000)

Berekening renterisiconorm (x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1. Begrotingstotaal	83.838	84.595	85.569	81.227
2. Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1. x 2.)	16.768	16.919	17.114	16.245
4. Herfinanciering bestaande leningen	0	6.900	900	5.900
5. Ruimte onder renterisiconorm (3.-4.)	16.768	10.019	16.214	10.345

Renteschema

Om inzicht te hebben in de renteberekening en de bepaling van het omslagpercentage is onderstaand renteschema opgenomen. Dit is overeenkomstig de BBV regels.

Renteschema (bedragen *€ 1.000)			
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	843	
b	De externe rentebaten	-200	
	Totaal door te rekenen externe rente		643
c	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-49	
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
	Per saldo		-49
	Saldo door te rekenen externe rente		594
d1	Rente over eigen vermogen	0	
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	
	Per saldo		0
	De aan taakvelden toe te rekenen rente		594
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		594
f	Renteresultaat op het taakveld treasury		0

Als we de werkelijk toegerekende rente uit bovenstaand overzicht delen door het totaal aan investeringen per 1 januari 2025 komen we op een omslagpercentage van 1,18%.

$$\begin{array}{r} \text{€ } 594.000 \\ \text{-----} \times 100\% = 1,18\% \\ \text{€ } 50.410.000 \end{array}$$

Onze gemeente heeft geen renteresultaat begroot.

Rentevisie

De gemiddelde verwachting van vijf banken is dat de lange rente eind 2024 en in 2025 redelijk stabiel blijft. De korte rente kan met ongeveer 1% gaan dalen. In 2025 hoeven we geen langlopende lening af te sluiten is de verwachting. We hebben in 2025 ook vrijwel geen behoefte aan kort geld (kasgeldleningen).

Risicobeheer

Onder financiële risico's worden zowel rente- als krediet-, liquiditeiten- en koersrisico's verstaan. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (verstandig) dient te zijn. Om de risico's te beperken, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wij bezitten aandelenpakketten uitsluitend in het kader van de publieke taak.

- Er wordt zeer terughoudend omgegaan met het verstrekken van leningen. Er is momenteel alleen een lening verstrekt aan Stichting Groot Scholtenhagen.
- Sinds 2009 is het verstrekken van geldleningen aan gemeentepersoneel niet meer toegestaan. De portefeuille met personeelshypotheek wordt daarom steeds kleiner.
- Met garanties wordt terughoudend omgegaan. Alleen instellingen met een maatschappelijk nut kunnen in aanmerking komen voor een garantstelling. Vaak zijn dit sportverenigingen die een grote investering doen in een sportveld of gebouw. De risico's die hieruit voortvloeien, zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen.
- Wij nemen een achtervangpositie in bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) voor verstrekte leningen aan corporaties. De risico's hiervan zijn ingeschat op nihil, aangezien er momenteel geen aanwijzingen zijn dat het WSW niet aan haar garantieverplichtingen kan voldoen en de gemeente aanspreekt op haar achtervangpositie.
- Wij maken geen gebruik van derivaten.

Aandelen

Wij hebben van een aantal nutsbedrijven aandelen in bezit. Deze zijn uit hoofde van de publieke taak aangetrokken. De aandelen zijn tegen de aankoopprijs gewaardeerd, in overeenstemming met de BBV. De geschatte marktwaarde is het totale eigen vermogen van een bedrijf/het totaal aantal uitstaande aandelen x het aantal aandelen dat wij bezitten.

Aankoopwaarde en de geschatte marktwaarde van onze aandelen (bedragen in €)

	Aankoopwaarde	Geschatte marktwaarde
BNG	81.585	1.900.000
Twence	0	4.600.000
Crematoria Twente	0	300.000
Enexis	2.665	952.000
Twente Milieu	561.000	561.000

EMU-saldo

Onderstaande tabel is een uitvloeisel van het bestuurlijk akkoord "Beheersen EMU-saldo lokale overheid", waarbij is afgesproken dat elke gemeente onderstaande tabel dient op te nemen in de begroting.

(bedragen x € 1.000)

Nr.	Berekening EMU-saldo / liquiditeitsprognose	2025	2026	2027
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	217	-1.901	-1.980
2	-/- Mutatie (im)materiële vaste activa	2.601	12.162	-2.110
3	+/+ Mutatie voorzieningen	-4.234	764	946
4	-/- Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-473	-84	-340
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	-6.145	-13.215	1.416

Paragraaf Bedrijfsvoering

In deze paragraaf geven we inzicht in de bedrijfsvoering van onze gemeentelijke organisatie. Hier worden alle relevante activiteiten genoemd aangaande de going concern van de bedrijfsvoering en de bedrijfsvoeringsprojecten. Projecten die onderdeel zijn van het meerjarig programma “Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling” zijn opgenomen in het centrale thema “Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling” en zijn in deze paragraaf niet nogmaals opgenomen.

Personeel & Organisatie

Wat willen we bereiken?

We willen als gemeente Haaksbergen een aantrekkelijke werkgever zijn voor onze medewerkers. Nu en in de toekomst. De gemeente Haaksbergen is een lerende organisatie. We zorgen voor een prettige en gezonde werkomgeving, waar ontwikkeling en “learning on the job” centraal staat. We hebben aandacht voor onze medewerkers. We vinden het belangrijk dat we talent aantrekken, behouden, waarderen en ontwikkelen.

Wat gaan we daarvoor doen in 2025?

Binden en boeien van medewerkers is belangrijker dan ooit. Arbeidsmarktcrapte en een toenemende werkdruk, zoals blijkt uit het MTO, vormen de basis voor uitdagend personeelsbeleid. We hebben het hierbij over verdere verbetering en versterking van de interne organisatie. Het MTO biedt inzicht in wat goed en beter kan, hoe de organisatie zich kan blijven ontwikkelen en wat medewerkers nodig hebben. We versterken de basis. We bieden actuele en aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden door een goede uitvoering van onze cao. Ook hebben wij aandacht voor opleiding van medewerkers.

Regionale samenwerking binnen Twentse kracht vinden we belangrijk. We werken niet alleen samen op verzuim- en arbobeleid, maar ook op het gebied van recruitment, aanbesteding flexibele arbeid en strategische opgaven.

We geven verder vorm aan ons recruitmentplan om de uitdagingen van de arbeidsmarkt-crapte aan te gaan. Arbeidsmarktcommunicatie is hier een onderdeel van. We zetten in op het vergroten van onze naamsbekendheid en verbeteren van ons imago als aantrekkelijke werkgever. We delen successen en zijn zichtbaar op social media. We zetten in op de onboarding van medewerkers. De medewerkers die worden aangetrokken, worden op een goede manier ontvangen en geïnformeerd vanuit onze organisatie.

Ook investeren wij dit jaar extra in opleidingen van medewerkers. Wij hebben steeds vaker te maken met een tekort aan gekwalificeerd personeel. De aantoonbare vergrijzing van ons personeelsbestand in combinatie met de toenemende crapte op de arbeidsmarkt vergroot het risico. Met extra investering in opleiding neemt de kwaliteit toe en blijven wij de medewerkers binden en boeien.

We investeren in vitaliteit en duurzame inzetbaarheid van onze medewerkers. Dit doen we door het vormgeven en uitvoeren van vitaliteitsbeleid. We zetten in op procesverbetering, het ontwikkelen van de capaciteitsmonitor, strategische personeelsplanning en HR-dashboards. Wij implementeren en evalueren een nieuwe uniforme gesprekscyclus om inzicht te krijgen in talenten, motivatie en ambities van medewerkers. Dit in relatie tot onze organisatiedoelstellingen. Integriteit wordt als thema binnen de teams behandeld.

We dragen zorg voor een (fysiek) veilige en gezonde werkomgeving voor alle medewerkers. Er is aandacht voor sociale veiligheid. Het moderniseren en optimaliseren van werkplekken wordt in 2025 verder doorgezet. Deze werkplekken moeten bijdragen aan een prettige werkomgeving waarin optimaal kan worden samengewerkt.

We zetten in op kwaliteitsverbetering ten aanzien van verzuimbeleid. We zien vitaliteit en gezondheid als een gezamenlijke verantwoordelijkheid (arbodienst, medewerker, leidinggevende). We willen het ziekteverzuim minimaliseren. Hier gaat het over het eigen regie model en gedragsmodel.

Formatie	Formatiehuis	Bezetting Formatiehuis	Overig personeel
Formatie per 1-1-2024	154,13	137,80	9,71
Formatie per 1-1-2025	154,02	142,71*	16,49*

* peildatum 1 augustus 2024

In de tabel hierboven staan naast het formatiehuis en de daadwerkelijke bezetting van het formatiehuis ook de overige fte's. De kolom "overig personeel" bestaat uit bovenformatieve medewerkers en ambtelijk personeel, die worden ingezet op projecten.

De bovenstaande tabel laat een stijging van de daadwerkelijke bezetting ten opzichte van vorig jaar zien. Haaksbergen zit relatief laag in de bezetting per duizend inwoners in vergelijking met vergelijkbare gemeenten (20.000 tot 50.000 inwoners). De bezetting Haaksbergen betreft 5,9 fte (per duizend inwoners) terwijl de bezetting bij vergelijkbare gemeenten 7,3 fte (per duizend inwoners) betreft.

Personeelskosten

(bedragen x € 1.000)

Loonkosten	Begroot 2024	Begroot 2024 na wijzigingen	Mutatie 2024	Begroot 2025
1. Loonkosten formatie (incl. vacatures)	13.721	14.417	696	13.726
2. Loonkosten bovenformatieve medewerkers	52	52	0	52
3. Inhuur (boven formatie)	307	607	300	259
4. Detachering	-20	-20	0	-20
5. Voormalig personeel	127	127	0	127
Totaal	14.187	15.183	996	14.144

Prestatie-indicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen peildatum 30 aug 2024 (YF)	Gemiddelde van de referentie gemeenten (2023)	Gestelde norm
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	6,32	7,3	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	6,14	Geen data	*
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	623	Geen data	*

Externe inhuur**	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	23,5 % (2023 = 21,1%)	18,8 %	*
Overhead	% van totale lasten	14,09%	Geen data	*

* Aan het thema normering van prestatie-indicatoren wordt invulling gegeven op de momenten dat er beleidswijzigingen worden doorgevoerd.

** Wij huren externe medewerkers in vanwege de krappe arbeidsmarkt, het tekort aan gekwalificeerde medewerkers en om starters met beperkte (gemeentelijke) ervaring op te leiden. Externe inhuur biedt gemeente Haaksbergen de flexibiliteit om snel in te spelen op pieken in werkdruk en tijdelijke projecten. In onze systematiek is de mogelijkheid ingebouwd om op korte termijn inhuurcontracten te beëindigen met een opzegtermijn van een kalendermaand. Daarnaast kan het in het geval van kortdurende of specialistische opdrachten kostenefficiënter zijn om in te huren in plaats van personeel in dienst te nemen.

Informatiemanagement (IM)

Wat willen we bereiken?

Het informatiemanagement creëert het fundament voor onze dienstverlening aan onze samenleving, draagt bij aan het grip houden op processen en informatie en helpt in het efficiënt uitvoeren van onze taken op basis van snelle, betrouwbare en actuele informatievoorziening. In 2025 vervolgen we de ingeslagen koers om de basis op orde te brengen. Daarnaast richten we ons op het gebruik van vastgestelde KPI's (kritieke prestatie-indicator) uit het IBT archief verbeterplan, om onze voortgang te meten en te optimaliseren. Ons doel is de professionalisering van de interne informatievoorziening ten behoeve van de verbetering van de dienstverlening aan de inwoner. Onder andere zien wij in 2025 toe op de verbetering van de volgende onderdelen:

1. Betere vindbaarheid van de informatie in het belang van de inwoner. Dit betreft voornamelijk
 - a. de snelheid van de afhandeling van de klantvraag;
 - b. de volledigheid én betrouwbaarheid van de dossiers;
 - c. Woo aanvragen;
 - d. het uitvoeren van onze taken op basis van betrouwbare en actuele informatievoorziening.
2. Focus op de kernactiviteiten van de gemeente voor de inwoner door
 - a. de basis op orde op het gebied van informatievoorziening in de interne organisatie;
 - b. cultuurverandering: afscheid nemen van het papieren tijdperk.

Wat gaan we daarvoor doen in 2025?

Om bovenstaande doelstellingen te behalen, bouwen wij aan een stabiele organisatie en zoeken wij gericht regionale samenwerkingen op. Wij geven bijvoorbeeld vervolg aan de getekende samenwerkingsovereenkomst op gebied van IM met onze partner gemeente Hengelo.

Concreet vertalen onze doelen ter verbetering van de dienstverlening zich naar volgende acties:

1. Professionalisering zaaksysteem;
2. Opleiden van onze collega's op gebied van informatievoorziening (i-advies & archief);
3. Draagvlak creëren voor digitaal (en zaakgericht) te gaan werken;
4. IBT archief verbeterplan verder uitwerken en werkzaamheden afronden waar mogelijk (zoals goed ingericht SIO, vaststellen vervangingsbesluit, beleid toetsen en aanpassen aan de hedendaagse ontwikkelingen);
5. Verbouwing archief.

Automatisering

Zie paragraaf verbonden partijen met IT samenwerking gemeente Hengelo ([link](#)).

Privacy

Wat willen we bereiken?

Privacy betekent dat mensen controle houden over hun persoonlijke gegevens: weten welke organisatie informatie verzamelt, wat ermee gebeurt, hoe lang het wordt bewaard en of het goed beveiligd is. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) vormt hierbij het

uitgangspunt. Daarnaast is de Wet politiegegevens (Wpg) van toepassing, die sinds 2019 ook geldt voor onze buitengewone opsporingsambtenaren. We willen voldoen aan de AVG en Wpg.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

We hebben belangrijke stappen gezet in de verdere uitwerking en implementatie van de AVG en Wpg, met onder andere de aanstelling van een privacy officer (PO) naast de al bestaande functionaris gegevensbescherming (FG). In 2025 zullen we ons privacybeleid verder versterken en borgen binnen de gemeentelijke organisatie. We blijven onze medewerkers trainen met verplichte introductietrainingen en starten met een e-learning programma voor al onze medewerkers. Ook blijven we onze procedures en werkinstructies bijwerken en verbeteren.

Om de naleving van de AVG en Wpg te waarborgen, zullen we regelmatige audits uitvoeren. In het bijzonder zal in 2025 de (vierjaarlijkse) verplichte audit in het kader van de Wpg plaatsvinden. In het verlengde hiervan zal extra aandacht worden geschonken aan logging en monitoring, risicomangement en het opstellen van DPIA's. Op deze wijze laten we zien hoe we invulling geven aan de verplichtingen op het gebied van de AVG en Wpg (accountability).

Informatieveiligheid

Wat willen we bereiken?

We willen voldoen aan de Cyberbeveiligingswet (Cbw). In 2025 wordt de nieuwe NIS-richtlijn (NIS = Netwerk- en Informatiesystemen) van toepassing op de gemeente. De NIS2 richtlijn is dan wettelijk verankerd in de Cbw. Invoering van de Cbw betekent een wettelijke meld- en zorgplicht voor informatieveiligheid. De gemeente wordt verplicht meer maatregelen te nemen om cyberbeveiligingsrisico's te beheersen. De Rijksdienst voor Digitale Infrastructuur (RDI) zal het toezicht op de uitvoering gaan uitoefenen.

De ontwikkelingen als gevolg van het gebruik van kunstmatige intelligentie (AI) gaan snel. Ook criminelen hebben AI ontdekt en gebruiken dit in hun pogingen ransomware te installeren. Het is steeds moeilijker phishing berichten van echte berichten te onderscheiden. Informatieveiligheid is en blijft veel aandacht vragen.

Daarnaast volgen we de ontwikkelingen op het gebied van malware, phishing, virussen, internetfraude etc. Door de medewerkers bewust te maken van de risico's die verbonden zijn aan het klikken op een malafide link of openen van een onveilig bestand, verhogen we onze cyberweerbaarheid.

Wat gaan we ervoor doen in 2025?

Om invulling te geven aan de zorgplicht van de Cbw, blijven we werken aan het voldoen aan de informatiebeveiligingseisen zoals deze zijn vastgelegd in de vernieuwde Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De inzet van een Information Security Officer (ISO) helpt om de cyclus van plannen, uitvoeren, controleren en bijstellen vorm en inhoud te geven. Daarvoor is extra capaciteit noodzakelijk, echter financieel niet haalbaar.

We blijven investeren in de belangrijke menselijke factor om de kans op incidenten te reduceren. Implementatie van een e-learning over informatiebeveiliging en privacy voor alle medewerkers levert daar een bijdrage aan.

Via de "eenduidige normatiek single information audit" (ENSIA) leggen we jaarlijks verantwoording af over de status van de informatieveiligheid aan de wettelijke toezichthouders en de raad. Een externe auditor checkt daartoe de zelfevaluatie-vragenlijst en collegeverklaring en stelt een assurance verklaring op.

Inkoop en aanbesteding en contract management

Wat willen we bereiken?

Op de juiste wijze inkopen en aanbesteden is voor ons van groot belang. Professionalisering van onze inkoopprocessen. Het doel is niet alleen rechtmatig en doelmatig in te kopen, maar ook onze inkoopvolwassenheid in onze organisatie te verhogen. Alle inkoopprocessen moeten voldoen aan de geldende wet- en regelgeving terwijl we tegelijkertijd maximale waarde voor onze organisatie realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen in 2025?

- Rechtmatig en doelmatig inkopen
We stellen criteria op en integreren deze in het inkoopproces om ervoor te zorgen, dat we altijd de beste prijs kwaliteit verhoudingen krijgen.
- Werken aan gestandaardiseerde inkoopprocessen. We ontwikkelen en implementeren standaard formats voor offertes en andere inkoopdocumenten. Dit zorgt voor uniformiteit en vermindert de kans op fouten en risico.
- We streven naar het integreren van duurzaamheid en social return on investment.
- Verhogen van kennis binnen de organisatie op gebied van inkoopbeleid door kennisdeling.

Rechtmatigheid

Wat willen we bereiken?

We streven naar een schone rechtmatigheidsverklaring met een maximale afwijking van 3% van de totale lasten inclusief mutaties reserves.

Wat gaan we daarvoor doen in 2025?

We gaan in 2025 de rechtmatigheidscontroles die reeds zijn opgezet verder verdiepen. Op het moment dat er aanvullende risico's blijken te zijn, worden er extra controles uitgevoerd. Ook gaan we verder met het creëren van bewustzijn over rechtmatigheid en de verschillende vormen van rechtmatigheid bij collega's.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente Haaksbergen een bestuurlijk en financieel belang heeft.

De vastgestelde Nota Verbonden Partijen Haaksbergen 2016, inclusief addendum, bevat het beleidskader en legt de basis voor de sturing en control van en op verbonden partijen in het algemeen en het verhelderen van de overwegingen die wij maken bij de sturing, het beheer, de verantwoording en het toezicht op verbonden partijen, kortom de governance.

Onderstaand een overzicht van de verbonden partijen. In dit overzicht geven we aan welke rechtsvorm, zeggenschap, openbare belang of doel er mee is gemoeid. Ook is, indien dat aan de orde is, melding gemaakt van (financiële) risico's voor de gemeente als deelnemer. Daar waar dat van toepassing is, vermelden we het aandelenpercentage. Dit percentage geeft tevens een beeld van de invloed en eventuele financiële risico's, dat nooit meer kan zijn dan het aandelenpercentage.

Hoewel geen verbonden partij in de letterlijke betekenis van de definitie uit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is in dit overzicht de Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo en Centrumgemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo ook opgenomen.

De verbonden partijen komen in de begroting in meerdere programma's voor. Eventueel relevante risico's zijn vermeld in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voor alle verbonden partijen tezamen is een risico opgenomen in de paragraaf risicobeheersing van € 1.000.000, met een kans van optreden van 50%. Hiervoor wordt derhalve € 500.000 opgenomen als benodigd weerstandsvermogen.

In deze begroting komt de ombuigingsopgave met het oog op de korting van het Rijk op het gemeentefonds aan de orde. We zoeken een deel van de ombuigingen ook in de gemeenschappelijke regelingen (GR-en). Onze inzet is erop gericht de GR-en waarin wij deelnemen, zoveel mogelijk publieke waarde te laten leveren om onze inwoners optimaal te bedienen. Toch vragen we de GR-en als 'verlengd lokaal bestuur' verantwoordelijkheid te nemen. Er is regiobreed een ontwikkeling in gang gezet, waarin wij een trekkersrol vervullen, om tot een gezamenlijke kaderstelling voor de begrotingen van de GR-en voor 2026 te komen. Daarin willen wij (kern)taken, niveau van uitvoering, indexaties, (weerstands) vermogen en risico's betrekken. Wij zetten ons in om over de gemeenschappelijke regelingen een ombuiging met een opbrengst van € 300.000 voor Haaksbergen te realiseren. Dit met het realisme dat hier veel stakeholders bij betrokken zijn.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Gemeenschappelijke Regeling SamenTwente	Gemeenschappelijke Regeling van de 14 Twentse gemeenten.	Het doel van de gemeenschappelijke regeling SamenTwente is het in zijn rechtsgebied bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid van en zorg verlenen aan de bevolking of specifieke groepen daarvan.

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
<i>Enschede</i>	1 lid AB (+ plv)	<p>Daarvoor worden de belangen behartigd op het gebied van Publieke gezondheid, onder de naam GGD Twente; Jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning, onder de naam Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente (OZJT) en Advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, onder de naam Veilig Thuis Twente (VTT). In SamenTwente zijn ook de vrijwillige samenwerkingen (coalities): Twentse Koers, Samen14 en Kennispunt Twente ondergebracht.</p> <p>SamenTwente wordt gevormd door het grootste deel van de voormalige Regio Twente, zowel qua budget als qua medewerkers. De GR is op 8 juli 2021 van start gegaan en op 2 maart 2022 is de naam SamenTwente geïntroduceerd.</p> <p><i>Kerntakendiscussie</i></p> <p>Het Algemeen Bestuur van SamenTwente heeft op 14 februari 2024 besloten een discussie te gaan voeren over de kerntaken van SamenTwente. Met de kerntakendiscussie worden keuzes gemaakt om het juiste te blijven doen en te blijven zorgen voor kwalitatieve dienstverlening voor de inwoners van Twente. Het gaat om focus, inzicht en diepgang op basis waarvan besluiten kunnen worden genomen. Besluitvorming over de kerntakendiscussie is voorzien eind 2024 zodat de uitkomsten begin 2025 kunnen worden meegenomen bij de opmaat naar de begroting 2026 van SamenTwente.</p>
Financiële risico's	<p>De reguliere gemeentelijke bijdrage 2025 stijgt voor heel Twente met €4.220.000. Deze verhoging wordt veroorzaakt door een vijftal factoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Loon- en prijsontwikkelingen € 2.022.000; 2. Structurele stijging voor noodzakelijke versterking van informatiebeveiliging, -management en privacy € 1.231.000; 3. Meerjarige stijging (2024, 2025 en 2026) voor continuïteit forensische dienstverlening €474.000; 4. Meerjarige stijging (2024 en 2025) als gevolg van extra investering in Milieu & Gezondheid ter versterking van een gezonde leefomgeving €134.000. Deze investering is een resultante van de invoering van de omgevingswet 5. Meerjarige stijging voor de versterking van het meldpunt woningvervuiling als gevolg van een sterk stijgend aantal meldingen € 95.000; <p>Al deze wijzigingen hebben geresulteerd in een hogere financiële bijdrage voor de gemeente Haaksbergen van € 82.500 ten opzichte van het jaar 2024.</p> <p>Op basis van de begroting 2025 zou de weerstandsratio per jaareinde uitkomen op 0,8. Hiermee valt de ratio onder de door het Algemeen Bestuur vastgestelde norm van 1,0 maar valt wel binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,0.</p>	
Veiligheidsregio Twente Enschede	Gemeenschappelijke regeling tussen de 14 Twentse gemeenten Burgemeester lid AB	De wet Veiligheidsregio, Wet geneeskundige hulpverlening en Wet rampen en zware ongevallen schrijven deze gemeenschappelijke regeling voor. Doel: op basis van de Wet veiligheidsregio's (Wvr) bereidt de VRT zich voor op zware ongevallen, branden, rampen en crises. De VRT inventariseert de risico's en heeft een adviserende taak over deze risico's. Wanneer er een brand, ongeval, ramp of crisis optreedt, beschikt de VRT over de middelen om professioneel en slagvaardig te kunnen optreden. Veiligheidsregio Twente heeft primair tot doel de taken uit de Wet Veiligheidsregio's uit te voeren.
Financiële risico's	De gemeentelijke bijdrage wordt in 2025 niet verhoogd ten opzichte van 2024, met uitzondering van de indexatie.	

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
	De veiligheidsregio heeft een buffer van ruim €1.2 miljoen om financiële tegenvallers mee op te kunnen vangen. Dat is volgens de begroting van de Veiligheidsregio voldoende om risico's mee op te kunnen vangen.	
Stadsbank Oost Nederland Enschede	Gemeenschappelijke regeling met 20 andere gemeenten Lid AB	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in behoefte van geldkredieten, regelen van problematische schulden van personen die in financiële moeilijkheden zijn geraakt, budgetbeheer voeren en voorlichting en advisering over al deze aangelegenheden. Daarnaast voert de SON beschermingsbewind uit en maken zij verzoekschriften Wsnp (Wet schuldsanering natuurlijke personen).
Financiële risico's	De reguliere gemeentelijke bijdrage over het jaar 2024 is niet verhoogd, met uitzondering van de indexatie voor loon- en prijsontwikkelingen. Algemeen volumebeleid gemeenten: indien gemeenten besluiten tot een ingrijpende beperking van het gebruik van diensten van de Stadsbank, heeft dit mogelijk consequenties voor de inkomsten van de bank. De bank kan namelijk niet haar bedrijfsvoering ingrijpend aanpassen. Een substantiële daling van meer dan 20% heeft een negatief gevolg voor de resultaten en brengt een herschikking van de formatie met zich mee. Op 1 juli 2023 is de looptijd van de wettelijke schuldsanering (Wsnp) gehalveerd van 36 naar 18 maanden als gevolg van de wijziging van de Faillissementswet. Ook de aflosperiode in de Minnelijke schuldregeling natuurlijke personen (Msnp) is verkort naar 18 maanden. Als gevolg van deze wetswijziging bestaat het risico dat het aantal diensten zal toenemen. Een toename is in het voorjaar al geconstateerd en de maanden juli en augustus lieten dit ook zien. De Stadsbank zal samen met de gemeenten via de ingezette verbetering van de begeleiding ("Klantreis") en door middel van procesoptimalisatie hierop inspelen. Desalniettemin zal worden gemonitord of de stijging in het aantal diensten een structureel of incidenteel effect heeft op de bedrijfsvoering. Met het vaststellen van de jaarrekening 2023 wordt het saldo van de Algemene Reserve € 1.354.800. Daarbij komt het weerstandsvermogen uit op 1,26 (niveau 'voldoende'). In 2024 wordt per saldo een toevoeging van € 109.700 aan de Algemene Reserve geraamd, waardoor het weerstandsvermogen zal uitkomen op € 1.464.500. Hiermee komt het weerstandsratio op 1,36 (niveau 'voldoende'). Voor 2025 is sprake van een sluitende begroting, waardoor de verwachting is dat per ultimo 2025 hierin geen wijzigingen zullen plaatsvinden.	
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Hengelo, Enschede, Borne, Losser, Almelo, Oldenzaal en Twenterand. 1 bestuurder lid AB Lid DB (positie delen met Borne, Oldenzaal en Losser).	Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.
Financiële risico's	Het GBT heeft geen buffers om grote financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Eventuele tegenvallers worden naar rato verdeeld over de gemeenten. Uit de risicoanalyse blijkt dat de financiële risico's beperkt zijn.	
Openbaar Lichaam Crematoria Twente / Crematoria	Gemeenschappelijke regeling van 13 gemeenten met een Besloten	Gemeenschappelijke regeling, met openbaar lichaam gevestigd te Enschede. In stand houden en exploiteren van crematoria in Enschede, Almelo, Borne en Oldenzaal. Er is een aparte BV opgericht om dividenduitkering mogelijk te maken.

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Twente-Oost Nederland BV <i>Enschede</i>	Vennootschap als onderdeel. Lid AB	
Financiële risico's	De bedrijfsrisico's zijn grotendeels afgedekt door procedures en verzekeringen.	
Omgevings-dienst Twente (ODT)	Gemeenschappelijke Regeling met de 14 Twentse gemeenten en de provincie Overijssel. Lid AB (+ plv)	<p>De Omgevingsdienst Twente geeft uitvoering aan de verplichte basistaken op grond van de artikel 18.22. Omgevingswet. De verplichte basistaken staan vastgesteld in artikel 13.12. van het Omgevingsbesluit. Het betreft in hoofdzaak de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden dient voldaan te worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.2.).</p> <p>De begroting voor 2025 is opgesteld met inachtneming van de ontwerpbegroting van het ODT 2025. Deze begroting is opgesteld, aan de hand van het aantal benodigde (productieve) uren per deelnemer, gebaseerd op de regionaal vastgestelde ambities omtrent de VTH samenwerking. Er wordt uitgegaan van één integraal uurtarief waarbij het totaal van de exploitatiebegroting wordt gedeeld door het totaal aantal productieve uren. Op basis van de door de ODT daadwerkelijk gemaakte uren wordt aan het einde van het jaar per deelnemer afgerekend. Na deze individuele afrekening vindt bij overschotten of tekorten nog een collectieve afrekening plaats op basis van het percentage van de deelnemersbijdrage. Bij het financieel vertalen van producten en uren wordt uitgegaan van een productiviteit van 1360 uur per fte op jaarbasis. Als gevolg van een verhoging in het uurtarief van het ODT wordt een deelnemersbijdrage van Haaksbergen verhoogd met 89.000 ten opzichte van 2024. Deze stijging in 2025 is vooral te wijden aan loon/prijsindicaties bij de ODT. De stijging in deelnemersbijdrage zal in de volgende jaren minder hoog zijn, uitkomend op 1.154.000 in 2028 (meerjarenraming).</p>
Financiële risico's	Het financiële risico is gering.	
Euregio <i>Enschede/Gronau</i>	Samenwerkings- verband van 104 Duitse en 26 Nederlandse gemeenten. 2 leden raad AB Vertegenwoordiging is politiek gerelateerd. Burgemeester is voorzitter.	EUREGIO is geen verbonden partij in de zin van de Wet Gemeenschappelijke regelingen, maar is een openbaar lichaam. Dit betekent dat voor EUREGIO niet dezelfde verplichtingen gelden ten aanzien van bijvoorbeeld de verzending van de begroting aan de deelnemende gemeenten. Voor de begroting 2025 betekent dit, dat deze pas wordt vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van EUREGIO in januari 2025. De begroting 2024 is vastgesteld op 26 januari 2024. De begroting voor 2024 sluit met een negatief resultaat van € 37.743,- . Ook in de daaropvolgende jaren vanaf 2025 moet volgens de actuele planning worden uitgegaan van tekorten. Hiervoor staat echter een toereikende egalisatie reserve ter beschikking. Een andere onzekerheid is de mogelijke btw-verplichting voor detacheringen, die voor de zekerheid in de ramingen is meegenomen. Oorzaken van dit tekort zijn in de eerste plaats de algemene cao-gebaseerde verhogingen van de personeelskosten en de prijsstijgingen voor materiële kosten, waar een gelijkblijvende lidmaatschapsbijdrage tegenover staat. De

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
		ledenbijdrage is € 0,29 per inwoner. Alle activiteiten van de EUREGIO zullen in de komende jaren, in overeenstemming met de "Strategie EUREGIO 2023" in het teken blijven staan van de overkoepelende thema's "digitalisering, demografische verandering, overdracht van kennis, en klimaatadaptatie/klimaatmigratie.
Financiële risico's	N.v.t.	
Recreatieschap Twente Enschede	Gemeenschappelijke Regeling van de 14 Twentse gemeenten. Lid Bestuur (+vicevoorzitter)	In opdracht van 14 Twentse gemeenten exploiteert het Recreatieschap Twente de recreatieparken (Het Rutbeek, Het Lageveld, Het Hulsbeek), fietspaden en routesystemen (Routenetwerk Twente). De bedrijfsvoering van het recreatieschap wordt uitgevoerd door de Gemeenschappelijke Regeling (GR) Samen Twente waarmee een dienstverleningsovereenkomst (DVO) is gesloten. Speerpunten voor het begrotingsjaar 2025 zijn: 1. Het werken aan en verankeren van de vastgestelde visie Routenetwerken Twente, met tot doel het doorvoeren van toekomstbestendige routenetwerken; 2. Het implementeren en integreren van de vastgestelde visie voor de drie Twentse recreatieparken; 3. Een continue verbetering van de recreatieparken, met als doel om de investeringen af te stemmen op veranderende omstandigheden en de realisatie van de visies te waarborgen; 4. Nieuwe websites verder uitbouwen voor gasten en de zakelijke klant, B2C & B2B. Dit i.s.m. Twente Marketing; 5. Duidelijke positionering van het Recreatieschap Twente met de twee organisatieonderdelen, de Twentse Recreatieparken en de Routenetwerken Twente. Recreatieschap Twente draagt zorg voor subsidieverlening aan Twente Marketing.
Financiële risico's	De financiële risico's zijn gering. De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt afgerond € 0,15 mln. en bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves. De risico's bedragen € 206.250,-. De ratio bevindt zich hiermee onder de door het bestuur vastgestelde gewenste norm van 1,0 maar wel binnen de afgesproken bandbreedte van 0,8 – 1,0. Aangezien de ratio onder de norm zit betekent het dat positieve saldi in de jaarrekeningen dienen te worden toegevoegd aan het eigen vermogen totdat de afgesproken norm is bereikt.	

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Twence Holding BV Hengelo	Besloten Vennootschap als onderdeel van een holding Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 3,77%	Het vanuit de zorgtaak van deelnemende overheden beheren en exploiteren van milieuvorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen en het bewerken en verwerken van huishoudelijk - en bedrijfsafval in het bijzonder. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen en daarmee bijdragen aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Haaksbergen. Recente ontwikkelingen:

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
		Twence heeft een overeenkomst gesloten met Circulus voor het verwerken van gemeentelijk afval uit de stedendriehoek Deventer, Apeldoorn en Zutphen Twence blijft investeren in duurzame energie. Onder ander wordt er momenteel een CO ² afvanginstallatie gebouwd waardoor deze kan worden ingezet als grondstof voor de glastuinbouw en wordt er een zonnepark aangelegd op de voormalige stortplaats Elhorst-Vloedbelt in Zenderen.
Financiële risico's	Bij tegenvallende bedrijfsresultaten zal ook de dividenduitkering lager uitvallen.	
Twente Milieu NV <i>Hengelo</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 4,8 %	Sinds 2018 voert Twente Milieu het onderhoud uit in de openbare ruimte. Sinds 2019 is Twente Milieu ook verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijk afval. De gemeenten Almelo, Berkelland, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Wierden en Haaksbergen zijn samen 100% aandeelhouder. Recente ontwikkelingen: In 2024 is Berkelland toegetreden als aandeelhouder.
Financiële risico's	Twente Milieu kent een stabiele positieve meerjarenbegroting. Hierin wordt aangegeven dat de kans dat er zich financiële risico's zullen manifesteren als relatief klein moet worden betiteld. Mogelijk ontstaat er enige druk op de solvabiliteit. De meeste input wordt daarbij verwacht van de effecten van stijgende olieprijs en in de toekomst mogelijk oplopende pensioenlasten als gevolg van de vergrijzing.	
Bank Nederlandse Gemeenten <i>'s-Gravenhage</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,065%	Bank van en voor overheden en instellingen die maatschappelijk belang behartigen. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.
Financiële risico's	De financiële risico's die we lopen bij de BNG worden als nihil beschouwd.	
Enexis Holding NV <i>'s-Hertogenbosch</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,014%	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Het belang van deelneming is behartigen van publiek belang van een betrouwbaar en continue transport van nutsvoorziening tegen de laagst mogelijke prijs. Partijen: 6 provinciale en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
Financiële risico's	De aandeelhouders lopen een zeer gering risico (een deel van) de boekwaarde van € 6,2 miljoen te moeten afwaarderen. Omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer en vanwege de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. is dit risico zeer gering. Enexis heeft op dit moment meer dan 50% eigen vermogen wat 10% boven de wettelijke eis ligt.	

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Groot Scholtenhagen Haaksbergen	Stichting Collegelid is voorzitter	Sport- en recreatiepark Groot Scholtenhagen is ontstaan dankzij een schenking door textielfabrikant Jordaan van een gedeelte van zijn grondbezit aan de gemeenschap van Haaksbergen. Het dient bij te dragen aan de mogelijkheden tot ontspanning en recreatie voor de bevolking van Haaksbergen. De Stichting Groot Scholtenhagen is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gehele sport- en recreatiepark, dat onder meer bestaat uit sportvelden, fiets- en wandelpaden, park- en bosplantsoenen, kinderboerderij en monumenten. De Stichting draagt op deze wijze bij aan de realisatie van beleidsdoelen op verschillende beleidsterreinen zoals sport, kunst en cultuur en recreatie en toerisme.
Financiële risico's	Het park is met een legaat aan de gemeente geschonken. Voor het beheer daarvan is de Stichting Groot Scholtenhagen opgericht. Als de leden van de Stichting stoppen en de Stichting het beheer niet meer op zorgvuldige wijze kan uitvoeren, valt de verantwoordelijkheid voor het beheer terug naar de gemeente.	
Stichting Wsw Haaksbergen)	Stichting Gemeente- secretaris is bestuurslid.	Doelstelling: het namens de gemeente Haaksbergen bieden van formeel werkgeverschap aan werknemers (artikel 2, eerste lid van de Wet sociale werkvoorziening - de Wsw-medewerkers) die in de gemeente Haaksbergen wonen en voorheen werkzaam waren bij het inmiddels ontmantelde Wsw-bedrijf Hameland. Het formeel werkgeverschap wordt ook geboden voor een aantal Wsw-medewerkers, niet woonachtig in Haaksbergen en destijds werkzaam bij het inmiddels ontmantelde Wsw-bedrijf Hameland. Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is een overeenkomst met een door de gemeente aangewezen SW-bedrijf (SWB te Hengelo) gesloten.
Financiële risico's	N.v.t.	

Overige regelingen/samenwerkingsverbanden

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Gemeenschap- pelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Borne en Hengelo, waarbij Hengelo als centrumgemeente is aangewezen. Eens per twee weken een PFO Hengelo/Haaksbergen. Eens per kwartaal een bestuurlijk overleg met de bestuurders van de deelnemende gemeenten.	Namens de colleges van Borne en Haaksbergen is de als centrumgemeente aangewezen gemeente Hengelo de Uitvoeringsorganisatie van de bevoegdheden van de Participatiewet en aanverwante wetten en regelgeving, met uitzondering van de (beleidsmatige) bevoegdheden. Laatstgenoemde bevoegdheden blijven aan de afzonderlijke raden en colleges. De omschrijving van de uitvoeringsbevoegdheden is opgenomen in vastgestelde Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo. Exacte omschrijving werkzaamheden die de centrumgemeente Hengelo voor Haaksbergen uitvoert zijn omschreven in de vastgestelde Dienst-verleningsovereenkomst Hengelo – Haaksbergen. Ontwikkelingen: Het klantenbestand van de klantmanagers verandert door o.a. de toename van (multi)problematiek en statushouders. Daardoor verandert de complexiteit van trajecten voor re-integratie en arbeidsontwikkeling. Dat vraagt meer van de begeleiding en coaching in de terugkeer naar (regulier) werk.
Centrumge- meenteregeling	Gemeenschappelijke regeling met Hengelo, Oldenzaal en het	In 2022 is Haaksbergen met centrumgemeente Hengelo en mede-deelnemers Oldenzaal en SWB Midden-Twente een samenwerking aangegaan, waarbij het beheer van ICT bij de

Verbonden partij	Vorm/ zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
samenwerking ICT Hengelo	openbaar lichaam SWB Midden Twente, waarbij Hengelo als centrumgemeente is aangewezen.	gemeente Hengelo is ondergebracht. In het najaar van 2022 heeft de "live-gang" plaatsgevonden. De beleidsbepalende bevoegdheden en het recht om financiële kaders te stellen berusten bij de individuele deelnemers.
Financiële risico's	Met de ICT-transitie naar de gemeente Hengelo is de kans op een groot cyberincident gereduceerd. De aansprakelijkheid van partijen jegens elkaar voor schade is per kalenderjaar beperkt tot maximaal 50 % van het bedrag van de jaarlijks te betalen vergoeding voor te verrichten werkzaamheden. In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting 2023 hebben we de uitval op applicaties in verband met een cyberaanval op € 400.000 gezet (financieel gevolg € 4.000.000 x incidentie 10%).	
Bestuursovereenkomst Sociaal Economische Structuurversterking (BOK – SES) <i>Per juli 2021</i>	Bestuursovereenkomst tussen de Twentse gemeenten m.u.v. Twenterand Bestuurlijk overleg Vertegenwoordiging in Stg. Twenteboard is getrap. Haaksbergen in cluster met Borne, Hengelo en Hof van Twente	Deze bestuursovereenkomst beschrijft de samenwerking tussen de Twentse gemeenten voor het versterken en verbreden en het uitzetten van een gezamenlijke koers van en voor de sociaal economische structuur van Twente. In het bestuurlijk overleg wordt gezamenlijk de inbreng in het bestuur van de Stichting Twenteboard voorbereid, afgestemd en teruggekoppeld. Daarnaast wordt overleg gevoerd en afgestemd over het lobbyen van de gemeenten bij provincie, Rijk, de Europese Unie en andere (semi)overheden en haar organisaties ten behoeve van de sociaal economische structuurversterking en andere door het bestuurlijk overleg gekozen onderwerpen.
Financiële risico's	In de overeenkomst is vastgelegd dat bij de start van de bestuursovereenkomst t/m het jaar 2022 elke gemeente een bedrag van € 9,01 per inwoner per jaar beschikbaar stelt. Met dit bedrag wordt mede in de kosten van de Twente Board Development (personeel, huisvesting, materieel etc.) voorzien. In het MJP zijn voor de jaren daarna middelen gereserveerd. De afspraak is verder dat gemeenten zich ten opzichte van elkaar verbinden om zich in te spannen de besluiten die over de financiële inbreng worden gemaakt na te komen.	

Kengetallen verbonden partijen

(bedragen x € 1.000)

Naam verbonden partij	Eigen Vermogen 01-01-2025	Vreemd Vermogen 01-01-2025	Eigen Vermogen 31-12-2025	Vreemd Vermogen 31-12-2025	Verwacht resultaat 2025
Samen Twente	4.060	17.499	4.015	19.374	0
Recreatieschap Twente	798	4.000	798	3.935	0
Veiligheidsregio Twente	1.721	88.918	1.755	88.298	0
Stadsbank Oost Nederland	1.290	5.492	1.465	7.098	0
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente	692	8.199	754	7.582	0
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	1.611	0	1.611	0	364
Euregio	2.522	12.063	2.478	12.063	-38
Twence Holding BV	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Twente Milieu NV	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Bank Nederlandse Gemeenten	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Enexis NV	5.320.000	4.907.000	5.441.000	5.140.000	13.000
Stichting Groot Scholtenhagen	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Omgevingsdienst Twente (ODT)	902	2.310	902	2.252	0

Bijdragen aan verbonden partijen

(bedragen x € 1.000)

Naam verbonden partij	Jaarrekening 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Samen Twente	1.429	1.534	1.586
Recreatieschap Twente	114	108	108
Veiligheidsregio Twente	1.706	1.847	1.966
Stadsbank Oost Nederland	143	160	165
Gemeentelijk Belasting Kantoor (GBT)	619	657	736
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	0	0	0
Euregio	7	7	7
Twence	0	0	0
Twente Milieu NV		3.454	3.313
Bank Nederlandse Gemeenten	0	0	0
Enexis NV	0	0	0
Stichting Groot Scholtenhagen	401	342	357
Omgevingsdienst Twente (ODT)	631	905	994
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken	1343	1.470	1.458
ICT Hengelo	1.742	1.888	1.863
Totaal	8.135	12.372	12.553

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

De basis voor het gemeentelijk grondbeleid staat in de “Nota Grondbeleid 2012” en de nota “Grondprijnsbeleid gemeente Haaksbergen”.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten staat benoemd welke gegevens vermeld moeten worden in de paragraaf grondbeleid. Daarnaast heeft de rekenkamercommissie in het rapport “Bezint eer ge begint” over het grondbeleid van de gemeente Haaksbergen een aantal aanbevelingen gedaan om de informatiewaarde te verbeteren. Deze hebben wij in de paragraaf Grondbeleid opgenomen, voor zover dit mogelijk is in de begroting.

Tussenactualisatie grondexploitaties voor Begroting 2025

De regels van de BBV verplichten de gemeente jaarlijks de grondexploitaties te actualiseren. Bij deze actualisaties worden de nieuwe ontwikkelingen verwerkt, welke gevolgen kunnen hebben voor de planning, het programma en verwachte resultaat. Ook wordt aandacht geschonken aan de risico's en eventuele voorzieningen, die daarvoor moeten worden getroffen. Voor de Begroting 2025 hebben wij de grondexploitaties tussentijds geactualiseerd. De grondexploitaties zijn jaaroverschrijdend en over de looptijd van de grondexploitaties leiden de daarin geboekte en nog te realiseren kosten en opbrengsten tot een bepaald verwacht eindresultaat.

Stand van zaken projecten

Marktplan

De heer R. en Nordwick B.V. hebben gezamenlijk een plan ontwikkeld voor het zogenaamde ‘gat in de Markt’, inclusief het terrein van de Bron, het voormalige pand Konings en de omliggende openbare ruimte. In 2024 actualiseren we de grondexploitatie op basis van dit nieuwe plan (nog niet verwerkt bij deze actualisatie).

Wissinkbrink

In 2023 zijn we gestart met de verkoop van vijf woningbouwkwavels. In 2024 verwachten we alle kwavels te verkopen en het groen rondom de kwavels in te planten. Op het moment van schrijven zijn 4 kwavels verkocht en is de laatste kavel in optie.

Als in 2024 alle kwavels worden verkocht, zullen we bij de Jaarrekening 2024 de grondexploitatie Wissinkbrink afsluiten. Omdat we niet weten of dit haalbaar is, gaan we in de grondexploitatie nog uit van afsluiting in 2025.

Brem 5

Eind 2023 zijn de gronden aan Brem 5 aangekocht door de gemeente. Op dit moment worden de plannen hiervoor verder uitgewerkt, zodat eind 2024/begin 2025 kan worden begonnen met de verkoop van de grond. Verwachting is dat we in 2026 de grondexploitatie kunnen afsluiten.

Buurse De Noor Oost

De grondexploitatie is op 10 juli 2024 vastgesteld, gelijktijdig met de vaststelling van het bestemmingsplan. In het najaar van 2024 starten we met de voorbereidingen om deze locatie bouwrijp te maken en de gronden te verkopen.

Parameters

Per 1-1-2025 worden de grondexploitaties geactualiseerd. Daarbij gaan we uit van de volgende parameters:

Parameters	2024	2025	2026	2027 e.v.
Kostenstijging GWW	4,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Kostenstijging plankosten	4,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Opbrengstenstijging woningbouw	1,50%	2,00%	2,00%	2,00%
Opbrengstenstijging bedrijfsterrein	1,50%	1,50%	1,50%	2,00%
Rente	1,18%	1,18%	1,18%	1,18%
Disconteringsvoet	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

Eindwaarde

In 2024 heeft de gemeente vier actieve grondexploitaties. Onderstaande tabel geeft allereerst aan wat de eindwaarde van de grondexploitatie is. Dit is het geraamde planresultaat bij afsluiting van de grondexploitatie. Deze is ook contant gemaakt per 1-1-2024, wat betekent dat de eindwaarde conform BBV-regelgeving tegen 2% contant is gemaakt. We gaan er vanuit dat deze voor het Marktplan pas eind 2024 wordt afgesloten. Daarom is deze contant gemaakt voor 1 jaar.

Exploitatieresultaat	EW	CW	Afsluiting
Marktplan	- 2.428.952	- 2.381.325	2024
Wissinkbrink	705.878	678.468	2025
Brem 5	- 175.308	- 165.197	2026
Buurse De Noor Oost	31.915	28.906	2027
Totaal	-1.866.467	-1.839.148	

Meerjarenperspectief

Het exploitatieresultaat op eindwaarde heeft de volgende uitwerking uitgezet in de tijd:

Afsluiting grondexploitaties	2024	2025	2026	2027	2028
Marktplan	- 2.428.952				
Wissinkbrink		705.878			
Brem 5			- 175.308		
Buurse De Noor Oost				31.915	
Totaal	-2.428.952	705.878	-175.308	31.915	
Inzet verliesvoorziening	2.428.952		175.308		
Resultaat na inzet voorziening	0	705.878	0	31.915	

Tussentijdse winstneming

Op basis van de BBV dient winst te worden genomen, als er voldoende zekerheid bestaat de winsten aan te nemen. Voornamelijk wordt verwacht dat de grondexploitaties Wissinkbrink in 2025 en Buurse De Noor Oost in 2027 aan dit criterium voldoen, mits deze niet worden afgesloten bij voorgaande jaarrekeningen.

Voorzieningen

Twee grondexploitaties hebben een negatief resultaat. Voor het Marktplan en Brem 5 zijn voorzieningen opgenomen. De voorzieningen worden bepaald op basis van de eindwaarde van deze grondexploitaties. De voorziening per 31-12-2024 bedraagt € 2.428.952. Er is een voorziening van € 2.314.000 opgenomen, hetgeen betekent dat de voorziening wordt opgehoogd met € 114.952.

Weerstandsvermogen

De IFLO-norm is vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken opgesteld om de weerstandscapaciteit te bepalen. Deze norm bestaat uit 10% van de boekwaarden en 10% van de nog te maken kosten. De verwachtingswaarde is 50%, omdat niet alle risico's zich gelijktijdig zullen voordoen. De weerstandscapaciteit per grondexploitatie is als volgt geraamd:

Grondexploitatie	Boekwaarde complex 31-12-2023	10%	Verwachte kosten	10%	Risico totaal	50% IFLO-norm
Marktplan	- 2.314.000	231.400	572.132	57.213	288.613	144.307
Wissinkbrink	697.000	69.700	425.973	42.597	112.297	56.149
Brem 5	- 448.680	44.868	146.083	14.608	59.476	29.738
Buurse De Noor Oost	37.107*	3.711	286.870	28.687	32.398	16.199
Totaal		307.734		168.174	475.908	237.954

**Omdat grondexploitatie Buurse De Noor Oost in 2024 is geopend, bestond eind 2023 geen waarde voor deze grondexploitatie. Om de weerstandscapaciteit van deze grondexploitatie te verwezenlijken is per 31-12-2023 de nominale waarde van 31-12-2024 opgenomen om hier een opslag van te kunnen meenemen.*

Bij deze berekening wordt de voormalige verliesvoorziening in mindering gebracht op de minimale weerstandscapaciteit. Echter het doel van de weerstandscapaciteit is een buffer te vormen voor aanvullende onverwachte risico's. Dit staat los van de verliesvoorziening, welke dus niet in mindering wordt gebracht op de weerstandscapaciteit. Als gevolg hiervan is de weerstandscapaciteit ca. € 238.000 per 01-01-2025, hetgeen gelijk staat aan het bedrag van het voorgaande jaar.

Paragraaf Taakstellingen en reserveringen

In deze paragraaf informeren wij u over in de begroting opgenomen reserveringen.

Reserveringen

De begroting bevat enkele reserveringen.

Overzicht reserveringen			Bedragen x € 1.000			
Progr	Reservering	Baten / Lasten	2025	2026	2027	2028
0	Stelpost loon- en prijsontwikkeling meerjarig perspectief	Lasten	0	2.676	4.420	6.220
0	Stelpost prijsstijging 2025	Lasten	226	226	226	226
0	Stelpost vervangingsinvesteringen/prijsstijging investeringskredieten	Lasten	72	122	173	173
	Totaal reserveringen		298	3.024	4.819	6.619

Stelpost loon- en prijsontwikkeling meerjarig perspectief

In onze begroting houden we rekening met lopende prijzen. Dat wil zeggen dat we rekening houden met toekomstige prijsstijgingen, zowel op de baten (zoals de algemene uitkering) als lasten. Om de verschillende jaarschijven op programma- en taakveldniveau onderling goed vergelijkbaar te houden, ramen we de lasten op budgetniveau op prijspeil 2025. De verwachte prijsstijgingen voor de jaren 2026-2028 worden geraamd op een centrale stelpost loon- en prijsontwikkeling meerjarig perspectief.

Vanaf deze begroting hebben we een directe relatie gelegd tussen de verwachte indexatie van de baten (accres en eigen baten) en de mutatie op deze stelpost. Mocht bijvoorbeeld het accres in een toekomstig jaar naar beneden worden bijgesteld, leidt dat ook tot een verlaging van deze stelpost en vice versa. Op deze wijze hebben we altijd een actueel en reëel bedrag in onze begroting beschikbaar voor toekomstige loon- en prijsontwikkeling. Bij het opstellen van elke nieuwe begroting valt de eerste jaarschijf van deze stelpost vrij ter dekking van de toegepaste indexaties in die nieuwe begroting. De hoogte van de stelpost, na de mutaties in deze begroting (zie hoofdstuk Financieel- en beleidskader), staat in bovenstaande tabel.

Stelpost prijsstijgingen 2025

Net als in de Begroting 2024-2027 hebben wij een stelpost prijsstijgingen werkbudgetten opgenomen. Deze stelpost is bedoeld voor prijsstijgingen op budgetten in 2024, die op dit moment nog niet zijn voorzien. Het bedrag van € 226.000 is gebaseerd op ruim € 7.000.000 aan prijsgevoelige budgetten, die nog niet afzonderlijk zijn geïndexeerd in deze begroting en de gecombineerde index volgens het hoofdstuk 'Financiële uitgangspunten'. Bij de Eerste bestuursrapportage 2025 wordt deze stelpost ingezet om dan bekende nieuwe prijsstijgingen te kunnen opvangen. Een eventueel restant valt dan vrij.

Stelpost vervangingsinvesteringen/prijsstijging investeringskredieten

Met de begroting worden investeringskredieten voor het jaar 2025 geautoriseerd en wordt een doorkijk gegeven naar toekomstige (vervangings-)investeringen voor de jaren 2026-2028 (paragraaf Financiering). Voor deze investeringen is in deze begroting rekening gehouden met kapitaallasten. Er vallen de komende jaren echter ook kapitaallasten vrij, waarvan de vervangingsinvesteringen nog niet zijn opgenomen in het meerjarenperspectief 2026-2028. Een belangrijke reden hiervoor kan zijn dat, hoewel de kapitaallasten vrijvallen, het nog niet noodzakelijk is tot een vervangingsinvestering over te gaan in de jaren 2026-2028. Op enig moment is een vervanging wel nodig en op dat moment moeten de kapitaallasten beschikbaar

zijn. Deze stelpost kan ook gebruikt worden ter dekking van indexaties van investeringskredieten. De ophoging van investeringskredieten, ook als gevolg van indexaties, blijft voorbehouden aan de raad. De eerste jaarschijf van deze stelpost wordt uiterlijk bij de eerste bestuursrapportage van het betreffende jaar verdeeld of valt vrij.

Financiële begroting per taakveld

In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de begroting 2024 en 2025 na de eerste bestuursrapportage. Gezien het beleidsarme karakter van deze begroting is het grootste deel van de mutaties veroorzaakt door loon- en prijsontwikkeling 2025, de indexatie. Het effect van de indexatie is weergegeven in de meest rechtse kolom. De overige verschillen betreffen hoofdzakelijk autonome ontwikkelingen. Voor een toelichting hierop verwijzen wij naar het hoofdstuk "Financieel- en beleidskader".

Voor de aansluiting hebben we een tabel met de effecten van de indexaties per programma en in totaal opgenomen. Het totaal sluit aan bij het bedrag dat is opgenomen in het hoofdstuk 'Financieel- en beleidskader'.

Indexatie per programma *bedragen x € 1.000*

Prog.	Omschrijving programma	Index 2025
0	Bestuur en Ondersteuning	2.384
1	Veiligheid	-154
2	Verkeer, vervoer en waterstaat	-65
3	Economie	-29
4	Onderwijs	-66
5	Sport, cultuur en recreatie	-166
6	Sociaal domein	-1.018
7	Volksgesondheid en milieu	-220
8	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-115
Totaal programma's		552

0 Bestuur en ondersteuning

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
0.1	Bestuur	Baten	71	0	0	0	0	0	0
0.1	Bestuur	Lasten	1.609	1.501	1.427	1.412	1.412	1.412	9
	Bestuur - Totaal		-1.538	-1.501	-1.427	-1.412	-1.412	-1.412	-9
0.2	Burgerzaken	Baten	276	372	467	467	467	467	0
0.2	Burgerzaken	Lasten	691	665	803	803	803	803	25
	Burgerzaken - Totaal		-415	-293	-335	-335	-335	-335	-25
0.3	Beheer overige gebouw en en gronden	Baten	44	80	80	80	80	80	0
0.3	Beheer overige gebouw en en gronden	Lasten	117	117	115	115	114	114	0
	Beheer overige gebouwen en gronden - Totaal		-73	-37	-35	-35	-35	-34	0
0.4	Overhead	Baten	27	56	21	21	21	21	0
0.4	Overhead	Lasten	10.583	12.620	11.807	11.298	10.858	10.878	304
	Overhead - Totaal		-10.556	-12.564	-11.787	-11.278	-10.837	-10.857	-304
0.5	Treasury	Baten	1.268	604	559	429	429	429	0
0.5	Treasury	Lasten	533	180	210	359	459	612	0
	Treasury - Totaal		735	425	349	70	-30	-183	0
0.61	OZB woningen	Baten	4.117	4.383	4.578	4.789	5.002	5.213	13
	OZB woningen - Totaal		4.117	4.383	4.578	4.789	5.002	5.213	13
0.62	OZB niet-woningen	Baten	3.065	3.191	3.333	3.487	3.642	3.796	10
	OZB niet-woningen - Totaal		3.065	3.191	3.333	3.487	3.642	3.796	10
0.64	Belastingen overig	Baten	56	36	36	36	36	36	0
0.64	Belastingen overig	Lasten	451	611	582	582	582	582	0
	Belastingen overig - Totaal		-395	-575	-546	-546	-546	-546	0
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	46.302	48.735	51.079	49.870	51.317	51.311	0
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Lasten	0	0	0	0	0	0	0
	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds - Totaal		46.302	48.735	51.079	49.870	51.317	51.311	0
0.8	Overige baten en lasten	Baten	72	20	20	20	20	20	0
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	1	430	428	2.929	4.723	4.723	-2.699
	Overige baten en lasten - Totaal		71	-410	-408	-2.909	-4.703	-4.703	2.699
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	Lasten	116	17	23	23	23	23	0
	Vennootschapsbelasting (VpB) - Totaal		-116	-17	-22.500	-23	-23	-23	0
0.10	Mutaties reserves	Baten	1.522	1.563	781	1.026	209	0	0
0.10	Mutaties reserves	Lasten	1.413	0	0	0	0	0	0
	Mutaties reserves - Totaal		109	1.563	781	1.026	209	0	0
	Totaal programma Bestuur en ondersteuning		41.307	42.898	45.559	42.705	42.249	42.226	2.384

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

1 Veiligheid

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Lasten	1.746	1.893	2.014	2.014	2.014	2.014	121
	Crisisbeheersing en brandweer - Totaal		-1.746	-1.893	-2.014	-2.014	-2.014	-2.014	-121
1.2	Openbare orde en veiligheid	Lasten	679	856	849	710	710	710	32
	Openbare orde en veiligheid - Totaal		-679	-856	-849	-710	-710	-710	-32
	Totaal programma 1 Veiligheid		-2.426	-2.749	-2.862	-2.723	-2.723	-2.723	-154

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
2.1	Verkeer en vervoer	Baten	202	115	115	115	115	115	0
2.1	Verkeer en vervoer	Lasten	4.142	4.384	4.226	4.104	4.184	4.129	62
	Verkeer en vervoer - Totaal		-3.939	-4.269	-4.111	-3.989	-4.069	-4.014	-62
2.2	Parkeren	Lasten	38	40	42	42	42	42	2
	Parkeren - Totaal		-38	-40	-42	-42	-42	-42	-2
2.5	Openbaar vervoer	Baten	43	36	36	36	36	36	0
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	52	54	54	54	54	54	1
	Openbaar vervoer - Totaal		-9	-18	-18	-18	-18	-18	-1
	Totaal programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat		-3.986	-4.326	-4.170	-4.048	-4.129	-4.073	-65

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

3 Economie

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
3.1	Economische ontwikkeling	Baten	30	29	29	29	29	29	0
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	306	509	538	481	481	481	22
	Economische ontwikkeling - Totaal		-276	-479	-508	-451	-451	-451	-22
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	348	30	30	30	30	30	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	69	54	57	57	57	57	3
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Totaal		279	-24	-27	-27	-27	-27	-3
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	45	102	102	102	102	102	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Lasten	164	140	142	142	142	142	2
	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen - Totaal		-119	-38	-40	-40	-40	-40	-2
3.4	Economische promotie	Baten	234	258	268	278	288	299	1
3.4	Economische promotie	Lasten	295	325	328	308	308	308	2
	Economische promotie - Totaal		-61	-67	-60	-30	-19	-9	-2
	Totaal programma 3 Economie		-177	-608	-635	-548	-537	-527	-29

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

4 Onderwijs

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
4.1	Openbaar basisonderwijs	Lasten	159	153	160	160	160	160	7
	Openbaar basisonderwijs - Totaal		-159	-153	-160	-160	-160	-160	-7
4.2	Onderwijshuisvesting	Baten	159	146	125	75	75	75	5
4.2	Onderwijshuisvesting	Lasten	1.334	1.583	1.168	1.460	1.447	1.381	18
	Onderwijshuisvesting - Totaal		-1.175	-1.437	-1.043	-1.385	-1.372	-1.305	-13
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Baten	397	587	608	387	387	387	3
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Lasten	1.316	2.014	1.777	1.557	1.557	1.557	48
	Onderwijsbeleid en leerlingzaken - Totaal		-920	-1.428	-1.169	-1.169	-1.169	-1.169	-46
	Totaal programma 4 Onderwijs		-2.253	-3.017	-2.372	-2.714	-2.701	-2.635	-66

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

5 Sport, cultuur en recreatie

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
5.1	Sportbeleid en activering	Baten	160	176	149	128	0	0	0
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	653	662	810	920	379	54	2
	Sportbeleid en activering - Totaal		-492	-487	-660	-792	-379	-54	-2
5.2	Sportaccommodaties	Baten	333	308	353	353	353	353	0
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	700	550	517	514	509	508	7
	Sportaccommodaties - Totaal		-367	-242	-164	-160	-156	-155	-7
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	303	507	263	263	263	263	0
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Lasten	633	959	688	672	671	670	23
	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie - Totaal		-330	-452	-424	-408	-407	-406	-23
5.4	Musea	Lasten	75	127	125	125	125	125	0
	Musea - Totaal		-75	-127	-125	-125	-125	-125	0
5.5	Cultureel erfgoed	Baten	22	9	9	9	9	9	0
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	78	57	59	59	59	59	2
	Cultureel erfgoed - Totaal		-56	-49	-51	-51	-51	-51	-2
5.6	Media	Baten	24	0	0	0	0	0	0
5.6	Media	Lasten	482	542	595	570	570	570	24
	Media - Totaal		-459	-542	-595	-570	-570	-570	-24
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	76	78	78	78	78	78	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Lasten	2.485	2.628	2.748	2.590	2.589	2.589	109
	Openbaar groen en (openlucht) recreatie - Totaal		-2.409	-2.551	-2.670	-2.512	-2.512	-2.511	-109
	Totaal programma 5 Sport, cultuur en recreatie		-4.188	-4.449	-4.689	-4.619	-4.198	-3.871	-166

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

6 Sociaal Domein

Nieuwe indeling Taakvelden

In de zomer van 2024 is het nieuwe Iv3-Informatievoorschrift Gemeenten en Gemeenschappelijke regelingen voor het verslagjaar 2025 gepubliceerd. Dit voorschrift bepaalt onder andere de indeling van de taakvelden voor programma 6 Sociaal Domein. In juni 2023 is, op basis van een enquête naar de eerder doorgevoerde verfijning, besloten deze aan te passen. Deze wijzigingen zijn gedaan om:

- onduidelijkheden uit de verfijning in 2023 weg te nemen;
- zo veel mogelijk aan te sluiten bij andere informatie-uitvragen in het sociaal domein;
- de Hervormingsagenda Jeugd van de juiste informatie te voorzien.

De belangrijkste wijzigingen zijn:

1. Het taakveld 6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen wordt opgedeeld in:

- 6.21 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo;
- 6.22 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd;
- 6.23 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal.

Gemeenten die toegang en eerstelijnsvoorzieningen kunnen opsplitsen in Wmo en Jeugd, dienen dit te doen en afzonderlijk te boeken op 6.21 en 6.22. Waar niet kan worden opgesplitst, kan worden geboekt op 6.23.

2. Taakveld 6.6 Maatwerkvoorzieningen, de taakvelden 6.71 tot en met 6.71d, taakveld 6.81a Beschermd Wonen (Wmo) en taakveld 6.81b Maatschappelijke- en vrouwenopvang op het terrein van de Wmo zijn vernummerd en hernoemd naar:

- 6.60 Hulpmiddelen en diensten (Wmo).
- 6.711 Huishoudelijke hulp (Wmo);
- 6.712 Begeleiding (Wmo);
- 6.713 Dagbesteding (Wmo);
- 6.714 Overige maatwerkvoorzieningen (Wmo);

- 6.811 Beschermd Wonen (Wmo);
 - 6.812 Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo).
3. De PGB's verstrekt op grond van de Wmo 2015 en de Jeugdwet moeten afzonderlijk worden geboekt op respectievelijk 6.791 PGB Wmo en 6.792 PGB Jeugd.
 4. Lasten op het terrein van beleid en administratie rondom Wmo en Jeugd moeten respectievelijk worden geboekt op het nieuwe taakveld 6.91, Coördinatie en beleid Wmo en op het nieuwe taakveld 6.92 Coördinatie en beleid Jeugd
 5. Vervoersdiensten moeten geheel worden geboekt op 6.60. Hulpmiddelen en diensten (Wmo) en maat6.92 werkarrangementen ggz intramuraal moeten worden geboekt op 6.714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo).
 6. De indeling van de taakvelden 6.72a Jeugdhulp begeleiding, 6.72b Jeugdhulp behandeling, 6.72c Jeugdhulp dagbesteding, 6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig, 6.73a Pleegzorg, 6.73b Gezinsgericht, 6.73c Jeugdhulp met verblijf overig, 6.74a Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf, 6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf, 6.74c Gesloten plaatsing wordt gewijzigd naar:
 - 6.751 Jeugdhulp ambulante lokaal;
 - 6.752 Jeugdhulp ambulante regionaal;
 - 6.753 Jeugdhulp ambulante landelijk;
 - 6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal;
 - 6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal;
 - 6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk;
 Hiermee worden de maatwerkvoorzieningen op het gebied van zorg in natura, zowel voor ambulante hulp als verblijf, opgedeeld naar lokaal ingekocht, regionaal ingekocht en landelijk ingekocht. Deze indeling sorteert voor op de AMvB zorgvormen, die voorschrijft welke zorg minimaal regionaal moet worden ingekocht. Hierbij worden uiteindelijk de producten en diensten voor regionaal niveau gestandaardiseerd.
 7. De taakvelden 6.82a Jeugdbescherming en 6.82b Jeugdreclassering zijn vernummerd tot:
 - 6.821 Jeugdbescherming;
 - 6.822 Jeugdreclassering.

Hieronder is het overzicht voor programma 6 Sociaal Domein opgenomen op basis van de oude indeling, gevolgd door een overzicht met de nieuwe indeling.

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	4.767	210	4.378	4.359	4.228	27	1
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	4.801	2.852	7.076	6.913	6.785	2.598	106
	Samenkracht en burgerparticipatie - Totaal		-33	-2.642	-2.698	-2.555	-2.558	-2.572	-105
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	Lasten	784	982	919	843	844	844	39
	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen - Totaal		-784	-982	-919	-843	-844	-844	-39
6.3	Inkomensregelingen	Baten	5.294	5.688	6.339	6.591	6.778	6.990	0
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	8.724	8.651	8.879	9.080	9.292	9.491	14
	Inkomensregelingen - Totaal		-3.430	-2.964	-2.540	-2.489	-2.515	-2.502	-14
6.4	WSW en beschut werk	Baten	585	566	565	577	590	588	0
6.4	WSW en beschut werk	Lasten	2.691	2.586	2.734	2.761	2.701	2.623	1
	WSW en beschut werk - Totaal		-2.107	-2.020	-2.169	-2.184	-2.111	-2.035	-1
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	82	512	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	526	991	526	538	549	561	3
	Arbeidsparticipatie - Totaal		-444	-479	-526	-538	-549	-561	-3
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	8	0	0	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Lasten	1.626	1.616	1.688	1.688	1.688	1.688	72
	Maatwerkvoorzieningen (WMO) - Totaal		-1.617	-1.616	-1.688	-1.688	-1.688	-1.688	-72
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	Baten	183	178	198	294	294	294	0
6.71A	Hulp bij het huishouden (WMO)	Lasten	2.643	2.830	3.212	3.135	3.135	3.135	162
	Hulp bij het huishouden (WMO) - Totaal		-2.459	-2.651	-3.014	-2.841	-2.841	-2.841	-162
6.71B	Begeleiding (WMO)	Lasten	1.867	2.082	1.727	1.727	1.727	1.727	121
	Begeleiding (WMO) - Totaal		-1.867	-2.082	-1.727	-1.727	-1.727	-1.727	-121
6.71C	Dagbesteding (WMO)	Lasten	592	647	829	829	829	829	28
	Dagbesteding (WMO) - Totaal		-592	-647	-829	-829	-829	-829	-28
6.71D	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	Lasten	0	7	3	3	3	3	0
	Overige maatwerkarrangementen (WMO) - Totaal		0	-7	-3	-3	-3	-3	0
6.72A	Jeugdhulp begeleiding	Lasten	1.732	1.658	2.230	2.134	2.134	2.134	85
	Jeugdhulp begeleiding - Totaal		-1.732	-1.658	-2.230	-2.134	-2.134	-2.134	-85
6.72B	Jeugdhulp behandeling	Lasten	2.964	3.587	3.862	3.862	3.862	3.862	209
	Jeugdhulp behandeling - Totaal		-2.964	-3.587	-3.862	-3.862	-3.862	-3.862	-209
6.72C	Jeugdhulp dagbesteding	Lasten	422	547	536	536	536	536	32
	Jeugdhulp dagbesteding - Totaal		-422	-547	-536	-536	-536	-536	-32
6.73A	Pleegzorg	Lasten	396	393	456	456	456	456	23
	Pleegzorg - Totaal		-396	-393	-456	-456	-456	-456	-23
6.73B	Gezinsgericht	Lasten	267	243	590	590	590	590	14
	Gezinsgericht - Totaal		-267	-243	-590	-590	-590	-590	-14
6.73C	Jeugdhulp met verblijf overig	Lasten	619	433	1.503	1.503	1.503	1.503	25
	Jeugdhulp met verblijf overig - Totaal		-619	-433	-1.503	-1.503	-1.503	-1.503	-25
6.74B	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	Lasten	35	159	62	62	62	62	9
	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf - Totaal		-35	-159	-62	-62	-62	-62	-9
6.74C	Gesloten plaatsing	Lasten	310	492	477	477	477	477	29
	Gesloten plaatsing - Totaal		-310	-492	-477	-477	-477	-477	-29
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	Baten	292	0	0	0	0	0	0
6.81A	Beschermd wonen (WMO)	Lasten	148	280	324	352	381	381	17
	Beschermd wonen (WMO) - Totaal		143	-280	-324	-352	-381	-381	-17
6.82A	Jeugdbescherming	Lasten	423	473	486	486	486	486	27
	Jeugdbescherming - Totaal		-423	-473	-486	-486	-486	-486	-27
6.82B	Jeugdreclassering	Lasten	28	26	30	30	30	30	2
	Jeugdreclassering - Totaal		-28	-26	-30	-30	-30	-30	-2
	Totaal programma 6 Sociaal domein		-20.387	-24.381	-26.668	-26.185	-26.180	-26.117	-1.018

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

Begrote baten en lasten op basis van nieuwe indeling taakvelden

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	4.767	210	4.378	4.359	4.228	27
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	4.801	2.852	7.076	6.913	6.785	2.598
	Samenkracht en burgerp. - Totaal		-34	-2.642	-2.698	-2.555	-2.558	-2.571
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Lasten	39	68	72	72	72	72
	Toegang en eerstelijnsvoorz. Wmo - Totaal		-39	-68	-72	-72	-72	-72
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Lasten	246	382	388	388	388	388
	Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd - Totaal		-246	-382	-388	-388	-388	-388
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Lasten	1.840	2.085	2.118	2.003	2.003	2.003
	Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal - Totaal		-1.840	-2.085	-2.118	-2.003	-2.003	-2.003
6.3	Inkomensregelingen	Baten	5.294	5.688	6.339	6.591	6.778	6.990
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	8.724	8.651	8.879	9.080	9.292	9.491
	Inkomensregelingen - Totaal		-3.430	-2.964	-2.540	-2.489	-2.515	-2.502
6.4	WSW en beschut werk	Baten	585	566	565	577	590	588
6.4	WSW en beschut werk	Lasten	2.691	2.586	2.734	2.761	2.701	2.623
	WSW en beschut werk - Totaal		-2.107	-2.020	-2.169	-2.184	-2.111	-2.035
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	82	512	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	526	991	526	538	549	561
	Arbeidsparticipatie - Totaal		-444	-479	-526	-538	-549	-561
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Baten	8	0	0	0	0	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Lasten	1.186	1.152	1.199	1.199	1.199	1.199
	Hulpmiddelen en diensten (Wmo) - Totaal		-1.178	-1.152	-1.199	-1.199	-1.199	-1.199
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	Baten	183	178	198	294	294	294
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	Lasten	1.809	1.946	2.288	2.211	2.211	2.211
	Huishoudelijke hulp (Wmo) - Totaal		-1.626	-1.767	-2.090	-1.917	-1.917	-1.917
6.712	Begeleiding (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
6.712	Begeleiding (Wmo)	Lasten	1.761	1.959	1.654	1.654	1.654	1.654
	Begeleiding (Wmo) - Totaal		-1.761	-1.959	-1.654	-1.654	-1.654	-1.654
6.713	Dagbesteding (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
6.713	Dagbesteding (Wmo)	Lasten	558	583	761	761	761	761
	Dagbesteding (Wmo) - Totaal		-558	-583	-761	-761	-761	-761
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	Lasten	0	7	3	3	3	3
	Overige maatwerkarrangementen (Wmo) - Totaal		0	-7	-3	-3	-3	-3
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	Lasten	71	25	32	32	32	32
	Jeugdhulp ambulant lokaal - Totaal		-71	-25	-32	-32	-32	-32
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	Lasten	4.150	4.739	5.416	5.416	5.416	5.416
	Jeugdhulp ambulant regionaal - Totaal		-4.150	-4.739	-5.416	-5.416	-5.416	-5.416
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	Baten	0	0	0	0	0	0
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	Lasten	-5	22	3	3	3	3
	Jeugdhulp ambulant landelijk - Totaal		5	-22	-3	-3	-3	-3
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	Lasten	27	0	0	0	0	0
	Jeugdhulp met verblijf lokaal - Totaal		-27	0	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	Lasten	1.596	1.623	3.069	3.069	3.069	3.069
	Jeugdhulp met verblijf regionaal - Totaal		-1.596	-1.623	-3.069	-3.069	-3.069	-3.069
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	Baten	0	0	0	0	0	0
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	Lasten	0	66	8	8	8	8
	Jeugdhulp met verblijf landelijk - Totaal		0	-66	-8	-8	-8	-8
6.791	PGB Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
6.791	PGB Wmo	Lasten	146	170	117	117	117	117
	PGB Wmo - Totaal		-146	-170	-117	-117	-117	-117
6.792	PGB Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
6.792	PGB Jeugd	Lasten	102	80	98	98	98	98
	PGB Jeugd - Totaal		-102	-80	-98	-98	-98	-98
6.811	Beschermde wonen (Wmo)	Baten	292	0	0	0	0	0
6.811	Beschermde wonen (Wmo)	Lasten	25	150	187	215	244	244
	Beschermde wonen (Wmo) - Totaal		267	-150	-187	-215	-244	-244
6.821	Jeugdbescherming	Baten	0	0	0	0	0	0
6.821	Jeugdbescherming	Lasten	423	473	486	486	486	486
	Jeugdbescherming - Totaal		-423	-473	-486	-486	-486	-486
6.822	Jeugdreclassering	Baten	0	0	0	0	0	0
6.822	Jeugdreclassering	Lasten	28	26	30	30	30	30
	Jeugdreclassering - Totaal		-28	-26	-30	-30	-30	-30
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	Lasten	435	459	483	483	483	483
	Coördinatie en beleid Wmo - Totaal		-435	-459	-483	-483	-483	-483
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	Lasten	417	441	521	463	463	463
	Coördinatie en beleid Jeugd - Totaal		-417	-441	-521	-463	-463	-463
	Totaal programma Sociaal Domein		-20.388	-24.381	-26.668	-26.185	-26.180	-26.116

7 Volksgezondheid en milieu

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
7.1	Volksgezondheid	Baten	89	114	94	53	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	Lasten	1.137	1.293	1.346	1.298	1.245	1.245	60
	Volksgezondheid - Totaal		-1.048	-1.180	-1.252	-1.245	-1.245	-1.245	-60
7.2	Riolering	Baten	3.770	4.150	4.292	4.292	4.292	4.292	0
7.2	Riolering	Lasten	2.754	3.182	3.333	3.326	3.319	3.312	15
	Riolering - Totaal		1.015	968	959	966	973	979	-15
7.3	Afval	Baten	2.484	2.679	2.812	2.812	2.812	2.812	0
7.3	Afval	Lasten	2.139	2.290	2.401	2.401	2.401	2.401	48
	Afval - Totaal		344	389	411	411	412	412	-48
7.4	Milieubeheer	Baten	402	584	604	604	604	604	0
7.4	Milieubeheer	Lasten	1.116	1.615	1.710	1.710	1.710	1.710	85
	Milieubeheer - Totaal		-714	-1.031	-1.106	-1.106	-1.106	-1.106	-85
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Baten	176	185	153	153	153	153	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	222	366	292	309	307	304	12
	Begraafplaatsen en crematoria - Totaal		-46	-181	-139	-156	-154	-151	-12
	Totaal programma 7 Volksgezondheid en milieu		-449	-1.035	-1.127	-1.128	-1.119	-1.109	-220

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten/ Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Index 2025
8.1	Ruimte en leefomgeving	Baten	593	140	140	140	140	140	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	Lasten	1.708	2.003	1.506	1.331	1.330	1.329	43
	Ruimte en leefomgeving - Totaal		-1.115	-1.863	-1.367	-1.191	-1.190	-1.190	-43
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Baten	338	15	15	15	15	15	0
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Lasten	664	74	75	75	75	75	0
	Grondexploitatie (niet bedrijventerr)		-326	-59	-60	-60	-60	-60	0
8.3	Wonen en bouw en	Baten	1.263	1.340	1.344	695	695	695	0
8.3	Wonen en bouw en	Lasten	2.353	2.741	2.734	2.084	2.084	2.083	71
	Wonen en bouwen - Totaal		-1.090	-1.402	-1.390	-1.389	-1.389	-1.388	-71
	Totaal programma 8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-2.531	-3.324	-2.817	-2.641	-2.640	-2.638	-115

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

Totaaloverzicht baten en lasten per programma

In onderstaand totaaloverzicht zijn overhead, vennootschapsbelasting, onvoorzien, algemene dekkingsmiddelen en mutatie reserves conform het BBV apart onderaan het overzicht gepresenteerd. Als gevolg daarvan wijken de totalen van programma 0 en programma 3 af van de totalen, die in het vorige hoofdstuk 'Financiële begroting per taakveld' zijn gepresenteerd.

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
0.1	Bestuur	Baten	71	0	0	0	0	0
0.1	Bestuur	Lasten	1.609	1.501	1.427	1.412	1.412	1.412
	Bestuur - Totaal		-1.538	-1.501	-1.427	-1.412	-1.412	-1.412
0.2	Burgerzaken	Baten	276	372	467	467	467	467
0.2	Burgerzaken	Lasten	691	665	803	803	803	803
	Burgerzaken - Totaal		-415	-293	-335	-335	-335	-335
0.3	Gebouw en en gronden	Baten	44	80	80	80	80	80
0.3	Gebouw en en gronden	Lasten	117	117	115	115	114	114
	Gebouwen en gronden - Totaal		-73	-37	-35	-35	-35	-34
0.5	Treasury	Baten	527	245	200	70	70	70
0.5	Treasury	Lasten	533	180	210	359	459	612
	Treasury - Totaal		-6	66	-10	-289	-389	-542
0.61	OZB w oningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB woningen - Totaal		0	0	0	0	0	0
0.62	OZB niet-w oningen	Lasten	0	0	0	0	0	0
	OZB niet-woningen - Totaal		0	0	0	0	0	0
0.63	Parkeerbelasting	Baten	1	0	0	0	0	0
0.63	Parkeerbelasting	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Parkeerbelasting - Totaal		1	0	0	0	0	0
0.64	Belastingen Overig	Baten	56	36	36	36	36	36
0.64	Belastingen Overig	Laten	451	611	582	582	582	582
	Belastingen Overig - Totaal		-395	-575	-546	-546	-546	-546
0.7	Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Algemene uitkering Totaal		0	0	0	0	0	0
0.8	Overige baten en lasten	Baten	72	20	20	20	20	20
0.8	Overige baten en lasten	Lasten	-23	390	388	2.889	4.683	4.683
	Overige baten en lasten - Totaal		95	-370	-368	-2.869	-4.663	-4.663
0.11	Resultaat baten en lasten	Baten	0	0	0	0	0	0
0.11	Resultaat baten en lasten	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Resultaat baten en lasten - Totaal		0	0	0	0	0	0
	Totaal programma Bestuur en ondersteuning		-2.330	-2.712	-2.723	-5.486	-7.380	-7.534
1.1	Crisisbeheersing en Brandw eer	Baten	0	0	0	0	0	0
1.1	Crisisbeheersing en Brandw eer	Lasten	1.746	1.893	2.014	2.014	2.014	2.014
	Crisisbeheersing en Brandweer - Totaal		-1.746	-1.893	-2.014	-2.014	-2.014	-2.014
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Baten	0	0	0	0	0	0
1.2	Openbare orde en Veiligheid	Lasten	679	856	849	710	710	710
	Openbare orde en Veiligheid - Totaal		-679	-856	-849	-710	-710	-710
	Totaal programma Veiligheid		-2.426	-2.749	-2.862	-2.723	-2.723	-2.723

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
2.1	Verkeer, wegen en water	Baten	202	115	115	115	115	115
2.1	Verkeer, wegen en water	Lasten	4.142	4.384	4.226	4.104	4.184	4.129
	Verkeer, wegen en water - Totaal		-3.939	-4.269	-4.111	-3.989	-4.069	-4.014
2.2	Parkeren	Baten	0	0	0	0	0	0
2.2	Parkeren	Lasten	38	40	42	42	42	42
	Parkeren - Totaal		-38	-40	-42	-42	-42	-42
2.5	Openbaar vervoer	Baten	43	36	36	36	36	36
2.5	Openbaar vervoer	Lasten	52	54	54	54	54	54
	Openbaar vervoer - Totaal		-9	-18	-18	-18	-18	-18
	Totaal programma Verkeer, vervoer en waterstaat		-3.986	-4.326	-4.170	-4.048	-4.129	-4.073
3.1	Economische ontwikkeling	Baten	30	29	29	29	29	29
3.1	Economische ontwikkeling	Lasten	306	509	538	481	481	481
	Economische ontwikkeling - Totaal		-276	-479	-508	-451	-451	-451
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	348	30	30	30	30	30
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Lasten	69	54	57	57	57	57
	Fysieke bedrijfsinfrastructuur - Totaal		279	-24	-27	-27	-27	-27
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Baten	45	102	102	102	102	102
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	Lasten	164	140	142	142	142	142
	Bedrijfsloket en -regelingen - Totaal		-119	-38	-40	-40	-40	-40
3.4	Economische promotie	Baten	42	45	45	45	45	45
3.4	Economische promotie	Lasten	295	325	328	308	308	308
	Economische promotie - Totaal		-253	-280	-283	-263	-263	-263
	Totaal programma Economie		-369	-822	-858	-781	-781	-781
4.1	Openbaar basisonderw ijs	Baten	0	0	0	0	0	0
4.1	Openbaar basisonderw ijs	Lasten	159	153	160	160	160	160
	Openbaar basisonderwijs - Totaal		-159	-153	-160	-160	-160	-160
4.2	Onderw ijshuisvesting	Baten	159	146	125	75	75	75
4.2	Onderw ijshuisvesting	Lasten	1.334	1.583	1.168	1.460	1.447	1.381
	Onderwijshuisvesting - Totaal		-1.175	-1.437	-1.043	-1.385	-1.372	-1.305
4.3	Onderw ijsbeleid en leerlingenz.	Baten	397	587	608	387	387	387
4.3	Onderw ijsbeleid en leerlingenz.	Lasten	1.316	2.014	1.777	1.557	1.557	1.557
	Onderwijsbeleid en leerlingenz. - Totaal		-920	-1.428	-1.169	-1.169	-1.169	-1.169
	Totaal programma Onderwijs		-2.253	-3.017	-2.372	-2.714	-2.701	-2.635
5.1	Sportbeleid en activering	Baten	160	176	149	128	0	0
5.1	Sportbeleid en activering	Lasten	653	662	810	920	379	54
	Sportbeleid en activering - Totaal		-492	-487	-660	-792	-379	-54
5.2	Sportaccommodaties	Baten	333	308	353	353	353	353
5.2	Sportaccommodaties	Lasten	700	550	517	514	509	508
	Sportaccommodaties - Totaal		-367	-242	-164	-160	-156	-155
5.3	Cultuur	Baten	303	507	263	263	263	263
5.3	Cultuur	Lasten	633	959	688	672	671	670
	Cultuur - Totaal		-330	-452	-424	-408	-407	-406
5.4	Musea	Baten	0	0	0	0	0	0
5.4	Musea	Lasten	75	127	125	125	125	125
	Cultuur - Totaal		-75	-127	-125	-125	-125	-125
5.5	Cultureel erfgoed	Baten	22	9	9	9	9	9
5.5	Cultureel erfgoed	Lasten	78	57	59	59	59	59
	Cultureel erfgoed - Totaal		-56	-49	-51	-51	-51	-51

Begrote baten en lasten

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
5.6	Media	Baten	24	0	0	0	0	0
5.6	Media	Lasten	482	542	595	570	570	570
	Media - Totaal		-459	-542	-595	-570	-570	-570
5.7	Openbaar groen en recreatie	Baten	76	78	78	78	78	78
5.7	Openbaar groen en recreatie	Lasten	2.485	2.628	2.748	2.590	2.589	2.589
	Openbaar groen en recreatie - Totaal		-2.409	-2.551	-2.670	-2.512	-2.512	-2.511
	Totaal programma Sport, cultuur en recreatie		-4.188	-4.449	-4.689	-4.619	-4.198	-3.871
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	4.767	210	4.378	4.359	4.228	27
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Lasten	4.801	2.852	7.076	6.913	6.785	2.598
	Samenkracht en burgerp. - Totaal		-34	-2.642	-2.698	-2.555	-2.558	-2.571
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	Lasten	39	68	72	72	72	72
	Toegang en eerstelijnsvoorz. Wmo - Totaal		-39	-68	-72	-72	-72	-72
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Lasten	246	382	388	388	388	388
	Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd - Totaal		-246	-382	-388	-388	-388	-388
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Lasten	1.840	2.085	2.118	2.003	2.003	2.003
	Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal - Totaal		-1.840	-2.085	-2.118	-2.003	-2.003	-2.003
6.3	Inkomensregelingen	Baten	5.294	5.688	6.339	6.591	6.778	6.990
6.3	Inkomensregelingen	Lasten	8.724	8.651	8.879	9.080	9.292	9.491
	Inkomensregelingen - Totaal		-3.430	-2.964	-2.540	-2.489	-2.515	-2.502
6.4	WSW en beschut werk	Baten	585	566	565	577	590	588
6.4	WSW en beschut werk	Lasten	2.691	2.586	2.734	2.761	2.701	2.623
	WSW en beschut werk - Totaal		-2.107	-2.020	-2.169	-2.184	-2.111	-2.035
6.5	Arbeidsparticipatie	Baten	82	512	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	Lasten	526	991	526	538	549	561
	Arbeidsparticipatie - Totaal		-444	-479	-526	-538	-549	-561
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Baten	8	0	0	0	0	0
6.60	Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	Lasten	1.186	1.152	1.199	1.199	1.199	1.199
	Hulpmiddelen en diensten (Wmo) - Totaal		-1.178	-1.152	-1.199	-1.199	-1.199	-1.199
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	Baten	183	178	198	294	294	294
6.711	Huishoudelijke hulp (Wmo)	Lasten	1.809	1.946	2.288	2.211	2.211	2.211
	Huishoudelijke hulp (Wmo) - Totaal		-1.626	-1.767	-2.090	-1.917	-1.917	-1.917
6.712	Begeleiding (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
6.712	Begeleiding (Wmo)	Lasten	1.761	1.959	1.654	1.654	1.654	1.654
	Begeleiding (Wmo) - Totaal		-1.761	-1.959	-1.654	-1.654	-1.654	-1.654
6.713	Dagbesteding (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
6.713	Dagbesteding (Wmo)	Lasten	558	583	761	761	761	761
	Dagbesteding (Wmo) - Totaal		-558	-583	-761	-761	-761	-761
6.714	Overige maatw erkarrangementen (Wmo)	Baten	0	0	0	0	0	0
6.714	Overige maatw erkarrangementen (Wmo)	Lasten	0	7	3	3	3	3
	Overige maatwerkarrangementen (Wmo) - Totaal		0	-7	-3	-3	-3	-3
6.751	Jeugdhulp ambuland lokaal	Baten	0	0		0	0	0
6.751	Jeugdhulp ambuland lokaal	Lasten	71	25	32	32	32	32
	Jeugdhulp ambuland lokaal - Totaal		-71	-25	-32	-32	-32	-32

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	Lasten	4.150	4.739	5.416	5.416	5.416	5.416
	Jeugdhulp ambulant regionaal - Totaal		-4.150	-4.739	-5.416	-5.416	-5.416	-5.416
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	Baten	0	0	0	0	0	0
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	Lasten	-5	22	3	3	3	3
	Jeugdhulp ambulant landelijk - Totaal		5	-22	-3	-3	-3	-3
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	Lasten	27	0	0	0	0	0
	Jeugdhulp met verblijf lokaal - Totaal		-27	0	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	Baten	0	0	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	Lasten	1.596	1.623	3.069	3.069	3.069	3.069
	Jeugdhulp met verblijf regionaal - Totaal		-1.596	-1.623	-3.069	-3.069	-3.069	-3.069
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	Baten	0	0	0	0	0	0
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	Lasten	0	66	8	8	8	8
	Jeugdhulp met verblijf landelijk - Totaal		0	-66	-8	-8	-8	-8
6.791	PGB Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
6.791	PGB Wmo	Lasten	146	170	117	117	117	117
	PGB Wmo - Totaal		-146	-170	-117	-117	-117	-117
6.792	PGB Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
6.792	PGB Jeugd	Lasten	102	80	98	98	98	98
	PGB Jeugd - Totaal		-102	-80	-98	-98	-98	-98
6.811	Bescherm d w onen (Wmo)	Baten	292	0	0	0	0	0
6.811	Bescherm d w onen (Wmo)	Lasten	25	150	187	215	244	244
	Bescherm d wonen (Wmo) - Totaal		267	-150	-187	-215	-244	-244
6.821	Jeugdbescherming	Baten	0	0	0	0	0	0
6.821	Jeugdbescherming	Lasten	423	473	486	486	486	486
	Jeugdbescherming - Totaal		-423	-473	-486	-486	-486	-486
6.822	Jeugdreclassering	Baten	0	0	0	0	0	0
6.822	Jeugdreclassering	Lasten	28	26	30	30	30	30
	Jeugdreclassering - Totaal		-28	-26	-30	-30	-30	-30
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	Baten	0	0	0	0	0	0
6.91	Coördinatie en beleid Wmo	Lasten	435	459	483	483	483	483
	Coördinatie en beleid Wmo - Totaal		-435	-459	-483	-483	-483	-483
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	Baten	0	0	0	0	0	0
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	Lasten	417	441	521	463	463	463
	Coördinatie en beleid Jeugd - Totaal		-417	-441	-521	-463	-463	-463
	Totaal programma Sociaal Domein		-20.388	-24.381	-26.668	-26.185	-26.180	-26.116
7.1	Volksgezondheid	Baten	89	114	94	53	0	0
7.1	Volksgezondheid	Lasten	1.137	1.293	1.346	1.298	1.245	1.245
	Volksgezondheid - Totaal		-1.048	-1.180	-1.252	-1.245	-1.245	-1.245
7.2	Riolering	Baten	3.770	4.150	4.292	4.292	4.292	4.292
7.2	Riolering	Lasten	2.754	3.182	3.333	3.326	3.319	3.312
	Riolering - Totaal		1.015	968	959	966	973	979
7.3	Afval	Baten	2.484	2.679	2.812	2.812	2.812	2.812
7.3	Afval	Lasten	2.139	2.290	2.401	2.401	2.401	2.401
	Afval - Totaal		344	389	411	411	412	412
7.4	Milieubeheer	Baten	402	584	604	604	604	604
7.4	Milieubeheer	Lasten	1.116	1.615	1.710	1.710	1.710	1.710
	Milieubeheer - Totaal		-714	-1.031	-1.106	-1.106	-1.106	-1.106

Begrote baten en lasten

bedragen x € 1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Baten / Lasten	Werkelijk 2023	Begroot 2024 *	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Baten	176	185	153	153	153	153
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Lasten	222	366	292	309	307	304
	Begraafplaatsen - Totaal		-46	-181	-139	-156	-154	-151
	Totaal programma Volksgesondheid en milieu		-449	-1.035	-1.127	-1.128	-1.119	-1.109
8.1	Ruimte en leefomgeving	Baten	593	140	140	140	140	140
8.1	Ruimte en leefomgeving	Lasten	1.708	2.003	1.506	1.331	1.330	1.329
	Ruimtelijke Ordening - Totaal		-1.115	-1.863	-1.367	-1.191	-1.190	-1.190
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Baten	338	15	15	15	15	15
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	Lasten	664	74	75	75	75	75
	Grondexploitatie - Totaal		-326	-59	-60	-60	-60	-60
8.3	Wonen en bouwen en	Baten	1.263	1.340	1.344	695	695	695
8.3	Wonen en bouwen en	Lasten	2.353	2.741	2.734	2.084	2.084	2.083
	Wonen en bouwen - Totaal		-1.090	-1.402	-1.390	-1.389	-1.389	-1.388
	Totaal programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-2.531	-3.324	-2.817	-2.641	-2.640	-2.638
	Totaal		-38.918	-46.815	-48.287	-50.325	-51.852	-51.481
0.4	Overhead	Baten	27	56	21	21	21	21
0.4	Overhead	Lasten	10.583	12.620	11.807	11.298	10.858	10.878
	Overhead - Totaal		-10.556	-12.564	-11.787	-11.278	-10.837	-10.857
0.9	Vennootschapsbelasting	Baten	0	0	0	0	0	0
0.9	Vennootschapsbelasting	Lasten	116	17	23	23	23	23
	Vennootschapsbelasting - Totaal		-116	-17	-23	-23	-23	-23
0.8	Onvoorzien	Lasten	25	40	40	40	40	40
	Onvoorzien - Totaal		-25	-40	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
0.5	Algemene dekkingsmiddelen - dividenden	Baten	741	359	359	359	359	359
0.61	Algemene dekkingsmiddelen - OZB w oningen	Baten	4.117	4.383	4.578	4.789	5.002	5.213
0.62	Algemene dekkingsmiddelen - OZB niet-w oningen	Baten	3.065	3.191	3.333	3.487	3.642	3.796
0.64	Algemene dekkingsmiddelen - overige belastingen	Baten	0	0	0	0	0	0
0.7	Algemene dekkingsmiddelen - algemene uitkering	Baten	46.302	48.735	51.079	49.870	51.317	51.311
3.4	Algemene dekkingsmiddelen - w onforensen- en toeristenbelasting	Baten	192	213	223	233	243	254
	Algemene dekkingsmiddelen - Totaal		54.418	56.881	59.572	58.738	60.564	60.933
	Totaal baten		78.000	76.217	83.273	81.668	83.381	79.759
	Totaal lasten		72.746	78.161	83.256	84.013	84.987	80.645
	Totaal saldo baten en lasten		4.803	-2.555	-565	-2.927	-2.188	-1.468
0.10	Mutaties reserves	Baten	1.522	1.563	781	1.026	209	0
0.10	Mutaties reserves	Lasten	1.413	0	0	0	0	0
	Mutaties reserves - Totaal		109	1.563	781	1.026	209	0
	TOTAAL baten		79.522	77.780	84.054	82.694	83.590	79.759
	TOTAAL lasten		74.159	78.161	83.256	84.013	84.987	80.645
	TOTAAL SALDO BATEN EN LASTEN		4.911	-992	217	-1.901	-1.980	-1.468

* incl. eerste bestuursrapportage 2024

Financiële uitgangspunten

Loon- en prijscompensatie

Percentage loon- en prijsontwikkeling

Onderwerp	2025			Bron
	Aanp. 2024	2025	Totaal	
Salarislasten	0,8%	4,4%	5,2%	CEP loonvoet overheid
Jeugd	0,9%	4,9%	5,8%	NZA (90% personeel, 10% materieel)
Jeugd maatregelhulp	1,0%	5,0%	5,9%	NZA (83% personeel, 17% materieel)
Wmo	0,9%	4,9%	5,8%	NZA (90% personeel, 10% materieel)
Huishoudelijke ondersteuning	1,1%	5,0%	6,0%	NZA (100% personeel)
GR'en/verbonden partijen				Conform begrotingen 2025 GR'en
Contractueel	0,0%	4,5%	4,5%	BBP Index
Overige prijsgevoelige budgetten		4,5%	4,5%	BBP Index
Subsidies	0,0%	4,5%	4,5%	BBP Index

Volume ontwikkeling Wmo en jeugd		2,0%
----------------------------------	--	------

Belastingen en heffingen		4,5%	4,5%	BBP Index
Overige baten		4,5%	4,5%	BBP Index

De kolom 'Aanp. 2024' betekent dat wij het ten tijde van de Begroting 2024 bekende indexpercentage vergelijken met het actuele indexpercentage 2024 en hier voor 2025 een correctie op toepassen. De reden hiervoor is dat verschillen tussen begroting en realisatie zich hiermee alleen incidenteel in 2024 voordoen en niet structureel doorwerken naar toekomstige jaren. Er vindt geen nacalculatie in het jaar 2024 plaats.

Salarislasten

In deze begroting is rekening gehouden met de consequenties van de Cao en de verwachte ontwikkeling van de index 'loonvoet overheid' uit het Centraal Economisch Plan (CEP) 2024. De huidige Cao loopt van 1 januari 2024 tot en met 31 maart 2025. Voor 2025 is rekening gehouden met 5,2%.

Loon-prijscompensatie Jeugd en Wmo

Voor de loon-prijscompensatie Jeugd en Wmo baseren wij ons op de indexatiepercentages van de Nederlandse Zorgautoriteit (NZA). Voor 2024 is gerekend met een percentage voor loon-prijscompensatie variërend van 5,8 tot 6,0%, afhankelijk van het type zorg (Jeugd, Jeugd maatregelhulp, huishoudelijke ondersteuning en overige Wmo-zorg), conform de contracten. Voor de volumeontwikkeling gaan we uit van een groei van 2%. Voor Wmo sluit dit aan bij de ontwikkeling van de vergrijzing. Voor Jeugd sluit het aan bij de bevolkingsgroei en groei van de vraag naar Jeugdzorg.

Contracten en overige prijsgevoelige budgetten

De budgetten waarbij sprake is van een wettelijke of contractuele verplichting tot indexatie en de overige prijsgevoelige budgetten zijn verhoogd met een percentage voor prijscompensatie. Wij baseren ons hierbij vanaf deze begroting op de ontwikkeling van de zogenaamde 'BBP index'. Het Rijk gebruikt met ingang van de meicirculaire 2024 dezelfde index bij de loon- en prijsontwikkeling van accres in de algemene uitkering. Hierdoor zijn wij van mening dat dit een reëlere index is voor onze budgetten.

GR/verbonden partijen

De indexatie voor gemeenschappelijke regelingen (GR) en verbonden partijen is gebaseerd op de begrotingen 2025 van de gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen.

Subsidies

Voor subsidies hanteren wij vanaf deze begroting de BBP index.

Belastingen en heffingen

Voor de verhoging van de belastingen en heffingen gaan wij voor 2025 uit van de gecombineerde bbp-index. Het Rijk maakt ook gebruik van deze index bij de berekening van het gemeentefonds. Daarnaast vindt er, zoals gebruikelijk, nog een correctie plaats in verband met de waardeontwikkelingen.

Overige baten

Voor de verhoging van de overige baten stappen wij voor 2025 over naar de BBP index, tenzij in een overeenkomst een andere afspraak is gemaakt (zoals bij huurovereenkomsten). Ook bij de overige baten passen wij geen aanpassing/correctie 2024 toe, omdat wij voor de beperkte baten die dit betreffen in 2024 het vaste indexatiepercentage van 1,5% hebben toegepast.

Ontwikkeling belastingdruk

De ontwikkeling van de belastingdruk is uitgewerkt in de paragraaf Lokale heffingen.

Omslagpercentage

In 2025 is het omslagpercentage 1,18% (paragraaf Financiering).

Gemeentefondsuitkering

De gemeentefondsuitkering is gebaseerd op de Meicirculaire 2024.

Onvoorzien

Er is jaarlijks € 40.000 opgenomen voor onvoorziene ontwikkelingen.

Afschrijvingen en rentetoerekening

Op investeringen is de Financiële Verordening 2017 van toepassing. De afschrijving en rentetoerekening starten op 1 januari van het jaar ná afronding en/of ingebruikname van een actief. De rente berekenen we over de boekwaarde per 1 januari.

Incidentele baten en lasten en structureel saldo

In onderstaande tabel hebben wij de incidentele baten en lasten per programma samengevat. Voor het beoordelen hiervan volgen we de BBV. Het aanmerken van voor- en nadelen, die uiteindelijk bepalend zijn voor het berekenen van het structurele begrotingssaldo, zijn aan deze regels gebonden.

<i>Begrotingssaldo totaal</i>		<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Baten en lasten		2025	2026	2027	2028
Baten saldo totaal		84.054	82.694	83.590	79.759
Lasten saldo totaal		83.838	84.595	85.569	81.227
Saldo baten en lasten voor reservemutaties		217	-1.901	-1.980	-1.468
Onttrekkingen uit reserves		0	0	0	0
Stortingen in reserves		0	0	0	0
Begrotingssaldo totaal		217	-1.901	-1.980	-1.468

<i>Structurele-incidentele baten en lasten</i>				<i>Bedragen x € 1.000</i>			
Programma	Omschrijving	Bron	2025	2026	2027	2028	
Baten							
0 Bestuur en Ondersteuning	Rente opbrengst	Begroting 2025-2028	130				
4 Onderwijs	Onderhoud Het Palet locatie Holthuiserstr.	1e berap 2024	49				
5 Sport, cultuur en recreatie	SPUK GALA	Eindejaarsrapportage 2023	132	115			
6 Sociaal domein	SPUK GALA	Eindejaarsrapportage 2023	150	131			
6 Sociaal domein	Opvang ontheemden	Begroting 2025-2028	4.201	4.201	4.201		
7 Volksgezondheid	SPUK GALA	Eindejaarsrapportage 2023	94	53			
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	CDOKE regeling	1e berap 2023	467				
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	CDOKE regeling	Eindejaarsrapportage 2023	182				
Incidenteel saldo baten			5.405	4.500	4.201	0	
Structureel saldo baten (baten totaal -/- baten incidenteel)			78.649	78.194	79.389	79.759	
Lasten							
0 Bestuur en Ondersteuning	Participatie: adviseur inwonerbetrokkenheid	Kadernota 2024	96				
0 Bestuur en Ondersteuning	Versterken informatiemanagement	Kadernota 2024	400	400			
0 Bestuur en Ondersteuning	Verbetering dienstverlening	Kadernota 2024	100				
0 Bestuur en Ondersteuning	Verplichting LAA (landelijke aanpak adreskwaliteit)	Begroting 2024-2027	28				
0 Bestuur en Ondersteuning	Opleidingsbudget	Begroting 2025-2028	30				
0 Bestuur en Ondersteuning	Bijdrage 80 jaar vrijheid	Begroting 2025-2028	15				
1 Veiligheid	Vitalisering vakantieparken	Begroting 2024-2027	139				
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Vervanging straatmeubilair	Begroting 2023-2026	35				
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Twente Milieu - achterstanden onderhoudsniveau	Kadernota 2024	53				
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Beeld rotonde Wiedenbroek	Begroting 2025-2028	15				
3 Economie	Economische promotie evenementen	Begroting 2024-2027	20				
3 Economie	Aanpassing beschoeiing Rutbeek & Hulsbeek	Begroting 2025-2028	57				
4 Onderwijs	Onderhoud Het Palet locatie Holthuiserstr.	1e berap 2024	76				
4 Onderwijs	Versteken onderwijshuisvesting	Begroting 2025-2028	102				
5 Sport, cultuur en recreatie	Sluiting Zwembad	Kadernota 2024	300				
5 Sport, cultuur en recreatie	Twente Milieu - achterstanden onderhoudsniveau	Kadernota 2024	50				
5 Sport, cultuur en recreatie	Renovatie groen/bomen	Kadernota 2024	100				
5 Sport, cultuur en recreatie	SPUK GALA	Eindejaarsrapportage 2023	132	115			
5 Sport, cultuur en recreatie	Motie voorzieningen: zwembad 2 jaar langer open houden - sloopkosten van 2025 naar 2027	Begroting 2024-2027	-300		300		
5 Sport, cultuur en recreatie	Subsidiebijdrage	Begroting 2024-2027	15				
5 Sport, cultuur en recreatie	Amendement A2 sloopkosten zwembad	Begroting 2024-2027				-300	
5 Sport, cultuur en recreatie	Verlengde openstelling De Wilder	Begroting 2025-2028	38	104	113		
5 Sport, cultuur en recreatie	Motie aangenomen bekostiging Sternet	Begroting 2025-2028	25				
6 Sociaal domein	Optimalisering verbinding regionaal en gemeentelijk beleid	Kadernota 2024	93				
6 Sociaal domein	SPUK GALA	Eindejaarsrapportage 2023	150	131			
6 Sociaal domein	Motie Jongerenwerk	Begroting 2024-2027	50				
6 Sociaal domein	Odensehuis	Begroting 2024-2027	90				
6 Sociaal domein	Inzet dataspecialist	Begroting 2025-2028	96				
6 Sociaal domein	Opvang ontheemden	Begroting 2025-2028	4.201	4.201	4.201		
6 Sociaal domein	Aanpak armoede en schulden	Begroting 2025-2028	37	37	39		
7 Volksgezondheid en milieu	SPUK GALA	Eindejaarsrapportage 2023	94	53			
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	CDOKE regeling	1e berap 2023	467				
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Leefbaar buitengebied, leader en NLPG	Kadernota 2024	175				
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Medewerker verduurzaming maatschappelijk vastgoed	Kadernota 2024	86				
8 Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	CDOKE regeling	Eindejaarsrapportage 2023	182				
Incidenteel saldo lasten			7.247	5.041	4.353	0	
Structureel saldo lasten (lasten totaal -/- lasten incidenteel)			76.591	79.554	81.216	81.227	
Totaal incidenteel saldo voor reservemutaties (incidentele baten -/- incid. lasten)			-1.842	-541	-152	0	
Totaal structureel saldo voor reservemutaties (structurele baten -/- struct. lasten)			2.058	-1.360	-1.828	-1.468	
Reservemutaties							
0 Bestuur en Ondersteuning	Verbouwing archief	Begroting 2025-2028	-200				
0 Bestuur en Ondersteuning	AV-middelen raadszaal	Begroting 2025-2028	-102				
Incidenteel saldo reservemutaties			-302	0	0	0	
Structureel saldo reservemutaties (saldo reservemut. -/- incid. saldo reservemut.)			302	0	0	0	
Totaal incidenteel (incidentele baten -/- incid. lasten + incid. saldo reservemut.)			-2.144	-541	-152	0	
Totaal structureel (structurele baten -/- struct. lasten + struct. saldo reservemut.)			2.360	-1.360	-1.828	-1.468	

Bijlage 1 Reserves en voorzieningen

Onderstaande bijlage is opgesteld volgens de huidige nota reserves en voorzieningen.

Reserves

Mutaties en verloop reserves

Omschrijving reserve	begroot 1-1-2024	mutatie 2024	begroot 31-12-2024	mutatie 2025	begroot 31-12-2025	mutatie 2026	begroot 31-12-2026	mutatie 2027	begroot 31-12-2027	mutatie 2028	begroot 31-12-2028
Algemene reserve											
Algemene reserve*	19.701	1.177	20.878	-4.513	16.365	-2.927	13.438	-2.189	11.249	-1.468	9.781
Algemene reserve totaal	19.701	1.177	20.878	-4.513	16.365	-2.927	13.438	-2.189	11.249	-1.468	9.781
Bestemmingsreserves											
Aankoop kunstankopen	13	0	13	0	13	0	13	0	13	0	13
Ontheemden	863	-863	0	0	0	0	0	0	0	-863	-863
Budgetoverheveling	1.163	-1.163	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IHP	0	0	0	3.948	3.948	0	3.948	0	3.948	0	3.948
AV-middelen raadszaal	0	0	0	102	102	0	102	0	102	0	102
Verbouwing Archief	0	0	0	200	200	0	200	0	200	0	200
Totaal Bestemmingsreserves	2.039	-2.026	13	4.250	4.263	0	4.263	0	4.263	-863	3.400
Totaal Eigen vermogen	21.740	-849	20.891	-262	20.629	-2.927	17.701	-2.189	15.513	-2.331	13.181

* Stand Algemene reserve per einde begrotingsjaar is inclusief begrote jaarresultaat

Algemene reserve

In de nota risicomangement en weerstandsvermogen is de richtlijn opgenomen te streven naar een weerstandsratio van 2,0. Het risicoprofiel is in deze begroting berekend op € 5.244.000. Zonder rekening te houden met andere bronnen van weerstandscapaciteit (zoals de onbenutte belastingcapaciteit), betekent dit een benodigde algemene reserve van € 9.781.000. In het raadsvoorstel bij de Jaarrekening 2022 is de bestemmingsreserve Ontheemden gevormd. Hierbij is aangegeven dat deze eind 2024 afloopt. Voor deze begroting is deze bestemmingsreserve opgeheven en het saldo is toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast wordt het te verwachten resultaat voor 2024, zoals benoemd in de raadsinformatiebrief bij de meicirculaire, toegevoegd aan de algemene reserve. Zoals in bovenstaande tabel weergegeven, komt de algemene reserve daarmee ultimo 2024 op € 20.878.000. Dit betekent dat de doelstelling op dit moment gerealiseerd is.

In 2024, 2025 en 2026 vindt een onttrekking van € 400.000 plaats ter dekking van incidenteel geraamde uitgaven voor informatiemanagement (Kadernota 2024). Daarnaast vinden in 2025, 2026 en 2027 onttrekkingen plaats van € 381.000, € 626.000 en € 509.000 ter dekking van het 2 jaar langer open houden van zwembad De Wilder naar aanleiding van de bij de Kadernota 2024 aangenomen motie.

Het jaarlijkse begrotingsresultaat is in dit overzicht verrekend met de algemene reserve. De begrote onttrekkingen en het jaarlijkse begrotingsresultaat leiden tot een ontwikkeling van een verwachte stand van de algemene reserve per 1 januari 2025 van € 20.878.000 naar € 9.781.000 per 31 december 2028.

Bestemmingsreserve kunstankopen

In de Begroting 2025 en meerjarenperspectief 2026-2028 zijn geen toepassingen voorzien.

Bestemmingsreserve ontheemden

Bij de Jaarrekening 2022 is de bestemmingsreserve ontheemden ingesteld met een einddatum van december 2024. Bij het vaststellen van deze begroting zal deze bestemmingsreserve worden opgeheven. Het saldo wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Bestemmingsreserve budgetoverheveling

Voor een beter inzicht storten en onttrekken wij budgetoverhevelingen sinds 2020 via een aparte bestemmingsreserve in plaats van via de algemene reserve. Er is conform het raadsbesluit bij de Eindejaarsrapportage 2022 € 1.163.000 overgeheveld naar 2024. Dit bedrag

wordt in 2024 weer onttrokken. De toevoeging 2024 en onttrekking 2025 wordt bepaald bij de Eindejaarsrapportage 2024 en is op het moment van totstandkoming van de Begroting 2025 nog niet in te schatten. Dit geldt ook voor de meerjarige toevoegingen en onttrekkingen.

In te stellen:

Bestemmingsreserve IHP

Betreft een nieuwe bestemmingsreserve ter dekking van toekomstige kapitaalslasten, die voortvloeien uit investeringen in onderwijshuisvesting, zoals aangegeven in de Kadernota 2025. Deze wordt overeenkomstig de Nota reserves en voorzieningen onder de volgende criteria ingesteld:

Doel: toekomstige kapitaallasten voortvloeiend uit de investering te dekken;

Looptijd: voorlopige einddatum 31-12-2031 conform IHP.

Storting: eenmalige storting ten laste van algemene reserve.

Omvang onttrekking: afhankelijk van investeringslast en eventueel groeimodel.

Bestemmingsreserve AV-middelen raadszaal

Dit betreft een nieuw te vormen bestemmingsreserve welke dient ter dekking van de kapitaalslasten voor de investeringen, die gedaan moeten worden in de AV-middelen voor de raadszaal.

Deze wordt overeenkomstig de Nota reserves en voorzieningen onder de volgende criteria ingesteld:

Doel: toekomstige kapitaallasten voortvloeiend uit de investering te dekken;

Looptijd: vanaf 01-01-2025 t/m 31-12-2031;

Storting: eenmalige storting ten laste van resultaat 2025;

Omvang onttrekking: € 20.400 per jaar op basis van een afschrijftermijn van 5 jaar.

Bestemmingsreserve verbouwing Archief

Dit betreft een nieuw te vormen bestemmingsreserve welke dient ter dekking van de kapitaalslasten voor de investeringen, die gedaan moeten worden voor de verbouwing van het archief.

Deze wordt overeenkomstig de Nota reserves en voorzieningen onder de volgende criteria ingesteld:

Doel: toekomstige kapitaallasten voortvloeiend uit de investering te dekken;

Looptijd: vanaf 01-01-2025 t/m 31-12-2051;

Storting: eenmalige storting ten laste van resultaat 2025;

Omvang onttrekking: € 8.000 per jaar op basis van een afschrijftermijn van 25 jaar.

Voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving voorziening	begroot 1-1-2024	mutatie 2024	begroot 31-12-2024	mutatie 2025	begroot 31-12-2025	mutatie 2026	begroot 31-12-2026	mutatie 2027	begroot 31-12-2027	mutatie 2028	begroot 31-12-2028
Pensioenen wethouders	1.993	-171	1.821	-43	1.778	-42	1.736	-40	1.696	-38	1.657
De Greune	72	-72	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Verlof sparen	723	0	723	0	723	0	723	0	723	0	723
Verplichtingen en risico's	2.788	-243	2.544	-43	2.501	-42	2.459	-40	2.419	-38	2.380
Egalisatie afvalstoffen	1.365	0	1.365	0	1.365	0	1.365	0	1.365	0	1.365
Egalisatie riolering	5.950	-3.960	1.990	1.001	2.991	1.111	4.102	1.003	5.105	-1.597	3.508
Door derden beklemd	7.315	-3.960	3.355	1.001	4.356	1.111	5.467	1.003	6.470	-1.597	4.873
Onderhoud panden	678	31	709	7	717	-5	711	40	752	-104	647
Wegenfonds	391	-61	330	-201	128	-118	11	8	18	29	47
Gelijkmatige verdeling lasten	1.069	-30	1.039	-194	845	-123	722	48	770	-76	694
Totaal voorziening	11.172	-4.234	6.938	764	7.702	946	8.648	1.011	9.659	-1.711	7.948

Pensioenen wethouders

Het doel is op elk moment te kunnen voldoen aan de verplichting tot het uitbetalen van toekomstige aanspraken van wethouders op ouderdomspensioenen. Voorheen lag dit tijdstip bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Binnen de nu geldende wet APPA bestaat voor wethouders ook het recht op pensioenoverdracht na afloop van de wethouders- en/of wachtgeldperiode. Het is mogelijk dat in de toekomst een externe (landelijke) pensioenregeling voor wethouders wordt voorgesteld, in welk geval alle pensioenverplichtingen ineens afgekocht

moeten worden. Verder worden jaarlijks de pensioenbetalingen van voormalig bestuurders aan de voorziening onttrokken.

Voorziening De Greune

Voor de afwikkeling van de inrichting van De Greune, Stepelo en Hoeve is in 2018 deze voorziening gevormd. De verwachting is dat deze eind 2024 afloopt. De verantwoording vindt plaats in de Jaarrekening 2024.

Egalisatievoorziening afvalstoffen

Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de afvalstoffen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd.

Egalisatievoorziening rioolbeheer

Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de rioleringen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. De egalisatievoorziening rioolbeheer is te onderscheiden in een egalisatie-, onderhoud- en spaarcomponent vervangingsinvesteringen.

Onderhoud gemeentelijke panden

De jaarlijkse kosten voor groot onderhoud fluctueren sterk. Om hierop in te spelen, hebben wij een voorziening groot onderhoud gemeentelijke panden ingesteld. Groot voordeel van een voorziening is dat, bij gelijke jaarlijkse dotatie, pieken en dalen in de onderhoudskosten kunnen worden opgevangen. De jaarlijkse storting is gebaseerd op het beheerplan dat begin oktober 2024 wordt vastgesteld door het college (op basis van het door de raad op 2 oktober 2024 vastgestelde beleidsplan vastgoedbeheer).

Voorziening wegenfonds

Het onderhoud van wegen kan onderscheiden worden in groot en klein onderhoud. Het klein onderhoud wordt gedekt uit de exploitatiebudgetten. Het groot onderhoud wordt gedekt uit de voorziening wegenfonds, zodat pieken en dalen per jaar worden geëgaliseerd. De hoogte van deze voorziening en de jaarlijkse storting hierin is gebaseerd op de nota Beleidsplan Wegbeheer, vastgesteld in de raad in 2021.

Bijlage 2 Geprognosticeerde balans

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027	Stand per 31-12-2028
Activa						
Immateriële vaste activa	1.620	1.572	1.493	1.413	1.333	1.253
Materiële vaste activa	46.984	56.870	68.663	66.633	62.606	59.309
Financiële vaste activa	5.286	4.781	4.277	3.772	3.268	2.763
Totaal vaste activa	53.890	63.224	74.433	71.818	67.206	63.324
Voorraad	1.015	542	458	118	0	0
Uitzettingen	22.366	6.300	6.300	6.300	6.300	6.300
Liquide middelen	432	250	250	250	250	250
Overlopende activa	1.152	1.100	1.100	1.100	1.100	1.100
Totaal vlottende activa	24.965	8.192	8.108	7.768	7.650	7.650
Totaal activa	78.855	71.417	82.540	79.586	74.856	70.974

Bedragen x € 1.000

	Stand per 31-12-2023	Stand per 31-12-2024	Stand per 31-12-2025	Stand per 31-12-2026	Stand per 31-12-2027	Stand per 31-12-2028
Passiva						
Eigen Vermogen	21.740	20.891	20.629	17.701	15.513	13.181
Voorzieningen	11.371	6.938	7.702	8.648	9.659	7.948
Vaste schuld	31.732	26.831	33.931	32.030	36.129	35.229
Totaal vaste passiva	64.843	54.660	62.261	58.379	61.301	56.358
Vlottende schuld	7.730	11.756	15.279	16.207	8.555	9.617
Overlopende passiva	6.282	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
Totaal vlottende passiva	14.012	16.756	20.279	21.207	13.555	14.617
Totaal passiva	78.855	71.417	82.540	79.586	74.856	70.974

Bijlage 3 Algemene dekkingsmiddelen

<i>Overzicht algemene dekkingsmiddelen</i>		<i>(bedragen x € 1.000)</i>	
Omschrijving			
Ongebonden lokale heffingen		7.911	
Algemene uitkeringen		51.079	
Dividenden		359	
Saldo van de financieringsfunctie		0	
Overige algemene dekkingsmiddelen		0	
Totaal		59.349	

Bijlage 4 Gemeentefonds

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	3.915.842	-0,3079	-1.205.688
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	3.366.566	-0,2342	-788.450
1a Waarde woningen eigenaren	30.896.824	-0,0914	-2.823.970
Subtotaal			-4.818.107
Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
8a-3 Bijstandsontvangers	264	5.124,19	1.354.494
2 Inwoners	24.502	374,77	9.182.615
7c-4 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	1.988	3.762,65	7.480.148
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	1.550	385,76	597.928
3c Eenpersoonshuishoudens	3.177	169,44	538.311
8b Loonkostensubsidie	51	5.124,19	261.334
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	4.350	562,59	2.447.267
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	147	1.036,53	152.370
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	1.549	1.348,63	2.088.866
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	2.150	268,79	577.845
14a-2 Lokale centrumfunctie (max 20km)	23.960	10,86	260.206
14b-2 Regionale centrumfunctie (max 60km)	19.220	155,65	2.991.593
14c-2 Landelijke centrumfunctie	16.360	45,41	742.908
15e Leerlingen VO	920	384,9	354.108
15h-3 Onderwijsachterstand	512	150,84	77.200
38 Bedrijfsvestigingen	2.885	134,78	388.840
36 Kernen	6	114.992,99	689.958
36a Kernen met 500 of meer adressen	1	75.166,66	75.167
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.837	31,4	57.682
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	4.266	13,42	57.255
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	11.654	86,79	1.011.430
23 Opperlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	96	2.935,95	281.851
22 Opperlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	165	10.743,51	1.772.679
23a Opperlakte bebouwing buitengebied	96	7.925,10	760.810
22a Opperlakte bebouwing woonkern	165	6.818,51	1.125.054
19 Opperlakte binnenwater	74	126,1	9.331
16 Opperlakte land	10.476	39	408.564
18 Opperlakte land * bodemfactor gemeente	10.476	25,72	269.443
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	11.120	11,8	131.216
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	11.120	52,99	589.249
39 Vast bedrag	1	980.357,93	980.358
Subtotaal			37.716.077
Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)			
Uitkeringsfactor			1,457
Subtotaal (B x C (=uf))			54.952.324
Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen		Uitkering
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	-1.911.745		-1.911.745
Subtotaal			-1.911.745
Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is			
Maatstaf	Berekende Aantallen		Uitkering
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	40.860		40.860
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	36.443		36.443
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	80.963		80.963
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	918		918
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7.062		7.062
421 Extra capaciteit BOAs (DU)	32.849		32.849
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	17.055		17.055
Subtotaal			216.150
Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein			
Maatstaf	Berekende Aantallen		Uitkering
260 Participatie (IU)	2.366.921		2.366.921
Subtotaal			2.366.921
Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker			
Stelposten	Opgave		Uitkering
Stelpost BTW compensatiefonds			273.800
Subtotaal			273.800
Totaal uitkering 2025:			51.079.343

Bijlage 5 Interbestuurlijk toezicht

Het is de verantwoordelijkheid van iedere overheid om haar eigen taken, ook die in medebewind, goed uit te voeren en financieel stabiel te zijn. Horizontale controle door de raad is leidend. Het interbestuurlijke toezicht door de provincie is een wettelijke taak als onderdeel van het geheel aan 'checks and balances' voor een goed functioneren van het openbaar bestuur. De provincie beoordeelt hoe een aantal medebewindstaken door gemeenten wordt uitgevoerd. De systematiek die de provincie Overijssel hanteert, is gebaseerd op een bestuursovereenkomst die de colleges van elke gemeente met Gedeputeerde Staten zijn aangegaan. In aansluiting op de veranderende maatschappij, wil de provincie deze taak samen met gemeenten zoveel mogelijk vanuit partnerschap oppakken. Gemeenten onderschrijven deze insteek. Partnerschap staat centraal zonder uit te sluiten dat, waar nodig, sturend door de provincie wordt opgetreden. Dit is uitgangspunt van de herziene Overijsselse bestuursovereenkomst IBT, welke tijdens de Twentse en Zwolse burgemeesterskring op respectievelijk 11 februari en 11 maart 2022 door provincie en gemeenten is ondertekend.

Wij hebben toegezegd de raad in de reguliere verantwoordingsdocumenten op de hoogte te houden van de afspraken en ontwikkelingen op de diverse domeinen. Deze afspraak maakt ook provinciebreed deel uit van de herziene bestuursovereenkomst.

Algemeen

De beoordeling door de provincie gaat gepaard met het toekennen van een verkeerslichtkleur (groen-oranje-rood). Dit gebeurt per domein en op basis van de kleuring op de afzonderlijke domeinen wordt de totaal kleur toegekend. De kleuring heeft een signaalfunctie en is niet bedoeld als 'goed' of 'fout'. Op de domeinen die oranje of rood kleuren ziet de provincie risico's, waarop in haar ogen actie nodig is en waarover de provincie, in aansluiting op het kader IBT, het gesprek wil voeren met de gemeente. De bevindingen op de afzonderlijke domeinen vormen input voor het voorliggende integrale totaalbeeld. Dit totaalbeeld is het gewogen gemiddelde van de genoemde zes domeinen. Het totaalbeeld over het laatste toezichtsjaar (2023) is groen.

Domein Financiën

De nu voorliggende Begroting 2025 maakt onderdeel uit van de interbestuurlijke beoordeling over het jaar 2024. In december spreekt de provincie zich uit over de toezichtvorm. Gelet op het feit dat de voorgestelde begroting ons inziens reëel en structureel sluitend is over het jaar 2025, is het aannemelijk dat het toezicht regulier (repressief) zal zijn. Het beeld over de huidige begroting (2024) is onderstaand opgenomen.

“De Begroting 2024 is op 8 november 2023 vastgesteld door de raad en tijdig aangeleverd bij de provincie. De begroting is door de provincie getoetst aan de hand van de toezichtcriteria. Op 12 december 2023 heeft de provincie ons geïnformeerd over de toezichtvorm. Wij hebben de raad hierover geïnformeerd in de raadsinformatiebrief van 26 april 2024. De provincie is van oordeel dat onze begroting structureel en reëel in evenwicht is, echter niet meerjarig. Het eigen vermogen en de weerstandsratio zijn ruim boven de door de raad vastgestelde norm. Hierdoor vallen wij onder het reguliere (repressieve) toezicht. Ook heeft de provincie een eerste indicatie gegeven van de te verwachten IBT kleuring voor het domein financiën. Deze kleuring is voorlopig oranje, omdat wij in de Begroting 2024 een tekort hebben gepresenteerd voor de jaarschijven 2026 en 2027.

Conform onze bestendige gedragslijn is onze begroting gebaseerd op de meicirculaire. De Septembercirculaire 2023 heeft positieve effecten op de Begroting 2024 en de meerjarenraming.”

De definitieve kleuring op het domein Financiën was afgelopen jaar oranje.

De provincie constateert dat de gemeente de afgelopen jaren hard heeft gewerkt om de financiële positie gezond te maken. De provincie merkt op dat:

- de gemeente scherpe keuzes maakt rondom de voorzieningendiscussie, zoals de keuze om zwembad de Wilder niet te verbouwen;
- de gemeente te maken heeft met negatieve financiële consequenties van de regionale aanbesteding op het leerlingenvervoer en de hogere bijdrage voor de Omgevingsdienst Twente als gevolg van de regionale herijking.

Daarnaast heeft de provincie geconstateerd dat:

- de actualiteit van onze beheerplannen niet volledig op orde is. Als richttermijn voor een actueel beheerplan wordt maximaal vijf jaar ten opzichte van het begrotingsjaar gehanteerd. Een beheerplan dat gehanteerd wordt bij de Begroting 2024 mag dus niet eerder vastgesteld zijn dan in 2019. De raad kan gemotiveerd afwijken van deze vijf jaar, mits dit opgenomen is in de paragraaf "Onderhoud kapitaalgoederen". Wij hebben geconstateerd dat dit niet het geval is voor de beheerplannen Groen, Riolering en Gebouwen. Maar dat wel op de agenda staat dat in 2024 actuele beheerplannen worden vastgesteld;
- wij als gemeente gebruik maken van de mogelijkheid om voor de jaren 2026 en 2027 aan zowel de baten- als de lastenkant een stelpost "Hervormingsagenda Jeugdhulp" op te nemen, conform de afspraak van het Rijk, de VNG en het IPO;
- wij in de Begroting 2024 zowel aan de baten- als de lastenkant een bedrag (of stelpost) op hebben genomen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)". Dit conform de afspraak van het Rijk, de VNG en het IPO. Wij nemen dit alleen op voor 2024 en 2025;
- wij voldoende weerstandscapaciteit hebben om risico's te kunnen opvangen.

Domein Wabo

Op basis van de uitgevoerde IBT toetsing op het domein Wabo, de onderlinge samenhang van de documenten en de voortgangsgesprekken, is het kleurbeeld voor Haaksbergen groen.

Verbeterpunten vorig jaar

De gemeente is met de verbeterpunten uit het beeld 2023 aan de slag gegaan. Dit heeft geresulteerd in verbetering, maar er blijft op onderdelen aandacht nodig.

Beleidskader

Voor de thuishaken heeft Haaksbergen VTH-beleid dat onder andere een probleemanalyse, strategieën, meerjaren doelstellingen en een risicoanalyse bevat. Haaksbergen is bezig met een actualisatie van dit VTH-beleid en voornemens het geactualiseerde VTH-beleid in 2024 vast te stellen. De huidige risicoanalyse wordt verder doorontwikkeld. In het uitvoeringsprogramma 2024 heeft Haaksbergen een werkwijze opgenomen met betrekking tot de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen.

In 2023 heeft Haaksbergen het nieuwe VTH-beleid Twente vastgesteld. Dit beleid, inclusief nadere uitwerking, ziet toe op de VTH-taken die bij de Omgevingsdienst Twente zijn ingebracht. In dit beleid zijn onder andere doelen, indicatoren en geactualiseerde risicoanalyse opgenomen. Deze risicoanalyse vergt ook de komende jaren verdere doorontwikkeling.

Uitvoeringsprogramma

Het uitvoeringsprogramma 2024 voor de thuishaken is (met ambtelijke toestemming) niet tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma voor de thuishaken is aangegeven welke activiteiten de gemeente wil gaan uitvoeren voor de thuishaken en hoe de gemeente gaat werken aan de realisatie van de beleidsdoelen. Uit het uitvoeringsprogramma blijkt niet of de resultaten van voorgaande (red. jaren) zijn meegenomen in het uitvoeringsprogramma. Uit het uitvoeringsprogramma blijkt dat er voldoende capaciteit is om het uitvoeringsprogramma uit te voeren. Deze punten worden verwerkt in het voor 1 januari 2025 vast te stellen uitvoeringsprogramma.

Het uitvoeringsprogramma voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente 2024 is tijdig vastgesteld. In het uitvoeringsprogramma zijn een drietal doelen nader uitgewerkt. Er wordt gefaseerd gewerkt aan de doelen. Voor streefwaarden zijn nog onvoldoende gegevens bekend. In 2024 wordt de nullijn bepaald om vervolgens de doelen te concretiseren, zodat er in 2025 een concreet overzicht is. Aan de uitgewerkte doelen zijn in het uitvoeringsprogramma activiteiten gekoppeld.

Rapportage en evaluatie

Het jaarverslag 2022 voor de thuistaken is tijdig vastgesteld. In het jaarverslag geeft de gemeente inzicht in de uitgevoerde werkzaamheden. Uit het jaarverslag blijkt onvoldoende hoe de activiteiten hebben bijgedragen aan het realiseren van de voorgenomen doelen. Verder geeft het jaarverslag onvoldoende inzicht in het voldoen aan de kritieke massa, zoals opgenomen in de kwaliteitscriteria.

Verbeterpunten

Voor 2024 doorlopend in 2025 heeft de gemeente Haaksbergen de volgende verbeterpunten:

1. Stel in 2024 het geactualiseerde VTH-beleid voor de thuistaken vast en neem hier de geactualiseerde risicoanalyse in op.
2. Stel het uitvoeringsprogramma 2025 voor de thuistaken tijdig vast en maak inzichtelijk hoe de resultaten van voorgaande jaren hierin worden meegenomen.
3. Geef in 2024 gedetailleerder inzicht in het voldoen aan de kritieke massa van de kwaliteitscriteria en motiveer indien dit niet geheel wordt nageleefd. Dit wordt meegenomen in het UP 2025.
4. Werk verder aan het ontwikkelen van streefwaarden voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente, zodat die betrokken kunnen worden bij het Uitvoeringsprogramma 2025.
5. Zorg voor verdere doorontwikkeling van de risicoanalyse voor de taken belegd bij de Omgevingsdienst Twente.

Domein Wro

De gemeente Haaksbergen wordt in het provinciale toezicht positief beoordeeld op de criteria van het domein Wro. Dit maakt dat het kleurbeeld voor het afgelopen jaar groen is.

De structuurvisie is in 2014 vastgesteld en daarmee niet ouder dan 10 jaar. Eind 2023 heeft een ontwerp addendum op deze structuurvisie ter inzage gelegen. Ondersteund door een extern bureau worden er goede stappen gezet om te komen tot een actuele omgevingsvisie, die naar verwachting eind 2024 in ontwerp gereed zal zijn.

De gemeente Haaksbergen beschikt over actuele bestemmingsplannen. Haaksbergen heeft zich in 2023 voorbereid op de implementatie van de Omgevingswet. Gemeente werd daarbij extern ondersteund. Het participatiebeleid is vastgesteld, hiervoor is ook de formatie uitgebreid. Het "transitieplan omgevingsplan Haaksbergen" is vastgesteld, waarin uitgangspunten en het proces om te komen tot het omgevingsplan zijn omschreven.

Toezicht en handhaving op de naleving van ruimtelijke plannen, buiten toezicht en handhaving in het kader van vergunningverlening, krijgt in de gemeente Haaksbergen voldoende aandacht in het VTH-programma 2024.

Positief te benoemen is de inzet met betrekking tot plattelandsontwikkeling. Haaksbergen heeft 3 Natura 2000 gebieden binnen haar gemeente. De provincie is bevoegd gezag voor het opstellen en uitvoering geven aan de gebiedsagenda onder andere met betrekking tot de stikstofproblematiek. Dit traject vergt echter ook beleidsmatige keuzes van de gemeente Haaksbergen. In de teamplannen is dit onderwerp opgenomen om dit op de juiste manier te beleggen en de prioriteit te geven, die nodig is in een landelijke gemeente en er is een beleidsadviseur plattelandsontwikkeling aangesteld.

Domein Informatie- en archiefbeheer

In januari 2024 zijn de informatiemanager en beleidsmedewerker DIV begonnen met het geven van hoge prioriteit aan de uitvoering van het verbeterplan om het informatie- en archiefbeheer te verbeteren. Verschillende onderdelen van het plan bevinden zich momenteel in de afrondende fase.

De Archiefverordening wordt nog dit jaar aan de raad voorgelegd. Voor 2024 liggen er daarnaast nog enkele stukken klaar ter besluitvorming door het college. Dit betreft de nieuwe Regeling Informatiebeheer, het vervangingsbesluit met het bijbehorende Handboek Vervanging Archiefbescheiden en de inrichting van een SIO-gremium (Strategisch Informatie Overleg).

In 2024 is de intentieovereenkomst voor samenwerking op het gebied van informatiemanagement tussen Haaksbergen en Hengelo getekend. De eerste projecten worden inmiddels gezamenlijk opgepakt. Door deze integrale samenwerking versterken wij onze informatievoorziening.

Binnen de ambtelijke organisatie is er een sterke focus gelegd op het vergroten van het bewustzijn rondom de problemen en uitdagingen in de informatiehuishouding. Dit omvat wekelijkse inloopsprekuren, gerichte presentaties en uitleg over de waarde en het juiste gebruik van informatie. Daarnaast is er structurele, integrale afstemming geïmplementeerd.

Incidentele investeringen worden gedekt uit het budget 'versterken informatiemanagement'. Structurele middelen zullen betrokken worden in het eerstvolgende begrotingsjaar (Kadernota 2026), waarbij een afweging is te maken met overige latente ontwikkelingen en noodzakelijkheden.

Domein Statushouders

Op 1 januari 2024 zijn we begonnen met een nieuwe taakstelling van 26 te huisvesten statushouders in de eerste helft van 2024. Door de achterstand van 12 in 2023 was het te huisvesten aantal statushouders in de eerste helft van 2024 38. Voor 1 juli 2024 zijn er 22 gerealiseerde huisvestingen (volgens het taakvolgsysteem (TVS) van het COA). Echter, duurt het een tijd voordat de gerealiseerde huisvestingen opgeteld worden in het TVS. Daadwerkelijk hebben wij in de eerste helft van 2024 28 huisvestingen gerealiseerd. Vanaf 1 juli 2024 is de taakstelling voor de tweede helft van dit jaar 24. Het totaal aantal te huisvesten statushouders is formeel 62 in 2024. Daarvan zijn er tot heden in totaal 28 gehuisvest (volgens het TVS). Daadwerkelijk zijn er op dit moment 43 huisvestingen gerealiseerd.

Naast de 62 te huisvesten statushouders heeft het college aangegeven 20 extra statushouders te willen huisvesten in de gemeente Haaksbergen. Op deze manier willen wij de AZC 's ontlasten.

De grote opdracht van het huisvesten van statushouders is een nationaal probleem. Daarom heeft het Rijk erop aangedrongen bij de provincie dat er een intensivering van het beoordelingskader IBT moet plaatsvinden. De provincie heeft dit opgepakt en er heeft een aantal aanpassingen plaatsgevonden. In het aangescherpte toezichtkader wordt meegewogen of eventuele achterstanden in huisvesting uit vorige perioden zijn weggewerkt. Indien het ernaar uitziet dat een gemeente de taakstelling niet gaat halen, wordt een ambtelijk overleg ingepland. Daarbij wordt informatie opgevraagd en geëvalueerd welke stappen genomen kunnen worden om aan de taakstelling te voldoen. In een dergelijk geval wordt de frequentie van monitoring geïntensiveerd van maandelijks naar tweewekelijks. Dit conform de interventieladder en stappenplan.

In 2023 heeft het COA problemen gehad met het koppelen van statushouders aan onze gemeente. Daarom was het toezicht niet geïntensiveerd voor 2024. Op basis van de stand van de eerste helft van 2024 voldoen wij niet aan de taakstelling. Hierdoor gaan wij van trede 0 naar

trede 1 van de interventieladder. Bij trede 1 beoordeeld de provincie resultaten en bepaalt of er een aanleiding is voor trede 2. Bij een geringe achterstand beperkt zich deze actie tot het sturen van een ambtelijke brief hierover, in plaats van doorgaan naar trede 2. Wanneer wij de taakstelling voor het tweede deel van 2024 inclusief de achterstand van de eerste deel van 2024 hebben gehaald, gaat de gemeente weer terug naar trede 0.

Domein Erfgoed

Het kleurbeeld op dit domein is groen. Haaksbergen heeft een erfgoedverordening uit 2018. Er is een Erfgoedraad actief. Het VTH proces met betrekking tot monumenten is zorgvuldig vormgegeven, wel is er weinig capaciteit voor handhaving en heeft het thema monumenten daarin geen prioriteit. Archeologische verwachtingswaarden zijn geborgd in de bestemmingsplannen en er wordt gebruikt gemaakt van de Cultuurhistorische Atlas van de provincie Overijssel.

Bijlage 6 Trendontwikkeling indicatoren 'Haaksbergen Ster(ke) in Ontwikkeling'

Het meten van het programmadoel stelt ons in staat de maatschappelijk wenselijke effecten van 'Haaksbergen Ster(ke) in Ontwikkeling' te monitoren. Daarmee onderschrijft de uitvoering van het programma het redeneringsprincipe 'van buiten naar binnen'. De burgerpeiling van 'waarstaat-je-gemeente', welke elke twee jaar wordt uitgevoerd, vormt het meetinstrument voor het meten van het programmadoel:

Herstel van vertrouwen en verbinding met de samenleving om effectief en efficiënt de Haaksbergse samenleving te bedienen/faciliteren op basis van wettelijke plichten, behoeften en wensen.'

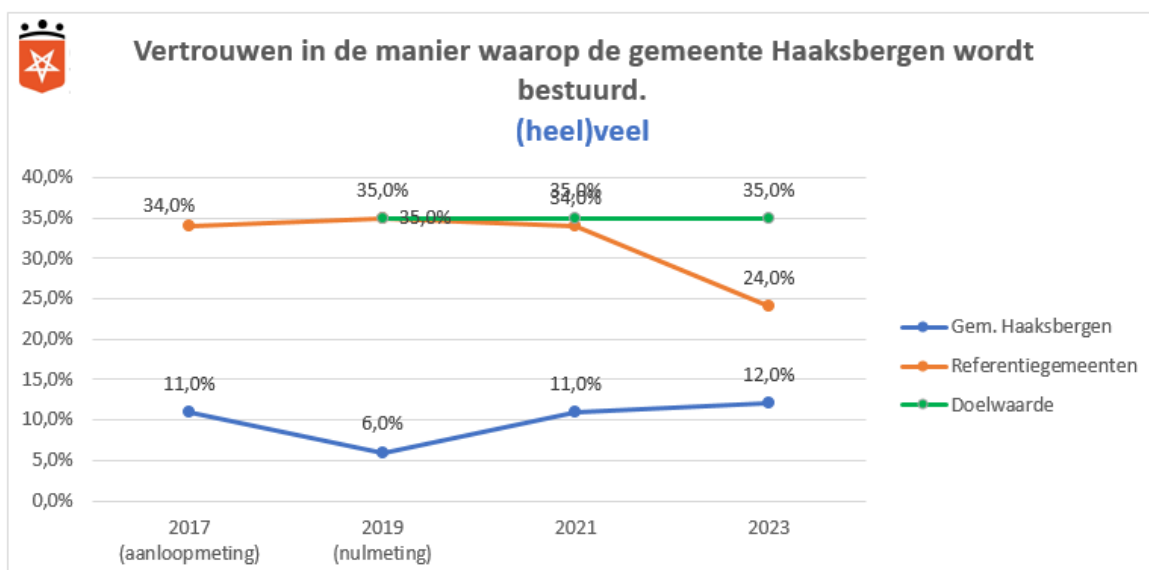
De volgende peilingen zijn voor het monitoren van het meerjarig programma van belang:

2017	Aanloopmeting	Reeds uitgevoerd
2019	Nulmeting	Reeds uitgevoerd
2021	Tussenpeiling	Reeds uitgevoerd
2023	Tussenpeiling	Huidige rapportage
2025	Tussenpeiling	Nog te plannen
2027	Eindmeting	Nog te plannen

De peiling van 2017 wordt gezien als de aanloopmeting. Deze meting laat zien waar we vandaan komen en plaatst de nulmeting, tussenpeilingen en eindmeting in perspectief. De peiling van 2019 wordt gezien als de nulmeting, aangezien de vaststelling van het meerjarig programma en de start daarvan in 2020 heeft plaatsgevonden. De jaren 2021, 2023 en 2025 vormen de tussenpeilingen. Deze tussenpeilingen geven aan waar we staan ten opzichte van ons programmadoel. Op basis van deze tussenpeilingen zijn we in staat bij te sturen in de uitvoering van het programma. De peiling van 2027 dient als eindmeting voor het programma, waarin we kunnen concluderen of het programmadoel gerealiseerd is.

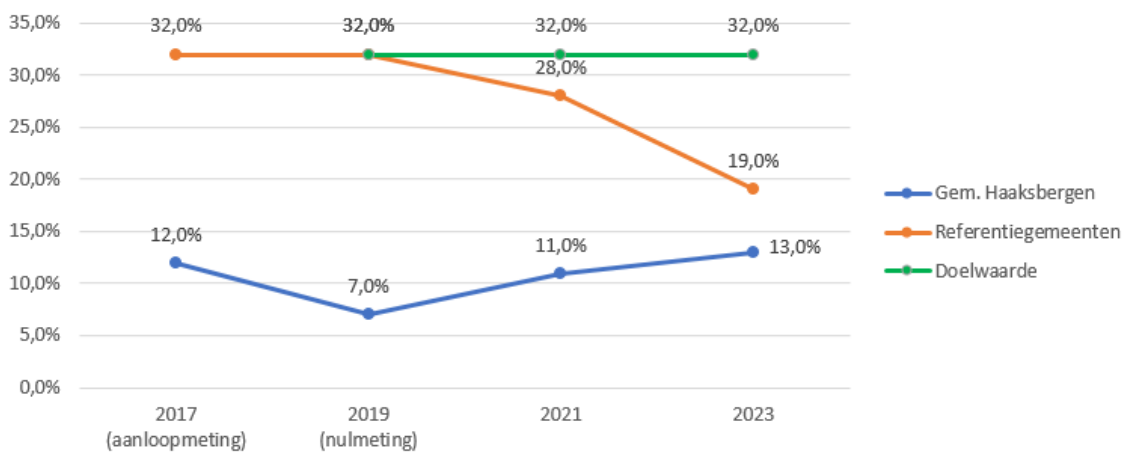
Resultaten tussenpeiling 2023

Onderstaand wordt per prestatie-indicator een grafiek weergegeven, met daarin de resultaten van de aanloopmeting (2017), nulmeting (2019), de eerste tussenpeiling (2021) en de tweede tussenpeiling (2023).

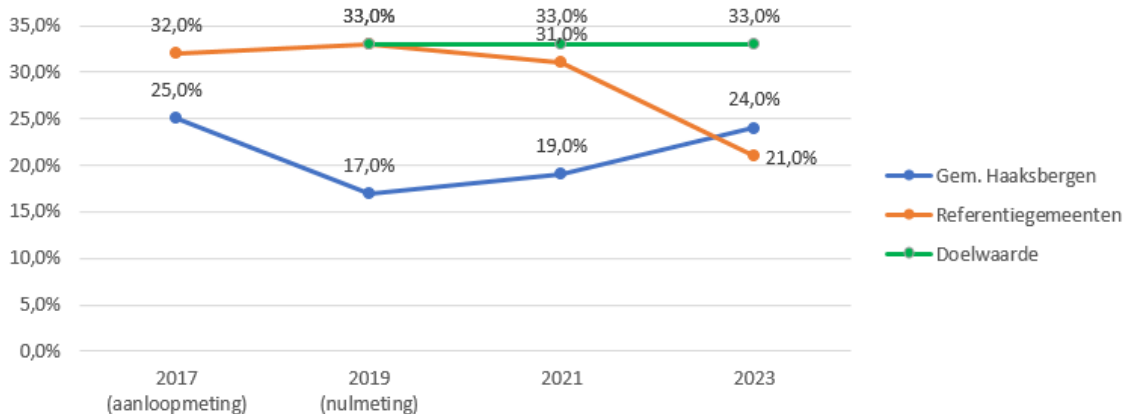

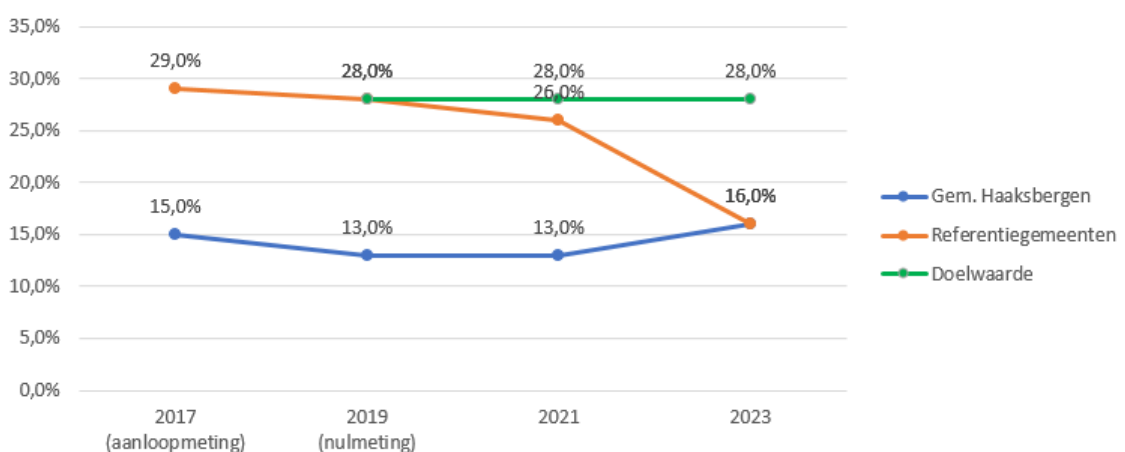
De gemeente Haaksbergen doet wat ze zegt. (helemaal) mee eens

De gemeente Haaksbergen zorgt er voor dat inwoners zich aan de regels houden (helemaal) mee eens

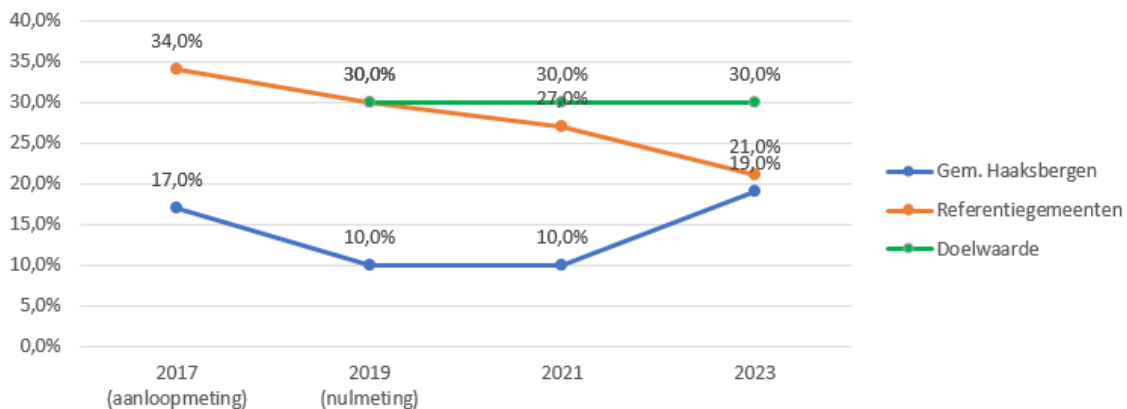

De gemeente Haaksbergen stelt zich flexibel op als dat nodig is. (helemaal) mee eens

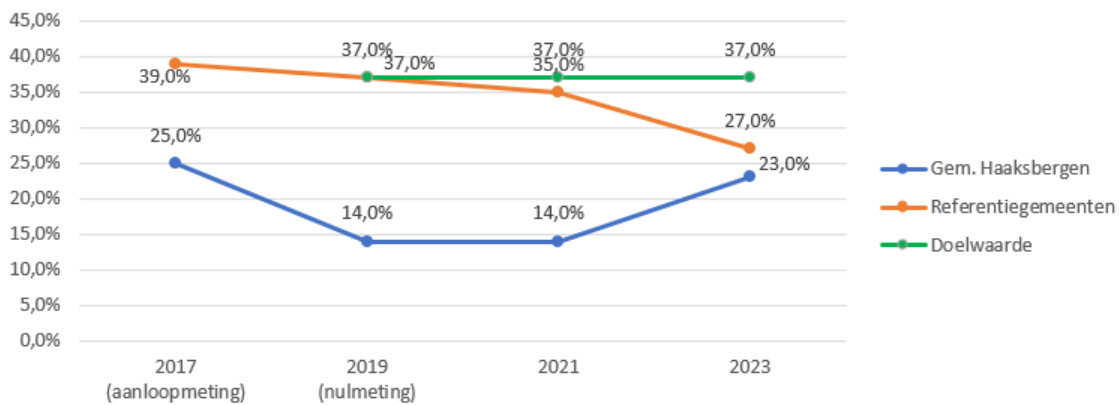

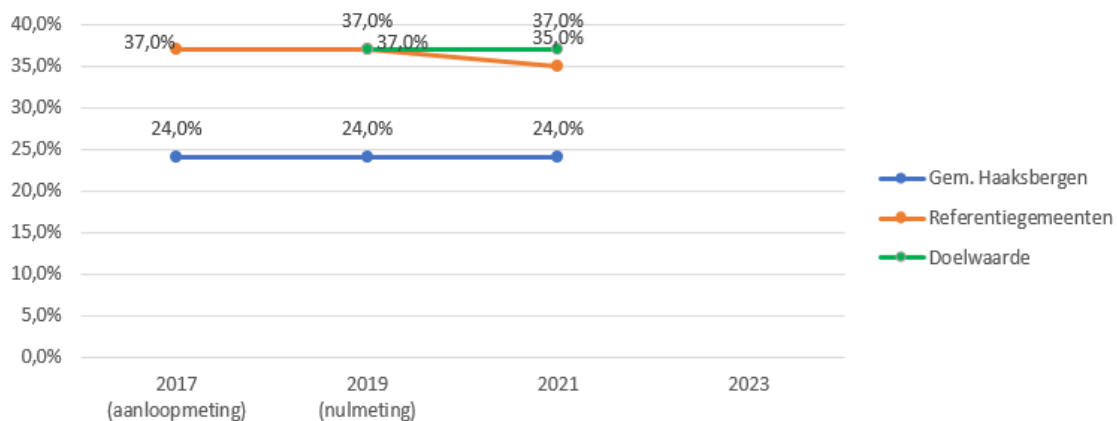
De gemeente Haaksbergen luistert naar de mening van haar inwoners. (helemaal) mee eens

De gemeente Haaksbergen laat inwoners meedenken bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen. (helemaal) mee eens

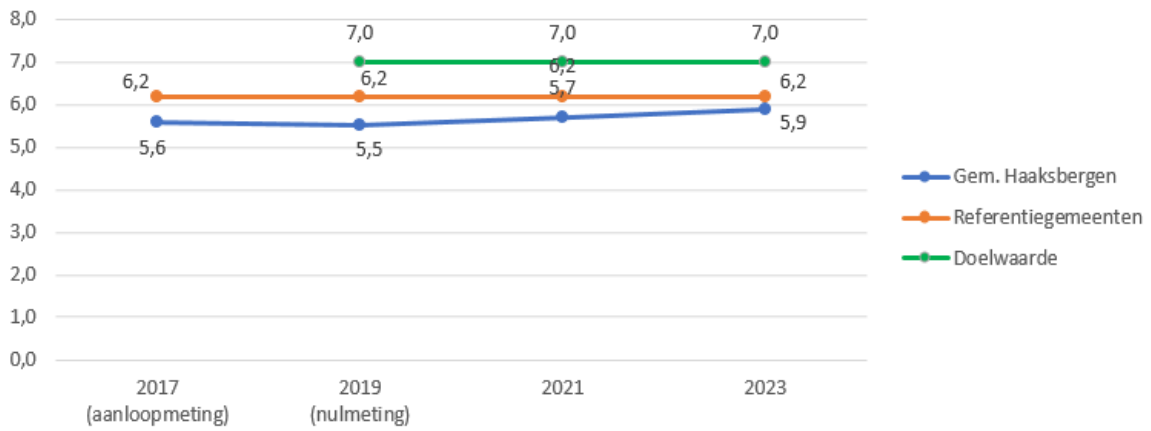
Inwoners en organisaties krijgen voldoende ruimte om ideeën en initiatieven te realiseren. (helemaal) mee eens

Wijze waarop de gemeente inwoners en organisaties betrekt bij (de uitvoering van) het beleid en de samenwerking zoekt.

Rapportcijfer

Bijlage 7 Publieke daadkracht ambtelijke organisatie

Voorliggend analysedocument geeft inzicht in een benchmark op formatie tussen gemeenten, de feitelijke ontwikkelingen van de ambtelijke organisatie door de tijd heen en op basis daarvan een gevolgtrekking voor de huidige situatie van de ambtelijke organisatie. Het stuk sluit af met een samenvatting.

1) Formatief vergelijk gemeenten

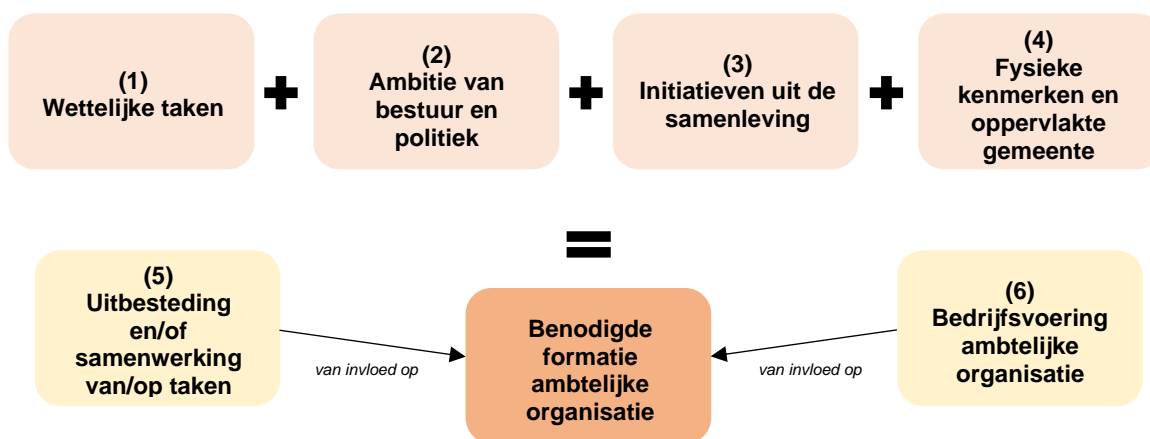
Formatie van de ambtelijke organisatie

De omvang van de ambtelijke organisatie in formatie is continu in beweging. Alle formatie van de ambtelijke organisatie in functies uiteengezet in een overzicht, noemen we het functiehuis.

Op basis van het functiehuis worden de loonkosten berekend, die jaarlijks in de begroting worden opgenomen. Deze loonkosten worden jaarlijks geïndexeerd en bijgesteld op basis van de geldende Cao. De loonkosten vormen samen met het inhuurbudget de totale personeelskosten (exclusief het opleidingsbudget). Het inhuurbudget is bedoeld om in te zetten wanneer:

- werkzaamheden tijdelijk van aard zijn en geen capaciteit beschikbaar is;
- werkzaamheden om specifieke expertise vragen, die we niet in huis hebben of niet in huis willen organiseren;
- een onafhankelijke positie in een proces of totstandkoming van een product noodzakelijk wordt geacht;
- er is sprake van uitval van medewerkers, waardoor taken blijven liggen die wel opgepakt moeten worden om de continuïteit te kunnen waarborgen;
- de arbeidsmarkt onze vacatures niet kan invullen en tijdelijke inzet op basis van inhuur noodzakelijk is om de taken/werkzaamheden van de functie uitgevoerd te krijgen.

De omvang van de formatie van de ambtelijke organisatie komt in essentie tot stand aan de hand van de volgende basisformule vanuit het principe 'formatie volgt taken':

Ad 1): Wettelijke taken die het Rijk oplegt die in de praktijk leiden tot het instellen van verplichte functionarissen (o.a. een Ciso en functionaris gegevensbescherming) en leiden tot de verplichting om taken uit te voeren (o.a. handhaving, behandelen vergunningaanvragen, taken sociaal domein, etc.).

Ad 2): De ambities van bestuur en politiek voor beleidsuitvoering en dienstverlening. Denk aan onderhoudsniveau van groen en wegen, participatie, voorzieningenniveau, enzovoort.

Ad 3): De hoeveelheid en omvang van initiatieven uit de samenleving. Denk aan aanvragen, initiatieven, vragen, verzoeken, enzovoort.

Ad 4): Fysieke kenmerken en oppervlakte van de gemeente. Denk aan hoeveelheid groen, aantal wegen, omvang openbare ruimte, aantal woningen, enzovoort.

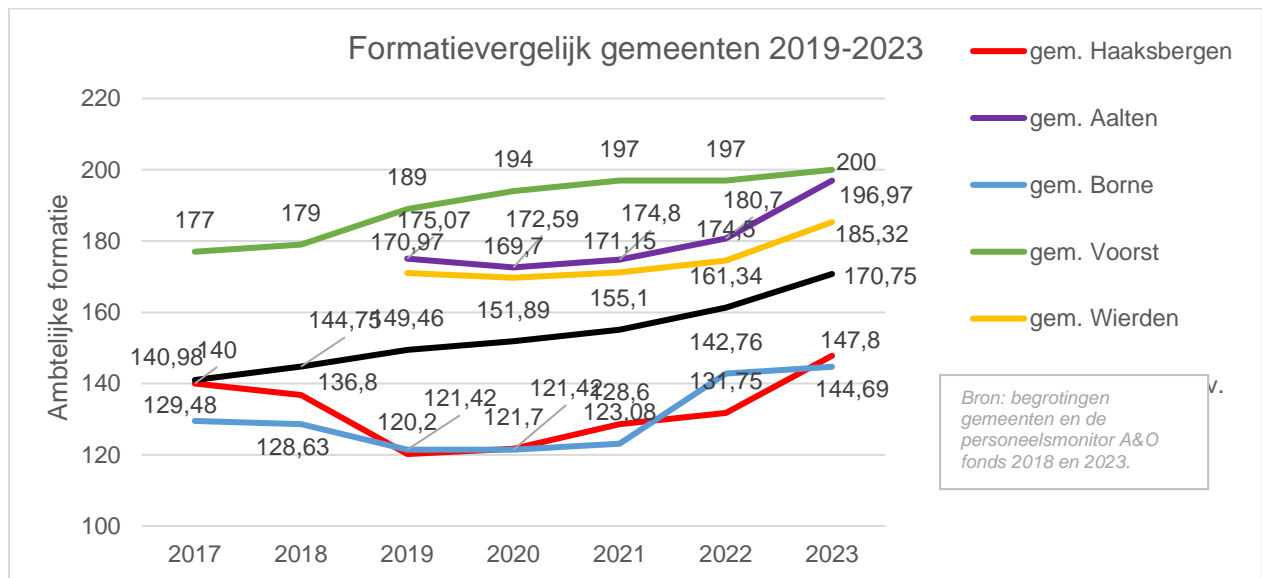
Ad 5): Uitbesteding van taken of samenwerking op taken is van invloed op de benodigde formatie. De kosten voor uitbestede taken dan wel in samenwerking belegde taken zijn in de begroting geen onderdeel van de personeelskosten (zijn niet in formatie weggezet).

Ad 6): De efficiëntie van de inrichting van de bedrijfsvoering van de ambtelijke organisatie. Denk aan Softwaresystemen en processen ter ondersteuning van het primaire proces.

Indien de benodigde formatie van de ambtelijke organisatie (aan de hand van de basisformule) in evenwicht is met de beschikbare formatie, kan je spreken van een in balans zijnde ambtelijke organisatie. De ambtelijke organisatie kan dan optimaal publieke daadkracht tonen. Voor bestuur en politiek is dit van belang om de ambtelijke organisatie als middel in te kunnen zetten voor de uitvoering van (wettelijke) taken, ambities en wensen en behoeften uit en van de samenleving. Echter, zoals aangegeven is de formatie aan de hand van de basisformule continu in beweging en is het daarom ook continu zoeken naar balans tussen benodigde formatie (vraag) en beschikbare formatie (aanbod). De beschikbare formatie is afhankelijk van de beschikbare middelen voor de personeelskosten. De keuze voor het beschikbaar stellen van deze middelen ligt in handen van de raad op basis van het budgetrecht. Het verschil tussen benodigde formatie en beschikbare formatie is daarmee de keuzevrijheid van de raad.

Formatie in vergelijk met andere gemeenten

Aan een vergelijk van formatie tussen gemeenten kun je nooit directe conclusies verbinden. Vele factoren en verklaringen zijn van invloed op de omvang van de formatie die een ambtelijke organisatie nodig heeft (zie basisformule hiervoor). Wel kan het vergelijk in de beeldvorming helpen. Onderstaande tabel geeft een vergelijk tussen de totale formatieomvang van de gemeente Haaksbergen in vergelijking met de gemeenten Aalten, Borne, Voorst en Wierden. Een vergelijk met deze gemeenten is gemaakt vanwege de omvang (allen circa 25.000 inwoners) en het karakter (allen een plattelandsgemeente). De zwarte lijn geeft het gemiddelde weer van de formatie van alle Nederlandse gemeenten bij elkaar (op basis van de personeelsmonitor 2018 en 2023 van het A&O-fonds). Bij het schrijven van dit stuk is de personeelsmonitor 2023 nog niet beschikbaar en derhalve is voor het jaar 2023 geen gemiddelde op basis van A&O aan te geven.

De tabel laat zien dat de formatieve omvang van de ambtelijke organisatie van Haaksbergen in vergelijking tot andere gemeenten relatief laag is. Let wel!: dit is enkel een vergelijk op de totale organisatieomvang, zonder een dieptestudie te hebben verricht op een vergelijk in taken, factoren en verklaringen voor de benodigde omvang (zie basisformule hierboven). De tabel laat ook zien dat vanaf 2020 er bij allen een stijgende lijn in de formatie waarneembaar is. Ook Haaksbergen deelt mee in deze stijgende lijn, waarbij de kloof met de referentiegemeenten niet groter en niet kleiner wordt met uitzondering op de gemeente Borne. In tegenstelling tot de benchmark laat Borne een minder hard stijgende lijn zien. A&O fonds concludeert dat de werkdruk bij gemeenten een actueel HR-thema is. Specifiek in Haaksbergen zien we die werkdruk ook terug in de uitkomsten van het medewerkertevredenheidsonderzoek (MTO). De meest genomen maatregelen, volgens het A&O fonds, is onder andere het uitbreiden van de formatie en/of bezetting. Het aantal gemeentemedewerkers blijft in beweging. Volgens het A&O

fonds zijn er twee factoren die daar invloed op hebben, te weten de taken die het Rijk overhevelt naar gemeenten en de arbeidsmarktcrapte ([link A&O-fonds](#)).

Als we kijken naar de uitgaven (op basis van de begrotingen) dan blijkt uit de benchmark van waar-staat-je-gemeente ([link dashboard](#)) dat de netto lasten per inwoner van de gemeente Haaksbergen onder het gemiddelde van andere gemeenten < 25.000 inwoners ligt. Kijken we specifiek naar de totale apparaatskosten (primaire proces en overhead) dan wijst de benchmark Berenschot (uitgevoerd in 2021) uit dat de totale apparaatskosten per inwoner van Haaksbergen 5% lager liggen dan gemiddeld. De constatering uit deze benchmark bevestigt het beeld in de grafiek hierboven.

2) Situatie Haaksbergen – feitelijke ontwikkelingen op een rij (door de tijd heen)

Onderstaand worden in chronologie de relevante ontwikkelingen van de afgelopen jaren ten aanzien van de ambtelijke organisatie en de omvang in de formatie uiteengezet.

Formatieve bezuinigingen (financieel herstel 2014)

De provincie was niet tevreden over de ingediende Begroting 2014 van Haaksbergen en stelde per 1 januari 2014 het preventief financieel toezicht in. Vanaf de Begroting 2015 zijn maatregelen uitgevoerd om tot financieel herstel te komen. Eén van de maatregelen betreft een reductie in de kosten van de ambtelijke organisatie. Als bijlage (pagina 141) bij deze begroting ([link begroting 2015](#)) is de bezuinigingsopgave opgenomen. De formatieve taakstelling betreft het realiseren van een beoogde bezuiniging van 40 fte in 2019 (zie pagina 133, [begroting 2016](#)). In de begroting staat opgemerkt dat door decentralisaties er taken zijn bijgekomen en vanaf 1 januari 2015 6 fte aan formatie is toegevoegd. Dat betekent een daling van de totale formatieomvang van 165 fte in 2014 naar 131 fte in 2019. De uitvoering van de taakstelling is onder andere zichtbaar in de feitelijke realisatie van een bezuiniging van 8 fte in de Begroting 2017 ([link begroting 2017](#)). Deze financiële herstelstap heeft daarmee geleid tot een forse inkrimping van de ambtelijke formatie. Kijkend naar de tabel op de vorige pagina, kan geconcludeerd worden dat deze forse taakstelling op de formatie gerealiseerd is.

Budgettaire bezuinigingen (financieel herstel 2020)

In 2019 is door de provincie het preventief toezicht ingesteld omdat de Begroting 2020 niet structureel en reëel in evenwicht was en de algemene reserve negatief is geworden, waardoor er geen weerstandscapaciteit bestond. De Begroting 2020 heeft daarom geen goedkeuring van de provincie gekregen. Dat is de aanleiding geweest een financieel herstelplan (in 2020) op te stellen. De opdracht voor dit financieel herstelplan was maatregelen te treffen om het structureel en reëel begrotingsevenwicht te herstellen. Deze maatregelen zijn in drie sporen weggezet, te weten:

1. doorvoeren van aanpassingen in de bestaande begroting, waarbij alle begrotingsposten zijn getoetst en de noodzaak ervan opnieuw zijn bepaald (actualisatie begroting);
2. uitvoeren taakverkenning waarbij samen met de ambtenaren is gezocht naar bezuinigingsmogelijkheden;
3. actie 'on hold' inzetten waarbij (nieuwe) voorstellen met financiële consequenties op voorstel van een 'werkgroep preventief toezicht' wel/niet 'on hold' worden gezet.

Met deze maatregelen worden twee concrete opdrachten gerealiseerd:

1. zorg voor herstel van het structureel en reëel begrotingsevenwicht;
2. zorg ervoor dat Haaksbergen over uiterlijk zes jaar over voldoende weerstandsvermogen beschikt door een algemene reserve van € 3.000.000 op te bouwen.

De uitvoering van het financieel herstelplan heeft tot gevolg gehad dat enkel ingezet is op huidige ontwikkelingen en niet op nieuwe ontwikkelingen. Werkbudgetten zijn als bezuinigingsmaatregel weggestreept en er is getemporiseerd in taken en uitgaven, dan wel zijn deze 'on hold' gezet. Een meer gedetailleerde uitwerking van de resultaten van de drie sporen met maatregelen is opgenomen in het financieel herstelplan ([link financieel herstelplan](#)).

Meerjarig programma ‘Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling’ vanaf 2020

Op 27 mei 2020 is door de gemeenteraad unaniem het meerjarig programma ‘Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling’ vastgesteld ([link raadsbesluit](#)). De aanleiding is gelegen in het onderzoek van Rijnconsult ([rapport Rijnconsult](#)) en mede ingegeven door de financiële situatie van de gemeente Haaksbergen. Dit programma bevat onder andere een (herstel)strategie om de basis in de organisatie op orde te brengen, de bedrijfsvoering te versterken, het model netwerkgemeente verder uit te werken en financiën en risicobeheersing op orde te krijgen. Het programma heeft als doel het vertrouwen van de samenleving in de gemeente Haaksbergen te herstellen en de verbinding met de samenleving te versterken.

Vanaf 2020 is aan de hand van drie sporen gewerkt aan het realiseren van het programmadoel, te weten: 1) financiën en risicobeheersing op orde, 2) effectief samenspel en 3) stabiele en veerkrachtige organisatie. Het programma heeft een doorlooptijd tot en met 2026 en is daarmee nog niet afgerond. In 2021 is een tussenpeiling van het programmadoel gemeten ([link tussenpeiling 2021](#)) als ook in 2023 ([link tussenpeiling 2023](#)). We zijn op weg, maar hebben de eindbestemming nog niet bereikt! Om de bedrijfsvoering te versterken is een samenwerking vormgegeven met de gemeente Hengelo op de IT-infrastructuur. We hebben de intentie om op informatiemanagement (IM) de samenwerking met de gemeente Hengelo te zoeken. We hebben de organisatie in ontwikkeling gebracht en een nieuwe organisatiestructuur neergezet. We hebben participatiebeleid opgesteld en werken aan de betrokkenheid van inwoners bij onze plannen en ideeën.

Interbestuurlijk toezicht (IBT) provincie Overijssel

Het interbestuurlijk toezicht (IBT) van de provincie Overijssel is een methodiek/instrument om toezicht te houden op de uitvoering van taken door de gemeente Haaksbergen. Het geeft inzicht in de risico's bij de uitvoering van de taken, die onder de reikwijdte van het IBT vallen. Onderstaande tabel laat de ontwikkelingen door de jaren heen zien op basis van de beoordeling van de provincie op de uitvoering van deze taken. Dat doet zij door een stoplichtkleur per domein toe te passen, die uiteindelijk resulteert in een totaalkleur ([link beoordelingskader](#)).

	Totaalkleur	Financiën	Wabo	Wro	Archief	Huisvesting SH	Monumenten
2016	Oranje	Rood	Oranje	Groen	Groen	Groen	(*)
2017	Groen	Oranje	Groen	Groen	Groen	Groen	(*)
2018	Groen	Oranje	Groen	Groen	Groen	Groen	(*)
2019	Groen	Groen	Oranje	Groen	Groen	Groen	(*)
2020	Rood	Rood	Rood	Groen	Oranje	Groen	Groen
2021	Rood	Oranje	Rood	Oranje	Oranje	Groen	Groen
2022	Oranje	Oranje	Oranje	Groen	Oranje	Groen	Groen
2023	Groen	Groen	Oranje	Groen	Oranje	Groen	Groen
2024	Groen	Oranje	Groen	Groen	Oranje	Groen	Groen

* dit toetsdomein is per 2020 ingevoerd.

De tabel toont aan dat de ontwikkelingen vanaf 2014 tot heden, zoals hiervoor geschetst, invloed hebben gehad op de wijze, waarop wij uitvoering geven aan de taken die wij moeten uitvoeren. De mate van de balans tussen benodigde formatie en beschikbare formatie heeft dus haar uitwerking op de wijze waarop wij (kunnen) voldoen aan onze IBT-verplichtingen. In zekere zin is de IBT-beoordeling daarmee een gelimiteerd (afgebakende) toetssteen voor het principe “basis op orde”.

Begroting 2023 en 2024

De twee concrete opdrachten uit het financieel herstelplan (enerzijds een structureel en reëel begrotingsevenwicht en anderzijds een algemene reserve van absoluut € 3.000.000) zijn in 2022 bereikt (met de kanttekening dat een reëel begrotingsevenwicht een continu maatregel betreft). Bij het opstellen van de Begroting 2023 ([link begroting 2023](#)) is een begin gemaakt om

tot herstel van de ambtelijke organisatie te komen. Bedoeld is een stap te zetten om de wettelijke taken op het gewenste niveau uit te voeren en invulling te kunnen geven aan ambities van politiek/bestuur en initiatieven uit de samenleving. In de Begroting 2023 is de formatie van de ambtelijke organisatie gegroeid. De groei bestaat uit de volgende onderdelen, waarbij wij de onderdelen relateren aan de basisformule formatie:

- leefbaar buitengebied/plattelandontwikkeling (basisformule elementen: 1, 2 en 4)
- zoutwinning (basisformule elementen: 2 en 3)
- functioneel applicatiebeheer sociaal domein (basisformule element: 6)
- continuerend projectmanagement (basisformule elementen: 2 en 6)
- versterken informatiemanagement (basisformule element: 2 en 6)
- juridische ondersteuning sociaal domein (basisformule element: 6)
- griffie- en managementondersteuning (basisformule element: 6)
- inzet coördinator externe verwijzers en procesondersteuner (basisformule element: 6)
- versterking RO en infra (basisformule elementen: 1, 2, 3 en 4)
- versterken van het management (basisformule element: 6)

In de voorbereiding op de Begroting 2024 ([link begroting 2024](#)) is het zogenaamde ravijnjaar zichtbaar geworden. Als gevolg van herijking van het gemeentefonds door het Rijk, krijgen gemeenten vanaf 2026 minder in het gemeentefonds gestort. Met andere woorden, de grootste inkomstenbron voor gemeenten daalt fors. Voor Haaksbergen komt dit neer op € 2.300.000, waardoor de Haaksbergse begroting kampt met een structureel begrotingstekort van € 1.500.000. Dat is mede de aanleiding dat in 2024 ter voorbereiding op de Kadernota 2025 ([link bestand](#)) respectievelijk Begroting 2025 ombuigingsmaatregelen inzichtelijk zijn gemaakt. Deze zijn gebaseerd op de ombuigingsstrategie zoals deze in de Kadernota 2025 is vastgelegd. Het uitgangspunt is dat de gevolgen van het 'ravijnjaar' in de medebewindstaken gezocht worden.

Door deze financiële ontwikkelingen komt de ingezette weg om de wettelijke taken op het gewenste niveau te krijgen onder druk. Daarmee komt mede de uitvoering van maatschappelijke opgaven onder druk te staan.

3) Gevolgtrekking voor de huidige situatie van de ambtelijke organisatie

Uit het voorgaande blijkt dat de ontwikkelingen van de afgelopen jaren zijn weerslag hebben gehad op de ambtelijke organisatie van Haaksbergen. Op basis van de uitgevoerde financiële scan in 2022 ([link financiële scan](#), pagina 24) concludeert Kokx de Voogd dat de bezuinigingen van de afgelopen jaren, hebben geleid tot een versobering van de bedrijfsvoeringsfuncties: "Bezuinigingen leiden tot een verzwakte uitvoeringsorganisatie, waardoor maatschappelijke opgaven minder goed kunnen worden opgepakt. Dit leidt tot verspillingen die niet in geld uit te drukken zijn en kunnen op termijn juist meer kosten." De actualisatie van deze financiële scan in het eerste kwartaal levert het inzicht op dat behoedzaamheid gepast blijft bij het besluiten over nieuwe bestuurlijke keuzes en ambities.

We zien dat ook terug in de mening van de medewerkers op basis van de uitgevoerde medewerkertevredenheidsonderzoeken (MTO) in het najaar van 2022 en 2023. Door de medewerkers wordt werkdruk als hoog ervaren en meegegeven als één van de belangrijkste verbeterpunten. Dit zien we ook terug in de personeelsmonitor van het A&O-fonds ([link personeelsmonitor 2022](#)). Daarin wordt geconcludeerd dat ondanks de krappe arbeidsmarkt het aantal medewerkers van gemeenten in 2022 steeg, maar dat zij ook zien dat het piept en kraakt. A&O-fonds constateert dat het ziekteverzuim steeg naar 6,7 % en dat werkdruk als een serieus probleem wordt bestempeld. Meer dan 9 op de 10 gemeenten erkent dat werkdruk een actueel thema is en dat dit leidt tot lang of extra lang (ziekte)verzuim.

De ambtelijke organisatie heeft nog steeds te kampen met de effecten van twee perioden van financieel herstel. Er heeft uitbreiding van formatie plaatsgevonden de afgelopen jaren, maar

deze zijn grotendeels toe te schrijven aan nieuwe taken die op de gemeente afkwamen dan wel reparatie van eerder doorgevoerde bezuinigingen. Denk aan decentralisaties in het sociaal domein, opvang vluchtelingen en het energievraagstuk. De effecten van de twee perioden van financieel herstel op de ambtelijke organisatie zijn nog steeds zichtbaar in onder andere:

- het uitvoeren van de wettelijke taken, dat nog niet op voldoende niveau kan plaatsvinden;
- de werkdruk die in de ambtelijke organisatie ervaren wordt;
- achterstanden die we zien in taken (bijvoorbeeld archivering en actualisaties van beleid);
- de omvang van formatie in relatie tot de taken die we uitvoeren;
- de flexibiliteit van de ambtelijke organisatie om snel in te kunnen spelen op politieke en bestuurlijke ambities en initiatieven uit de samenleving;
- de prioritering die de ambtelijke organisatie dient te maken in de uitvoering van haar taken.

We hebben een begin gemaakt om de weg van herstel van de ambtelijke organisatie in te slaan. Met het programma 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' hebben we een instrument in handen om de basis op orde te krijgen en de ambtelijke organisatie effectiever als middel in te zetten voor bestuur en politiek om maatschappelijke effecten te realiseren (publieke daadkracht).

Deze weg willen we graag vervolgen naar een robuuste en zelfstandige ambtelijke organisatie, die de wettelijke taken op niveau kan uitvoeren, invulling kan geven aan ambities van politiek en bestuur en op initiatieven uit de samenleving kan inspelen (zie basisformule). Met het vervolgen van deze weg zien wij een oplossing voor de volgende risico's:

- dat wettelijke taken niet of in onvoldoende mate uitvoering krijgen. Een belangrijk meetinstrument, maar niet volledig, is het interbestuurlijk toezicht van de provincie Overijssel op de uitvoering van taken. Niet voldoen aan wettelijke taken kan leiden tot beperking van autonomie (denk aan preventief toezicht) of juridische processen.
- dat de ambtelijke organisatie minder mogelijkheden ziet uitvoering te geven aan ambities van bestuur en politiek. Dat kan in de praktijk leiden tot vertraagde uitvoering van politiek-bestuurlijke ambities of tot onuitvoerbaarheid van politiek-bestuurlijke ambities.
- dat initiatieven, vragen, verzoeken en/of aanvragen uit de samenleving niet of niet tijdig in behandeling kunnen worden genomen door onvoldoende behandelcapaciteit of onvoldoende robuuste expertise in huis om initiatieven, vragen, verzoeken en/of aanvragen uit de samenleving te behandelen.
- dat de ambtelijke organisatie inefficiënt(er) werkt, omdat processen en systemen niet voldoende ondersteuning binnen het primaire proces verkrijgen. Het bestaan of ontstaan van een dergelijke situatie is risicovol voor de kwaliteit en zorgvuldigheid bij de uitvoering van taken. Dit verhoogt de bedrijfsrisico's op onder andere rechtmatigheid, IBT-beoordeling, informatievoorziening en dienstverlening.

4) Samenvatting

De omvang van de ambtelijke organisatie is continu in beweging en afhankelijk van (maatschappelijke) ontwikkelingen. De in deze analyse gehanteerde basisformule maakt inzichtelijk welke factoren daarbij een rol spelen. Indien de benodigde formatie van de ambtelijke organisatie in evenwicht is met de beschikbare formatie, is de ambtelijke organisatie in balans. De formatieve omvang van de ambtelijke organisatie van Haaksbergen is in vergelijking met andere gemeenten relatief laag. De netto lasten per inwoner van de gemeente Haaksbergen ligt onder het gemiddelde in relatie tot andere gemeenten met < 25.000 inwoners. De totale apparaatskosten per inwoner lagen volgens een benchmark uit 2021 5% lager dan gemiddeld.

De feitelijke ontwikkelingen voor de ambtelijke organisatie laten het volgende beeld zien:

1. na 2014 heeft een grote reorganisatie in de formatieve capaciteit van de ambtelijke organisatie plaatsgevonden;

2. in 2020 is een bezuiniging doorgevoerd op (werk)budgetten en ambities, waardoor beleidsontwikkeling naar het minimale is teruggebracht. Een en ander omwille van het financieel herstel 2020;
3. eveneens in 2020 is door de raad het programma 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' vastgesteld. Dit programma bevat een (herstel)strategie om de basis in de organisatie op orde te brengen, de bedrijfsvoering te versterken, het model netwerkgemeente verder uit te werken en financiën en risicobeheersing op orde te krijgen;
4. met het herstel is in de Begroting 2023 een belangrijk begin gemaakt in het herstel van de ambtelijke organisatie;
5. het 'ravijnjaar 2026' een nieuwe financiële onzekerheid voor de gemeente Haaksbergen geeft, waarbij ombuigingen/bezuinigingen onvermijdelijk zijn, waardoor het risico op een grotere disbalans in taken en formatie kansrijk is.

Ontwikkelingen uit eerdere jaren hebben hun weerslag gehad op de ambtelijke organisatie. Bezuinigingen leidden ertoe dat maatschappelijke opgaven niet goed konden worden ingevuld. De ambtelijke organisatie heeft nog steeds te kampen met de effecten van twee perioden van financieel herstel. Met het raadsprogramma 'Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling' zetten we in om de basis op orde te krijgen en maatschappelijke effecten te kunnen realiseren. Doelstelling is in te zetten op een robuuste en zelfstandige ambtelijke organisatie, die de wettelijke taken op niveau kan uitvoeren, invulling kan geven aan ambities van politiek en bestuur en op initiatieven uit de samenleving kan inspelen. We beseffen dat de te realiseren ombuigingen, als gevolg van minder toegekende middelen vanuit het Rijk, deze opgave bemoeilijkt.

Bijlage 8 Portefeuilleverdeling

	Omschrijving Taakveld	Portefeuillehouder
0	Programma bestuur en ondersteuning	
0.1	Bestuur	mr. drs. R.G. Welten
0.2	Burgerzaken	mr. drs. R.G. Welten
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	drs. J.H. Scholten
0.4	Overhead	mr. J.H. Niemans / mr. drs. R.G. Welten
0.5	Treasury	mr. J.H. Niemans
0.61	OZB woningen	mr. J.H. Niemans
0.62	OZB niet woningen	mr. J.H. Niemans
0.63	Parkeerbelasting	mr. J.H. Niemans
0.64	Belastingen overig	mr. J.H. Niemans
0.7	Algemene uitkering en gemeentefonds	mr. J.H. Niemans
0.8	Overige baten en lasten	mr. J.H. Niemans
0.9	Vennootschapsbelasting	mr. J.H. Niemans
0.10	Mutaties reserves	mr. J.H. Niemans
0.11	Resultaat rekening van baten en lasten	mr. J.H. Niemans
1	Programma veiligheid	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	mr. drs. R.G. Welten
1.2	Openbare orde en veiligheid	mr. drs. R.G. Welten
2	Programma verkeer en vervoer	
2.1	Verkeer en vervoer	drs. J.H. Scholten
2.2	Parkeren	drs. J.H. Scholten
2.5	Openbaar vervoer	drs. J.H. Scholten
3	Programma economie	
3.1	Economische ontwikkeling	mr. J.H. Niemans
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	drs. J.H. Scholten
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	mr. J.H. Niemans
3.4	Economische promotie	mr. J.H. Niemans
4	Programma onderwijs	
4.1	Openbaar basisonderwijs	P. van Zwanenburg
4.2	Onderwijshuisvesting	drs. J.H. Scholten
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	P. van Zwanenburg
5	Programma sport, cultuur en recreatie	
5.1	Sportbeleid en activering	P. van Zwanenburg
5.2	Sportaccommodaties	drs. J.H. Scholten
5.3	Cultuur	P. van Zwanenburg
5.4	Musea	P. van Zwanenburg
5.5	Cultureel erfgoed	P. van Zwanenburg
5.6	Media	mr. drs. R.G. Welten
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	drs. J.H. Scholten / mr. J.H. Niemans
6	Programma sociaal domein	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	P. van Zwanenburg
6.2	Wijkteams	P. van Zwanenburg
6.3	Inkomensregelingen	P. van Zwanenburg
6.4	Begeleide participatie	P. van Zwanenburg
6.5	Arbeidsparticipatie	P. van Zwanenburg
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	P. van Zwanenburg
6.7	Maatwerkdienstverlening 18+	P. van Zwanenburg
6.8	Maatwerkdienstverlening 18-	P. van Zwanenburg
6.9	Geëscaleerde zorg 18+	P. van Zwanenburg
6.10	Geëscaleerde zorg 18-	P. van Zwanenburg
7	Programma volksgezondheid en milieu	
7.1	Volksgesondheid	P. van Zwanenburg
7.2	Riolering	drs. J.H. Scholten
7.3	Afval	mr. J.H. Niemans
7.4	Milieubeheer	mr. J.H. Niemans
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	mr. drs. R.G. Welten
8	Programma volkshuisvesting en RO	
8.1	Ruimtelijke ordening	drs. J.H. Scholten
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	drs. J.H. Scholten
8.3	Wonen en bouwen	drs. J.H. Scholten

Bijlage 9 Afkortingenlijst

A

AB	-	Algemeen Bestuur
Appa	-	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AR	-	Algemene reserve
AVG	-	Algemene Verordening Gegevensbescherming
Awb	-	Algemene wet bestuursrecht

B

BIO	-	Baseline Informatiebeveiliging Overheid
BOA	-	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BBV	-	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BBP index	-	Bruto Binnenlands Product index
BCF	-	Btw-compensatiefonds
BUIG	-	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BNG	-	Bank Nederlandse Gemeenten
BRP	-	Basisregistratie personen
Btw	-	Belasting toegevoegde waarde

C

Cbw	-	Cyberbeveiligingswet
CEV	-	Coördinator externe verwijzers
COELO	-	Centrum Onderzoek Economie Lagere Overheden
COVID-19	-	Coronavirus

D

E

F

Fido	-	Wet financiering decentrale overheden
Fte	-	Fulltime equivalent

G

GBTwente	-	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GGD	-	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GOAB	-	Gemeentelijke Onderwijsachterstandenbeleid
GRP	-	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	-	Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan

H

HOV	-	Haaksbergse Ondernemers Vereniging
-----	---	------------------------------------

I

IOAW	-	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
IOAZ	-	Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte zelfstandigen
IKC	-	Integraal Kindcentrum
ISO	-	Informatie Security Officer

IVP	-	Integraal Veiligheidsplan
J		
K		
KGO	-	Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving
L		
LBB	-	Landelijk Bureau Bibob
LEADER	-	Europees subsidieprogramma voor plattelandsontwikkeling
LED	-	Light Emitting Diode
LSA	-	Lokale Samenwerkingsagenda
M		
N		
NIS	-	Netwerk- en informatiesystemen
O		
ODT	-	Omgevingsdienst Twente
OLCT	-	Openbaar Lichaam Crematoria Twente
OZB	-	Onroerendezaakbelasting
OZJT	-	Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente
P		
PGB	-	Persoonsgebonden budget
POC	-	Percentage of completion
Q		
R		
RIEC	-	Regionaal Informatie en Expertisecentrum
S		
SON	-	Stadsbank Oost-Nederland
SPUK	-	Regeling specifieke uitkering stimulering sport
SWB	-	Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf
T		
U		
V		
VAB	-	Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VNG	-	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRT	-	Veiligheidsregio Twente
VTT	-	Veilig Thuis Twente
VVE	-	Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie
W		
WAK	-	Week van de Amateurkunst
WAZO	-	Wet arbeid en zorg
Wlz	-	Wet langdurige zorg

Wmo	-	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wmebv	-	Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Wnra	-	Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
Woo	-	Wet open overheid
WOZ	-	Waardering onroerende zaken
Wsnp	-	Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen
Wsw	-	Wet sociale werkvoorziening

X

Y

Z

ZIN	-	Zorg in Natura
-----	---	----------------